

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho
rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto pre
obdobie rokov 2017 – 2023**

s výhľadom do roku 2040

Zhotoviteľ: Centrum urbánnej bezpečnosti, o.z.
Zbeziarska 289/3, 914 42 Horné Srnie

Zodpovední riešitelia: Ing. Vladimír Ondrejička, PhD.
Ing. Ľubomír Jamečný, PhD.
Mgr. Silvia Ondrejičková, PhD.
Ing. Milan Husár, PhD.
Mgr. Stanislava Brnkaľáková, PhD.
Ing. Michal Varga
Ing. Marián Špacír

Externí experti: prof. Ing.arch. Maroš Finka, PhD.
doc. PhDr. Dagmar Petříková, PhD.

Zoznam tabuliek	7
Zoznam grafov	11
Zoznam schém	13
Zoznam obrázkov	13
Zoznam skratiek	14
Úvod	16
Poslanie dokumentu	16
1 Analytické východiská - zhrnutie	17
1.1 Zhrnutia jednotlivých častí analýzy	17
1.1.1 Zhrnutie socio-ekonomickej analýzy	17
1.1.2 Zhrnutie územno-technickej analýzy	18
1.1.3 Zhrnutie prírodno-environmentálnej analýzy	21
1.2 Požiadavky a očakávania zainteresovaných subjektov - stakeholderov	22
1.2.1 Dotazníkový prieskum požiadaviek, potrieb, očakávaní obyvateľov mestskej časti	22
1.2.2 Pracovné stretnutia, diskusie s relevantnými stakeholdermi	27
1.3 Analýza zrealizovaných stratégií	30
1.3.1 Kritické ex-post zhodnotenie existujúcich relevantných strategických dokumentov a realizovaných rozvojových projektov v území	30
1.4 Syntéza analytických východísk	38
1.4.1 SWOT analýza	38
1.5 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja	40
1.5.1 Disparity územia	40
1.5.2 Faktory rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto	41
1.5.3 Priestorovo-relevantné trendy	42
2 Strategická časť – rozvojová stratégia	44
2.1 Vízia	45
2.2 Globálny cieľ	46
2.3 Rozvojová stratégia	47
Špecifický cieľ 1	48
Zlepšenie životných podmienok obyvateľov ako zdroja a cieľovej skupiny stratégie	48
1.1. Priorita – Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti služieb územia	48
1.1.1. Opatrenie – Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb	48
1.1.2. Opatrenie – Zlepšenie infraštruktúry pre vzdelávanie	49

1.1.3.	Opatrenie – Skvalitnenie kultúrnej infraštruktúry.....	50
1.1.4.	Opatrenie – Zvýšenie efektívnosti odpadového hospodárstva	51
1.2.	Priorita – Pro-rezidenčná politika.....	51
1.2.1.	Opatrenie – Program pre rezidentov	51
Špecifický cieľ 2 Efektívne využitie zdrojov územia		52
2.1.	Priorita – Dopravná infraštruktúra	52
2.1.1.	Opatrenie – Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	52
2.2.	Priorita – Energetika.....	53
2.2.1.	Opatrenie – Zvýšenie energetickej efektívnosti územia, budov a infraštruktúry.....	53
Špecifický cieľ 3 Kvalita verejných priestorov, zelenej a modrej infraštruktúry.....		54
3.1.	Priorita – Verejné priestory	54
3.1.1.	Opatrenie – Zvýšenie atraktivity verejných priestorov	54
3.1.2.	Opatrenie – Zvýšenie efektívnosti využívania verejných priestorov	55
3.2.	Priorita – Zelená a modrá infraštruktúra	56
3.2.1.	Opatrenie – Zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň	56
3.2.2.	Opatrenie – Skvalitnenie manažmentu vodnej infraštruktúry	56
3.2.3.	Opatrenie – Adaptabilita územia na klimatickú zmenu	57
3.3.	Priorita – Skvalitnenie manažmentu územia.....	57
3.3.1.	Opatrenie – Koncepčný prístup k manažmentu územia.....	57
Špecifický cieľ 4 Kreatívne prostredie a vedomostná ekonomika.....		58
4.1.	Priorita – Skvalitnenie kreatívneho prostredia	58
4.1.1.	Opatrenie – Skvalitnenie infraštruktúry kreatívneho prostredia.....	58
4.1.2.	Opatrenie – Vytvorenie kreatívnej platformy – Staré Mesto	59
4.2.	Priorita – Rozvoj „smart“ rozumného turizmu	60
4.2.1.	Opatrenie – Optimalizácia funkcie turizmu a CR v mestskej časti.....	60
Špecifický cieľ 5 Rozumné (smart) spravovanie mestskej časti.....		61
5.1.	Priorita – Rozumné spravovanie, partnerstvo a participácia.....	61
5.1.1.	Opatrenie – Rozvoj ľudských zdrojov	61
5.1.2.	Opatrenie – Skvalitnenie služieb samosprávy	61
5.1.3.	Opatrenie – Posilnenie partnerstva a spolupráce	62
5.1.4.	Opatrenie – Zlepšenie urbánnej bezpečnosti.....	62
5.1.5.	Opatrenie – Podpora účasti zainteresovaných subjektov na rozhodovaní a realizácii aktivít	63
3	Finančný plán.....	65
4	Implementačná časť.....	69
Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie		69

Monitorovanie a hodnotenie	70
Akčné plány implementácie PHRSR	71
Akčný plán implementácie špecifického cieľa I.....	72
Akčný plán implementácie špecifického cieľa II.....	74
Akčný plán implementácie špecifického cieľa III.....	75
Akčný plán implementácie špecifického cieľa IV.....	78
Akčný plán implementácie špecifického cieľa V.....	80
Prílohy	82
PRÍLOHA 1: Socio-ekonomická analýza	82
6.1.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	82
6.1.2 Ekonomika	86
6.1.3 Ekonomika samosprávy	90
6.1.4 Bytový fond	93
6.1.5 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra	97
6.1.6 Komunitný život	140
6.1.7 Spolupráca a partnerstvá.....	147
6.1.8 Identita	147
PRÍLOHA 2: Územno-technická analýza	149
6.1.9 Základné údaje o území	149
6.1.10 Doprava	149
6.1.11 Technická infraštruktúra.....	172
6.1.12 Rozvojové plochy	181
6.1.13 Urbánna bezpečnosť a výskyt sociopatogénnych javov	183
6.1.14 Regulácia využitia územia	191
PRÍLOHA 3: Prírodno-environmentálna analýza	197
6.1.15 Ekosystémové služby.....	197
6.1.16 Geomorfologické členenie	202
6.1.17 Klimatické podmienky	203
6.1.18 Fauna a flóra	205
6.1.19 Ovzdušie	210
6.1.20 Voda	213
6.1.21 Pôda	217
6.1.22 Hluk.....	219
6.1.23 Žiarenie.....	221
6.1.24 Ochrana životného prostredia	222
PRÍLOHA 4: Ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry	225

Zdroje	227
---------------------	------------

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Najnavštevovanejšie podujatia.....	26
Tabuľka 2: SWOT analýza	38
Tabuľka 3: Disparity územia	41
Tabuľka 4: Priestorovo-relevantné trendy	42
Tabuľka 5: Údaje o ročnom prírastku obyvateľstva (REGOB, 2016)	82
Tabuľka 6: Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, 2016)....	88
Tabuľka 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014).....	88
Tabuľka 8: Vybrané ekonomické ukazovatele.....	90
Tabuľka 9: Rozpočet samosprávy pre roky 2017- 2019 v EUR	90
Tabuľka 10: Ukazovatele finančného zdravia samosprávy	91
Tabuľka 11: Výdavkové kategórie programového rozpočtu za rok 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	91
Tabuľka 12: Bilancia aktív podľa záverečného účtu mestskej časti za rok 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	92
Tabuľka 13: Najvýznamnejšie investície mestskej časti (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015).....	92
Tabuľka 14: Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov, trvale obývaných bytov, domov a obložnosti v r. 1970-2001 (Bratislavský samosprávny kraj, 2014).....	93
Tabuľka 15: Nová bytová výstavba v r. 2002-2011 (Bratislavský samosprávny kraj, 2014).....	93
Tabuľka 16: Štruktúra dokončených bytov podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2002-2011 (Bratislavský samosprávny kraj, 2014)	94
Tabuľka 17: Bytový fond v mestskej časti BA SM (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011).....	95
Tabuľka 18: Fond domov v mestskej časti BA SM (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011).....	96
Tabuľka 19: Štruktúra podielových domov s podielom hlavného mesta (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	97
Tabuľka 20: Počet ambulancií všeobecného lekárstva v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (NCZI, 2011).....	101
Tabuľka 21: Zoznam ďalších zdravotníckych zariadení podľa druhu zariadenia (Bratislavský samosprávny kraj, 2016)	102
Tabuľka 22: Počet hospitalizácií podľa územia trvalého bydliska pacienta (Národné centrum zdravotníckych informácií (ďalej len ako NCZI), 2011).....	103
Tabuľka 23: Počet zdravotníckych pracovníkov podľa lokality výkonu povolania (NCZI, 2011)	103
Tabuľka 24: Počet pracovníkov podľa vybraných povolání za rok 2010 (NCZI, 2011)	103
Tabuľka 25: Zoznam sociálnych zariadení (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	104
Tabuľka 26: Údaje o zariadeniach sociálnych služieb za rok 2016 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	104
Tabuľka 27: Podrobné údaje Seniorcentra Staré Mesto za rok 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	105
Tabuľka 28: Počet žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu za obdobie 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	107
Tabuľka 29: Zoznam zariadení detských jasíel v mestskej časti (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	107
Tabuľka 30: Počet detí vo veku 0 až 3 roky za vybrané obdobie – stav k 31.12. (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	108
Tabuľka 31: Údaje o obložnosti a obsadenosti za rok 2015 – stav k 31.12. (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	108

Tabuľka 32: Údaje o obľožnosti a obsadenosti za rok 2016 – stav k 30.4. (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	108
Tabuľka 33: Poskytnutie dávky sociálnej pomoci v roku 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	109
Tabuľka 34: Aktívni poskytovatelia sociálnych služieb (aj neziskové organizácie) pôsobiace na území mestskej časti (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	111
Tabuľka 35: Počet detí vo veku 3 až 6 rokov s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v rokoch 2013- 2015 (Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	113
Tabuľka 36: Prehľad materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti, počet detí a tried v nich (za školský rok 2015/2016) (Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	113
Tabuľka 37: Prehľad základných škôl v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (za školský rok 2015/2016) (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	115
Tabuľka 38: Vývoj počtu tried v ZŠ pre roky 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	117
Tabuľka 39: Prehľad centier voľného času na území mestskej časti(za školský rok 2015/2016) (Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2016)	118
Tabuľka 40: Prehľad jazykových škôl (za školský rok 2015/2016) (Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2016)	118
Tabuľka 41: Prehľad základných umeleckých škôl (za školský rok 2015/2016) (Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2016)	119
Tabuľka 42: Stredné školy v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Centrum vedecko technických informácií Slovenskej republiky, 2016)	119
Tabuľka 43: Počty študentov navštevujúcich vysoké školy na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto – stav k októbru 2015 (Centrum vedecko technických informácií, 2016)	121
Tabuľka 44: Centrá poradenstva a prevencie v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (Centrum vedecko technických informácií Slovenskej republiky, 2016).....	122
Tabuľka 45: Športové a voľnočasové aktivity v rokoch 2013 až 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	124
Tabuľka 46: Štruktúra kultúrnych zariadení mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	125
Tabuľka 47: Ukazovatele činnosti knižnice v roku 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015)	130
Tabuľka 48: Počty absolventov škôl kreatívnych odvetví v Bratislavskom kraji (Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020, 2014).....	134
Tabuľka 49: Zoznam škôl s kreatívnym odvetvím v Bratislavskom kraji (Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020, 2014).....	135
Tabuľka 50: Vybrané ukazovatele cestovného ruchu v Bratislave – Staré Mesto v rokoch 2013 až 2015 (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2016)	140
Tabuľka 51: Kongresový cestovný ruch v Slovenskej republike a BSK za rok 2015 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015).....	140
Tabuľka 52: Hudobné, divadelné a literárne spolky.....	141
Tabuľka 53: Kultúrne spolky	143
Tabuľka 54: Vzdelávacie spolky	144
Tabuľka 55: Materské centrá	145
Tabuľka 56: Spolky iného zamerania.....	145
Tabuľka 57: Základná komunikačná sieť (ZÁKOS) (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava, 2007).....	150

Tabuľka 58: Prehľad údajov o sieti cestných komunikácií Slovenskej republiky - Územné členenie: Slovenská republika – Kraje 2015)	151
Tabuľka 59: Počet motorových vozidiel - stav k 31.12. (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)	151
Tabuľka 60: Nehodovosť podľa okresov v roku 2014 v jednotlivých okresoch Bratislavy (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)	153
Tabuľka 61: Mestská hromadná doprava - stav k 31.12. (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)	155
Tabuľka 62: Medzinárodné cykloturistické trasy	158
Tabuľka 63: Okruhy cyklotrás (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, 2014).....	158
Tabuľka 64: Radiály cyklotrás (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, 2014).....	159
Tabuľka 65: Stav v oblasti statickej dopravy (Centrum dopravného výskumu, 2015)	167
Tabuľka 66: Počet motorových vozidiel - stav k 31.12. (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)	168
Tabuľka 67: Cieľová stanica slovenskej trate (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)	168
Tabuľka 68: Počet vybavených cestujúcich 2010 – 2015 (BTS, 2016)	170
Tabuľka 69: Destinácie osobnej lodnej prepravy	171
Tabuľka 70: Destinácie vyhlídkových plavieb	171
Tabuľka 71: Verejné vodovody (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2013).....	173
Tabuľka 72: Zásobovanie pitnou vodou BVS (Výročná správa Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, 2015).....	173
Tabuľka 73: Verejná kanalizácia (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2013).....	175
Tabuľka 74: Kanalizácia v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (BVS výročná správa, 2015).....	176
Tabuľka 75: Štruktúra komunálneho odpadu (Štatistický úrad Slovenskej republiky - Datacube, 2016)	177
Tabuľka 76: Skládky odpadov na území mesta Bratislavy (Územný plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2013).....	178
Tabuľka 77: Telekomunikačná sieť (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2015).....	178
Tabuľka 78: Rozvodné zariadenia v správe spoločnosti Bratislavská teplárenská, a.s., 2014.....	180
Tabuľka 79: Parametre teplotnosných médií v sústavách centralizovaného zásobovania teplotom	180
Tabuľka 80: Nárast celkovej trestnej činnosti a niektorých jej druhov za roky 2010 až 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)	183
Tabuľka 81: Vývoj percentuálnej objasnenosti celkovej kriminality za roky 2010 až 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)	185
Tabuľka 82: Výskyt a objasnenosť priestupkov za roky 2014 a 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)	185
Tabuľka 83: Vývoj výskytu uličnej kriminality za roky 2010 až 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)	187
Tabuľka 84: Dopravná nehodovosť v roku 2015 v porovnaní s rokom 2014 (OR PZ Bratislava 1, 2015)	188
Tabuľka 85: Výber národných kultúrnych pamiatok na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (PR – pamiatková rezervácia, PZ – pamiatková zóna) (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja 2010)	193
Tabuľka 86: Návrhové opatrenia a aktivity na zvýšenie adaptability mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Vybrané časti zo Stratégie adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2014, adaptované Brnkaľákovou)	200

Tabuľka 87: Vybrané meteorologické údaje (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	204
Tabuľka 88: Časť súhrnu drevín v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (mestská časť Bratislava-Staré Mesto, 2016; údaje k 5.5.2016)	206
Tabuľka 89: Verejná zeleň a cintoríny (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	209
Tabuľka 90: Emisie zo zdrojov znečisťovania ovzdušia za rok 2013 (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	210
Tabuľka 91: Spotreba vybraných palív v zdrojoch znečisťovania ovzdušia za rok 2013 (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	211
Tabuľka 92: Počet prekročení limitnej hodnoty priemernej 24 hod. koncentrácie pre PM ₁₀ (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007)	211
Tabuľka 93: Zoznam hlavných zdrojov emisií zodpovedných za znečistenie (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007)	212
Tabuľka 94: Hydrologické údaje za rieku Dunaj (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	213
Tabuľka 95: Priemerné toky Dunaja (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	214
Tabuľka 96: Priemerné vodné stavy Dunaja (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	214
Tabuľka 97: Zloženie pitnej vody v mestskej časti (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)	215
Tabuľka 98: Zoznam vyhodnotených miest odberov kvality povrchových vôd nespĺňajúcich limity (Slovenský hydrometeorologický ústav, 2008)	216
Tabuľka 99: Štruktúra pozemkov mestskej časti Bratislava - Staré Mesto k 19.11.2009 (Katastrálny úrad Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2009)	218
Tabuľka 100: Stupeň zornenia poľnohospodárskej pôdy (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2008)	218
Tabuľka 101: Zastúpenie typologicko-produkčných kategórií pôd mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Bratislava, 2007)	218
Tabuľka 102: Zastúpenie lesných pozemkov podľa druhu vlastníctva (Krajský lesný úrad v Bratislave, 2009)	219
Tabuľka 103: Akčné hodnoty hlukových indikátorov vo vonkajšom prostredí (Návrh akčného plánu ochrany pred hlukom Bratislavskej aglomerácie, 2015)	220
Tabuľka 104: Chránené areály v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Slovenská agentúra pre životné prostredie, 2007)	223
Tabuľka 105: Chránené vtáčie územie Dunajské luhy (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, 2016)	224
Tabuľka 106: Ekosystémové služby poskytované existujúcimi prvkami zelenej infraštruktúry vyskytujúce sa v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto	226
Tabuľka 107: Ekosystémové služby poskytované existujúcimi prvkami modrej infraštruktúry vyskytujúce sa v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto	227

Zoznam grafov

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015).....	82
Graf 2: Prognóza vývoja počtu obyvateľov	83
Graf 3: Vývoj počtu jednotlivých skupín obyvateľov v Bratislave – Staré Mesto v rokoch 2007-2020 (Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, 2007)	83
Graf 4: Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín k 31.12 (REGOB, 2016)	84
Graf 5: Priemerný vek obyvateľov za obdobie 2010 – 2015 (REGOB, 2016).....	84
Graf 6: Strom života obyvateľstva k 31.12.2015 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015)	84
Graf 7: Obyvateľstvo podľa najvyššieho ukončeného stupňa vzdelania (Štatistický úrad Slovenskej republiky – Sčítanie osôb, domov a bytov, 2011)	85
Graf 8: Obyvateľstvo podľa vierovyznania (Štatistický úrad Slovenskej republiky – Sčítanie osôb, domov a bytov, 2011).....	85
Graf 9: Národnostná štruktúra obyvateľstva k 31.12.2015 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015)	86
Graf 10: Početnosť podnikov podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014).....	86
Graf 11: Počet živnostníkov podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014).....	87
Graf 12: Veľkostná štruktúra podnikateľských subjektov (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)	87
Graf 13: Pracovné miesta podľa druhu zamestnania (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)....	88
Graf 14: Pracovné miesta podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014).....	89
Graf 15: Zamestnané obyvateľstvo podľa druhu zamestnania (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014).....	89
Graf 16: Zamestnané obyvateľstvo podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014).....	90
Graf 17: Kapitálové výdavky v tis. eur (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015).....	92
Graf 18: Obsadenosť mestských bytov vo vlastníctve mestskej časti Bratislava – Staré Mesto roku 2016 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	96
Graf 19: Vývoj počtu prevádzok na území MČ BA SM v rokoch 2012 – 2016 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	99
Graf 20: Počet zdravotníckych ambulancií v rámci jednotlivých mestských častí (rok 2016) Zdroj: (Bratislavský samosprávny kraj, 2016)	101
Graf 21: Vývoj počtu detí v MŠ za obdobie rokov 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	114
Graf 22: Vývoj počtu detí v MŠ za obdobie rokov 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).....	115
Graf 23: Podiel žiakov ZŠ podľa pobytu (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	116
Graf 24: Vývoj počtu žiakov na ZŠ v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti pre roky 2007 - 2015	117
Graf 25: Údaje o počte realizovaných aktivít v rámci Vyhodnotenia činností SCKaV Ventúrska 8 za rok 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	126
Graf 26: Údaje o počte realizovaných aktivít v rámci Vyhodnotenia činností SCKaV Školská 14 za rok 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	127
Graf 27: Údaje o počte realizovaných aktivít v rámci Vyhodnotenia činností SCKaV Gaštanová za rok 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	129

Graf 28: Kultúrna činnosť v roku 2014	132
Graf 29: Podujatia Kultúrneho leta 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	133
Graf 30: Porovnanie štruktúry kultúrnych podujatí v roku 2008 a 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)	133
Graf 31: Počet návštevníkov Bratislavy domácich i zahraničných v rokoch 2006 až 2014 (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2015)	139
Graf 32: Počet prenocovaní v Bratislave domácich i zahraničných návštevníkov v rokoch 2006 až 2014 (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2015)	139
Graf 33: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití individuálnej automobilovej dopravy (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).....	152
Graf 34: Podiel domácností podľa počtu osobných automobilov v domácnosti (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)	152
Graf 35: Podiel trakcií na odjazdených vozidlových kilometroch v roku 2014 (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)	155
Graf 36: Počet prepravených osôb v tis.31.12. – stav k 31.12. (Výročná správa Dopravného podniku Bratislava, 2014).....	156
Graf 37: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití verejnej hromadnej dopravy (Územný generel dopravy hl. mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2014).....	156
Graf 38: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití bicykla (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy 2014)	161
Graf 39: Účely ciest realizovaných pešo (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)...	165
Graf 40: Počet vybavených cestujúcich celkom 2006 – 2015 (BTS, 2016)	170

Zoznam schém

Schéma 1: Modelová schéma rozvojovej stratégie	44
Schéma 2 Základné predpoklady pre naplnenie vízie mestskej časti Bratislava - Staré Mesto do roku 2040.....	46
Schéma 3 Základnými piliermi rozvoja mestskej časti v sledovanom období dokumentu	47

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Terminály integrovanej osobnej prepravy (iMHD, 2016)	18
Obrázok 2: Voda Zochova ulica (Tlačová agentúra Slovenskej republiky, 2012)	19
Obrázok 3: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).....	154
Obrázok 4: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).....	157
Obrázok 5: Cyklistické trasy na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)	162
Obrázok 6: Návrh rozmiestnenia staníc	163
Obrázok 7: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).....	164
Obrázok 8: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).....	166
Obrázok 9: Výrez termovízneho snímkovania územia Bratislavy (REC Slovensko, Fotomap, s.r.o, 2007)	198

Zoznam skratiek

Centrum PPP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie

Centrum ŠPP - Centrum špeciálneho -pedagogického poradenstva

CMO – Centrálna mestská oblasť

CVČ – Centrum voľného času

CVTI – Centrum vedecko-technických informácií

DS – Denný stacionár

KR PZ – Krajské riaditeľstvo Policajného zboru

LF UK – Lekárska fakulta

LSPP – Lekárska služba prvej pomoci

MŠ – Materská škola

NKP – Národná kultúrna pamiatka

Nové SND – Nové Slovenské národné divadlo

OO PZ – Obvodné oddelenie Policajného zboru

OR PZ – Okresné riaditeľstvo Policajného zboru

OS MsP – Okrsková stanica mestskej polície

PZ – Pamiatková zóna

SCKaV - Staromestské centrum kultúry a vzdelávania

SND – Slovenské národné divadlo

SODB 2011 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2011

TOS – Terénna opatrovateľská služba

UNB – Univerzitná nemocnica Bratislava

ZOS – Zariadenie opatrovateľskej služby

ZpS – Zariadenie pre seniorov

ZpS + ŠpZ – Zariadenie pre seniorov + Špecializované zariadenie

ZŠ – Základná škola

ZUŠ – Základná umelecká škola

Centrum PPP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie

Centrum ŠPP - Centrum špeciálneho -pedagogického poradenstva

NKP – Národná kultúrna pamiatka

SCKaV - Staromestské centrum kultúry a vzdelávania

CMO – Centrálna mestská oblasť

PZ – Pamiatková zóna

LF UK – Lekárska fakulta

UNB – Univerzitná nemocnica Bratislava

OO PZ – Obvodné oddelenie Policajného zboru

OR PZ – Okresné riaditeľstvo Policajného zboru

KR PZ – Krajské riaditeľstvo Policajného zboru

OS MsP – Okrsková stanica mestskej polície

SAV – Slovenská akadémia vied

CR – Cestovný ruch

Úvod

Základným nástrojom strategického socio-ekonomického plánovania mestskej časti Bratislava – Staré Mesto je dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre roky 2017 - 2023, s výhľadom do roku 2040. Tento dokument definuje rozvojovú stratégiu mestskej časti, vrátane jej dlhodobého výhľadu do roku 2040 zhmotneného do vízie rozvoja tohto územia.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre roky 2017 – 2023 je vypracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení a príslušnej metodiky tvorby strategického rozvojového dokumentu uverejnenej Úradom vlády SR. Ide o aktualizáciu predchádzajúceho strategického dokumentu Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava- Staré Mesto.

Poslanie dokumentu

Poslaním dokumentu je zdefinovať jasný a zrozumiteľný dlhodobý rámec rozvoja mestskej časti, prostredníctvom vízie a k nej príslušných cieľov, ktoré sú ďalej konkretizované do jednotlivých priorít a k nim príslušných opatrení a aktivít. Poslaním dokumentu nie je presne definovať jednotlivé investičné aktivity, ale vytvoriť ucelenú stratégiu, umožňujúcu koordináciu a kooperáciu rozvojových aktivít za aktívnej participácie kľúčových aktérov územia (stakeholderov) s významným synergickým efektom na územie mestskej časti, ale i celého mesta Bratislavy.

Základným východiskom pre stratégiu sú miestne podmienky a špecifiká, ktoré sú prostredníctvom opatrení a aktivít kapitalizované do pozitívnych efektov s priamym dopadom na kvalitu života obyvateľov mestskej časti.

1 Analytické východiská - zhrnutie

1.1 Zhrnutia jednotlivých častí analýzy

1.1.1 Zhrnutie socio-ekonomickej analýzy

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto ako jadro hlavného mesta má svoje špecifiká v kontexte lokalizácie, historického dedičstva ako i zariadení vyššej občianskej vybavenosti poskytujúcich služby nielen pre obyvateľstvo mestskej časti, ale tiež inštitúcií centrálnej štátnej správy a štátnej správy na úrovni kraja. Poskytuje sídlo množstvu spoločensky, kultúrne, turisticky, politicky či obchodne dôležitých objektov. Z tohto vyplýva i vysoký počet denne prítomného obyvateľstva, ktorého počet prevyšuje trvalo bývajúce obyvateľstvo o 200%.

Obyvateľstvo mestskej časti je silne regresívne s negatívnym vývojom indexu populačnej dynamiky, čo postupne vedie k starnutiu populácie až k hodnotám, ktoré sú najvyššie spomedzi všetkých okresov v SR, na úrovni ktorých sa vedie štatistické zisťovanie.

Lokalizácia 80 000 pracovných príležitostí v mestskej časti vytvára tlak na viažuce služby zosúladenia pracovného a osobného života, ktoré poskytuje samospráva na území mestskej časti. Z toho vyplýva vysoký podiel detí v materských školách, ktoré nie sú z mestskej časti. Preto tu existuje požiadavka na ďalšie rozširovanie kapacít predprimárneho vzdelávania. Úroveň základného školstva je nadpriemerná a z kapacitného hľadiska postačujúca.

Koncentrácia univerzít a vysokých škôl v kombinácii s lokalizáciou významných centier vedy a výskumu (Centrá excelentnosti a pracoviská SAV) vytvára potenciál pre rozvoj kreatívnych aktivít s vysokou pridanou hodnotou a rovnako zatriaktivňujú územie pre skupiny tvoriace a pracujúce v kreatívnych odvetviach a odvetviach generujúcich vyššiu pridanú hodnotu.

Na území mestskej časti sa sústreďuje viacero zdravotníckych zariadení. Medzi nimi sú pracoviská so špičkovými oddeleniami ako napr. I. neurologická klinika LFUK a UNB je najstaršou neurologickou klinikou na Slovensku. Na I. neurologickej klinike boli položené základy slovenskej neurológie a odtiaľto vyšli aj najvýznamnejší neurológovia Slovenska.

Vysoký priemerný vek obyvateľov a nízky index populačnej dynamiky obyvateľov v území vytvára tlak na kapacity, ponuku a dostupnosť sociálnych služieb v území. Problematické sú hlavne kapacity v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti. Z Bratislavského kraja boli práve obyvatelia s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava-Staré Mesto najčastejšie hospitalizovaní.

ÚDAJE, DÁTA A INFORMÁCIE O ANALYTICKÝCH VÝCHODISKÁCH SOCIO-EKONOMICKEJ ČASTI, V PODROBNEJ ŠTRUKTÚRE, NÁJDETE V [PRÍLOHE Č.1.](#)

1.1.2 Zhrnutie územno-technickej analýzy

Mestská časť Bratislava – Staré Mesto je z pohľadu územno-technickej vybavenosti veľmi špecifická. Cestná sieť na území mestskej časti je úzko spätá s historickým vývojom, ktorým si mesto prešlo. Na základe prieskumu dopravy z platného územného generelu dopravy hl. mesta SR Bratislavy vyplýva, že mestská časť Bratislava - Staré Mesto je pre všetky sledované druhy dopravy najviac žiadanou cieľovou destináciou spomedzi všetkých mestských častí hlavného mesta. To sa prejavuje najmä počas dopravnej špičky, kedy kapacity komunikácií nedokážu absorbovať objem automobilov, čo odhaľuje počet obyvateľov, ktorí dochádzajú za prácou či vzdelaním do mestskej časti. Okrem zhustenej dopravy však tento stav vytvára počas dňa zvýšený tlak aj na statickú dopravu, ktorá je v mestskej časti regulovaná a orientovaná na parkovanie pre rezidentov.

K priechodnosti mestskej časti by mali prispieť aj plánované cyklotrasy, ktoré však nie sú v súčasnosti prepojené, často nedostatočne označené a chýba im aj lepšie napojenie na MHD. Pešia doprava má spomedzi všetkých mestských častí hlavného mesta na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto najväčšie zastúpenie a tvorí približne 30% všetkých trás vykonaných na území. Napriek tomu sa pri budovaní infraštruktúry nekladie dôraz na komunikácie pre peších.

Mestská hromadná doprava je na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto zabezpečená všetkými troma spôsobmi, ktorými momentálne Dopravný podnik Bratislava, a.s. disponuje. Do územia mestskej časti vstupuje aj železničná doprava so siedmimi traťovými smermi. Zároveň táto železničná trať tvorí aj severnú hranicu mestskej časti. Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto má Hlavnú železničnú stanicu, ktorá čaká na plánovanú rekonštrukciu. Do budúcnosti je Hlavnú stanicu potrebné jasne pomenovať aj ako priestor slúžiaci predovšetkým verejnej hromadnej doprave (regionálnej a mestskej), s doplnkovými funkciami obchodu a služieb. Hlavná stanica by taktiež mala slúžiť ako kvalitný verejný a spoločenský priestor s funkciou „vstupnej brány“ do Bratislavy (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). V súčasnosti sa pracuje na systéme efektívnejšieho využívania existujúcich železničných trás pre prímestskú dopravu s prepojením na mestskú hromadnú dopravu, vybudovaním siedmich terminálov integrovanej osobnej prepravy (TIOP).

Obrázok 1: Terminály integrovanej osobnej prepravy (iMHD, 2016)

Prímestská autobusová doprava nemá priamo na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto autobusovú stanicu. Hlavná autobusová stanica sa však nachádza v bezprostrednej blízkosti mestskej časti. V súčasnosti sa pripravuje výstavba novej stanice, ktorá by mala byť dokončená v roku 2019 (Trend, 2015). Do doby dokončenia by mala byť dočasne presunutá autobusová stanica do priestorov Centra Bottova v zóne Chalupkova, ktorá leží na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto.

Vodná osobná doprava na území mestskej časti predstavuje len populárne rekreačné plavby do vybraných destinácií.

Zásobovanie vodou na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto je zabezpečené zo šiestich vodných zdrojov. Z hľadiska kapacity je zásobovanie vodou na území mestskej časti bez väčších problémov. Z dostupných štatistických údajov vyplýva, že na území mestskej časti spotreba pitnej vody klesá. Zásobovanie teplom prostredníctvom centralizovanej distribučnej sústavy na území mestskej časti v najväčšej miere zabezpečuje Bratislavská teplárenská, a.s.. Počet bytových jednotiek pripojených na centralizovanú sústavu však klesá, pričom výroba tepla sa nahrádza nezávislými zdrojmi.

Zásobovanie plynom a elektrickou energiou je riešené na celomestskej úrovni. Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nie sú v súčasnosti evidované pravidelné väčšie výpadky. Odkanalizovanie mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je riešené ľavobrežným kanalizačným systémom, ktorý ústi do ústrednej čističky odpadových vôd v mestskej časti Vrakuňa. Kapacita tejto čističky je v súčasnosti dostatočná. Odvádzanie povrchových vôd na území mestskej časti však počas prietrží mračen, respektíve období vyššieho úhrnu zrážok v ojedinelých prípadoch spôsobuje kumuláciu vody, a tak aj lokálne záplavy (napr. lokalita Zochova - obrázok 2) (Tlačová agentúra Slovenskej republiky, 2012).

Obrázok 2: Voda Zochova ulica (Tlačová agentúra Slovenskej republiky, 2012)

Nakladanie s odpadom na území mestskej časti primárne zabezpečuje spoločnosť Odvoz a likvidácia odpadu, a.s., ktorá zabezpečuje aj zber povinných zložiek separovaného zberu odpadu. Objem vyzbieraného separovaného odpadu sa každým rokom zvyšuje. Ide však primárne len o povinné zložky zberu odpadu (sklo, papier, plasty). Nakladanie s odpadmi a separovaným zberom na území mesta rieši primárne Program odpadového hospodárstva Bratislavy.

Telekomunikačná infraštruktúra na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto zastúpená v podobe verejných telefónnych búdok už kompletne ustúpila, klesá aj počet jednotiek pripojených na pevnú linku. Dostupnosť telekomunikačných služieb na území mestskej časti v súčasnosti zabezpečujú z veľkej časti mobilní operátori s ich pokrytím dostupných služieb.

ÚDAJE, DÁTA A INFORMÁCIE O ANALYTICKÝCH VÝCHODISKÁCH ÚZEMNO-TECHNICKEJ ČASTI, V PODROBNEJ ŠTRUKTÚRE, NÁJDETE V [PRÍLOHE Č.2.](#)

1.1.3 Zhrnutie prírodno-environmentálnej analýzy

Mestská časť Bratislava – Staré Mesto sa nachádza na rozhraní dvoch prírodných celkov, Podunajskej roviny a Devínskych Karpát. Územie patrí do teplej až mierne teplej klimatickej oblasti s miernymi zimami a teplými letami. Priemerná teplota vzduchu je 10,33°C.

Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia má chemický priemysel, automobilová doprava a energetika, spolu so sekundárnou prašnosťou, ktorá závisí od meteorologických činiteľov, zemných prác a charakteru povrchu. Znečistenie ovzdušia je ovplyvňované aj zdrojmi nenachádzajúcimi sa priamo na území mestskej časti. Vo všeobecnosti bola zaznamenaná klesajúca tendencia vyprodukovaných znečisťujúcich látok.

Južný okraj územia tvorí rieka Dunaj, v ktorej sa vyskytujú rôzne druhy živočíchov, a ktorý slúžil ako významný migračný koridor, no táto funkcia bola neskôr v súvislosti s výstavbou vodného diela a znečistením obmedzená. Kvalita vody sa podľa meraní časom zvyšuje. Dunaj je znečisťovaný najmä priemyselnými a komunálnymi odpadovými vodami. Rieka spôsobuje aj riziko povodní, čomu však bolo výstavbou povodňového systému v roku 2010 do značnej miery zamedzené.

Staré Mesto je najviac zastavanou mestskou časťou hlavného mesta Bratislavy, a teda má najmenší podiel obhospodarovanej pôdy. Väčšina z tejto pôdy patrí medzi vysoko produkčné orné pôdy. Nachádza sa tu len približne 0,11% lesných porastov.

Najväčším zdrojom hluku na území mestskej časti je intenzívna cestná a železničná doprava. Medzi stacionárne zdroje hluku patria predovšetkým areály a prevádzky priemyselnej výroby. Územie spadá do oblasti s nízkym radónovým rizikom.

Na území mestskej časti sa nachádzajú štyri chránené areály, z ktorých najväčší je Horský park v severnej oblasti mestskej časti. Všetky areály majú 4. stupeň ochrany. Čiastočne do územia zasahuje aj chránené vtáčie územie Dunajské luhy.

Medzi environmentálne záťaže možno zaradiť širší priestor bývalej rafinérie Apollo a areál závodu Chemika na Chalupkovej-Bottovej ulici. Ako limity rozvoja môžeme označiť ochranné pásma prvkov územného systému ekologickej stability, priemyselných areálov, čistiarne odpadových vôd či skládok odpadu.

ÚDAJE, DÁTA A INFORMÁCIE O ANALYTICKÝCH VÝCHODISKÁCH PRÍRODNO-ENVIROMENTÁLNEJ ČASTI, V PODROBNEJ ŠTRUKTÚRE, NÁJDETE V [PRÍLOHE Č.3.](#)

1.2 Požiadavky a očakávania zainteresovaných subjektov - stakeholderov

1.2.1 Dotazníkový prieskum požiadaviek, potrieb, očakávaní obyvateľov mestskej časti

Počas júna 2016 bol vykonaný dotazníkový prieskum požiadaviek, potrieb a očakávaní obyvateľov mestskej časti Bratislava – Staré Mesto. Bolo možné vyplniť elektronickú formu dotazníka dostupnú prostredníctvom webovej stránky alebo facebookovej stránky mestskej časti. Rovnako boli k dispozícii papierové formy dotazníka na 16 miestach v mestskej časti. Prieskumu sa zúčastnilo spolu 226 respondentov.

O respondentoch

Respondentov tvorili prevažne ženy, ktorých zastúpenie tvorilo takmer 63% opýtaných. Priemerný vek opýtaných bol 55 rokov. Vyše polovica opýtaných dosiahla vyššie vysokoškolské vzdelanie (62,4%), druhú najväčšiu skupinu tvorili respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou (23,5%). Takmer polovicu tvorili ženatí resp. vydaté respondentky. Druhú najväčšiu skupinu tvorili slobodní respondenti a ovdovení, čo je dané vyšším priemerným vekom opýtaných.

Doprava

Takmer polovica respondentov má možnosť dochádzať do práce/školy bicyklom, avšak táto možnosť pre nich nie je bezpečná (46%) a polovica respondentov hodnotí možnosť prepravy po mestskej časti ako nebezpečnú.

Vyše tretiny opýtaných využíva ako formu prepravy do práce/školy mestskú hromadnú dopravu a je s ňou spokojná. 23,5% označila mestskú hromadnú dopravu ako nie príjemnú a nekomfortnú a rovnaký podiel tvorili ľudia, ktorí odpovedali, že hoci túto možnosť má, nevyužíva ju. Ako najčastejšie spoje respondenti označili predovšetkým električky (najmä 4,8,9), ďalej trolejbusy (najmä 207,208,212) a najmenej autobusy (78,83,93,94).

35,4% opýtaných uviedlo, že používajú automobil cestou do práce/školy. Pri cestách za nákupmi či zábavou takmer 60% respondentov uviedlo, že využíva automobil.

Parkovanie

Čo sa týka parkovania, takmer 40% ľudí by navrhlo budovanie nových parkovacích miest, pričom vyše 20% je proti. Ďalšou možnosťou ako riešiť parkovanie je zjednosmernenie niektorých ulíc, obnova starých parkovacích miest a výstavba platených parkovacích garáží. Jednoznačný súhlas bol vyjadrený s budovaním veľkých záchytných parkovísk mimo centra mesta. Pre 35% opýtaných nie je parkovanie vo svojom okolí problémom, takmer tretina opýtaných to za problém považuje.

Parkovaciú politiku mesta spôsobom rezidenčných kariet najväčšia časť opýtaných hodnotí ako primeranú v kombinácii s ďalšími nástrojmi.

Bývanie

Jasná väčšina respondentov žije v bytových domoch (86,7%). Väčšina opýtaných v otázke ponuky bývania je toho názoru, že ponuka je dostatočná, avšak byty sú nedostupné a príliš drahé. Iba 6,6% uviedlo, že ponuka bývania je nedostatočná. Na otázku, či by bol záujem o budúce dostupné bývanie do sumy 500 eur mesačne, takmer 60% respondentov odpovedalo nie, takmer 20% by ponuku ihneď prijalo.

Ako dôvody, prečo je parkovacia politika nevhodná, boli uvedené nejednotnosť a neprehľadnosť, chýbajúca vôľa riešiť otázku parkovania, veľký vplyv developerov, neuprednostňovanie rezidentov, nekontrolovanie parkovania v niektorých oblastiach, fungovanie parkovacej politiky iba na niektorých úsekoch, nekonzistentnosť, diskriminácia ľudí, ktorí nemajú v mestskej časti trvalý pobyt. Pri otázke parkovania, na druhej strane bola vyčítaná aj prílišná benevolencia pre ľudí bez trvalého pobytu, nekonceptnosť, námietky na spoločnosť BPS, neposkytovanie zvýhodnených taríf parkovacími domami napr. počas víkendov, nedostatočne kontrolovaný výdaj kariet, potreba zjednotenia parkovacích systémov v mestskej časti, absencia záchytných parkovísk, cena parkovacích domov, nedodržiavanie existujúcich pravidiel a z toho vyplývajúca frustrácia občanov mestskej časti.

Prostredie a okolie svojho bývania

Na otázku, či sú podmienky pre výchovu detí/vnúčat v ich okolí vhodné, kladne odpovedalo vyše 60% opýtaných. Takmer tretina (32,4%) uviedla, že podmienky sú nevhodné a neprimerané. Ako dôvod uviedli bezpečnosť, bariérovosť, nedostatok plôch pre deti na hru a socializáciu v dôsledku parkujúcich áut, nevyhovujúcu sociálnu skladbu obyvateľov v istých štvrtiach, nedostatok zelene, parkov, ihrísk a športovísk a nedostatočná kvalita a bezpečnosť tých existujúcich, ale aj hluk z prevádzok v okolí, čistota a estetika prostredia či problém so psami a ich majiteľmi. Obyvatelia poukázali aj na problém s ľuďmi bez domova a nečinnosť bezpečnostných zložiek voči nim a celkovo laxný prístup polície.

Zelené plochy

Drvivá väčšina opýtaných hodnotí zelené plochy v mestskej časti ako nevyhovujúce, z hľadiska ich rozlohy, kvality a využitia. Za hlavné problémy boli spomenuté dostavba zelených plôch, ich pravidelná údržba, výrub stromov, prítomnosť psov a výkalov po nich, dohľad nad poriadkom na týchto plochách, zábery zelených plôch za účelom napr. parkovania, mobiliár na zelených plochách, obsadenosť ľuďmi bez domova, zanedbanosť, celkový nedostatok týchto plôch, absencia vlastného záhradníka vo veľkých parkoch, zavlažovanie zelených plôch.

Verejné priestory

V otázke hodnotenia verejných priestorov sa najviac respondentov vyjadrilo, že sú primerané (46,5%). Druhý najčastejší názor bol, že sú nevyhovujúce z hľadiska ich kvality a využitia (43,8%), v menšej miere z pohľadu ich rozlohy (16,8%). Za najväčšie nedostatky sú považované problémy ohľadom zelene v týchto verejných priestoroch, celkové neudržiavanie a zanedbávanie, čistota resp. špinavosť, sústredenie sa na historické centrum a zanedbávanie ostatných častí mestskej časti, stav komunikácií, prístup a vstupy k verejným priestorom, rozbité dlažby, otváracia doba príľahých prevádzok, obsadenosť ľuďmi bez domova a asociálmi, psy a ich majitelia, starostlivosť o padajúce lístie na jeseň, údržba fontán, vysypávanie košov, prítomnosť áut, údržba mobiliáru a lavičiek, údržba sôch, grafity, bezpečnosť (osvetlenie, bariérovosť), odhadzovanie odpadkov rezidentmi či návštevníkmi, nedostatok zberných nádob, vizuálny smog, efektivita využitia veľkých verejných priestorov, absencia verejných sociálnych zariadení, absencia koncepcného dizajnu verejných priestorov a mobiliáru.

Vodné prvky

Vodné prvky boli presne polovicou respondentov hodnotené ako primerané. Polovica opýtaných ich zhodnotila ako neprimerané, či už v rámci ich rozlohy v mestskej časti alebo z pohľadu kvality a technického stavu. Ako nedostatky boli špecifikované ich celkový nedostatok a pomalé budovanie, nevyužitie Dunaja – oddelenosť, slabá integrácia do mestskej časti, chýbajúci kontakt s Dunajom,

potrebný, ale príliš izolujúci protipovodňový múr, privysoké zábradlie, zlý technický stav fontán, absencia fontánok na pitie, kvalita prístupových chodníkov k vodným prvkom, nedostatok podzemných fontán, obnova Propeleru ako mestskej hromadnej dopravy, kombinácia vodných prvkov a zelene, kvalita nábrežia Dunaja, prístup k Dunaju, údržba a stav lavičiek na nábreží, sklbenie starého a nového, viď Rolandova fontána a jej vonkajší okruh.

Bariérovosť

Na otázku ohľadom bezbariérovosti žiaden z respondentov neodpovedal vynikajúca. 55,8% uviedlo, že je nedostatočná. Za hlavné problémy bezbariérovosti boli označené obrubníky, prechody pre chodcov, absentujúce nájazdy na chodníky, zničené povrchy chodníkov, schody pri podchodoch, nefungujúce eskalátory, autá parkujúce na chodníkoch, schody do verejných budov, reklamy brániace výhľad na prechody pre chodcov, šírka chodníkov, absentujúci systém údržby, iba „polepovanie“ chodníkov, povrchová úprava chodníkov (klzkosť napr. počas dažďa). Toto všetko predovšetkým pre mamičky s kočíkmi a invalidov.

Nebezpečné miesta

Za najproblematickejšie miesta boli uvedené: Námestie slobody, Trnavské mýto, Kollárovo námestie, Mariánska, Strmá cesta, Jakubovo námestie, schody pod Žižkovou, nábrežie pred PKO k Lafranconi, Bezručova nemocnica, Obchodná ulica po 22. hodine, Kamenné námestie, Šafárikovo námestie, podchod Zochova, Predstaničné námestie, pasáž medzi Dunajskou a Grösslingovou, Jedlíkova, zadná časť SNP, dlažba na Klariskej, Karpatská, Alžbetínska, Staromestská, Mlynské Nivy, parčík pred Redutou, Vajanského nábrežie, pod mostom Apollo, podchod na Trnavskom Mýte, lesopark pod Kalváriou, okolie Hlavnej stanice, podchod pri starom rozhlase, Medická záhrada, schody za zastávkou Nám. Franza Liszta, podchod Kapucínska-Zochova, schody na Sokolovskej, podchod Ekonomická univerzita, Vrátnianska ulica – zákaz sa nedodržiava, park na Tabakovej ulici, park na Račianskej, Jozefská, okolie YMCA, Na hrebienku, Šancová.

Bezpečnosť

Pri otázke vnímania pocitu bezpečia vo svojom okolí viac ako štvrtina respondentov (27%) odpovedalo, že sa cíti bezpečne a nevyskytujú sa problémy. Iba 2,2% uviedlo, že svoje okolie vnímajú ako nebezpečné, 8,4% uviedlo svoje okolie ako problematické. Najväčšiu skupinu tvorili ľudia, ktorí svoje okolie vnímajú ako bezpečné s občas sa vyskytujúcimi problémami (62,4%).

Osvetlenie svojho bydliska takmer tretina opýtaných vníma ako dostatočné a bezpečné (30,5%), 57,5% uviedlo, že je primerané a iba 11,9% ho vníma ako nedostatočné a nebezpečné. S vandalizmom, poškodzovaním a znečisťovaním okolia sa pravidelne stretáva 43,4% respondentov, 47,8% sa s tým stretáva občas.

Pravidelne sa s hlukom z okolitých prevádzok stretáva 17,7% opýtaných, občas 39,1% a 40,9% sa s hlukom nestretáva vôbec. Iba 2,3% respondentov uvažuje o presťahovaní vo vzťahu k hluku v mestskej časti.

S krádežami a kriminalitou v okolí svojho bydliska sa pravidelne stretáva iba menej ako 5% respondentov, najviac takmer dve tretiny sa s týmto stretáva občas. Takmer tretina sa s tým vôbec nestretáva.

Ako riešenie problémov s bezpečnosťou respondenti najviac označili inštalovať bezpečnostné kamery a zlepšiť dohľad zo strany mestskej polície, ďalej by boli za zlepšenie osvetlenia na prechodoch pre chodcov cez cestu a pridanie/opravenie verejných osvetlení na chodníkoch. Možnosť organizovať

dobrovoľné hliadky v okolí sa stretla iba s priemernou podporou. Iné návrhy na riešenie bezpečnosti v okolí boli zamerať sa nielen na historické centrum, ale zvýšiť dohľad nad bezpečnosťou v širšom centre mesta, zrezať prerastenú zeleň, a tým viac exponovať asociálov, kamerové systémy s rozpoznávaním tváre a prepojením na okamžitý zásah polície (viď Londýn), zrekonštruovať hlavnú stanicu a jej okolie, dôslednejšie dodržiavať súbor pravidiel/zákonov (predovšetkým zachovávanie nočného pokoja), zvýšiť počet peších hliadok mestskej polície, zvýšenie kompetencií mestskej polície, riešiť nadmerný svetelný smog, zaviesť okráškov počas celého dňa vrátane noci, dostupné telefónne automaty, pokutovať hluk umelo upravených motocyklov a automobilov.

Sociálne služby

So sociálnym poradenstvom väčšina opýtaných nemala skúsenosti, zvyšok uviedol priemernú mieru spokojnosti. S opatrovateľskými službami rovnako vyše dvoch tretín ľudí nemalo skúsenosť, priemerná skúsenosť bola o niečo negatívnejšia ako pri sociálnom poradenstve. Pri zariadeniach pre seniorov opäť prevládli menej dobré skúsenosti, takisto ako pri zariadeniach opatrovateľskej služby, prepravnej služby či nocľahárňach. Respondenti navyše vo vzťahu k sociálnym službám uviedli zavedenie obedov pre seniorov, chýbajúcu zberňu šatstva a iných prebytočných vecí pre ľudí v núdzi a bez domova.

Potreba sociálnej pomoci: terénna sociálna pomoc (50%), ambulantná pomoc a pobytová celoročná sociálna pomoc. Oblasť sociálnych služieb je podľa 39,3% opýtaných nedostatočne propagovaná.

Chýbajúce sociálne služby: zariadenia pre tých, ktorí opustili detský domov (23,9%), ďalej zariadenia pre týrané ženy (21,1%), zariadenia núdzneho bývania (19,6%) a denný stacionár (18,2%). Ako iné sociálne potrebné služby respondenti uviedli hospic, zvýšenie ponuky služieb pre invalidov, zberne šatstva či ponuka lacných obedov pre seniorov.

Väčšina opýtaných, ktorí sa vedeli vyjadriť k oblasti využívania vzdelávacích služieb deťmi so špecifickými potrebami, odpovedali, že je primeraná (22,1%). Ako dôvod nevyhovovania boli uvedené neochota škôl prijať deti so špeciálnymi požiadavkami, vyhováranie sa na nedostatok pomôcok a personálu, nízka miera integrácie do prostredia, nepostačujúce kapacity zariadení pre deti so špeciálnymi požiadavkami, celkový nedostatok materských škôl.

Smerovanie a rozvoj mestskej časti

Ohľadne smeru rozvoja mesta respondenti označili možnosti:

- kultúrne mesto (určite áno uviedlo 67,7% opýtaných),
- mesto súžitia všetkých generácií (určite áno uviedlo 65% opýtaných),
- živé mesto pre aktívnych obyvateľov (určite áno uviedlo 64,6% opýtaných).

Iné nápady na smerovanie mesta: progresívnosť, nebáť sa nových nápadov, podpora podnikateľov, čistota mesta, bezbariérovosť, otvorené mesto počúvajúc svoje občanov, viac športovísk, mesto vzorných vodičov, podpora mestskej hromadnej dopravy, mesto nefajčiarov, zdravé mesto, mesto podporujúce mladých a mladé rodiny, koniec sloganu „Partyslava“, napĺňanie všetkých funkcií zároveň, zelené mesto, bezpečné mesto, pokojné mesto, tolerantné vládne mesto, mesto reprezentujúce Slovenskú republiku ako jej hlavné mesto.

Aktivity v mestskej časti boli hodnotené nasledovne:

- otváracie hodiny podnikov na území mestskej časti: 21,2% označilo ako výborné, 12,8% ako nedostatočné,
- povoľovanie letných terás: 14,6% ako výborné, 14,2% ako nedostatočné,

- povoľovanie ďalších služieb: iba 7,1% ako výborné, 44,7% ako priemerné, 11,1% ako nedostatočné,
- povoľovanie ďalších obchodov a obchodných činností: 9,3% ako výborné, 46% ako priemerné, 9,3% ako nedostatočné.

Za najprínosnejšie projekty ľudia označili revitalizáciu časti Dunajského nábrežia/Fajnorovo nábrežie (63,7%), revitalizáciu Šafárikovho nábrežia (58%) a rekonštrukciu dlažieb v pešej zóne (52,2%).

Kultúra a voľný čas

Respondenti najviac navštevujú:

Tabuľka 1: Najnavštevovanejšie podujatia

	Pravidelne	Aspoň raz	Nenavštevujem
Cyklus koncertov v Medickej záhrade	45,1%	37,6%	17,3%
Bratislavské hudobné slávnosti	38,9%	44,7%	16,4%
Kultúrne leto a Hradné slávnosti	34,5%	47,3%	18,1%
Cyklus koncertov na Hviezdoslavovom námestí	23,0%	54,9%	22,1%
Kultúrne leto v Starom Meste	20,8%	44,2%	35,0%
Noc literatúry Bratislava	15,0%	42,5%	42,5%
Chrámové koncerty	14,6%	34,1%	51,3%
Hudba Na Nádvorí	12,8%	44,7%	42,5%
Dobrý Trh	12,4%	39,4%	48,2%
Jarné Kapitúlské dvory	11,1%	25,7%	63,3%
Dni architektúry a dizajnu	10,2%	35,4%	54,4%
Letné Shakespearovské Slávnosti	9,7%	112,0%	92,0%
Otváranie bratislavských brán	9,3%	45,6%	45,1%
Viva Musica	9,3%	37,2%	53,5%

Možnosti trávenia voľného času – kultúrne podujatia opýtaní hodnotili najviac ako spokojní, veľkú spokojnosť označilo 20,8% respondentov. Čo sa týka športového vyžitia, spokojnosť klesala a väčšina ľudí uviedla priemernú spokojnosť (31,4%). V rámci komunitných aktivít boli ľudia rovnako stredne spokojní (35,8%), veľkú spokojnosť uviedlo 10,6% respondentov.

Obyvatelia by uvítali divadelné predstavenia pre seniorov, viac komunitných záhrad, športové aktivity pre verejnosť, nielen preteky, viac podujatí pre deti a mládež, zapojiť potenciál Dunaja, letné kiná, aktivity pre rodiny s deťmi, cyklovýlety po mestskej časti, dobrovoľnícke akcie, obnovenie plavárne, workshopy, klubová činnosť, Dóm sv. Martina ako učebnica európskej kultúry, lepšia koordinácia podujatí, vyhnúť sa konaniu štyroch počas jedného dňa, verejné diskusie, podujatia pre deti predškolského veku, rockové koncerty, edukatívne podujatia zamerané na zdravý životný štýl, vzdelávania pre rodičov a deti spoločne, divadelné predstavenia dopoludnia za zľavnené vstupné, aktivity pre seniorov, výsadba stromov na čele s primátorom/starostom, propagácia akcií mesta

a mestskej časti spoločne, trh pre psov, vlastivedné/historické prechádzky, podpora aktivít smerom zdola od obyvateľov.

Informovanosť o mestskej časti

Respondenti uviedli, že najviac čerpajú informácie o meste zo Staromestských novín (68,9%) a webovej stránky mesta (48,2%), ďalej pomocou sociálnych sietí (33,8%), prostredníctvom letákov a plagátov (32,4%) a elektronických a printových médií (23%). Na otvorenú otázku aké formy komunikácie by ľudia uvítali, ľudia uviedli zrozumiteľnejšia webová stránka mesta napr. pre vybavenie si rezidenčnej karty, viac user-friendly stránka, viac prieskumov cez elektronické médiá a ich bratie do úvahy, informácie týkajúce sa najbližšieho okolia vo forme emailu, formát newsletter, dni otvorených dverí, pravidelné diskusie s občanmi, lepšia a prehľadnejšia aktivita na webe a facebooku, SMS rozhlas, rýchlejšie reagovanie na webe odkaz pre starostu, podávanie informácií na základe ulíc, kontrolovať dodávanie Staromestských novín, internetové debaty, menej spolitizované noviny, rozhovory s predstaviteľmi mestskej časti, TV Staré Mesto, informácie o práci poslancov, verejné besedy k plánovaným investíciám či navštevovanie klubov dôchodcov poslancami.

1.2.2 Pracovné stretnutia, diskusie s relevantnými stakeholdermi

V rámci zabezpečenia participácie verejnosti a všetkých zainteresovaných osôb (stakeholderov) boli zorganizované dve verejné diskusie s obyvateľmi mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Na zabezpečenie efektivity podujatia a čo najväčšej výpovednej hodnoty bol zvolený formát tvorivých dielní (workshopov), ktorý aktívne zapájal prítomných za účasti moderátora.

Bolo určených 5 tematických okruhov, ku ktorým bolo možné sa vyjadriť:

- technická infraštruktúra,
- verejné priestory,
- mesto a jeho správa,
- mesto a podnikanie,
- kultúra a voľný čas.

Témy boli dostatočne široké na to, aby bolo možno pokryť všetky relevantné oblasti. Účinkujúci mali k dispozícii nalepovacie papieriky (tzv. post-it notes), na ktoré mohli napísať svoje nápady a prilepiť ich na list papiera (flipchart) k relevantnej téme. Rovnako bolo možné diskutovať a organizátori rovnakou formou zaznamenávali pripomienky na poskytnuté papiere.

Prvé stretnutie sa konalo v utorok 19.7.2016 v Staromestskej sieni, na ktorom sa zúčastnilo vyše 10 občanov vrátane členov vedenia mestskej časti a starostu mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, Mgr. Radoslava Števíka. Cieľom tohto stretnutia bolo objasniť hlavné problémy mestskej časti, na ktoré sa treba v najbližších rokoch zamerať.

Prítomní sa zhodli na nasledujúcich problematikách bodoch:

- **Technická infraštruktúra**
  - kanalizačný systém, vodozádržnosť územia,
  - ICT (informačné a komunikačné technológie) systém,
  - konflikty v doprave – peší vs. automobily, cyklisti, taxikári, električky,
  - reštituované domy,
  - verejné osvetlenie,

- preferencia využívania automobilov,
- vysoká cena tepla,
- odvoz a likvidácia odpadu – lokalizácia kontajnerov, triedenie odpadov.
- **Verejné priestory**
  - vizuálna kvalita priestorov, čistota, vizuálny smog (reklamy),
  - prítomnosť bezdomovcov/žobrajúcich,
  - prieluky a ich dočasné využitie,
  - voľné priestory a územia (brownfields), napr. Fakultná nemocnica, Hurbanove kasárne,
  - vodný prvok v území,
  - zeleň v území (plochy, ich kvalita, údržba),
  - obyvatelia vs. Návštevníci,
  - bezpečnosť/bezbariérovosť,
  - údržba verejných priestorov,
  - vandalizmus, grafity,
  - konzumácia lacného alkoholu,
  - problematika vnútroblokov.
- **Mesto a jeho správa**
  - kompetencie hlavné mesto Bratislava vs. mestské časti,
  - konflikt v údržbe verejných priestranstiev (kompetencie),
  - prerozdelenie zdrojov (napr. daň z ubytovania),
  - fungovanie mestskej polície a dosah mestských častí,
  - právomoci stavebného úradu vs. reálne možnosti rozhodovania a finančného zaťaženia,
  - koncentrácia zdrojov.
- **Mesto a podnikanie**
  - kreatívne centrá / ekosystém (vrátane miest interakcie kreatívcov a verejnosti),
  - obsadenosť hotelov vs. Investovanie,
  - ochrana a podpora mestských priestorov,
  - orientácia na mladých lídrov,
  - tlak na zrušenie trhoviska,
  - absencia kooperatívnych štruktúr a co-workingu.
- **Kultúra a voľný čas, vrátane bývania a vzdelávania**
  - ponuka aktivít a priestorov pre mládež,
  - ponuka aktivít a priestorov pre seniorov,
  - priestory pre kreatívne a inovačné aktivity,
  - škôlky – kapacity a financovanie,
  - byty pre mladých kreatívnych ľudí,
  - v rámci zdravotnej starostlivosti riešiť reálnu dostupnosť nemocníc pre občanov.

Druhé stretnutie s občanmi sa konalo 21.7.2016 na rovnakom mieste, opäť za účasti vyše 10 občanov vrátane členov vedenia mestskej časti a starostu mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, Mgr. Radoslava Števíčka. Cieľom tohto stretnutia bolo navrhnuť riešenia pre stanovené problémy a poskytnúť nápady na zlepšenie súčasného stavu. Nižšie je stručný sumár riešení a nápadov na vylepšenia ako výstup z druhého workshopu:

- **Technická infraštruktúra**
  - riešenie parkovania pre rezidentov,
  - možnosť zmeny dodávateľa pri centralizovanom zásobovaní teplom,

- zvýšenie efektivity dodávky tepla,
  - zvýšenie povedomia o odpade, o separácii, edukácia detí,
  - ponuka palety riešení odvozu odpadu pre rôzne prípady,
  - vrecový systém separácie,
  - zvýšenie motivácie k separácii odpadu,
  - priestor pre kontajnery ako súčasť podkladov na stavebné povolenie,
  - riešenie obyvateľov zreštituovaných domov, napr. výstavba na Bazovej ulici,
  - dizajn manuál pre zariadenia technickej infraštruktúry.
- **Verejné priestory**
    - energetická efektivita – systém mestských studní a polievania verejných priestorov,
    - systém čerpadiel na odčerpávanie vody,
    - zadržiavanie a využívanie dažďovej vody, prirodzené vsakovanie,
    - kontinuálna údržba verejných priestorov a zelene,
    - rozvoj partnerstiev pri starostlivosti o verejné priestory, spolupráca s neziskovým sektorom a aktivistami,
    - oceňovanie dobrých príkladov partnerstiev,
    - zdieľanie povinností aj benefitov partnerstiev,
    - manuál / pravidlá pre verejnú zeleň,
    - mapovanie vnútroblokov ako krok k ich spravovaniu a údržbe,
    - celoročné využitie priestoru vrátane fontán,
    - zriadenie úradu mestského záhradníka,
    - podpora možností starostlivosti o zeleň pre obyvateľov,
    - každoročná súťaž nápadov, ocenenie výherných návrhov,
    - podpora stretnutí komunít na ich zčelenie, podpora susedstva a susedských vzťahov,
    - manuál pre stojiská kontajnerov pri bytových domoch.
  - **Mesto a jeho správa**
    - participatívny rozpočet mestskej časti,
    - uplatnenie inovatívnych riešení v participatívnom rozpočte (napr. model Demokracia 2.1),
    - podpora mechanizmov vstupu verejnosti do rozhodovania,
    - zverejňovanie informácií o rozpočte mestskej časti na webovej stránke v jasnejšej a zrozumiteľnejšej forme,
    - prehodnotenie rozpočtovej solidarity,
    - zvýšenie daní pre nerezidentov,
    - nástroje na motiváciu prihlásenia pobytu,
    - princíp otvorenej samosprávy,
    - načúvanie potrebám na najnižšej úrovni,
    - propagácia úspešných foriem participácie (napr. rekonštrukcia Múzejnej ulice),
    - odvaha na iné riešenia ako nutné šetrenie,
    - komplexná oprava cestných komunikácií.
  - **Mesto a podnikanie**
    - podpora kreatívnych a co-workingových centier (kreatívnych hubov),
    - uplatnenie partnerstiev medzi mestom a neziskovým sektorom / jednotlivcami,
    - mediálny a verejný tlak na komerčné prevádzky predávajúce lacné vína a spreje na grafity,
    - zriadenie metropolitnej polície.

- **Kultúra a voľný čas**

- v rámci zdravotnej starostlivosti apelovať na nemocnicu sv. Michala o uprednostňovanie obyvateľov mestskej časti Bratislava - Staré Mesto,
- zriadenie kultúrneho stánku pre seniorov,
- podpora vzdelávania tretieho veku,
- príspevky na nájom pre mladých ľudí / mladé rodiny,
- príspevky pri narodení dieťaťa a iné motivačné nástroje pre mladých ľudí.

1.3 Analýza zrealizovaných stratégií

1.3.1 Kritické ex-post zhodnotenie existujúcich relevantných strategických dokumentov a realizovaných rozvojových projektov v území

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Program bol spracovaný spoločnosťou VVMZ spol. s r.o. a bol schválený v decembri 2008. Dokument nemá explicitne vymedzenú dobu platnosti, uvádza obdobie nasledujúcich 7 až 10 rokov. Vízia je stanovená na rok 2015 a implementačná časť obsahuje akčný plán na roky 2009 až 2011.

Dokument bol vypracovaný za pomoci štyroch pracovných skupín rozdelených do tematických celkov:

- územný rozvoj, základná infraštruktúra a životné prostredie,
- sociálne služby, zdravotníctvo a bývanie,
- školstvo, kultúra a šport,
- hospodárstvo, bezpečnosť, manažment mestskej časti.

Program identifikuje hlavné problémy mestskej časti a na základe analýzy súčasného stavu navrhuje víziu rozvoja mestskej časti na rok 2015. Vízia je rozvláčne spísaná v rozsahu na takmer dve strany a je pomerne ťažko uchopiteľná pre občanov mestskej časti, pre ktorých by mala byť akoby sloganom pre miesto, kde žijú.

Za globálny cieľ bolo stanovené: Staré Mesto – historické a multikulturálne centrum hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, atraktívny a bezpečný domov pre obyvateľov so službami na európskej úrovni.

Spolu s globálnym cieľom boli definované tri strategické ciele a na ne nasledujúce priority:

- Vytvorenie podmienok pre bezpečné, zdravé a trvalé bývanie pre obyvateľov Starého Mesta
  - kvalita verejných priestranstiev a bývania,
  - kvalita životného prostredia,
  - bezpečnosť a poriadok.
- Zlepšenie kvality a dostupnosti služieb pre obyvateľov
  - komunitné plánovanie a rozvoj sociálnych služieb,
  - zdravotná starostlivosť,
  - zvýšenie kvality a efektivity inštitúcií školstva,
  - zvýšenie kvality a efektivity manažmentu MČ Staré Mesto.
- Zabezpečenie podmienok pre hospodárske, historické a multikulturálne centrum európskeho významu
  - optimalizácia dopravy,
  - podpora miestnej kultúry a širokospektrálnosti kultúrnych služieb,

- rozvoj hospodárstva.

Ďalej je stratégia rozpracovaná na opatrenia a obsahuje výpis možných aktivít, ktoré sú však veľmi zbežne definované. Program ďalej obsahuje rámcovo definovaný implementačný mechanizmus, indikatívny finančný plán a časový harmonogram spolu s definovaním potenciálnych zdrojov financovania pre jednotlivé opatrenia.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

Program bol zhotovený spoločnosťou Academia Istropolitana Nova v spolupráci s českou konzultačnou spoločnosťou BERMAN GROUP v júli 2010 a je spracovaný na obdobie rokov 2010 až 2020. Za svoju ambíciu si program stanovil vytvoriť organizačne aj finančne realizovateľný program rozvoja s maximálnou podporou všetkých zainteresovaných partnerov, vrátane samospráv jednotlivých mestských častí. Je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie mesta Bratislavy. Vychádza z osobitného postavenia Bratislavy ako hlavného mesta Slovenskej republiky, definovaného ústavou a zákonom č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v znení neskorších predpisov. Súčasťou dokumentu sú akčné plány spolu s rozpočtom na roky 2011 až 2014.

Dokument bol spracovaný pomocou intenzívnej participácie s občanmi a štruktúrami vedenia mesta. Cieľom dokumentu je napomôcť rozvoju Bratislavy s ohľadom na potreby občanov hlavného mesta prostredníctvom definovania príslušných cieľov.

Bola stanovená nasledovná vízia Bratislavy: Bratislava má ambíciu rozvíjať sa ako moderná a konkurencieschopná európska metropola vytvárajúca priaznivé podmienky pre plnohodnotný a harmonický život občanov všetkých generácií a atraktívne prostredie pre návštevníkov, študentov a investorov. Bratislava pre svoj rozvoj aktívne a zodpovedne využije hodnoty vytvorené v bohatej a slávnej minulosti, multikultúrnu skúsenosť, dynamický vývoj posledných období, výnimočný ľudský potenciál, unikátne polohové danosti, prírodné a kultúrne bohatstvo.

Zadefinovaných bolo 5 strategických tém rozvoja, ktoré obsahujú jednotlivé ciele, tak ako je uvedené:

- Bratislava – nadregionálne centrum;
  - A. 1. posilňovaním Bratislavy ako rozhodujúceho generátora ekonomického rozvoja dosiahnuť zvýšenie životnej úrovne celého Slovenska;
  - A. 2. vytvoriť vitálne prostredie pre prilákanie medzinárodných inštitúcií a centrál nadnárodných spoločností;
  - A. 3. posilňovať Bratislavu ako nadregionálne centrum vzdelávania, vedy, výskumu a strategických služieb;
  - A. 4. prilákať návštevníkov zo susedných regiónov a štátov organizovaním, podporovaním a propagovaním významných kultúrnych, umeleckých, športových, vedeckých a spoločenských podujatí;
  - A. 5. definovať celosvetovo a celoeurópsky ľahko zrozumiteľné, ale zároveň špecifické a unikátne ťažiskové témy na propagáciu mesta v oblasti cestovného ruchu a s ich pomocou vybudovať pozíciu Bratislavy ako atraktívnej a dobre manažovanej turistickej destinácie.
- Znalostná ekonomika;
  - B. 1. systematicky zlepšovať infraštruktúru a rozsah služieb pre rozvoj znalostnej ekonomiky v meste, najmä podporovať rozvoj vysokých škôl a výskumných inštitúcií a ich spoluprácu s ekonomickými subjektmi, napomáhať vytváraniu strategických partnerstiev;

- B. 2. iniciovať a napomáhať rozvoju infraštruktúry, domácich a medzinárodných sietí subjektov znalostnej ekonomiky, prenosu a zavádzaniu poznatkov a technológií do praxe;
- B. 3. vytvárať stimulujúcu podnikateľskú atmosféru v prospech usídľovania sa spoločností zameraných na rozvoj znalostnej ekonomiky;
- B. 4. budovať pozíciu a posilňovať vnímanie Bratislavy ako prestížnej lokality pre investície v oblasti strategických služieb;
- B. 5. cieľovými aktivitami podporovať podnikateľského ducha obyvateľov, s dôrazom na mladú generáciu.
- Kvalita života a ľudský potenciál;
  - C.1. prispievať k tvorbe priaznivých životných podmienok pre rodiny s deťmi, ale aj pre seniorov, usilovať sa o zbližovanie a výmenu skúseností medzi generáciami;
  - C.2. stať sa atraktívnym miestom pre usídľovanie nových občanov, najmä mladých absolventov bratislavských škôl;
  - C.3. napomáhať rozvoju komunít a zapájaniu sa občanov do aktivít záujmových, spoločenských a občianskych organizácií;
  - C.4. uskutočňovať programy, ktoré prispievajú k budovaniu Bratislavy ako „zdravého mesta“, podporujúceho zdravý životný štýl;
  - C.5. zachovať a rozvíjať podmienky pre rozmanité kultúrne, športové, rekreačné aktivity a ďalšie nové formy aktívneho trávenia voľného času detí, mládeže a dospelých;
  - C.6. napomáhať dôstojnému životu aj pre nízkopríjmové a inak sociálnym vylúčením ohrozené skupiny obyvateľov;
  - C.7. spoluprácou rodiny, občianskej spoločnosti a vzdelávacích inštitúcií trvalo zvyšovať kvalitu výchovy a vzdelávania v meste a prispievať k rozvoju multikultúrnej a tolerantnej spoločnosti;
  - C.8. trvalo zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov Bratislavy a dosiahnuť, aby sa Bratislava stala „bezpečným mestom“.
- Kvalita životného prostredia a mestského priestoru;
  - D.1. vytvárať priateľský verejný priestor s využitím princípov „dizajnu pre všetkých“; humanizovať obytné prostredie, s osobitným zameraním na priestor vnútroblokov a revitalizáciu ulíc,
  - D.2. budovať fyzické prostredie vhodné pre vytváranie a rozvoj života komunít; chrániť a obnovovať kultúrne, historické a architektonické hodnoty vrátane urbanistickej mestskej štruktúry;
  - D.3. zabezpečovať systematický manažment zelene, jej plôch a prírodných prvkov vrátane ochrany prírody a krajiny a realizácie územného systému ekologickej stability;
  - D.4. chrániť a zveľaďovať všetky prírodné zdroje a zložky životného prostredia so zvláštnym dôrazom na ochranu ovzdušia, integrovane pristupovať k problematike vôd, preferovať intenzifikáciu pred extenzívnym rozvojom mesta;
  - D.5. uskutočňovať prevenciu a zmierňovanie dopadov klimatických zmien vrátane zvyšovania energetickej efektivity urbanistickej štruktúry a budov, ako aj podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie;
  - D.6. realizovať postupnú debarierizáciu verejných priestorov a budov.
- Doprava a technická infraštruktúra;
  - E. 1. zabezpečiť bezpečnú, bezbariérovú, bezkolíznu a ekologicky prijateľnú a dostupnú prepravu osôb a tovarov na území mesta, pri rešpektovaní humanizácie priestoru;
  - E. 2. zvyšovať podiel hromadnej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave, vybudovať atraktívny integrovaný systém verejnej hromadnej dopravy;

- E. 3. vytvoriť v meste priaznivé podmienky pre peších a cyklistov, v nadväznosti na oživenie verejných priestorov;
- E. 4. redukovať a efektívne organizovať používanie automobilov, so špeciálnym zreteľom na obmedzovanie tranzitnej dopravy cez zastavané územie mesta;
- E. 5. zabezpečiť systémové riešenie statickej dopravy v meste vrátane nutných legislatívnych zmien;
- E. 6. funkčným riešením mesta znižovať objem prepravy a záťaž z dopravy;
- E. 7. riadenie dopravy na území mesta riešiť na báze inteligentných dopravných systémov;
- E. 8. dosiahnuť vyvážený stav medzi starnutím technickej infraštruktúry a jej obnovy permanentnou obnovou vrátane dostatočného zabezpečenia energetických zdrojov;
- E. 9. modernizáciou a dobudovaním technickej infraštruktúry pripravovať podmienky pre budovanie rozvojových území.
- Správa a riadenie mesta.
  - 1. skvalitňovať dostupnosť služieb samosprávy aj prostredníctvom elektronizácie samosprávy, zavádzania a rozvoja elektronických služieb;
  - 2. pri využití princípov subsidiarity posilňovať spoluprácu a dosiahnuť synergiu rôznych úrovní samosprávy a štátnej správy;
  - 3. posilňovať efektívnosť a profesionalitu riadenia a verejného rozhodovania, vyhodnocovať mieru účinnosti vynaložených prostriedkov v porovnaní s dosiahnutými výsledkami;
  - 4. zavádzať a upevňovať princípy otvorenej demokratickej samosprávy, efektívne, úplne a včas informovať občanov, aktívne využívať podnety a spätnú väzbu;
  - 5. skvalitňovať rozhodovanie o verejných záležitostiach prostredníctvom aktívnej spolupráce s občanmi a ďalšími právnickými subjektmi, vrátane zohľadnenia podmienok pre bezbariérovosť a rovnosť príležitostí;
  - 6. vypracovať transparentné, kontrolovateľné nástroje na usmerňovanie rozvoja vrátane systémových väzieb medzi strategickými cieľmi územného, sociálneho, hospodárskeho rozvoja a nakladania s majetkom mesta.

Ciele, priority, opatrenia a aktivity definované v tomto strategickom dokumente mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nie sú v rozpore s cieľmi definovanými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, práve naopak, sú v s nimi v súlade, a to najmä v oblasti podpory znalostnej ekonomiky, kvality života a ľudského potenciálu, kvality životného prostredia, dopravy a technickej infraštruktúry a v neposlednom rade v oblasti správy a riadenia mesta a jeho mestských častí.

Program je vypracovaný na úrovni celého mesta a nerozlišuje priority pre jednotlivé mestské časti, ale pojednáva o cieľoch a prioritách pre mesto ako celok. Poskytuje rámec priorít, na ktoré sa má mesto a následne jednotlivé mestské časti zamerať.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja

Ide o dokument spracovaný spoločnosťou AUREX spol. s r.o. na roky 2014 až 2020. Príprava dokumentu prebiehala v čase od júla 2012 do januára 2013 a pripomienky boli zapracované vo februári 2013, čím bola dokončená finálna verzia dokumentu.

Program je postavený tak, aby napomáhal Bratislavskému kraju zabezpečovať udržateľný hospodársky, sociálny a územný rozvoj a zároveň podporovať rozvoj potrebných podnikateľských aktivít rozvíjajúcich región.

Program si za svoju víziu stanovil vytvorenie podmienok pre hospodársky rozvoj a zvyšovanie kvality života obyvateľov kraja. Ako globálny cieľ bolo definované vytvoriť vhodné podmienky pre zvýšenie inovačnej výkonnosti bratislavského regiónu v rámci európskeho priestoru.

Sú špecifikované štyri cieľové rozvojové územia:

- Bratislava - ako špecifické centrum plniace funkcie hlavného mesta štátu a centra európskeho významu;
- Rozvojové póly mesta Bratislavy v priestoroch:
  - 1. Záhorská Bystrica/Devínska Nová Ves – Stupava,
  - 2. Rača – Svätý Jur,
  - 3. Mestská časť Nové Mesto – Ivanka pri Bratislave (s väzbami na Bernolákovo, Vajnory, Slovenský Grob a Chorvátsky Grob),
  - 4. Rovinka (s väzbami na Dunajskú Lužnú),
  - 5. Jarovce a Rusovce.
- Regionálne (terciárne) centrá – Malacky, Pezinok, Modra, Senec;
- Ostatné obce – obce nespádajúce do vyššie uvedených kategórií.

Ako strategické ciele sú definované:

- Rozvoj;
- Rozvoj služieb a turizmu;
- Integrovaná a ekologická doprava a znižovanie energetickej náročnosti;
- Zlepšenie kvality životného prostredia.

Ciele, priority, opatrenia a aktivity definované v tomto strategickom dokumente mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nie sú v rozpore s cieľmi definovanými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja, práve naopak, sú s nimi v súlade, a to najmä v oblasti podpory poznatkovo orientovanej ekonomiky, rozvoja služieb územia a rozumného turizmu, kvality života a kvality životného prostredia a dopravy.

Očakávané dopady tohto dokumentu sú:

- udržanie pozície jedného z najkonkurencieschopnejších regiónov Slovenskej republiky a EÚ
- zlepšenie demografického vývoja ,
- zvýšenie využitia inovačného potenciálu regiónu a zvýšenie podielu inovatívnych podnikov na úrovni priemeru EÚ ,
- dobudovanie dopravnej infraštruktúry pre rozvoj integrovanej a ekologickej dopravy
- zlepšenie kvality životného prostredia.

Na strategickú časť nadväzuje programová časť, ktorá vychádza z Pracovného dokumentu útvarov komisie: Prvky spoločného strategického rámca (SSR) na roky 2014 až 2020 pre európske fondy, zohľadňuje základné koncepčné a strategické dokumenty, ktorých predmetom je riešenie územia kraja, resp. majú dopad na územie kraja a zároveň reflektuje požiadavky kľúčových aktérov územia kraja.

Programová časť uvádza tri typy nových integračných nástrojov pre implementáciu stratégií:

- integrovaná územná investícia,
- miestny rozvoj riadený spoločenstvom,
- územná dohoda.

Záverom program definuje svoje organizačné zabezpečenie, na ktorom sa podieľajú:

- regionálna samospráva - Úrad Bratislavského samosprávneho kraja,
- miestna samospráva - mestá a obce, vrátane ich združení (napr. mikroregióny),
- orgány a inštitúcie štátnej správy,
- podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, obchodné a priemyselné komory,
- regionálne rozvojové agentúry,
- záujmové spolky a združenia, Občianske združenia, MAS,
- ostatní socio-ekonomickí partneri.

Regionálna integrovaná územná stratégia Bratislavského kraja

Ide o dokument vypracovaný Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom a mestom Bratislava na roky 2014 až 2020. Dokument je súčasťou integrovaného regionálneho operačného programu, ktorého riadiacim orgánom je spomínané ministerstvo.

Východiskom pre spracovanie dokumentu boli odhalené nedostatky, ktoré stáli v ceste efektívnemu využívaniu finančných prostriedkov počas minulého programovacieho obdobia. Išlo o tieto faktory:

- absencia koordinácie prípravy projektov na regionálnej úrovni,
- neefektívne vynaložené finančné prostriedky,
- nedokonalé hodnotenie projektov,
- neúčinný prístup „one size fits all“ na programovej úrovni.

Tieto aspekty sú dôsledkom nedokonalého plánovania finančných prostriedkov a ich odstránenie bolo východiskom pri príprave tejto stratégie.

Hlavné výzvy, na ktoré si stratégia dala za cieľ reagovať na programovacie obdobie 2014-2020, sú:

- vytvoriť podmienky, v ktorých rozvoj regiónu bude výsledkom spolupráce prostredníctvom aplikácie princípu viacúrovňového riadenia,
- vytvoriť podmienky, v ktorých príprava projektov bude výsledkom pre odborné analýzy prostredníctvom posúdenia investičného potenciálu územia,
- vytvoriť podmienky, v ktorých územie (miesto) implementácie projektu zohrá kľúčovú úlohu prostredníctvom hodnotenia prostredia, ktoré ovplyvňuje výsledok projektu,
- vytvoriť na programovej úrovni podmienky, ktoré zohľadňujú potreby územia prostredníctvom vytvorenia zodpovednosti za výsledok na úrovni regiónu.

Kľúčovými sú strategická a vykonávacia časť, ktorá obsahuje plán výkonov a finančný plán. Súčasťou je aj mechanizmus spoločných projektov, pomocou ktorého sa investičné územné jednotky zoskupujú do väčších celkov a dokážu kumulovať potenciál na rozvoj.

V strategickej časti bol stanovený globálny cieľ prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť kraja, miest a obcí. Za strategické priority boli zvolené:

- bezpečná a ekologická doprava v Bratislavskom kraji,
- ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám,
- mobilizácia kreatívneho potenciálu v Bratislavskom kraji,
- rozvoj enviromentálnej infraštruktúry.

Ide o kvalitne spracovaný dokument na úrovni vyššieho územného celku. Toto zároveň ohraničuje pôsobnosť dokumentu, keďže samosprávne kraje majú limitované pole pôsobnosti.

Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

Dokument bol vypracovaný v roku 2007 oddelením územného plánovania a rozvoja mesta a dopravného plánovania Magistrátu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a schválený uznesením Mestského zastupiteľstva č. 123/2007 zo dňa 31.5.2007. Jeho hlavným cieľom je rozvojová koncepcia hlavného mesta na najbližšie desaťročia. Dokument je aktualizovaný zmenami a doplnkami, 23.10. 2014 boli schválené zmeny a doplnky 05 a boli vyhlásené všeobecným záväzným nariadením hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. č. 10/2014.

Územný plán z roku 2007 je v poradí desiatym územným plánom Bratislavy, po prvýkrát je spracovaný digitálne. Je to nástroj regulujúci a usmerňujúci funkčné využitie územia a je nevyhnutný pri zabezpečení všetkých oblastí života v meste definovaním limitov rozvoja a stanovením požiadaviek na zachovanie historických, spoločenských a prírodných hodnôt územia.

Východiskami dokumentu sú:

- výhľadová veľkosť mesta sa má pohybovať v rozmedzí 490 - 558 tis. obyvateľov; ÚPN vytvára ponuku rozvoja územia pre 550 200 obyvateľov vo výhľadovom období roka 2030,
- zhodnotené sú súčasné zmeny v demografickej skladbe obyvateľstva, výhľad demografického vývoja trvalo bývajúceho (úbytok -prírastok, vývoj vekovej štruktúry, migrácia) a vývoja denne prítomného obyvateľstva (vzťahy ekonomické – ponuka pracovných príležitostí, dopad vývoja denne prítomného obyvateľstva na vybavenie a kvalitu mestského prostredia),
- návrh rozloženia jednotlivých funkcií na území mesta vo vzťahu k obyvateľstvu v max. možnej miere sleduje princípy skrátenia dochádzkových vzdialeností bývanie – práca – oddych a opiera sa o princíp rozvoja v súlade a nadväznosti na budúci rozvoj nosného systému mestskej hromadnej dopravy (preferencia MHD).

Mestská časť Bratislava – Staré Mesto tvorí ťažisko územia celomestského centra. Pre celomestské centrum sa navrhuje dotvorenie ťažiskových priestorov (Nám. SNP, Kamenné nám., priestor Obchodnej ulice, Špitálskej ul. Radlinského ul., ul. I. Karvaša, ul. V. Karadžiča, atď.) občianskou vybavenosťou a polyfunkčnými mestotvornými štruktúrami zodpovedá požiadavkám dobudovať celomestské centrum na spoločensky najvýznamnejšiu a najreprezentatívnejšiu časť mesta.

V Starom Meste sa disponibilné plochy pre rozvoj novej zástavby vytvárali na území MČ asanáciami predošlých štruktúr zástavby, podmienenými najmä preriešením dopravného systému centra Bratislavy v 2. polovici 20. storočia (napr. Podhradie, Kollárovo nám.), alebo sú vytvárané tlakom na reštrukturalizáciu zón, ktoré v minulosti v polohe okrajových častí vytvárali výrobný potenciál pôvodného historického mesta (napr. zóny Pribinova, Chalupkova, Radlinského - Mýtna), čiastočne dochádza k prestavbám rurálnej štruktúry predmestí (Zóna Obchodná). V dotváraní mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je v rovinnej centrálnej a východnej časti územia navrhnuté dobudovanie založenej kompozičnej štruktúry centra blokovou zástavbou s rešpektovaním kompozície a objemu zástavby v zmysle podrobnejších ÚPN a UŠ na zonálnej úrovni.

V západnej pahorkovitej mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sú rešpektované princípy dotvárania tzv. „záhradného mesta“. Navrhovaná urbanizácia disponibilných priestorov (bývalých i jestvujúcich záhrad) na Bôriku, Machnáči, v priestore Slavína, Westendu rešpektuje environmentálne limity potvrdené v podrobnejšom spracovaní na úrovni schválených územných plánov zón. V návrhu funkčného využitia je potrebné rešpektovať typickú funkčnú pestrosť mestského prostredia so saturovaním funkcií polyfunkčného mestského prostredia charakteru občianskej vybavenosti a bývania.

Územný plán regiónu – Bratislavský samosprávny kraj

Územný plán regiónu bol schválený 24.9.2013 uznesením č. 60 / 2013. Záväzná časť ÚPN bola vyhlásená všeobecným záväzným nariadením Bratislavského samosprávneho kraja č. 1/2013 zo dňa 20.9.2013. Zhotoviteľom dokumentu bola spoločnosť AUREX, s.r.o. ÚPN vychádza z riešenia a záväzných častí Konceptie územného rozvoja Slovenska z roku 2001 v znení z roku 2011.

ÚPN vychádza z predpokladu, že kraj bude mať výhľadovo v roku 2025 641 134 obyvateľov (ku dňu 31.12.2014 mal kraj 626 167 obyvateľov). Takisto sa počíta so zvyšovaním počtu obyvateľstva v poproduktívnom veku a znižovaní podielu najmladšej a produktívnej zložky obyvateľstva. Počíta sa teda aj so znižovaním početnosti pracovnej sily v kraji. V rámci bývania sa predpokladá zvyšovanie štandardu bývania a pokračujúci trend znižovania obložnosti bytov.

Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto sa nepočíta s umiestnením žiadnych verejnoprospešných stavieb na základe ÚPN Bratislavského kraja.

Územný plán zóny

Schválené

- územný plán zóny A4 Mudroňova sever – Palisády;
- územný plán zóny Mudroňova – juhozápad;
- územný plán zóny Podhradie;
- územný plán zóny A6;
- územný plán zóny Dunajská;
- územný plán zóny Kráľovské údolie – Bôrik;
- územný plán zóny Machnáč.

Obstarávané

- územný plán zóny Chalupkova (návrh jún-2016).

1.4 Syntéza analytických východísk

1.4.1 SWOT analýza

Tabuľka 2: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Vzdelanostná štruktúra prítomného obyvateľstva – kvalifikovaná pracovná sila	Negatívny vývoj trvalo bývajúceho obyvateľstva – vysoký podiel trvalo i denne prítomných nerezidentov
Koncentrácia subjektov s celoštátnym i nadnárodným významom (politických, obchodných, spoločenských, kultúrnych, turistických)	Služby pre seniorov – portfólio služieb a kapacita
Atraktivity cestovného ruchu a návštevnosti v území	Materské škôlky a jasle – kapacita pre dochádzajúcich za prácou
Koncentrácia pracovných príležitostí v území (v rámci mesta) – ekonomická štruktúra územia	Údržba a čistota územia (verejné priestory, uličná štruktúra)
Štruktúra pracovných príležitostí s vysokým podielom kvartérneho sektoru a vysokou pridanou hodnotou	Dostupnosť špičkových zdravotníckych zariadení pre rezidentov a dopravná dostupnosť týchto zariadení pre nerezidentov
Kvalitné zariadenia základného, stredného a vysokého školstva – preferencia v rámci Bratislavy i SR	Vizuálny smog vrátane svetelného
Zamestnanosť	Fyzický stav komunikácií a stav debarierizácie
Centrá excelencie – koncentrácia vedeckých, výskumných a umeleckých aktivít	Urbánna bezpečnosť – socio-patogénne javy, akčnosť mestskej polície, výskyt problémových skupín vo verejnom priestore
Špičkové zdravotnícke pracoviská	Kooperácia a kompetenčný model – magistrát a mestské časti. Vplyv na povoľovanie investičných aktivít na území mestskej časti a zabezpečovanie poriadku mestskou políciou
Kapacity technickej infraštruktúry vrátane IKT	Plytvanie pitnou vodou a nevyužívanie lokálnych zdrojov vody a retencie v území
Hodnotné zelené plochy	Nerovnomerná dostupnosť kvalitnej informačnej infraštruktúry (IKT)
Vysoká miera urbanity, polyfunkčná a priestorovo-štruktúrálna pestrosť	Kvalita starostlivosti o zeleň a iné prvky urbánneho ekosystému
Koncentrácia služieb a obchodu	Neadekvátne kvalita niektorých verejných priestorov ich významu a návštevnosti (napr. vo väzbe na dopravné uzly či verejné inštitúcie)
Výskyt vysoko hodnotných verejných priestorov	Rôznorodá kvalita ponuky obchodných zariadení a služieb, nie vždy zodpovedajúca centru hl. mesta
Koncentrácia zariadení atraktívnych pre mladých ľudí	Výskyt devastovaných priestorov
Finančná stabilita samosprávy a úverové zaťaženie	Absencia nájomných bytov pre aktívnu sociálnu politiku mestskej časti, prilákanie a stabilizáciu mladých kreatívnych ľudí
	Zeleň – rozsah, stav a kvalita vo verejných i poloverejných priestoroch (napr. vnútroblokoch)

	Podpora rodiny – starostlivosť o mladé rodiny a absencia integrácie do života staromestskej komunity (podpora rodinných centier)
Príležitosti	Ohrozenia
Turizmus – počet návštevníkov, „komplementárny cestovný ruch“	Pamiatková zóna – vplyv na využívanie a investície v území – posúvanie hraníc územia (r.2005 – 2008)
Cezhraničné väzby – blízkosť troch krajín (Rakúsko, Maďarsko, Česko)	Starnutie obyvateľstva
Kultúrno-historické dedičstvo – korunovačné mesto	Statická doprava, formálnosť vymedzenia cyklotrás, konflikt parkovania a pešieho pohybu (oficiálne parkovanie na chodníku bez dodržania priechodových profilov)
Eventy, kultúrne a spoločenské podujatia (hradné slávnosti, BHS, VIVA, ...)	Nadmerná zaťaženosť územia prítomným nerezidenčným obyvateľstvom
Komunity – s pridanou kultúrnou a spoločenskou hodnotou	Nedostatočná kapacita a čistenie zberačov povrchových vôd
Preluky – dočasné využitie územia	Prerozdelenie finančných prostriedkov – magistrát a mestské časti (napr. daň z ubytovania)
Participácia a partnerstvo	Klimatické zmeny (zelené prvky, horúce ostrovy, záplavy, veternosť)
Kreatívne centrá (innovation hubs)	Preferencia obyvateľov a návštevníkov využívať automobil
Prírastok obyvateľstva sťahovaním	Odchod mladých obyvateľov z územia demotivovaných nadmerným finančným zaťažením a nedostupnosťou vhodných a cenovo prístupných foriem bývania
Cyklodoprava (podpora nemotorovej dopravy)	Nevytvorené, resp. nefungujúce kooperačné štruktúry v území
Znižovanie energetickej náročnosti územia	Nízka atraktivnosť územia v dôsledku dominancie služieb a obchodu podmieňujúceho sociálnu exklúziu
Strieborná ekonomika	Konflikt obyvateľ verzus návštevník územia
Adaptačné opatrenia na zmeny klímy	Absencia inovatívneho a kreatívneho prostredia pre pôsobenie inštitúcií a jednotlivcov v kreatívnej ekonomike
Vodný prvok v území	Konflikt medzi návštevníkmi využívajúcimi vodnú dopravu (medzinárodné lode) v zmysle nástupu a výstupu na autobusy v úzkom pruhu nábrežia a užívateľmi nábrežnej promenády. Nedoriešená koncepcia záchytných parkovísk pre autobusy – kompetencia mesta
Nábrežie - promenáda	
Vnútrobloky – zeleň a komunitné aktivity	

Na základe posúdenia silných a slabých stránok a príležitostí a opatrení, zhrnutých vo SWOT, je výsledný predpoklad pre rozvojovú stratégiu v polohe – **ofenzívy**. To znamená silnú pozíciu mestskej časti, v priaznivom prostredí umožňujúcom využitie vlastných, lokálnych potenciálov.

1.5 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

1.5.1 Disparity územia

1. Starnutie obyvateľstva – Nízka ponuka služieb a produktov pre seniorov (strieborná ekonomika)

Vysoký podiel poproduktívnej zložky obyvateľov v spojení s regresívnym typom populácie v mestskej časti vytvára potenciál pre rozvoj ekonomických aktivít vo väzbe na služby a tovary pre seniorov, ktoré v súčasnosti v mestskej časti absentujú.

2. Vysoký počet denne prítomného obyvateľstva – Nízky počet rezidentov

Denne prítomné obyvateľstvo dvojnásobne prevyšuje obyvateľov s trvalým pobytom, čo vzhľadom na súčasný systém realokácie daňových príjmov na základe trvalého pobytu vytvára pre samosprávu problém s financovaním údržby a obnovy verejných priestorov a služieb v území.

3. Trvalo bývajúcce obyvateľstvo – Turizmus

V mestskej časti dochádza k funkčným a priestorovým konfliktom medzi funkciou bývania a funkciou cestovného ruchu. Tieto konflikty majú charakter rozličného denného cyklu týchto funkcií, záberu priestorov, rozdelenia nákladov a benefitov (viď analýza vyššie) a i.

4. Atraktivity cestovného ruchu a návštevnosti v území – Zlý fyzický stav a údržba verejného priestoru vrátane zelene

Koncentrácia významných prvkov atraktivity pre turistov a návštevníkov v kontraste s fyzickým stavom verejných priestorov, zelene a komunikácií vrátane čistoty a údržby územia.

5. Preluky v zástavbe, nevyužitá plochy a objekty – limitovaná disponibilita rozvojových plôch (vysoká miera zastavania územia)

Vysoká miera zastavania územia limituje disponibilitu nových plôch pre rozvoj a výstavbu v území, avšak v území sa nachádza viacero prelúk v zástavbe a možných voľných a nevyužitých priestorov a budov, ktoré však nie sú v súčasnosti využívané (vrátane možného dočasného využitia), resp. neexistuje mechanizmus spolupráce samosprávy a komerčnej sféry na ich obnove, resp. rozvoji.

6. Finančná stabilita samosprávy - Modernizačný dlh územia

Súčasná dobrá finančná situácia mestskej časti s nulovým úverovým zaťažením je síce prejavom racionálnej finančnej politiky samosprávy, avšak v území je identifikovateľný výrazný modernizačný dlh s potrebou významných investícií do územia a jeho sociálnej a technickej infraštruktúry.

7. Hodnotné a aktívne komunity – Absencia efektívnych procesov a mechanizmov participácie pri rozvoji územia

Na území pôsobia, resp. sa vyskytujú aktívne a angažované komunity, avšak neexistujú systémovo fungujúce efektívne mechanizmy a nástroje na ich participáciu a spoluprácu medzi samosprávou a komunitami.

8. Vodný prvok v území (Dunaj) a hodnotné zelené plochy - Heat islands a nízka adaptabilita územia na klimatickú zmenu

Prítomnosť významného vodného toku v území a hodnotných zelených plôch je v kontraste s nízkou efektívnosťou využitia vodných prvkov a prvkov zelenej infraštruktúry na elimináciu negatívnych dopadov zmeny klímy (heat islands, retenčná schopnosť územia a pod.).

9. Atraktivita územia pre mladých a kreatívnych ľudí - nízka funkčná a priestorová ponuka kreatívnych centier a služieb

Lokalizácia významného počtu pracovných miest s vysokou pridanou hodnotou, inštitúcií kvartérneho sektora a kreatívnych aktivít atrahujúcich kreatívnych jedincov, resp. komunity je v rozpore s nízkou ponukou priestorov, služieb a podporných mechanizmov vzniku kreatívnych centier a služieb i vo väzbe na tvorbu pracovných miest.

1.5.2 Faktory rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Tabuľka 3: Disparity územia

Faktory rozvoja „strategické“
<ul style="list-style-type: none"> • atraktívne prostredie pre rezidentov – rezidenčný program, verejné priestory, služby obyvateľom atď., • turizmus a cestovný ruch s komplementárnou ponukou, • kreatívne aktivity vo väzbe na tvorbu pracovných miest , • participácia a partnerstvo pri rozvoji mesta • podpora rezidentov a služieb pre zosúladenie ,pracovného a osobného života, • mesto ako developer, • verejné priestory s vysokým štandardom zelenej infraštruktúry, širokou ponukou využitia a komunitných aktivít.
Faktory rozvoja „operatívne“
Socio-ekonomické faktory
<ul style="list-style-type: none"> • služby striebornej ekonomiky, • pro-aktívny prístup k využitiu voľných/nevyužitých priestorov v partnerstve s komerčnými partnermi, • inovatívne mechanizmy a nástroje participácie , • hospodársky klaster, podnikateľský inkubátor, podpora start-up-ov a kreatívnych aktivít, • podpora nárastu počtu rezidentov v území, • podpora lokálnych komunít v kontexte priorít rozvoja mestskej časti (grantová schéma), • rozširovanie a skvalitňovanie služieb predprimárneho vzdelávania.
Územno-technické faktory
<ul style="list-style-type: none"> • sieť cyklo a peších koridorov (ekologizácia dopravy), • prístupnosť územia a jeho bezpečnosť, • využitie prelúk a nevyužitých plôch a objektov.
Prírodno-environmentálne faktory
<ul style="list-style-type: none"> • ekosystémové služby územia, • adaptabilita územia na klimatickú zmenu (vrátane energetickej efektívnosti územia), • nový model starostlivosti o zeleň, • ekologickejší a efektívnejší systém odpadového hospodárstva.

1.5.3 Priestorovo-relevantné trendy

Tabuľka 4: Priestorovo-relevantné trendy

Trendy	Priemet
Skvalitnenie a sfunkčnenie plôch zelene na území mestskej časti, vrátane podpory rozvoja ekosystémových služieb a zvyšovania retenčnej schopnosti územia.	<u>Revitalizácia zelených plôch, budovanie zelených koridorov,</u> – nové funkčné využitie zelených plôch, výstavba vodozadržných opatrení, výsadba zelenej infraštruktúry a pod.. Rozširovanie pešej zóny mesta smerom k podhradiu a k Dunajskej promenáde.
Revitalizácia a nové funkčné využitie pre územia a objekty po strate svojej funkcie (napr. nemocnica na Mickiewiczovej).	<u>Nový koncept funkčného využitia</u> – podpora partnerstiev s komerčnou sférou, prostredníctvom kumulácie služieb obyvateľom a komerčných aktivít za účelom obnovy/rekonštrukcie/revitalizácie objektov resp. území po strate svojej funkcie. Prevencia vzniku brownfieldov. Napr. služby sociálne a služby striebornej ekonomiky.
Podpora ekonomických činností na báze lokálnych potenciálov, kreativity a inovácií vo väzbe na existujúce inštitúcie, podnikateľské aktivity, aktivity vedy a výskumu a iné kreatívne a inovatívne aktivity.	<u>Priestory pre rozvoj kultúrno – kreatívneho potenciálu</u> – rekonštrukcia nehnuteľností, nové funkčné využite územia.
Rozvoj a dostupnosť modrej infraštruktúry v území.	<u>Sprítomnenie vodného prvku</u> a obnova prirodzeného kolobehu vody v území.
Zvýšenie atraktivity bývania.	<u>Podpora vzniku špecifických a luxusných foriem bývania,</u> atrahujúcich potenciálne nových obyvateľov.
Koncentrácia retailu a konverzia veľkých zariadení.	<u>Zmena štruktúry a koncentrácie služieb v území.</u>
Nárast hrozby terorizmu.	<u>Potreba špecifických opatrení vo verejných priestoroch</u> a vo vzťahu k vybraným inštitúciám (centrálne štátna správa, zahraničné zastupiteľské úrady a pod.).
Zvyšovanie komplexnosti ponuky cestovného ruchu.	<u>Atraktivita pre cestovný ruch vyžaduje celú škálu priestorovo harmonizovanej špecifickej infraštruktúry</u> (kongresové centrá, eventové centrá, priestory pre open air aktivity a pod.).
Otváranie vzdelávacej infraštruktúry (vrátane vysokých škôl).	<u>Budovanie interface-ov vysokoškolských a vedecko-výskumných zariadení pre verejnosť,</u> sprístupňovanie knižníc a ďalších zariadení, budovanie inkubátorov a co-workingových centier vo väzbe na vysoké školy a vedecko-výskumné inštitúcie (napr. Hurbanove kasárne, areál FN – Mickiewiczova a iné).

Zmena charakteru práce a prelínanie aktivít práce a bývania.	<u>Požiadavka na nové služby v bytových celkoch (infraštruktúra IKT) a nová kvalita verejného priestoru</u> ako miesta sociálnej interakcie.
Informatizácia služieb vrátane verejnej správy.	<u>Redukcia fyzických priestorov pre administratívne činnosti</u> a činnosti retailu. Posun k zážitkovému retailu, zmena skladby obchodov a kancelárií prvého kontaktu.
Zmena proporcie medzi pracovným a voľným časom.	<u>Kvantitatívny nárast požiadaviek na voľnočasové aktivity a vhodných priestorov pre ne.</u> Zároveň ich integrácia do blízkosti miesta výkonu práce.

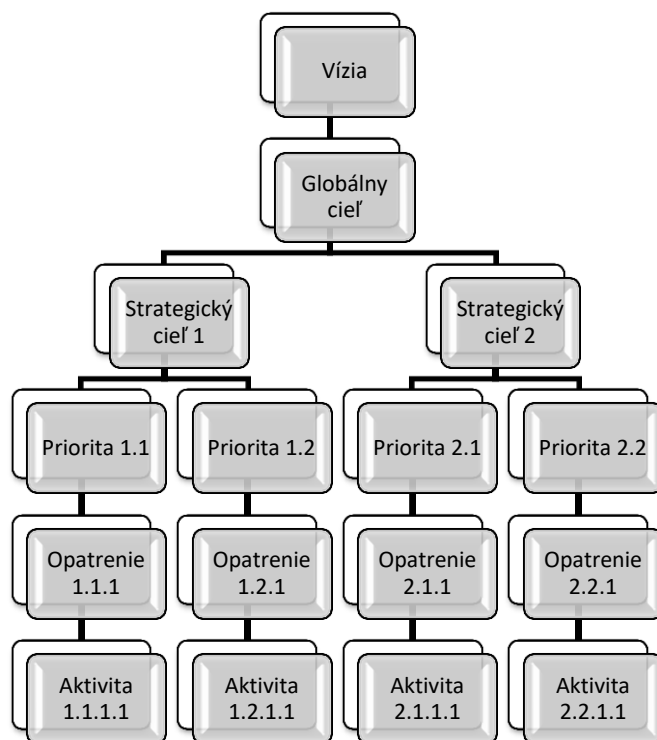
2 Strategická časť – rozvojová stratégia

Z pohľadu ďalšieho rozvoja mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je podstatným prvkom jasné a precízne zadenovanie základných cieľov a priorít rozvoja, či už v dlhodobom časovom horizonte – výhľad do roku 2040, ako i v strednodobom horizonte (7 rokov) s ohľadom na platnosť Programu pre roky 2017-2023.

Jedným zo základných východísk pre definovanie cieľov a priorít rozvoja mestskej časti sú závery a zistenia vyplývajúce z analytickej časti, ktoré napomáhajú k charakteristike súčasného stavu územia a trendov jeho vývoja a obsahujú zhrnutie potrieb a požiadaviek formulovaných stakeholdermi v rámci verejných diskusií a dotazníkovej sondy.

Rozvojová stratégia mestskej časti Bratislava - Staré Mesto vychádza z vízie, ktorá reprezentuje dlhodobý horizont a je náhľadom želaného stavu v roku 2040. Globálny cieľ definuje cieľový stav mesta po implementácii rozvojovej stratégie obsiahnutej v tomto dokumente, ktorý je napĺňaný prostredníctvom strategických cieľov (v ďalšom označovaných aj ako špecifické ciele) a k nim prislúchajúcich priorít, ktoré podrobnejšie špecifikujú jednotlivé prioritné oblasti rozvojovej stratégie. Jednotlivé priority sú ďalej v programovej časti dokumentu štrukturované až na úroveň konkrétnych opatrení a aktivít. Základná vzorová schéma rozvojovej stratégie vrátane programovej časti je teda nasledovná :

Schéma 1: Modelová schéma rozvojovej stratégie

2.1 Vízia

Vízia mestskej časti je budovaná na jej silných stránkach, potenciáloch vyplývajúcich z jej polohy, funkcií a služieb poskytujúcich v organizme mesta Bratislavy, prírodného, sociálneho, kultúrneho potenciálu územia, tradícií a hodnôt, ktoré tu pretrvávajú. Hlavným poslaním dokumentu, ktoré sa premieta do všetkých ďalších častí je jasný dôraz na zvyšovanie kvality života obyvateľov mestskej časti.

Využitie potenciálov mestskej časti, v kombinácii s novými impulzmi rozvoja vo vzájomnej kooperácii obyvateľov s ostatnými stakeholdermi územia, umožňuje zabezpečenie stabilného rozvoja územia vedúceho k postupnému nárastu kvality života obyvateľov, zvyšovaniu atraktivity územia pre návštevníkov, tvorbe inovatívneho a kreatívneho prostredia pre tvorbu nových ideí, aktivít, projektov a iniciatív pri rešpektovaní prírodných hodnôt územia.

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto je unikátnym miestom v Bratislave, kde sa stretáva, vzájomne interaguje a obohacuje sa:

- historické s moderným,
- mladá generácia so staršou generáciou,
- obyvatelia s návštevníkmi,
- verejné priestory s poloverejnými a súkromnými- intímnymi,
- rôzne módy dopravy – pešia, cyklistická, železničná, cestná, lodná,
- rôzne módy verejnej dopravnej obsluhy – autobusová, trolejbusová, koľajová, lodná,
- rôzne kultúry, rôzne jazyky, rôzne kuchyne, rôzne tradície,
- rôzne inštitúcie,
- rôzne funkcie (bývanie, voľnočasové aktivity, výroba, služby, veda a školstvo...),
- racionálne s emocionálnym,
- prírodné s kultúrnym (vytvoreným),
- voda so súšou,
- domáce so zahraničným, národné s regionálnym, regionálne s lokálnym.

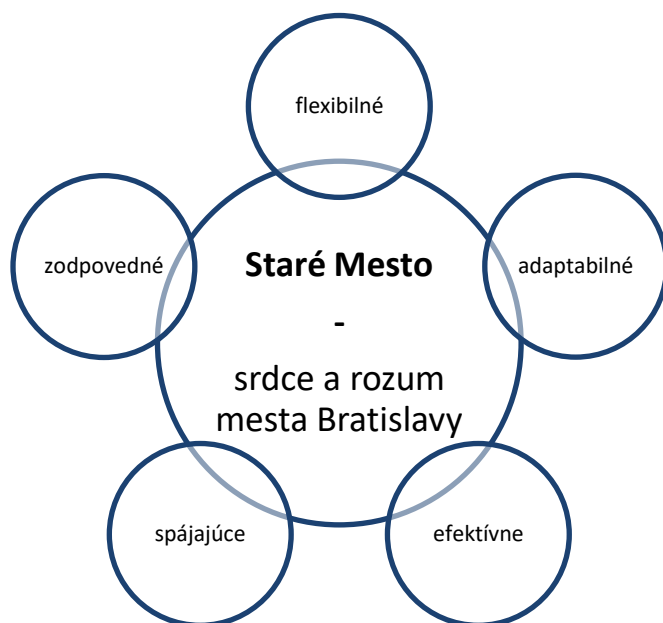
Mestská časť Bratislava - Staré Mesto nielen rámcuje tieto stretnutia, podnecuje ich synergie a katalyzuje ich, vytvára jedinečné prostredie – otvorené, kreatívne, inovatívne, mnohvrstvé, multikulturálne, multinodálne (s mnohými centrami). Je pulzujúcim „srdcom“ a zároveň „mozgom“ mesta.

Budúcnosťou mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je vízia

**SMART CITY HEART –
srdca a rozumu mesta - spájajúceho, integrujúceho, otvoreného, miesta vzájomne sa
obohacujúcich kontaktov (interface).**

Základnými predpokladmi pre naplnenie vízie mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v roku 2040 je zabezpečenie kľúčových kvalít, ktoré charakterizujú mestskú časť ako miesto, ktoré je:

Schéma 2 Základné predpoklady pre naplnenie vízie mestskej časti Bratislava - Staré Mesto do roku 2040

Flexibilné – schopné reagovať na požiadavky a potreby obyvateľov a návštevníkov v meniacom sa čase a podmienkach.

Zodpovedné – správajúce sa ako dobrý hospodár, rešpektujúci hodnoty územia a zvažujúci možné negatívne dopady svojich rozhodnutí.

Efektívne – využívajúce miestne podmienky a potenciály pre svoj stabilný rozvoj.

Adaptabilné – reagujúce na zmeny klímy opatreniami na jej zmiernenie, resp. eliminujúcimi negatívne dopady na územie.

Spájajúce – sprostredkujúce spojenia historického s moderným, mladého so starším, obyvateľov s návštevníkmi, racionálne s emocionálnym, prírodné s kultúrnym...

2.2 Globálny cieľ

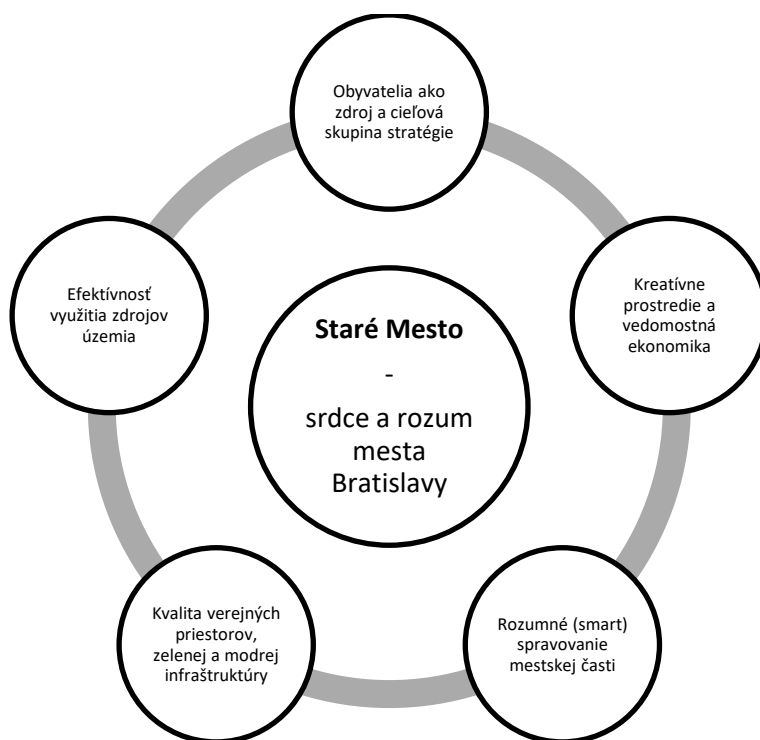
Globálny cieľ definuje základné smerovanie rozvoja mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v období platnosti tohto dokumentu.

Globálnym cieľom mestskej časti Bratislava – Staré Mesto definovaným pre tento dokument je vytvoriť **optimálne fyzické a sociálne prostredie srdca mesta - flexibilné, adaptabilné, miesto zodpovedne a efektívne fungujúcej komunity a miesto kontaktov (interface) podnecujúce ich synergie, vytvárajúc jedinečné prostredie – otvorené, kreatívne, inovatívne, mnohovýrobové, multi kultúrne, multinodálne (s mnohými centrami), miesto, ktoré je pulzujúcim „srdcom“ a zároveň „mozgom“ Bratislavy.**

Stratégia, ktorá je jadrom tohto dokumentu, je založená nielen na rozvoji a zhodnotení tohto jedinečného potenciálu mestskej časti, ale zároveň na využití širokého spektra spojení pre dosiahnutie rozvojových cieľov - zabezpečenie stabilného rozvoja komunit s dôrazom na kvalitu života.

Základnými piliermi rozvoja mestskej časti, ktoré umožňujú dosiahnuť stanovené ciele a premietajú sa do štruktúry špecifických cieľov, sú:

Schéma 3 Základnými piliermi rozvoja mestskej časti v sledovanom období dokumentu

2.3 Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia mestskej časti Bratislava - Staré Mesto pre roky 2017 – 2023 je definovaná prostredníctvom špecifických cieľov a k nim prislúchajúcich priorít, ktoré špecifikujú jednotlivé oblasti, v ktorých sa rozvojové aktivity koncentrujú. Rozvojová stratégia mestskej časti na 8-ročné obdobie má 5 špecifických cieľov, a 10 k nim prislúchajúcich priorít.

Pri tvorbe rozvojovej stratégie boli sledované hlavné oblasti záujmu, ktoré vyplynuli zo záverov analytickej časti, vrátane požiadaviek obyvateľov. Vzhľadom na rôznorodosť kompetencií mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v jednotlivých problematikách, vyplývajúcich z existujúceho kompetenčného modelu medzi Magistrátom hlavného mesta SR Bratislavy a jednotlivými mestskými časťami, boli definované 4 základné typy opatrení a aktivít. Sú to nasledovné:

- a) Intervencia s priamou kompetenciou mestskej časti na riešení (kompetencia MČ, majetok MČ).
- b) Koncepčný rámec problematiky – tvorba absentujúcich koncepčných, plánovacích dokumentov, štúdií a iných dokumentov.
- c) Intervencia bez priamej kompetencie MČ – partnerstvo na projektoch funkčne, priestorovo a inak príslušných ku MČ.
- d) Intervencia bez priamej kompetencie MČ – inicializácia rokovaní a diskusií o problematike.

Špecifický cieľ 1

Zlepšenie životných podmienok obyvateľov ako zdroja a cieľovej skupiny stratégie

1.1. Priorita – Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti služieb územia

Priorita Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti služieb územia sa zameriava na oblasť služieb poskytovaných obyvateľom a návštevníkom mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, ako nástroja zlepšovania podmienok pre život, a tým aj kvality života na území mestskej časti. Zameriava sa najmä na riešenie technického stavu a vybavenosti pre služby, adekvátnej kapacity a šírky ponuky služieb, podpory vzájomnej synergie a doplnkovosti služieb, vytváranie nových možností (vrátane priestorových) pre zmysluplné trávenie času pre všetky skupiny obyvateľov, podporu jedinečnosti a talentov a v neposlednom rade na rozvoj partnerstva a spolupráce s ostatnými subjektmi vedúce k nárastu kvality služieb na území mestskej časti.

1.1.1. Opatrenie – Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb

Časový rámec opatrenia: 1/2017 – 4/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: rozšírenie kapacít sociálnych služieb, skvalitnenie technického stavu budov a infraštruktúry, dovybavenie zariadení sociálnych služieb, nové priestory pre služby, voľnočasové a športové aktivity vo verejnom priestore (parky, plochy zelene a pod.), podpora integrácie sociálnych služieb s inými vhodnými typmi služieb poskytovaných mestskou časťou (napr. vzdelávacie a kultúrne služby).

Finančný rámec opatrenia: 2 583 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, Štátny fond rozvoja bývania, dotácia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, výstavby a regionálneho rozvoja, Integrovaný regionálny operačný program, granty a dotácie tretieho sektora, programy Cezhraničnej spolupráce – Interreg.

Opatrenie cieľi na oblasť sociálnych služieb vo viacerých rovinách, čo sa prejavuje aj na štruktúre plánovaných aktivít. Prvou oblasťou je technický stav objektov a infraštruktúry, riešenie havarijných situácií, adekvátneho technického vybavenia v objektoch poskytujúcich sociálne služby v kompetencii mestskej časti. Opatrenie reaguje i na trend nárastu potreby sociálnych služieb a obsahuje aktivity vedúce k rozširovaniu kapacít zariadení (najmä prostredníctvom projektu budovania zariadenia sociálnych služieb na ulici K Železnej studničke), ako i rozširovania možností na zmysluplné trávenie voľného času pre všetky skupiny obyvateľov vo väzbe na zelené verejné priestory. Rovnako v rámci opatrenia mestská časť plánuje podporovať integráciu sociálnych služieb pre rôzne skupiny obyvateľov do logických celkov, tak aby sa navzájom vhodne dopĺňali.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 1.1.1.1. Aktivita: Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov, areálov, a infraštruktúry sociálnych služieb (jasle, senior centrá).

1.1.1.2. Aktivita: Rozširovanie služieb seniorom a vytváranie verejne dostupných športovo-kondičných zariadení seniorov vo väzbe na plochy zelene.

1.1.1.3. Aktivita: Integrácia sociálnych služieb ako nástroj budovania sociálnej inklúzie.

1.1.2. Opatrenie – Zlepšenie infraštruktúry pre vzdelávanie

Časový rámec opatrenia: 1/2017 – 4/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: rozšírenie kapacít vzdelávacích služieb v originálnej kompetencii mestskej časti, skvalitnenie technického stavu budov a infraštruktúry, dovybavenie zariadení vzdelávacích služieb, vyriešenie vlastníckych vzťahov pri objektoch vzdelávacích služieb (napr. ZŠ Jelenia), nové priestory pre riadené voľnočasové a vzdelávacie aktivity vo verejnom priestore (parky, plochy zelene a pod.), podpora aktivít celoživotného vzdelávania vrátane rozširovania tejto služby, rozširovanie spolupráce s vysokými školami na území mestskej časti za účelom odbornej podpory rozvoja a využitia potenciálu študentov pre potreby mestskej časti (napr. spolupráca so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave v oblasti Priestorového plánovania).

Finančný rámec opatrenia: 2 309 000,-€

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Integrovaný regionálny operačný program, dotácie z Bratislavského samosprávneho kraja, granty a dotácie tretieho sektora.

Opatrenie rieši problém technického stavu objektov a infraštruktúry pre vzdelávanie prostredníctvom plánovaných aktivít vedúcich ku skvalitneniu technického stavu, dovybavenia objektov pre potreby vzdelávania a rozšírenia možností (vrátane priestorových) pre vzdelávacie a riadené voľnočasové aktivity na plochách zelene mestskej časti.

Nemenej dôležitou časťou opatrenia je podpora jedinečnosti a talentu, ako kapitálu pre budúci rozvoj územia a podpory identifikácie a hrdosti obyvateľov na miesto, kde žijú. Mestská časť Bratislava – Staré Mesto je jedinečná vďaka vysokej koncentrácii vysokých škôl na svojom území, ktorú plánuje prostredníctvom rozvoja užšej spolupráce využiť pre svoj ďalší rozvoj, a to najmä prostredníctvom študentských prác, zameraných na riešenie konkrétnych problémov na území mestskej časti.

Koncentrácia pracovných miest a veľkých zamestnávateľov na jednej strane pozitívne pôsobí na celkovú ekonomickú bilanciu územia, avšak vytvára tiež tlak na kapacity vzdelávacích služieb, čo mestská časť plánuje riešiť i prostredníctvom spolupráce a podpory rozširovania vzdelávacích služieb samotnými zamestnávateľmi.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

1.1.2.1. Aktivita: Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov, areálov, a infraštruktúry vzdelávacích služieb vrátane využitia potenciálu plôch verejnej zelene pre vzdelávacie aktivity a riadené voľno-časové aktivity

Pozn: väzba na aktivitu – 3.1.2.1.

1.1.2.2. Aktivita: Rozšírenie kapacít vzdelávacích zariadení (kapacity MŠ)

- 1.1.2.3. Aktivita: Riešenie vlastníckych vzťahov areálov a objektov vzdelávania (súdny spor, prevod vlastníctva)
- 1.1.2.4. Aktivita: Podpora celoživotného vzdelávania
- 1.1.2.5. Aktivita: Podpora rozvoja talentov
- 1.1.2.6. Aktivita: Spolupráca mestskej časti a vysokého školstva v realizácii programu „learning by doing“¹
- 1.1.2.7. Aktivita: Rozšírenie a sprístupnenie kapacít vzdelávacích zariadení prostredníctvom spolupráce s veľkými zamestnávateľmi (s veľkým podielom mladých zamestnancov) s využitím ich priestorových kapacít.

1.1.3. Opatrenie – Skvalitnenie kultúrnej infraštruktúry

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2018

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: zlepšenie technického stavu objektov pre poskytovanie kultúrnych služieb (Pistoriho palác), skvalitnenie prostredia, zvýšenie bezpečnosti a vyššieho komfortu návštevníkov, podpora kreatívnych kultúrnych aktivít vo väzbe na rozvoj kreatívneho priemyslu (Kreatívne centrum Hurbanove kasárne a iné.).

Finančný rámec opatrenia: 487 700,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, Integrovaný regionálny operačný program, granty a dotácie tretieho sektora, Nórske fondy, programy Cezhraničnej spolupráce – Interreg.

Oblasť kultúrnych služieb, na ktoré sa zameriava toto opatrenie, je významným potenciálom mestskej časti, hlavne s ohľadom na plánované investície na území mestskej časti prostredníctvom IROP na vznik Kreatívneho centra v objekte Hurbanových kasární. Mestská časť nie je prijímateľom ani lídrom procesu, avšak je logickým partnerom pri realizácii tohto zámeru, resp. pri podpore aktivít vedúcich k rozvoju kreatívneho priemyslu ako potenciálneho nového ekonomického odvetvia na území mestskej časti.

Vlastníctvo historických objektov a iných kultúrnych zariadení vyžaduje investície do technického stavu objektov pre zlepšenie technického stavu budov, bezpečnosti návštevníkov a v neposlednom rade pre zvýšenie ich komfortu.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 1.1.3.1. Aktivita: Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov, areálov, a kultúrnej infraštruktúry (kultúrne centrá)
- 1.1.3.2. Aktivita: Podpora aktívnych foriem kultúry ako základu kreatívnej ekonomiky.

---

¹ Learning by doing – predstavuje prístup k vzdelávaniu prostredníctvom využívania praktických skúseností pri realizácii aktivít/projektov v praxi.

1.1.4. Opatrenie – Zvýšenie efektívnosti odpadového hospodárstva

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: zmena systému zberu a odvozu separovaného odpadu na území mestskej časti, rozširovanie separovaného zberu vrátane nárastu podielu separovaného voči komunálnemu odpadu, 100% zhodnotenie bioodpadu vznikajúceho pri manažmente zelene a jeho opätovné využitie vo forme humusu.

Finančný rámec opatrenia: bez priamej požiadavky na finančné krytie.

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, granty a dotácie tretieho sektora, dotácie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Opatrenie obsahuje aktivity vedúce ku skvalitňovaniu prostredia mestskej časti vďaka znižovaniu tvorby odpadu, jeho efektívnejšiemu zhodnocovaniu a opätovnému využitiu (bioodpad). Ide najmä o iniciovanie rokovaní o inováciách v existujúcom systéme zberu a odvozu separovaného odpadu, podporu aktivít vedúcich k znižovaniu objemu, resp. efektívnejšiemu spracovaniu odpadov na strane obyvateľov a podnikateľov na území mestskej časti. Cieľom je i postupná estetizácia a zvyšovanie hygienickej kvality stojísk odpadu i prostredníctvom systému podzemných kolektorov odpadov. Rovnako v rámci vlastných aktivít mestskej časti pri údržbe zelene zabezpečiť 100% zhodnotenie bioodpadu a jeho opätovné využitie.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 1.1.4.1. Aktivita: Iniciovanie inovácií v systéme separovaného zberu a odvozu komunálneho odpadu s podporou podzemných kolektorov odpadu.
- 1.1.4.2. Aktivita: Podpora aktivít obyvateľov a iných zainteresovaných subjektov pri zavádzaní nových foriem ekologického nakladania s odpadmi
- 1.1.4.3. Aktivita: Zabezpečenie 100% zhodnocovania bioodpadu z procesu údržby verejnej zelene.

1.2. Priorita – Pro-rezidenčná politika

Motivácia denne prítomného bývajúceho obyvateľstva byť rezidentmi mestskej časti – tzn. mať nahlásený trvalý pobyt na území mestskej časti, je významným faktorom ovplyvňujúcim príjmy samosprávy, mestskú časť nevynímajúc. Na podporu zvyšovania počtov rezidentov v území bolo navrhnuté nasledovné opatrenie.

1.2.1. Opatrenie – Program pre rezidentov

Časový rámec opatrenia: 01/2018 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: program podpory nárastu rezidentov na území mestskej časti, vyšší počet rezidentov mestskej časti.

Finančný rámec opatrenia: 692 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

V rámci opatrenia je plánovaná tvorba a spustenie programu podpory nárastu rezidentov vedúceho k postupnému nárastu rezidentov na území mestskej časti, a to najmä

prostredníctvom prihlásenia sa existujúceho bývajúceho obyvateľstva mestskej časti, resp. novo prisťahovaného obyvateľstva. Ide o súbor motivačných opatrení, vo väzbe na poplatky a služby poskytované mestskou časťou, parkovaciu politiku ako i o ďalšie opatrenia smerujúce k podpore hromadnej dopravy a inde i s ohľadom na zabezpečenie rovnosti podmienok pre obyvateľov mestskej časti pri využívaní infraštruktúry hlavného mesta (vyváženie princípov solidarity a rovnosti).

Rovnako sú v rámci opatrenia plánované investície do technického stavu bytových a nebytových priestorov vo vlastníctve/správe mestskej časti.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 1.2.1.1. Aktivita: Program „Staromešťan“
- 1.2.1.2. Aktivita: Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov a bytov vo vlastníctve mestskej časti (nájomné domy, rekonštrukcie)
- 1.2.1.3. Aktivita: Návrh konceptu pravidiel parkovania ako nástroja rezidenčnej politiky.

Špecifický cieľ 2
Efektívne využitie zdrojov územia

2.1. Priorita – Dopravná infraštruktúra

Stav dopravnej infraštruktúry predstavuje významný faktor atraktivity územia. Priorita sa zameriava na súbor aktivít vedúcich ku komplexnému skvalitneniu stavu komunikácií v mestskej časti (kompetenčne príslušných MČ), ako i ku ďalšiemu skvalitňovaniu a inováciám v dopravnom systéme na území mestskej časti, vedúcim ku zlepšeniu dopravnej situácie. Posilnenie kapacít parkovacích plôch v kontexte existujúcich verejných priestorov vo vlastníctve mestskej časti je tiež cieľom tejto priority.

2.1.1. Opatrenie – Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: komplexná rekonštrukcia komunikácií kompetenčne príslušných mestskej časti, pasport verejných priestorov pre rozširovanie kapacít parkovania, začiatok rokovaní o novom programe modernizácie verejnej technickej a dopravnej infraštruktúry.

Finančný rámec opatrenia: 4 000 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti (úver).

Opatrenie sa zameriava na aktivity vedúce ku komplexnej obnove komunikácií v kompetencii mestskej časti, prostredníctvom jednorazovej komplexnej rekonštrukcie, ktorá skvalitní technický stav komunikácií na celom území naraz. Odstráni sa tým potreba čiastkových rekonštrukcií v nasledujúcich rokoch. Pri rekonštrukciách komunikácií bude osobitná pozornosť venovaná podpore pešej dopravy (odstraňovanie bariér v pešom pohybe, rozširovanie infraštruktúry pre pešiu dopravu, upokojuvanie dopravy).

V rámci pasportizácie verejných priestorov budú vytypované vhodné plochy pre podzemné parkovanie bez priameho dopadu na zelenú infraštruktúru. Pasportizácia posluží pre plánovanie rozširovania plôch parkovania bez znižovania plôch zelene, či už vlastnými zdrojmi samosprávy, alebo prostredníctvom partnerstva so súkromným sektorom. Potenciálne rozširovanie plôch parkovania musí byť plánované v kontexte s parkovacou politikou a so strategickými cieľmi Hlavného mesta SR Bratislavy a mestskej časti Bratislava – Staré Mesto v oblasti mobility, tzn. uprednostnením verejnej, pešej a cyklistickej dopravy a odbremeňovaním centra mesta od individuálnej automobilovej dopravy.

Riešenie dopravnej situácie v mestskej časti je potrebné vnímať komplexne v kontexte dopravy v celom meste. Preto mestská časť bude iniciovať rokovania na úrovni Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy o programe modernizácie verejnej technickej a dopravnej infraštruktúry a o systéme hromadnej dopravy vedúcom ku zvyšovaniu funkčnosti a efektívnosti dopravného systému v meste a v mestskej časti.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 2.1.1.1. Aktivita: Program komplexnej obnovy technického stavu komunikácií (vrátane čiastkových rekonštrukcií)
- 2.1.1.2. Aktivita: Pasportizácia verejných priestorov s možnosťou riešenia podzemného parkovania bez zásahu do zelenej infraštruktúry
- 2.1.1.3. Aktivita: Iniciovanie programu modernizácie verejnej technickej a dopravnej infraštruktúry s cieľom zvýšenia efektívnosti (finančná, environmentálna), funkčnosti, kvality a atraktívnosti (napr. modernizácia riadenia dopravy a svetelnej signalizácie)
- 2.1.1.4. Aktivita: Iniciovanie diskusie o systéme a organizácii hromadnej dopravy v meste.

2.2. Priorita – Energetika

Mestská časť ako zodpovedná a efektívna samospráva nemôže obísť ani oblasť energetiky. Postupné znižovanie energetickej náročnosti, podpora prístupov podporujúcich rozvoj obnoviteľných zdrojov energie, ako i efektívnejší energetický manažment vedúci k úspore zdrojov sú cieľmi tejto priority.

2.2.1. Opatrenie – Zvýšenie energetickej efektívnosti územia, budov a infraštruktúry

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: energetický audit budov vo vlastníctve/správe mestskej časti, zníženie cien energií, technologická obnova zariadení vykurovania a zníženie spotreby energií, nárast podielu obnoviteľných druhov energií vytvorených na území mestskej časti.

Finančný rámec opatrenia: 50 000,- € (zvyšná časť financií je súčasťou nákladov na opatrenie 1.1.1.1. a 1.1.2)

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Opatrenie pozostáva z aktivít vedúcich ku znižovaniu energetickej náročnosti budov a územia ako celku, čo v konečnom dôsledku vedie k úspore finančných zdrojov a zvyšovaniu kvality

prostredia v mestskej časti. Ide o energetický audit, ktorý umožní odhaliť rezervy v manažmente s energiami v budovách vo vlastníctve, resp. v správe mestskej časti v spojení s obnovou technických zariadení vykurovania. Centrálny nákup energií, resp. energetická aukcia je nástrojom znižovania nákladov na energie, preto mestská časť uvažuje o využití tohto nástroja. V neposlednom rade ide i o podporu vhodných obnoviteľných zdrojov na území mestskej časti, či už pri investíciách mestskej časti, resp. ostatných developerov.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 2.2.1.1. Aktivita: Energetický audit budov v správe samosprávy
- 2.2.1.2. Aktivita: Technologická obmena systémov vykurovania budov v správe samosprávy (Senior centrá – kotolňa, regulácia)
- 2.2.1.3. Aktivita: Zvyšovanie efektivity v nákupe energií – centrálni dodávatelia, energetická aukcia a pod.
- 2.2.1.4. Aktivita: Podpora využívania zastavaných plôch pre získavanie slnečnej energie.

Špecifický cieľ 3

Kvalita verejných priestorov, zelenej a modrej infraštruktúry

3.1. Priorita – Verejné priestory

Verejné priestory predstavujú významný prvok atraktivity územia, preto sa nasledujúce opatrenia zameriavajú na zvýšenie atraktivity a efektivity verejných priestorov na území mestskej časti, a to najmä prostredníctvom zvyšovania ich kvality (i prostredníctvom revitalizácií), polyfunkčnosti a atraktivity pre obyvateľov a návštevníkov mestskej časti.

3.1.1. Opatrenie – Zvýšenie atraktivity verejných priestorov

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2021

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: program riešenia výskytu neprispôsobivých osôb vo verejnom priestore, urbanistická súťaž, revitalizácia častí územia Dunajskej promenády, Šafárikovho námestia a Fajnorovho nábrežia, Medická záhrada, zvyšovanie plôch zelene na území mestskej časti.

Finančný rámec opatrenia: 900 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Cieľom aktivít v tomto opatrení je zvýšenie kvality verejných priestorov, prostredníctvom riešenia problému výskytu a obťažovania neprispôsobivými obyvateľmi vo verejnom priestore, ako i budovaním vhodných plôch pre prechádzky so psom. Vybrané verejné priestory získajú novú tvár prostredníctvom ich revitalizácie (Dunajská promenáda, Fajnorovo nábrežie, Šafárikovo námestie a Južné predmestie), ktorá bude nadväzovať na výsledky architektonicko-urbanistickej súťaže. Rovnako je cieľom i podpora rozširovania zelených plôch na území MČ i prostredníctvom podpory dočasného využívania voľných a nevyužívaných plôch ako plôch zelene vrátane komunitných foriem.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 3.1.1.1. Aktivita: Program riešenia problematiky neprispôsobivých skupín/osôb vo verejnom priestore
- 3.1.1.2. Aktivita: Urbanistické súťaže na riešenie revitalizácie verejných priestorov (Dunajská promenáda, Južné predmestie)
- 3.1.1.3. Aktivita: Revitalizácia vybraných verejných priestorov (Fajnorovo nábrežie, Šafárikovo námestie)
- 3.1.1.4. Aktivita: Budovanie psích parkov a detských ihrísk
- 3.1.1.5. Aktivita: Podpora rozširovania plôch zelene na území mestskej časti, a to i formou dočasného využitia voľných a nevyužitých plôch.

3.1.2. Opatrenie – Zvýšenie efektívnosti využívania verejných priestorov

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: podpora vzniku nových funkcií vo verejnom priestore na území mestskej časti umožňujúcich ich polyfunkčné využitie rôznymi skupinami obyvateľov v území, program využitia verejných priestorov pre prezentáciu a rozvoj kreatívneho priemyslu.

Finančný rámec opatrenia: 5 000,- € (náklady na podporu sú súčasťou Opatrenia 5.1.5 – Grantový systém)

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Verejný priestor, ako miesto pre realizáciu širokej škály aktivít rôznych skupín obyvateľov, je jedným zo sledovaných cieľov tohto opatrenia. Jednou z hlavných skupín, pre ktoré verejný priestor predstavuje atraktívny priestor na svoju prezentáciu, sú kreatívci. Mestská časť i s ohľadom na plánovaný vznik Kreatívneho centra v Hurbanových kasárňach vytvorí program pre podporu využitia verejných priestorov na podporu aktivít vedúcich k rozvoju kreatívneho priemyslu.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 3.1.2.1. Aktivita: Podpora spolyfunkčnenia verejných priestorov – využitie priestorov verejnej zelene ako priestoru pre aktivity zariadení sociálnej infraštruktúry, prezentáciu kreatívcov, intergeneračnú komunikáciu
- 3.1.2.2. Aktivita: Program využitia verejných priestorov pre prezentáciu lokálnej kreatívnej ekonomiky.

3.2. Priorita – Zelená a modrá infraštruktúra

3.2.1. Opatrenie – Zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: strategický dokument starostlivosti o zeleň, podpora aktivít nového (i dočasného) využitia prelúk a nezastavaných plôch, zásady ochrany a rozvoja mestskej zelene pri developerských projektoch, vysoká kvalita zelene v mestskej časti.

Finančný rámec opatrenia: 30 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Kvalitný verejný priestor a vysoká kvalita života ide ruka v ruke s vysokou kvalitou zelene, preto jedným z opatrení je i zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň. V rámci aktivít sú plánované vytvorenie strategického dokumentu starostlivosti o zeleň, s dôrazom na podporu participácie komún na starostlivosti o zeleň, podporné aktivity pre využívanie voľných plôch a prelúk, ako plôch kultivovanej zelene s väzbou na komunitné aktivity a v neposlednom rade iniciovanie vzniku štandardov zelene pri nových projektoch na úrovni hlavného mesta, pre zabezpečenie vysokej kvality zelene pri nových developerských projektoch na území mesta, ako i mestskej časti.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

3.2.1.1. Aktivita: Nový koncept starostlivosti o zeleň vrátane dokumentácie (dokument starostlivosti o zeleň) a dokončenie pasportizácie zelene.

„väzba na Aktivitu: 5.1.3.3 Podpora prístupu sharing responsibility – zdieľanie benefitov, ale i nákladov s miestnou komunitou“

3.2.1.2. Aktivita: Podpora intenzívneho využitia (aj dočasného) nezastavaných plôch ako kultivovaných plôch zelene vrátane komunitných záhrad

3.2.1.3. Aktivita: Iniciovanie spracovania zásad pre ochranu a rozvoj mestskej zelene pri developerských a iných projektoch (vrátane projektov dopravnej infraštruktúry).

3.2.2. Opatrenie – Skvalitnenie manažmentu vodnej infraštruktúry

Vodné prvky v území a schopnosť vaporácie zelene majú priamy pozitívny vplyv na kvalitu priestorov v mestskej časti. Toto opatrenie cieľi na rozvoj dostupnosti vodných zdrojov priamo na území mestskej časti, s dôrazom na ich využitie pri údržbe zelene. Ide o časť aktivít vedúcich ku skvalitneniu vodného manažmentu územia a zvýšenie adaptability a retenčnej schopnosti územia.

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2018

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: sprístupnenie/obnovenie nových vodných zdrojov na území mestskej časti, udržateľný vodný manažment územia, inovatívne systémy zavlažovania.

Finančný rámec opatrenia: 160 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, granty a dotácie tretieho sektora, dotácia z Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 3.2.2.1. Aktivita: Rozvoj systému mestských studní
- 3.2.2.2. Aktivita: Inovatívne prístupy k využitiu vodnej infraštruktúry v kontexte starostlivosti o zeleň (zavlažovanie v Medickej záhrade).

3.2.3. Opatrenie – Adaptabilita územia na klimatickú zmenu

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: zvýšenie schopnosti zadržiavať vodu v území mestskej časti, zvýšenie vodopriepustných plôch, vyšší podiel zelených plôch a prvkov zelenej infraštruktúry.

Finančný rámec opatrenia: 350 000,-€

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, granty a dotácie tretieho sektora, dotácie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, programy Cezhraničnej spolupráce – Interreg. Danube Strategy Programme.

Adaptabilita územia na klimatickú zmenu predstavuje významnú oblasť rozvoja územia mestskej časti. Vo väzbe na existujúcu stratégiu adaptability Hlavného mesta SR Bratislavy, mestská časť iniciuje aktivity podporujúce zvyšovanie adaptability územia na klimatickú zmenu, najmä prostredníctvom zvyšovania retenčnej schopnosti územia a skvalitňovania a rozširovania zelenej infraštruktúry v území.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 3.2.3.1. Aktivita: Implementácia konceptu adaptability mesta na klimatickú zmenu v zodpovednosti mestskej časti
- 3.2.3.2. Aktivita: Zvyšovanie retenčnej schopnosti územia prostredníctvom technických a zelených prvkov (stromoradia) a vodozádržných opatrení.

3.3. Priorita – Skvalitnenie manažmentu územia

3.3.1. Opatrenie – Koncepčný prístup k manažmentu územia

Opatrenie sa zameriava na celý súbor aktivít vedúcich ku zlepšeniu, zefektívneniu a otvoreniu manažmentu územia mestskej časti. Významným princípom, ktorý má toto opatrenie, ale i celá stratégia rozvoja obsahu je zdieľanie zodpovedností a benefitov s miestnymi komunitami a zainteresovanými subjektmi (stakeholdermi). Či už ide o koncept podporujúci spoločný manažment územia s miestnymi komunitami, alebo koncept podporujúci postavenie a pozíciu mestskej časti ako rovnocenného hráča a partnera pri nových investičných projektoch, až po snahu o vznik štandardov pre verejné a neverejné investície sledujúce vznik adekvátnej sociálnej a inej infraštruktúry pri týchto investíciách.

Časový rámec opatrenia: 07/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: podpora zdieľania verejných priestorov s miestnymi komunitami, podpora investičných aktivít s priamou účasťou mestskej

časti, pasport vnútroblokov, koncept zdieľaného manažmentu priestorov a budov, vrátane brownfieldov, koncepcia zhodnotenia územia cez verejné investície – mesto ako developer, štandardy pre verejné a neverejné investície na úrovni hlavného mesta s dôrazom na zabezpečenie podmienok pre vznik adekvátnej sociálnej infraštruktúry, ÚPN zón vo vybraných lokalitách MČ.

Finančný rámec opatrenia: 70 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

3.3.1.1. Aktivita: Koncept pre zdieľaný manažment priestorov a budov, vrátane brownfieldov.

„*väzba na Aktivitu: 3.1.2.1 Podpora intenzívneho využitia (aj dočasného) nezastavaných plôch ako kultivovaných plôch zelene vrátane komunitných záhrad*“

3.3.1.2. Aktivita: Pasportizácia vnútroblokov ako rozvojového potenciálu obytných území mestskej časti

3.3.1.3. Aktivita: Iniciovanie spracovania koncepcie zhodnotenia územia cez verejné investície – mesto ako developer

3.3.1.4. Aktivita: Iniciovanie spracovania štandardov pre verejné a neverejné investície na úrovni hlavného mesta s dôrazom na zabezpečenie podmienok pre vznik adekvátnej sociálnej infraštruktúry

3.3.1.5. Aktivita: Návrh a schválenie koncepcie mestskej časti zameranej na podporu, reguláciu a spoluprácu pri realizácii neverejných investícií, ako i iniciovanie tvorby podobnej koncepcie na úrovni hlavného mesta SR Bratislavy.

3.3.1.6. ÚPN zón vo vybraných lokalitách ako nástroj koncepcnej starostlivosti o rozvoj územia.

Špecifický cieľ 4

Kreatívne prostredie a vedomostná ekonomika

4.1. Priorita – Skvalitnenie kreatívneho prostredia

4.1.1. Opatrenie – Skvalitnenie infraštruktúry kreatívneho prostredia

Mestská časť disponuje významným potenciálom na rozvoj kreatívneho priemyslu, podporeného projektom Kreatívneho centra Hurbanových kasární (iniciovaný Magistrátom a Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky). Opatrenie vytvára rámec pre podporu týchto aktivít a plnohodnotné využitie potenciálu kreatívneho priemyslu ako ďalšieho významného ekonomického odvetvia v území. Úlohou tohto opatrenia je taktiež podpora doplnkových aktivít ako je kongresová turistika, spolupráca s vysokými školami na území mestskej časti

vedúca k tvorbe kreatívneho prostredia v mestskej časti, ako i dobudovanie potrebnej IKT infraštruktúry.

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: koncept rozvoja infraštruktúry kreatívneho priemyslu, skvalitnenie kreatívneho prostredia, podporné aktivity a projekty vo väzbe na Kreatívne centrum – Hurbanove kasárne, nárast pokrytia vysokorýchlostnou IKT infraštruktúrou, podpora vzniku priestorov a infraštruktúry pre kongresovú turistiku.

Finančný rámec opatrenia: 20 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, Integrovaný regionálny operačný program.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 4.1.1.1. Aktivita: Koncept rozvoja infraštruktúry kreatívneho prostredia - rozvoja kreatívnych a co-workingových centier – creative hubs
- 4.1.1.2. Aktivita: Podpora využitia Hurbanových kasární ako kreatívneho a inovatívneho centra (IROP- kreatívny priemysel) prostredníctvom formovania nadväzujúcich priestorov a objektov.
- 4.1.1.3. Aktivita: Podpora vzniku infraštruktúry kongresovej turistiky v Starom Meste a jej prepojenie na kreatívny sektor
- 4.1.1.4. Aktivita: V spolupráci s vysokými školami hľadať vhodné formy ich otvorenia verejnosti Starého Mesta s cieľom vytvoriť interface medzi kreatívnym sektorom a jeho spotrebiteľmi – expanzia kreatívnych aktivít do verejných priestorov a vtiiahnutie do komplexov vzdelávacích inštitúcií
- 4.1.1.5. Aktivita: Podpora rozvoja kreatívneho sektora – prostredníctvom iniciovania celoplošného pokrytia vysokorýchlostnou optickou infraštruktúrou.

4.1.2. Opatrenie – Vytvorenie kreatívnej platformy – Staré Mesto
---

Opatrenie sa zameriava na podporu partnerstva mestskej časti so zainteresovanými subjektmi kreatívneho priemyslu za účelom podpory rozvoja mestskej časti a riešenia vybraných problematík, ako i na aktívnu spoluprácu pri tvorbe a implementácii projektu kreatívneho mesta Bratislava realizovaného Magistrátom hlavného mesta SR Bratislavy.

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: vytvorená spolupráca/platforma s významnými subjektmi podpory kreatívneho prostredia, študentské práce zamerané na riešenie vybraných problematík mestskej časti, spolupráca s Magistrátom na projekte Kreatívneho mesta Bratislavy.

Finančný rámec opatrenia: bez priamej požiadavky na finančné krytie

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 4.1.2.1. Aktivita: Vytvorenie platformy pre spoluprácu s akademickými a vedeckými inštitúciami a inými subjektmi kreatívnej ekonomiky – využitie potenciálu univerzít pre riešenie problémov mestskej časti (študentská súťaž, stáže, priestorové podmienky, prezentačné priestory – verejný priestor)
- 4.1.2.2. Aktivita: Aktívna účasť Mestskej časti na vypracovaní a implementácii stratégie kreatívneho mesta Bratislava.

4.2. Priorita – Rozvoj „smart“ rozumného turizmu

4.2.1. Opatrenie – Optimalizácia funkcie turizmu a CR v mestskej časti

Dôležitou oblasťou rozvoja mestskej časti je i oblasť turizmu. Mestská časť bude iniciovať nový systém umožňujúci spravodlivé rozdelenie nákladov a prínosov plynúcich z turistického ruchu medzi mestskými časťami a Magistrátom. Rovnako sa opatrenie zameriava na vytvorenie inštitucionálnych podmienok pre rozvoj turizmu na území mestskej časti, a to najmä prostredníctvom vzniku organizácie cestovného ruchu.

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2019

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: nová mestská politika rozdelenia príjmov plynúcich z turizmu na území mesta Bratislava, vznik organizácie cestovného ruchu.

Finančný rámec opatrenia: 5 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 4.2.1.1. Aktivita: Formovanie a presadenie politiky mestskej časti v oblasti turizmu a CR v rámci politiky hlavného mesta z dôrazom na spravodlivé rozdelenie nákladov a benefitov a riešenie konfliktov funkcií mesta
- 4.2.1.2. Aktivita: Vznik organizácie cestovného ruchu so zameraním na správu infraštruktúry CR na území mestskej časti.

Špecifický cieľ 5
Rozumné (smart) spravovanie mestskej časti

5.1. Priorita – Rozumné spravovanie, partnerstvo a participácia

5.1.1. Opatrenie – Rozvoj ľudských zdrojov

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: nové zručnosti a kompetencie pracovníkov mestskej časti

Finančný rámec opatrenia: 49 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Posilňovanie kompetencií pracovníkov mestskej časti je predpokladom pre rozumné spravovania mestskej časti. Opatrenie sa zameriava na kontinuálne vzdelávanie zamestnancov úradov v reflexii na potrebu nových služieb pre obyvateľov.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 5.1.1.1. Aktivita: Zvyšovanie kvalifikačných zručností zamestnancov (kurzy a školenia).

5.1.2. Opatrenie – Skvalitnenie služieb samosprávy

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: nové služby samosprávy pre obyvateľov, nový webový portál mestskej časti, obnova budov samosprávy (napr. Vajanského), obnova technického vybavenia inštitúcií mestskej časti, pokrytie bezplatným WiFi signálom.

Finančný rámec opatrenia: 418 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, súkromné zdroje – podnikateľská sféra

Nové služby úradu pre obyvateľov, integrácia a elektronizácia služieb, podpora šírenia informácií a podpora informovanosti obyvateľov a návštevníkov sú ciele tohto opatrenia zameraného na obnovu technického vybavenia inštitúcií mestskej časti, implementácie nových služieb a vytvárania podmienok pre ich využívanie i prostredníctvom rozširovania potrebnej infraštruktúry v spolupráci s podnikateľským sektorom. Obnova budov samosprávy vrátane Miestneho úradu.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 5.1.2.1. Aktivita: Integrácia a elektronizácia služieb a nových nástrojov komunikácie (web, nové IT)
- 5.1.2.2. Aktivita: Obnova technického stavu a technológií administratívnych budov (Medená, Vajanského)
- 5.1.2.3. Aktivita: Zriadenie siete hot-spotov s bezplatným WiFi s využitím na marketingové aktivity Starého Mesta a lepšiu orientáciu návštevníkov.

5.1.3. Opatrenie – Posilnenie partnerstva a spolupráce

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: spravodlivé a efektívne prerozdelenie kompetencií medzi magistrátom a mestskými časťami, nadviazané nové partnerstvá a spolupráce, koncept sharing responsibilities, vyššia miera participácie komúnit na správe, rozvoji a riešení problémov mestskej časti, komunikačná platforma.

Finančný rámec opatrenia: bez priamej požiadavky na finančné krytie

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Spolupráca a partnerstvo so zainteresovanými subjektmi a komunitami v mestskej časti je dôležitým princípom v rozvoji mestskej časti, preto sa toto opatrenie zameriava na vytvorenie podmienok a nástrojov pre efektívnu komunikáciu, kooperáciu a zdieľanie zodpovednosti a prínosov s rôznymi komunitami v mestskej časti. Rovnako dôležitým prvkom je i vzťah – kompetenčný model medzi magistrátom a mestskými časťami, ktorý v súčasnosti nevytvára podmienky pre efektívne fungovanie správy a manažmentu územia. Mestská časť bude aktívne pristupovať ku iniciovaniu diskusie o novom kompetenčnom modeli, ktorý by umožňoval spravodlivé a efektívne prerozdelenie kompetencií v kontexte aktuálnych trendov v území.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 5.1.3.1. Aktivita: Iniciovanie a presadenie návrhu nového kompetenčného modelu medzi magistrátom a mestskými časťami a nového štatútu MČ rešpektujúceho náklady vyplývajúce z postavenia centra kultúry, služieb, cestovného ruchu a významných inštitúcií.
- 5.1.3.2. Aktivita: Podpora cezhraničnej spolupráce (nové partnerstvá)
- 5.1.3.3. Aktivita: Podpora prístupu sharing responsibility – zdieľanie benefitov, ale i nákladov s miestnou komunitou
- 5.1.3.4. Aktivita: Komunikačná platforma zainteresovaných subjektov (stakeholderov) územia
- 5.1.3.5. Aktivita: Vytvorenie partnerstva s podnikateľským sektorom pre efektívne riešenie problémov v mestskej časti (optimalizácia sortimentu, otváracie hodiny, systém zásobovania, úprava a čistota prislúchajúcich verejných priestranstiev, zlepšenie informovanosti o službách, spoločný marketing, mediácia ochoty spolupráce podnikateľského sektora voči obyvateľom ako nástroj ich marketingovej podpory).

5.1.4. Opatrenie – Zlepšenie urbánnej bezpečnosti

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia:

Finančný rámec opatrenia: 200 000,- € (náklady na debarierizáciu komunikácií vo väzbe na Opatrenie 2.1.1.)

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti, dotácia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Cieľom tohto opatrenia je realizácia aktivít zameraných na zlepšovanie stavu urbánnej bezpečnosti, prostredníctvom debarierizácie objektov a komunikácií a verejných priestorov v kontexte požiadaviek špecifických skupín obyvateľstva. Tieto aktivity sú podporené inicializáciou zmeny fungovania mestskej polície do režimu rešpektujúceho potreby miestnej komunity a intenzívneho dialógu s inštitúciami sídliačimi na území mestskej časti, ku ktorým sa viaže potenciálne riziko útokov a incidentov viažucich sa na terorizmus.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 5.1.4.1. Aktivita: Debarierizácia verejných budov (Pistoriho palác, výťah miestneho úradu)
- 5.1.4.2. Aktivita: Inicializácia zmeny fungovania mestskej polície Bratislava na území mestskej časti – princíp bobbies
- 5.1.4.3. Aktivita: Návrh a kompletizácia bezpečných trás pohybu medzi kľúčovými bodmi atraktívnosti pre jednotlivé komunity mestskej časti (seniori, deti, imobilní, nevidiaci a pod.)
- 5.1.4.4. Nadviazanie dialógu s domácimi a zahraničnými inštitúciami na území Starého Mesta s cieľom posilniť bezpečnosť v Starom Meste (hrozba terorizmu).

5.1.5. Opatrenie – Podpora účasti zainteresovaných subjektov na rozhodovaní a realizácii aktivít

Časový rámec opatrenia: 01/2017 – 04/2023

Kvalitatívne a kvantitatívne indikátory na úrovni opatrenia: vyššia miera participácie zainteresovaných subjektov na rozhodovaní, grantový systém podpory.

Finančný rámec opatrenia: 120 000,- €

Finančné zdroje na krytie opatrenia: rozpočet mestskej časti

Participácia zainteresovaných subjektov na rozhodovaní o správe a rozvoji mestskej časti je dôležitým princípom efektívnej a otvorenej samosprávy. Podpora participácie nie je len obsahom tohto opatrenia, ale objavuje sa ako princíp i vo väzbe na ďalšie rozvojové opatrenia a aktivity tejto stratégie. Ako jedným z nástrojov tejto podpory je i navrhovaný grantový systém, ktorý vytvorí finančný mechanizmus podpory komunitných aktivít v kontexte priorít rozvoja mestskej časti. Cieľom je tiež priblížiť rozhodovanie o konkrétnych projektoch, napĺňajúcich ciele PHRSR, na úrovni volebných obvodov, s cieľom pružného reagovania na špecifické potreby jednotlivých obvodov, už pri príprave rozpočtu.

Plánované aktivity v rámci opatrenia:

- 5.1.5.1. Aktivita: Podpora participácie obyvateľov na rozhodovaní
- 5.1.5.2. Aktivita: Grantový systém podpory v kontexte priorít rozvoja mestskej časti, ako nástroj zapojenia aktívnej komunity do riešenia problémov mestskej časti

5.1.5.3. Aktivita: Realizácia projektov napĺňajúcich priority PHRSR v jednotlivých volebných obvodoch podľa preferencií poslancov spadajúcich pod jednotlivé obvody.

3 Finančný plán

Zabezpečenie dostatočného finančného krytia pre naplnenie plánovaných opatrení a aktivít je kľúčovým faktorom pre dosiahnutie cieľov stanovených týmto dokumentom. Dobré finančné zdravie mestskej časti, výhodné podmienky na finančných trhoch a široká škála možností čerpania úverových zdrojov a v neposlednom rade existujúce doplnkové finančné zdroje, či už národné, alebo európske, vytvárajú dobré podmienky pre finančné naplnenie požiadaviek vyplývajúcich z navrhnutých opatrení a aktivít.

Regionálny rozvoj a s ním súvisiace rozvojové aktivity v období rokov 2014-2020 resp. 2023 sú finančne podporované i zo zdrojov Európskej únie, ktorých využitie, transferové mechanizmy, kontrolné mechanizmy, a ďalšie, definuje Partnerská dohoda na roky 2014 – 2020. Táto z pohľadu mestskej časti Bratislava – Staré Mesto definuje nasledovné finančné mechanizmy, vhodné pre krytie rozvojových aktivít na území mesta.

Operačné programy

- výskum a inovácie,
- integrovaná infraštruktúra,
- ľudské zdroje,
- kvalita životného prostredia,
- integrovaný regionálny operačný program,
- efektívna verejná správa

Programy cezhraničnej spolupráce - Interegg

- Rakúsko – Slovenská republika 2014 – 2020
- Maďarsko - Slovenská republika 2014 – 2020

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa
- Visegrad Fund
- Danube Transnational Programme 2014-2020

Programy medziregionálnej spolupráce

- ESPON
- INTERACT
- URBACT
- Urban innovation actions a ďalšie.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto pre roky 2017 - 2023 má celkovo definovaných 65 rozvojových aktivít, ktorých celkové finančné zdroje, potrebné na ich realizáciu, v sumáre predstavujú sumu 12 448 700,00 €. Plán čerpania je uvedený v nasledujúcej štruktúre:

Identif.	Popis opatrenia/aktivity	Finančné náklady spolu (€)	Primárne zdroje		Doplňkové zdroje				
			Mestský rozpočet	Súkromné zdroje	Operačné programy		Dotácie (štátne inštitúcie)	Medzinárodné programy	Granty
					IROP	KŽP			
Náklady spolu za obdobie PHRSR MČ BA SM 2017 - 2023		12 448 700,00 €	9 696 500,00 €	50 000,00 €	- €	- €	2 220 000,00 €	357 200,00 €	125 000,00 €
1.1.1	Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb	2 583 000 €	713 000 €	- €	- €	- €	1 870 000 €	- €	- €
1.1.2	Zlepšenie infraštruktúry pre vzdelávanie	2 309 000 €	2 009 000 €	- €	- €	- €	300 000 €	- €	- €
1.1.3	Skvalitnenie kultúrnej infraštruktúry	487 700 €	230 500 €	- €	- €	- €	- €	257 200 €	- €
1.1.4	Zvýšenie efektívnosti odpadového hospodárstva	- €	- €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
1.2.1	Program pre rezidentov	692 000 €	692 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.1.1	Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	4 000 000 €	4 000 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
2.2.1	Zvýšenie energetickej efektívnosti územia, budov a infraštruktúry	50 000 €	50 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.1.1	Zvýšenie atraktivity verejných priestorov	900 000 €	900 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.1.2	Zvýšenie efektívnosti využívania verejných priestorov	5 000 €	5 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.2.1	Zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň	30 000 €	30 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
3.2.2	Skvalitnenie manažmentu vodnej infraštruktúry	160 000 €	110 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	50 000 €
3.2.3	Adaptabilita územia na klimatickú zmenu	350 000 €	175 000 €	- €	- €	- €	- €	100 000 €	75 000 €
3.3.1	Koncepčný prístup k manažmentu územia	70 000 €	70 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
4.1.1	Skvalitnenie infraštruktúry kreatívneho prostredia	20 000 €	20 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
4.1.2	Vytvorenie kreatívnej platformy – Staré Mesto	- €	- €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
4.2.1	Optimalizácia funkcie turizmu a CR v mestskej časti	5 000 €	5 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €

5.1.1	Rozvoj ľudských zdrojov	49 000 €	49 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
5.1.2	Skvalitnenie služieb samosprávy	418 000 €	368 000 €	50 000 €	- €	- €	- €	- €	- €
5.1.3	Posilnenie partnerstva a spolupráce	- €	- €	- €	- €	- €	- €	- €	- €
5.1.4	Zlepšenie urbánnej bezpečnosti	200 000 €	150 000 €	- €	- €	- €	50 000 €	- €	- €
5.1.5	Podpora účasti zainteresovaných subjektov na rozhodovaní a realizácii aktivít	120 000 €	120 000 €	- €	- €	- €	- €	- €	- €

Z toho z vlastných rozpočtových zdrojov mestskej časti je plánované využiť za celé obdobie platnosti Programu sumu 9 696 500 €,00 €. V jednotlivých rokoch je potenciálne čerpanie zdrojov z rozpočtu mestskej časti plánované nasledovne:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Náklady – rozpočet mestskej časti spolu	5 474 500 €	1 422 000 €	592 000 €	567 000 €	547 000 €	547 000 €	547 000 €

4 Implementačná časť

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie

Základnými princípmi, ktoré mestská časť sleduje pri implementácii stratégie definovanej v tomto dokumente, sú:

- **partnerstvo** – kooperácia medzi jednotlivými kľúčovými aktérmi relevantnými pre PHRSR ale i širokou verejnosťou, aby sa zabezpečila koordinácia jednotlivých navrhovaných aktivít. Je nevyhnutné zabezpečovať partnerstvá nielen na úrovni mestskej časti ale i v kontexte širších vzťahov na úrovni hlavného mesta SR Bratislavy a celého spádového územia regiónu,
- **subsidiarita** – zabezpečenie realizácie navrhovaných aktivít na úrovni, na ktorej je to najefektívnejšie,
- **plánovanie a koordinácia** – plánovanie jednotlivých aktivít tak, aby došlo k efektívnemu napĺňaniu stanovených cieľov.

Úspešnosť implementácie, jej efektivita a udržateľnosť je do značnej miery ovplyvnená parametrami inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto 2017 – 2023.

Základnými orgánmi podieľajúcimi sa na implementácii sú:

- riadiaci orgán,
- výkonný orgán,
- kontrolný orgán a
- finančný orgán,

medzi ktorými dochádza ku koordinácii a výmene relevantných informácií.

Riadiacim orgánom, ktorý nesie zodpovednosť za implementáciu Programu, je miestne zastupiteľstvo. Miestne zastupiteľstvo je zastupiteľským zborom, ktorý je volený v priamych voľbách obyvateľmi mestskej časti. Riadiaci orgán je, okrem koordinácie implementácie jednotlivých aktivít, zodpovedný aj za schvaľovanie pravidelných monitorovacích a hodnotiacich správ na polročnej časovej báze, ktoré na základe aktuálneho stavu naplnenia opatrení a aktivít vypracuje výkonný orgán. Pri schvaľovaní monitorovacích a hodnotiacich správ berie riadiaci orgán do úvahy pripomienky predložené kontrolným orgánom.

Realizácia jednotlivých opatrení a aktivít prebieha na úrovni *výkonného orgánu* – *Pracovná skupina pre PHRSR*, ktorým je pracovná skupina, kreovaná na návrh starostu mestskej časti v spolupráci s miestnym zastupiteľstvom. Táto sa skladá:

- z 3 nominovaných zamestnancov miestneho úradu,
- 3 poslancov miestneho zastupiteľstva a
- 3 externých odborných pracovníkov a expertov.

Ku kompetenciám výkonného orgánu patrí okrem iného aj vypracovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré odzrkadľujú stav realizácie rozvojovej stratégie. Sú spracovávané v

pravidelných 6mesačných intervaloch a prostredníctvom nich prebieha proces monitorovania a hodnotenia. Vypracované monitorovacie a hodnotiace správy sú predložené na posúdenie a pripomienkovanie kontrolnému orgánu a následne sú uverejnené pre širokú verejnosť. Do kompetencie výkonného orgánu spadá i každoročná aktualizácia dokumentu a akčného plánu príslušného pre nasledujúci rok, ktoré následne schvaľuje riadiaci orgán. Rovnako do kompetencie spadá aktualizácia zásobníka projektov, ako podporného nástroja implementácie PHRSR.

Plánovanie finančného manažmentu implementácie spadá pod výkonný orgán a výkon finančného manažmentu je realizovaný primárne *finančným orgánom*, tzn. zamestnancami miestneho úradu, resp. zodpovedného oddelenia. Do ich kompetencie spadá okrem iného aj dohľad nad dodržiavaním stanoveného rozpočtu vyhradeného na implementáciu rozvojovej stratégie, v kontexte aktuálneho akčného plánu pre daný rok.

Kontrolný orgán je reprezentovaný hlavným kontrolórom. Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, hlavného kontrolóra volí a odvoláva príslušné zastupiteľstvo. K úlohám funkcie hlavného kontrolóra patrí okrem iného kontrola príjmov a výdavkov rozpočtu obce a hospodárenia s majetkom mesta, a keďže realizácia a finančný manažment implementácie PHRSR je previazaný na rozpočet mestskej časti, je kontrolná funkcia v rámci implementácie tejto stratégie pre hlavného kontrolóra logická a kompetenčne príslušná.

Širokej verejnosti bude zabezpečený prístup k informáciám, a to pravidelným zverejňovaním monitorovacích a hodnotiacich správ na webovej stránke mestskej časti spolu so stručným prehľadom znázorňujúcim postup a súčasný stav realizácie rozvojovej stratégie. Za prípravu prehľadu a zverejnenie monitorovacích a hodnotiacich správ je zodpovedný výkonný orgán.

Monitorovanie a hodnotenie

Naplnenie definovanej vízie, cieľov až po konkrétne aktivity rozvojovej stratégie je zabezpečené aj vďaka procesu monitorovania a hodnotenia, ktorý vytvára jasný kontrolný mechanizmus reprezentujúci spätnú väzbu znázorňujúcu priebeh implementácie, jej aktuálny stav a jeho porovnanie s plánovaným harmonogramom. Na základe získaných informácií je možné vykonať intervencie vedúce buď k zosúladieniu reálnych aktivít s plánom, alebo k nevyhnutnej revízii programu. Proces monitorovania a proces hodnotenia prebiehajú paralelne.

Ako už vyplýva z predchádzajúceho inštitucionálneho a procesného zabezpečenia realizácie, proces monitorovania a hodnotenia je realizovaný prostredníctvom nasledujúcich krokov:

- vypracovávanie,
- posudzovanie,
- pripomienkovanie a
- schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ,

pričom tieto činnosti prebiehajú v kompetencii jednotlivých orgánov a v kooperácii s verejnosťou. V procese monitorovania a hodnotenia budú využívané monitorovacie a hodnotiace správy. Monitorovacie a hodnotiace správy pre aktivity financované zo zdrojov mesta sú spracovávané každých 6 mesiacov. Monitorovacie a hodnotiace správy aktivít financovaných z externých zdrojov (primárne operačné programy, medzinárodné programy) budú vypracovávané v časových intervaloch stanovených v jednotlivých výzvach príslušných ku konkrétnym aktivitám.

Akčné plány implementácie PHRSR

Plánovaný časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít tvorí Akčný plán implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto. Tento je definovaný v štvrtročných intervaloch pre celé obdobie platnosti dokumentu.

Časový harmonogram – Akčný plán predstavuje plán realizácie jednotlivých aktivít na základe informácií, ktoré boli v čase jeho prípravy k dispozícii. Ide najmä o časové predpoklady realizácií aktivít vo väzbe na operačne programy, kde nie sú jasné presné harmonogramy výziev.

Časový rámec harmonogramu realizácie nemusí korešpondovať s časovým plánom využitia finančných prostriedkov, z dôvodu, že viaceré aktivity si vyžadujú prípravné a iné činnosti, ktoré nie sú viazané na čerpanie finančných zdrojov. V tomto ohľade je PHRSR otvoreným dokumentom, pripraveným reagovať na neočakávané situácie vedúce k prípadným zmenám scenára rozvoja mestskej časti. Rovnako prostredníctvom zásobníka projektov dokument získava flexibilitu pre potrebné zmeny v kontexte aktuálneho vývoja v území.

Akčný plán implementácie špecifického cieľa I.

Špecifický cieľ I.					Zlepšenie životných podmienok obyvateľov ako zdroja a cieľovej skupiny stratégie																											
Priorita 1.1					Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti služieb územia																											
					Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023						
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.			
1.1.1	Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb																															
1.1.1.1	Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov, areálov, a infraštruktúry sociálnych služieb (jasle, senior centrá)																															
1.1.1.2	Rozširovanie služieb seniorom a vytváranie verejne dostupných športovo-kondičných zariadení seniorov vo väzbe na plochy zelene																															
1.1.1.3	Integrácia sociálnych služieb ako nástroj budovania sociálnej inklúzie																															
1.1.2	Zlepšenie infraštruktúry pre vzdelávanie																															
1.1.2.1	Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov, areálov, a infraštruktúry vzdelávacích služieb vrátane využitia potenciálu plôch verejnej zelene pre vzdelávacie aktivity a riadené voľno-časové aktivity																															
1.1.2.2	Rozšírenie kapacít vzdelávacích zariadení (kapacity MŠ)																															
1.1.2.3	Riešenie vlastníckych vzťahov areálov a objektov vzdelávania (súdny spor, prevod vlastníctva)																															
1.1.2.4	Podpora celoživotného vzdelávania																															
1.1.2.5	Podpora rozvoja talentov																															
1.1.2.6	Spolupráca mestskej časti a vysokého školstva v realizácii programu „learning by doing“																															
1.1.2.7	Rozšírenie a sprístupnenie kapacít vzdelávacích zariadení prostredníctvom spolupráce s veľkými zamestnávateľmi (s veľkým podielom mladých zamestnancov) s využitím ich priestorových kapacít.																															
1.1.3	Skvalitnenie kultúrnej infraštruktúry																															
1.1.3.1	Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov, areálov, a kultúrnej infraštruktúry (kultúrne centrá)																															
1.1.3.2	Podpora aktívnych foriem kultúry ako základu kreatívnej ekonomiky																															
1.1.4	Zvýšenie efektívnosti odpadového hospodárstva																															
1.1.4.1	Iniciovanie inovácií v systéme separovaného zberu a odvozu komunálneho odpadu																															
1.1.4.2	Podpora aktivít obyvateľov a iných zainteresovaných subjektov pri zavádzaní nových foriem ekologického nakladania s odpadmi																															
1.1.4.3	Zabezpečenie 100% zhodnocovania bioodpadov z procesu údržby verejnej zelene																															

Priorita 1.2		Pro-rezidenčná politika																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
1.2.1	Program pre rezidentov	←																											
1.2.1.1	Program „Staromešťan“																												
1.2.1.2	Zlepšenie technického stavu a vybavenosti budov a bytov vo vlastníctve mestskej časti (nájomné domy rekonštrukcie)																												
1.2.1.3	Návrh konceptu pravidiel parkovania ako nástroja rezidenčnej politiky																												

Akčný plán implementácie špecifického cieľa II.

Špecifický cieľ II.		Efektívne využitie zdrojov územia																											
Priorita 2.1		Dopravná infraštruktúra																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
2.1.1	Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry																												
2.1.1.1	Program komplexnej obnovy technického stavu komunikácií (vrátane čiastkových rekonštrukcií)																												
2.1.1.2	Passportizácia verejných priestorov s možnosťou riešenia podzemného parkovania bez zásahu do zelenej infraštruktúry																												
2.1.1.3	Iniciovanie programu modernizácie verejnej technickej a dopravnej infraštruktúry s cieľom zvýšenia efektívnosti (finančná, environmentálna) funkčnosti, kvality a atraktívnosti (napr. modernizácia riadenia dopravy a svetelnej signalizácie)																												
2.1.1.4	Iniciovanie diskusie o systéme a organizácii hromadnej dopravy v meste.																												
Priorita 2.2		Energetika																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
2.2.1	Zvýšenie energetickej efektívnosti územia, budov a infraštruktúry																												
2.2.1.1	Energetický audit budov v správe samosprávy																												
2.2.1.2	Technologická obmena systémov vykurovania budov v správe samosprávy (Senior centrá – kotolňa, regulácia)																												
2.2.1.3	Zvyšovanie efektivity v nákupe energií – centrálny dodávateľ, energetická aukcia a pod.																												
2.2.1.4	Podpora využívania zastavaných plôch pre získavanie slnečnej energie																												

Akčný plán implementácie špecifického cieľa III.

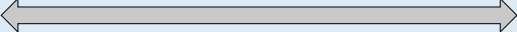

Špecifický cieľ III.					Kvalita verejných priestorov, zelenej a modrej infraštruktúry																											
Priorita 3.1					Verejné priestory																											
					Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023						
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.			
3.1.1	Zvýšenie atraktivity verejných priestorov																															
3.1.1.1	Program riešenia problematiky neprispôsobivých skupín vo verejnom priestore																															
3.1.1.2	Urbanistické súťaže na riešenie revitalizácie verejných priestorov (Dunajská promenáda, Južné predmestie)																															
3.1.1.3	Revitalizácia vybraných verejných priestorov (Fajnorovo nábrežie, Šafárikovo námestie)																															
3.1.1.4	Budovanie psích parkov a detských ihrísk																															
3.1.1.5	Podpora rozširovania plôch zelene na území mestskej časti a to i formou dočasného využitia voľných a nevyužitých plôch.																															
3.1.2	Zvýšenie efektívnosti využívania verejných priestorov																															
3.1.2.1	Podpora spolyfunkčnenia verejných priestorov – využitie priestorov verejnej zelene ako priestor pre aktivity zariadení sociálnej infraštruktúry, prezentáciu kreatívov, intergeneračnú komunikáciu																															
3.1.2.2	Program využitia verejných priestorov pre prezentáciu lokálnej kreatívnej ekonomiky																															

Priorita 3.2		Zelená a modrá infraštruktúra																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
3.2.1	Zabezpečenie systematickej a odbornej starostlivosti o zeleň																												
3.2.1.1	Nový koncept starostlivosti o zeleň vrátane dokumentácie (dokument starostlivosti o zeleň) a dokončenie passportizácie zelene																												
3.2.1.2	Podpora intenzívneho využitia (aj dočasného) nezastavaných plôch ako kultivovaných plôch zelene vrátane komunitných záhrad																												
3.2.1.3	Iniciovanie spracovania zásad pre ochranu a rozvoj mestskej zelene pri developerských a iných projektoch (vrátane projektov dopravnej infraštruktúry).																												
3.2.2	Skvalitnenie manažmentu vodnej infraštruktúry																												
3.2.2.1	Rozvoj systému mestských studní																												
3.2.2.2	Inovatívne prístupy k využitiu v kontexte starostlivosti o zeleň (zavlažovanie v Medickej záhrade)																												
3.2.3	Adaptabilita územia na klimatickú zmenu																												
3.2.3.1	Implementácia konceptu adaptability mesta na klimatickú zmenu v zodpovednosti mestskej časti																												
3.2.3.2	Zvyšovanie retenčnej schopnosti územia prostredníctvom technických a zelených prvkov (stromoradia) a vodozadržných opatrení																												

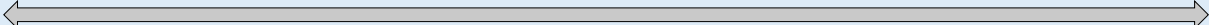

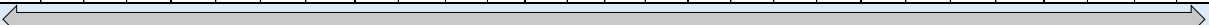
Priorita 3.3		Skvalitnenie manažmentu územia																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
3.3.1	Koncepčný prístup k manažmentu územia																												
3.3.1.1	Koncept pre zdieľanie, manažment priestorov a budov, vrátane brownfieldov																												
3.3.1.2	Passportizácia vnútroblokov ako rozvojového potenciálu obytných území mestskej časti																												
3.3.1.3	Iniciovanie spracovania koncepcie zhodnotenia územia cez verejné investície – mesto ako developer																												
3.3.1.4	Iniciovanie spracovania štandardov pre verejné a neverejné investície na úrovni hlavného mesta s dôrazom na zabezpečenie podmienok pre vznik adekvátnej sociálnej infraštruktúry																												
3.3.1.5	Návrh a schválenie koncepcie mestskej časti zameranej na podporu, reguláciu a spoluprácu pri realizácii neverejných investícií, ako i iniciovanie tvorby podobnej koncepcie na úrovni hlavného mesta SR Bratislavy.																												
3.3.1.6	ÚPN zón vo vybraných lokalitách ako nástroj koncepcnej starostlivosti o rozvoj územia.																												

Akčný plán implementácie špecifického cieľa IV.

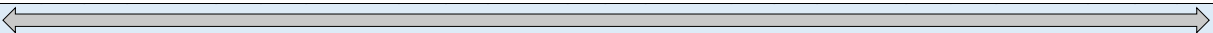

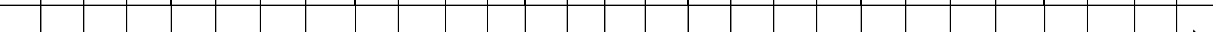

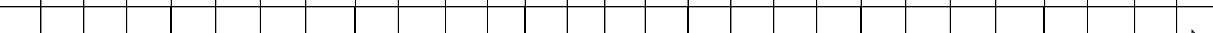

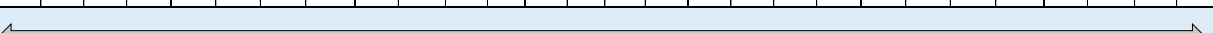
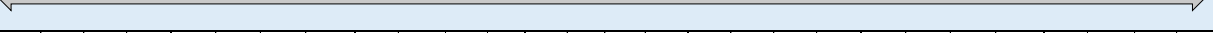
Špecifický cieľ IV.		Kreatívne prostredie a vedomostná ekonomika																											
Priorita 4.1		Skvalitnenie kreatívneho prostredia																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
4.1.1	Skvalitnenie infraštruktúry kreatívneho prostredia																												
4.1.1.1	Koncept rozvoja infraštruktúry kreatívneho prostredia - rozvoja kreatívnych a co-workingových centier – creative hubs																												
4.1.1.2	Podpora využitia Hurbanových kasární ako kreatívneho a inovatívneho centra (IROP- kreatívny priemysel) prostredníctvom formovania nadväzujúcich priestorov a objektov.																												
4.1.1.3	Podpora vzniku infraštruktúry kongresovej turistiky v Starom Meste a jej prepojenie na kreatívny sektor																												
4.1.1.4	V spolupráci s vysokými školami hľadať vhodné formy ich otvorenia verejnosti Starého Mesta s cieľom vytvoriť interface medzi kreatívnym sektorom a jeho spotrebiteľmi – expanzia kreatívnych aktivít do verejných priestorov a vťahnutie do komplexov vzdelávacích inštitúcií a objektov.																												
4.1.1.5	Podpora rozvoja kreatívneho sektora – prostredníctvom iniciovania celoplošného pokrytia vysokorýchlostnou optickou infraštruktúrou																												
4.1.2	Vytvorenie kreatívnej platformy – Staré Mesto																												
4.1.2.1	Vytvorenie platformy pre spoluprácu s akademickými a vedeckými inštitúciami a inými subjektmi kreatívnej ekonomiky – využitie potenciálu univerzít pre riešenie problémov mestskej časti (študentská súťaž, stáže, priestorové podmienky, prezentačné priestory – verejný priestor)																												
4.1.2.2	Aktívna účasť mestskej časti na vypracovaní a implementácii stratégie kreatívneho mesta Bratislava																												

Priorita 4.2		Rozvoj „smart“ rozumného turizmu																			
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																			
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
4.2.1	Optimalizácia funkcie turizmu a CR v mestskej časti																				
4.2.1.1	Formovanie a presadenie politiky mestskej časti v oblasti turizmu a CR v rámci politiky hlavného mesta s dôrazom na spravodlivé rozdelenie nákladov a benefitov a riešenie konfliktov funkcií mesta																				
4.2.1.2	Vznik organizácie cestovného ruchu so zameraním na správu infraštruktúry CR na území MČ																				

Akčný plán implementácie špecifického cieľa V.

Špecifický cieľ V.		Rozumné (smart) spravovanie mestskej časti																											
Priorita 5.1		Rozumné spravovanie, partnerstvo a participácia																											
		Časový rámec (* - základný časový rozsah je štvrtrok)																											
Identifikátor	Popis opatrenia/aktivity	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023			
		1.*	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
5.1.1	Rozvoj ľudských zdrojov																												
5.1.1.1	Zvyšovanie kvalifikačných zručností zamestnancov (kurzy a školenia)																												
5.1.2	Skvalitnenie služieb samosprávy																												
5.1.2.1	Integrácia a elektronizácia služieb a nových nástrojov komunikácie (web, nové IT)																												
5.1.2.2	Obnova technického stavu a technológií administratívnych budov (Medenná, Vajanského)																												
5.1.2.3	Zriadenie siete hot-spotov s bezplatným WiFi s využitím na marketingové aktivity Starého Mesta a lepšiu orientáciu návštevníkov																												
5.1.3	Posilnenie partnerstva a spolupráce																												
5.1.3.1	Iniciovanie a presadenie návrhu nového kompetenčného modelu medzi magistrátom a mestskými časťami a nového štatútu MČ rešpektujúceho náklady vyplývajúce z postavenia centra kultúry, služieb, cestovného ruchu a významných inštitúcií.																												
5.1.3.2	Podpora cezhraničnej spolupráce (nové partnerstvá)																												
5.1.3.3	Podpora prístupu sharing responsibility – zdieľanie benefitov, ale i nákladov s miestnou komunitou																												
5.1.3.4	Komunikačná platforma zainteresovaných subjektov (stakeholderov) územia																												
5.1.3.5	Vytvorenie partnerstva s podnikateľským sektorom pre efektívne riešenie problémov v mestskej časti (optimalizácia sortimentu, otváracie hodiny, systém zásobovania, úprava a čistota prislúchajúcich verejných priestranstiev, zlepšenie informovanosti o službách, spoločný marketing, mediácia ochoty spolupráce podnikateľského sektora voči obyvateľom ako nástroj ich marketingovej podpory)																												

5.1.4	Zlepšenie urbánnej bezpečnosti	
5.1.4.1	Debarierizácia verejných budov (Pistoriho palác, výťah MÚ)	
5.1.4.2	Inicializácia zmeny fungovania MsP Bratislava na území mestskej časti – princíp bobbies	
5.1.4.3	Návrh a kompletizácia bezpečných trás pohybu medzi kľúčovými bodmi atraktívnosti pre jednotlivé komunity mestskej časti (seniori, deti, imobilní, nevidiaci a pod.)	
5.1.4.4	Nadviazanie dialógu s domácimi a zahraničnými inštitúciami na území Starého mesta s cieľom posilniť bezpečnosť v Starom Meste (hrozba terorizmu)	
5.1.5	Podpora účasti zainteresovaných subjektov na rozhodovaní a realizácii aktivít	
5.1.5.1	Podpora participácie obyvateľov na rozhodovaní	
5.1.5.2	Grantový systém podpory v kontexte priorit rozvoja mestskej časti, ako nástroj zapojenia aktívnej komunity do riešenia problémov mestskej časti	
5.1.5.3	Realizácia projektov naplňajúcich priority PHRSR v jednotlivých volebných obvodoch podľa preferencií poslancov spadajúcich pod jednotlivé obvody.	

Prílohy

PRÍLOHA 1: Socio-ekonomická analýza

Táto kapitola obsahuje informácie o základných demografických, ekonomických a sociálnych východiskách, ktoré zohrávajú úlohu pri rozvoji obce.

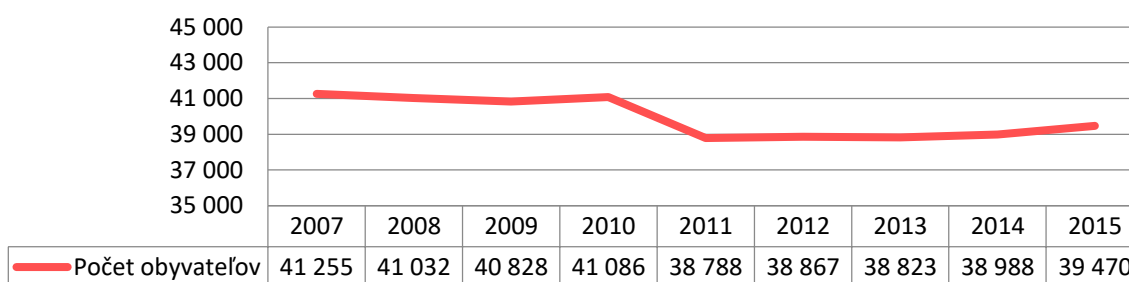
6.1.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

V tejto časti sú opísané demografické údaje a trendy a štruktúra ľudských zdrojov na základe rôznych ukazovateľov.

6.1.1.1 Počet obyvateľov

Nasledujúci graf prezentuje vývoj počtu obyvateľov v posledných rokoch. V grafe možno sledovať stúpajúcu tendenciu vývoja počtu obyvateľov. Za posledných 8 rokov možno sledovať úbytok približne 2 000 obyvateľov.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015)

6.1.1.2 Prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje o prírastku resp. úbytku obyvateľstva. Prírastok obyvateľstva je spôsobený najmä sťahovaním obyvateľstva. Najvýraznejší prírastok obyvateľstva bol za rok 2015.

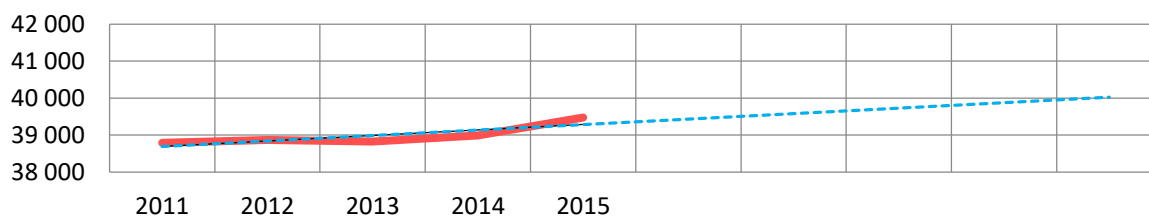
Tabuľka 5: Údaje o ročnom prírastku obyvateľstva (REGOB, 2016)

	2011	2012	2013	2014	2015
živonarodení	466	420	387	407	412
zomrelí	528	528	543	476	503
pristťahovaní	1 297	1 137	1 098	1 341	1 539
vystťahovaní	1 050	950	986	1107	966
prírastok celkom	185	79	-44	165	482

6.1.1.3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov

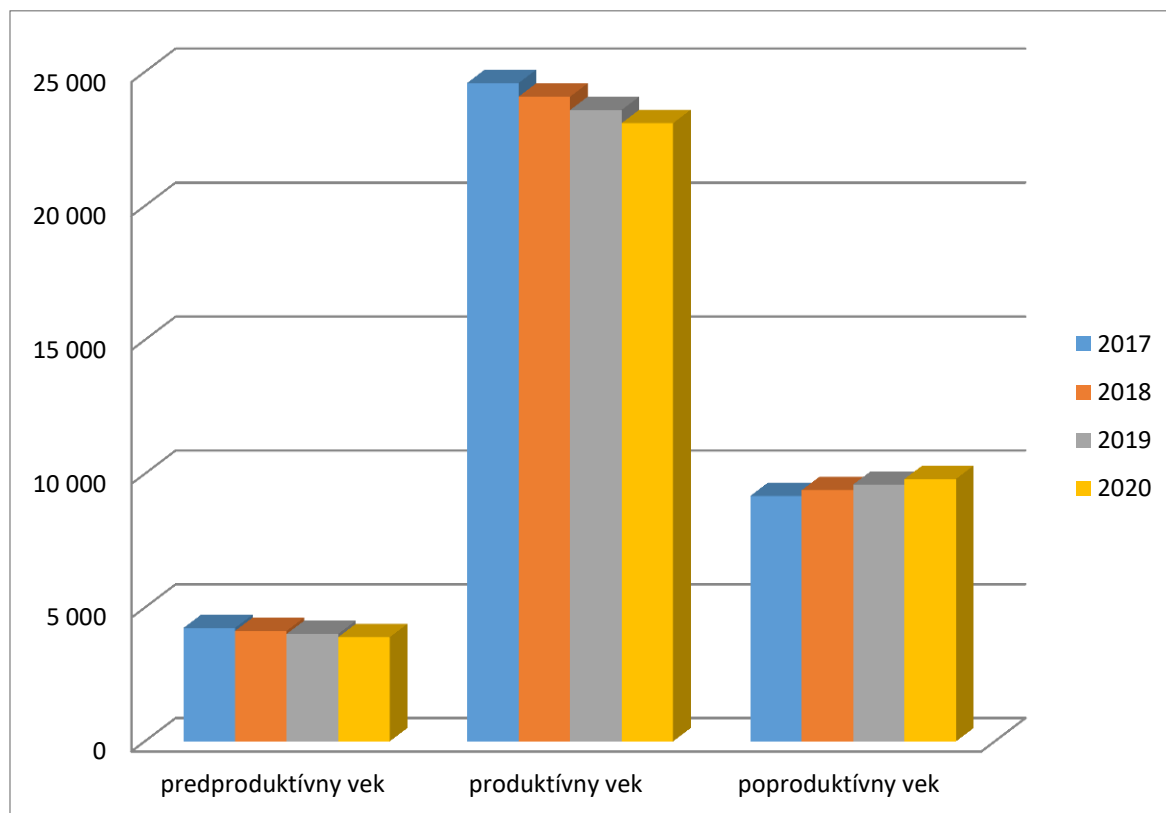
Pre prognózu vývoja počtu obyvateľov bola využitá metóda extrapolácie údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky z obdobia 2011-2015 s využitím lineárnej funkcie, ktorá je znázornená v grafe 2. Na základe výsledku je možné predpokladať pokračovanie v nastúpenom trende aj v budúcnosti. Prognóza predpokladá, že počet obyvateľov stúpne nad 40 000 v roku 2020.

Graf 2: Prognóza vývoja počtu obyvateľov

Na základe údajov Rady pre poradenstvo v sociálnej práci bude vývoj jednotlivých vekových skupín do roku 2020 nasledovný:

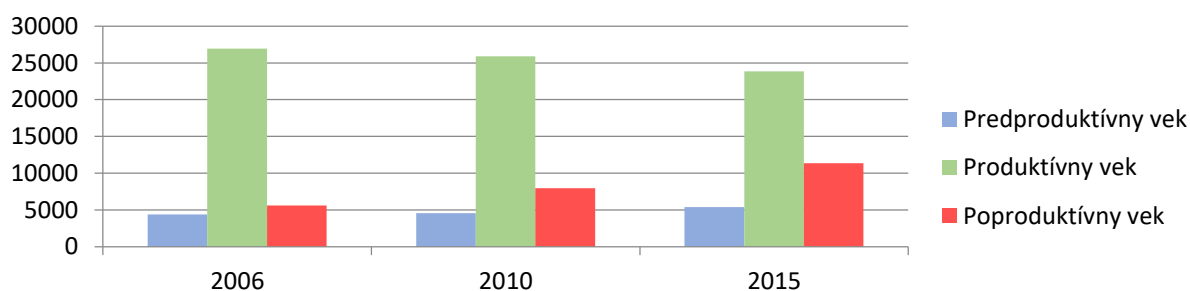
Graf 3: Vývoj počtu jednotlivých skupín obyvateľov v Bratislave – Staré Mesto v rokoch 2007-2020 (Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, 2007)

6.1.1.4 Veková štruktúra obyvateľstva

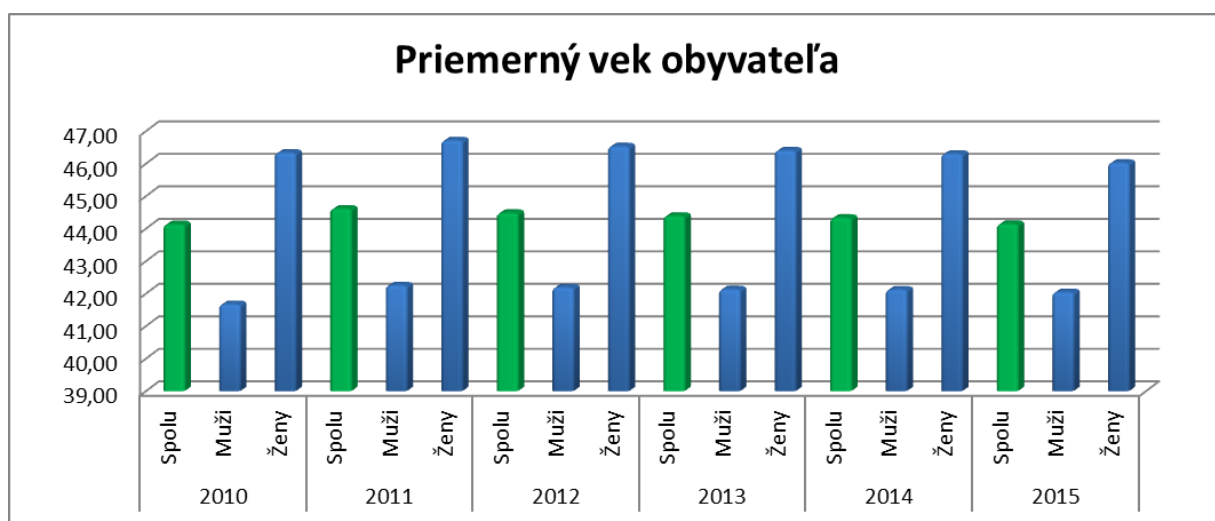
V nasledujúcom grafe 4 možno sledovať štruktúru obyvateľstva podľa hlavných vekových skupín. V mestskej časti prevláda obyvateľstvo v poproduktívnom veku nad obyvateľstvom v predproduktívnom veku. Index populačnej dynamiky sa za sledované obdobie zmenil zo 78,03 na 47,36, čo hovorí o silne regresívnom type populácie.

Graf 4: Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín k 31.12 (REGOB, 2016)

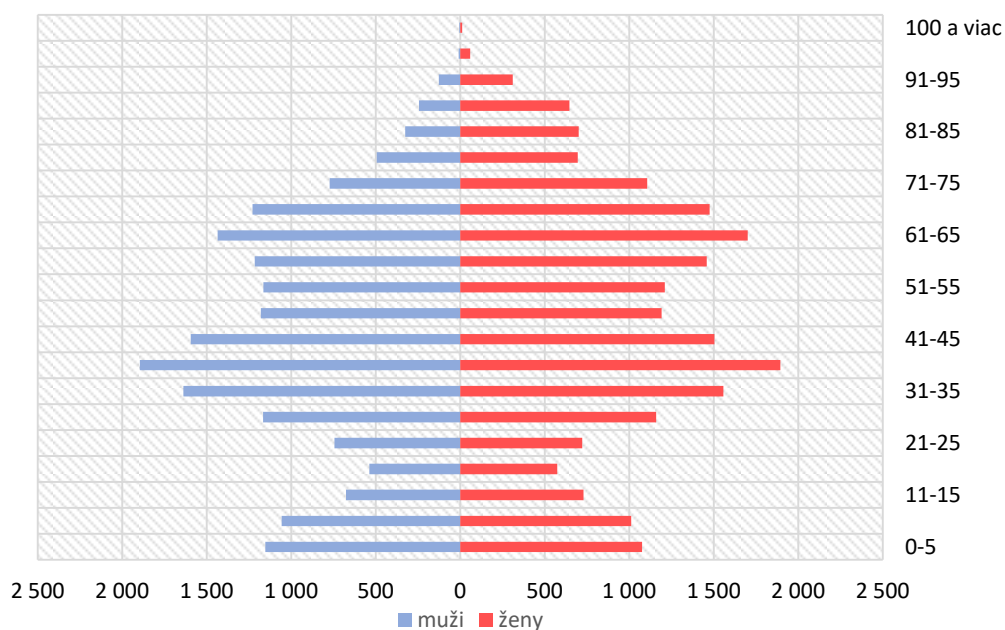
Priemerný vek obyvateľov za rok 2015 je podľa údajov Štatistického úradu SR na hodnote 44,15 rokov, čo predstavuje jednu z najvyšších hodnôt v celej SR. Vývoj za obdobie rokov 2010 až 2015 je znázornený v nasledujúcom grafe.

Graf 5: Priemerný vek obyvateľov za obdobie 2010 – 2015 (REGOB, 2016)

Podrobnejšie informácie o vekovej štruktúre obyvateľov poskytuje strom života v grafe 6.

Graf 6: Strom života obyvateľstva k 31.12.2015 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015)

6.1.1.5 Denne prítomné obyvateľstvo

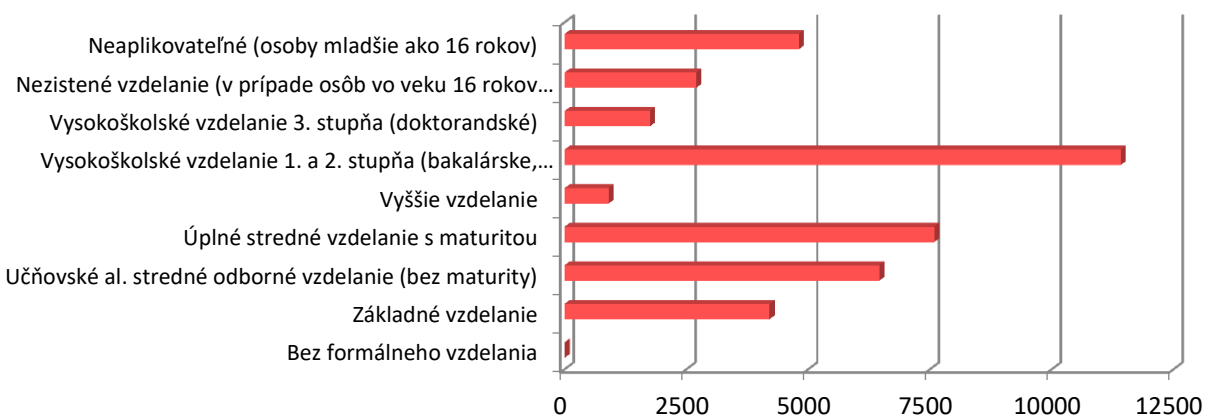
Mestská časť Bratislava – Staré Mesto sa vyznačuje vysokým množstvom pracovných miest a školských zariadení, ktoré každodenne navštevuje významné množstvo detí a študentov.

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 (Štatistický úrad SR, 2011) každodenne odchádza z mestskej časti 9 019 obyvateľov, z toho 1 680 sú študenti a žiaci. Na druhej strane každodenne dochádza za prácou a vzdelaním 70 911 obyvateľov, z toho za štúdiom dochádza 17 105 študentov a žiakov. Vo výsledku to znamená celkový nárast denne prítomného obyvateľstva v mestskej časti o 61 892. Tento údaj nepočíta s denne prítomnými turistami a návštevníkmi, ktorí predstavujú rovnako významnú skupinu, ktorá sa vyskytuje v území mestskej časti na dennej báze.

6.1.1.6 Vzdelanostná štruktúra

Najvýznamnejšie je zastúpené obyvateľstvo s vysokoškolským vzdelaním 1. a 2. stupňa ako najvyšším ukončeným stupňom vzdelania (graf 7). Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo je v meste zastúpené spolu v počte viac než 13 000 obyvateľov.

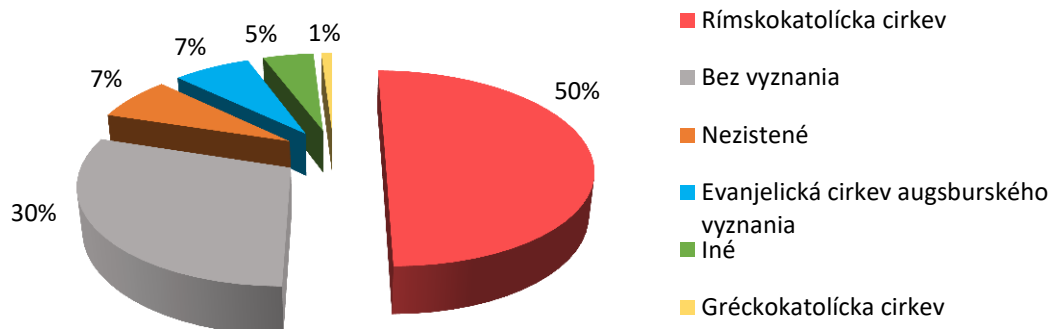
Graf 7: Obyvateľstvo podľa najvyššieho ukončeného stupňa vzdelania (Štatistický úrad Slovenskej republiky – Sčítanie osôb, domov a bytov, 2011)

6.1.1.7 Náboženská a národnostná štruktúra

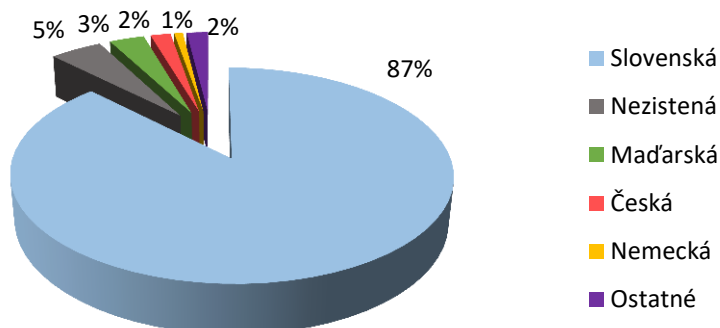
V rámci vierovyznania obyvateľstva podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 prevláda obyvateľstvo s vierovyznaním rímskokatolíckej cirkvi s 50% (graf 8). Bez vyznania je 30 % obyvateľov.

Graf 8: Obyvateľstvo podľa vierovyznania (Štatistický úrad Slovenskej republiky – Sčítanie osôb, domov a bytov, 2011)

Národnostná štruktúra obyvateľstva v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky tvorená z 87% slovenskou národnosťou, z ostatných národností má najväčší podiel maďarská 3% (graf 9).

Graf 9: Národnostná štruktúra obyvateľstva k 31.12.2015 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015)

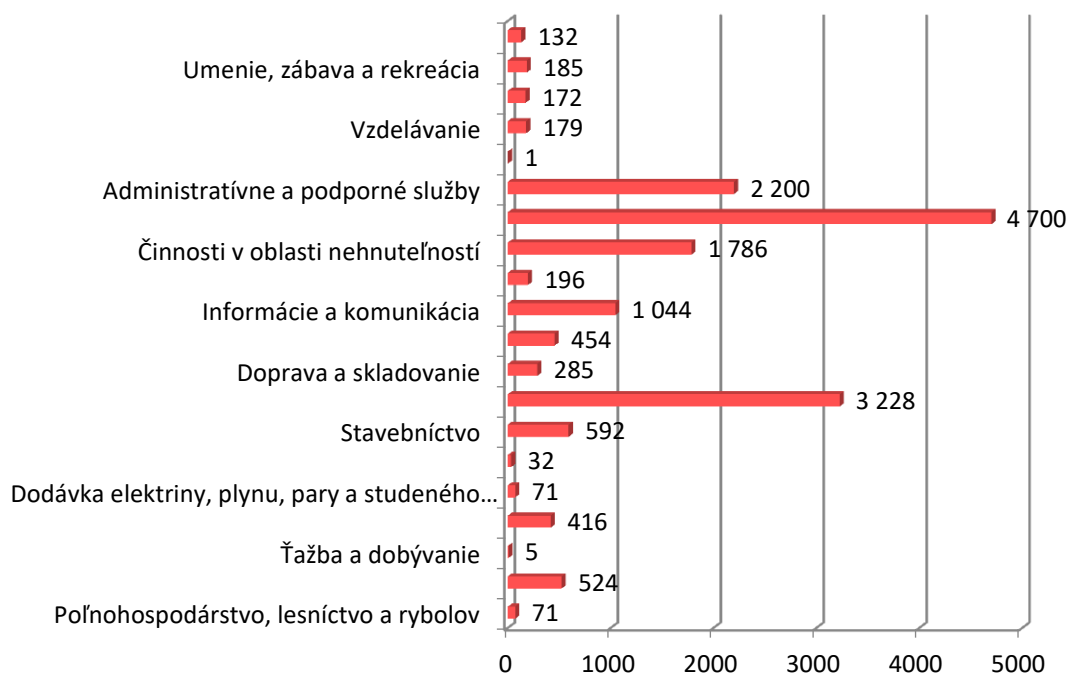
6.1.2 Ekonomika

V rámci ekonomiky sa sledujú ukazovatele o podnikateľských subjektoch, trhu práce a zamestnanosti obyvateľov.

6.1.2.1 Štruktúra podnikateľských subjektov

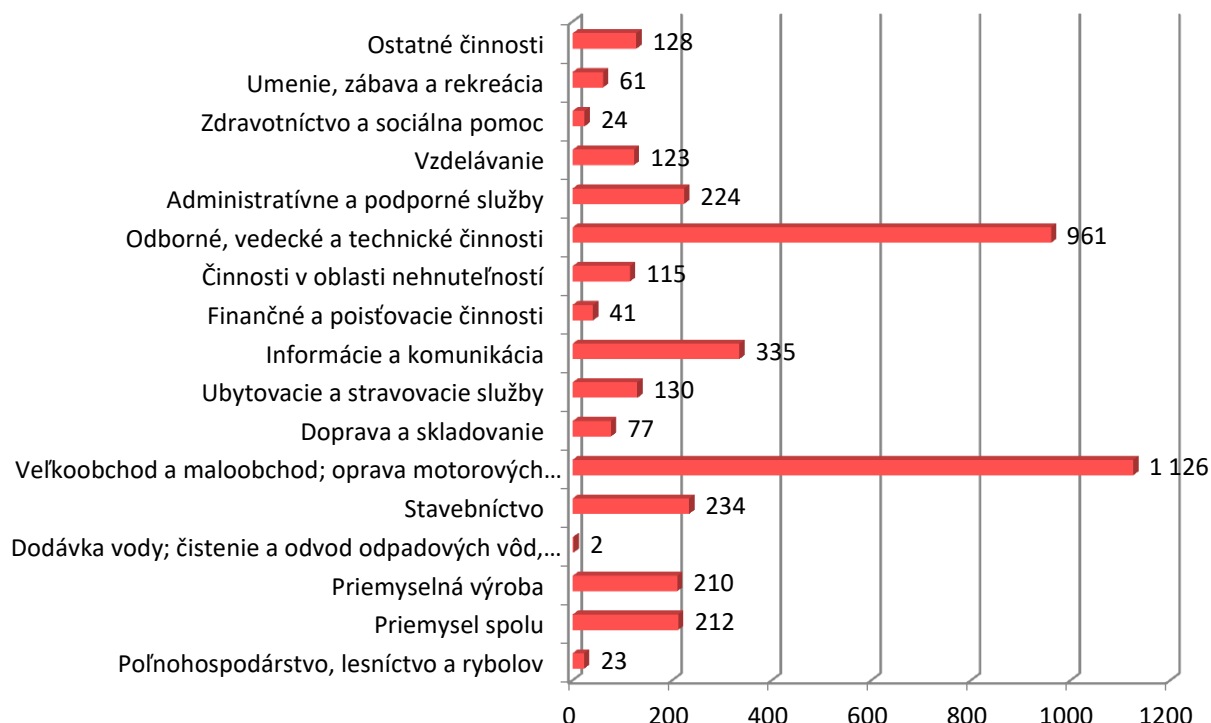
V mestskej časti Bratislava – Staré Mesto sa nachádza podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky celkom 15 749 podnikateľských subjektov, medzi ktorými je najvýznamnejšie zastúpenie 30% subjektov s odbornými, vedeckými a technickými činnosťami (graf 10).

Graf 10: Početnosť podnikov podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

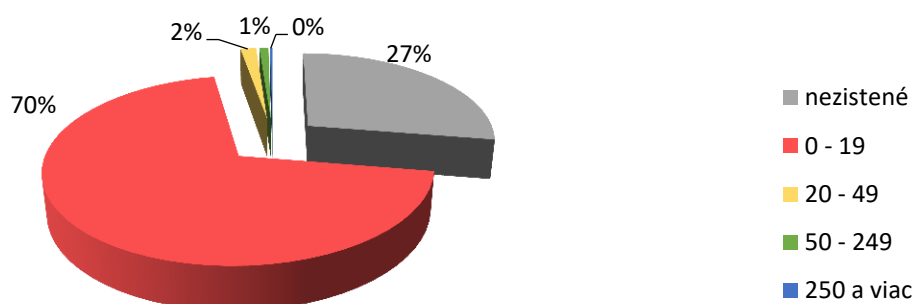
V mestskej časti Štatistický úrad Slovenskej republiky eviduje 3 814 živnostníkov, medzi ktorými najväčší podiel predstavuje ekonomická činnosť veľkoobchodu a maloobchodu vrátane opravy motorových vozidiel (graf 11).

Graf 11: Počet živnostníkov podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

Z hľadiska veľkostnej štruktúry podnikateľských subjektov dominujú mikropodniky s počtom zamestnancov 19 a menej. Veľké podniky s počtom zamestnancov 250 a viac sú zastúpené v počte 40 (graf 12).

Graf 12: Veľkostná štruktúra podnikateľských subjektov (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

Najväčšie podnikateľské subjekty so sídlom v mestskej časti z hľadiska počtu zamestnancov sú: Československá obchodná banka, a.s., Dopravný podnik Bratislava, akciová spoločnosť, Slovenská technická univerzita v Bratislave, McRoy Slovakia, a. s., Tatra banka, a.s., Všeobecná úverová banka, a.s., Johnson Controls International spol. s r.o., Univerzita Komenského v Bratislave, Sociálna poisťovňa, TESCO Stores SR, a.s., Železnice Slovenskej republiky a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

6.1.2.2 Nezamestnanosť

Miera evidovanej nezamestnanosti k 31.4.2016 bola na úrovni 4,16% s disponibilným počtom uchádzačov 854 (tabuľka 6). Miera evidovanej nezamestnanosti v mestskej časti je dlhodobo nižšia ako regionálny priemer (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, 2016).

Tabuľka 6: Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, 2016)

	2012	2013	2014	2015	2016*
SR	14,44 %	13,5 %	12,29 %	10,63 %	9,64 %
Bratislavský kraj	5,72 %	6,17 %	6,13 %	5,34 %	4,83 %
Bratislava - Staré Mesto	4,15 %	4,93 %	4,99 %	4,81 %	4,16 %

* údaj k 31.4.2016

6.1.2.3 Trh práce v mestskej časti

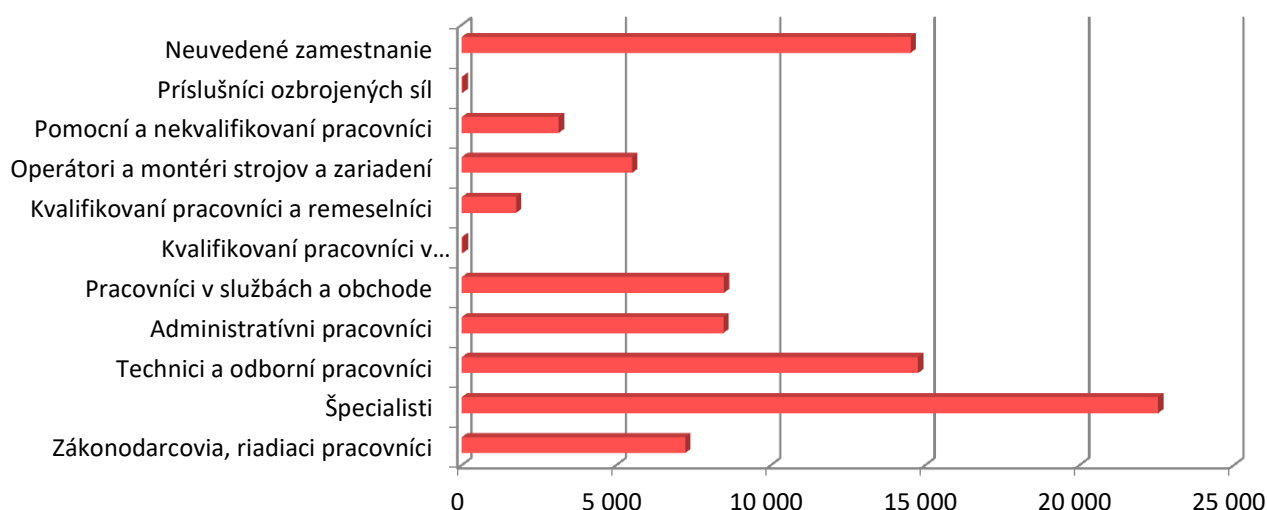
V mestskej časti je evidovaných viac ako 80 000 pracovných miest s priemernou nominálnou mesačnou mzdou 1 334 € (tabuľka 7).

Tabuľka 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	803 €	828 €	853 €	881 €	891 €	957 €
Bratislavský kraj	1 178 €	1 160 €	1 124 €	1 159 €	1 182 €	1 286 €
Bratislava - Staré Mesto	1 293 €	1 275 €	1 211 €	1 247 €	1 237 €	1 334 €

Charakter pracovných miest podľa druhu zamestnania a ekonomickej činnosti je prezentovaný v nasledujúcich grafoch 13 a 14. Z hľadiska druhu zamestnania v mestskej časti prevládajú zamestnania ako špecialisti, technici a odborní a administratívni pracovníci. V rámci ekonomických činností najviac pracovných miest je vo verejných službách (verejná správa, obrana, zdravotníctvo a vzdelávanie).

Graf 13: Pracovné miesta podľa druhu zamestnania (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

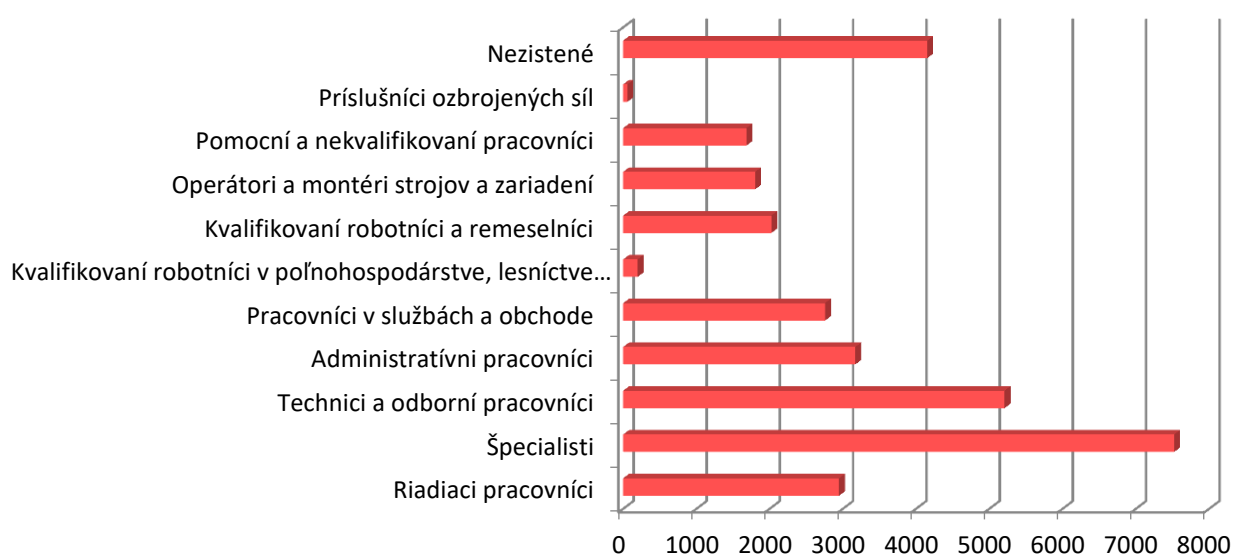
Graf 14: Pracovné miesta podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

6.1.2.4 Zamestnanosť obyvateľov

Štruktúra zamestnanosti obyvateľov trvale bývajúcich v mestskej časti podľa druhu a ekonomickej činnosti na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky je prezentovaná v grafoch 15 a 16. Z hľadiska druhu zamestnania u obyvateľov mestskej časti prevládajú zamestnania ako špecialisti, technici a odborní a administratívni pracovníci. V rámci ekonomických činností vykonávaných obyvateľmi mestskej časti je najviac pracovných miest vo verejných službách (verejná správa, obrana, zdravotníctvo a vzdelávanie).

Graf 15: Zamestnané obyvateľstvo podľa druhu zamestnania (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

Graf 16: Zamestnané obyvateľstvo podľa ekonomických činností SK NACE rev.2 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2014)

6.1.2.5 Ďalšie ukazovatele ekonomiky

Tabuľka 8: Vybrané ekonomické ukazovatele

Podiel obyvateľstva mestskej časti na počet obyvateľov v meste	9,5 %
Podiel rozlohy mestskej časti na rozlohe mesta	2,6 %
Podiel trhu práce mestskej časti na trhu práce mesta	29 %
Hustota obyvateľov na km ²	4 227
Počet živnostníkov na 100 obyv.	10
Počet právnických osôb na 100 obyv.	50

6.1.3 Ekonomika samosprávy

Medzi významné faktory ovplyvňujúce rozvoj mestskej časti patrí aj rozpočtové hospodárenie, finančné zdravie a majetok samosprávy.

6.1.3.1 Aktuálny programový rozpočet

Samospráva má vypracovaný programový rozpočet na nasledujúce 3 obdobia. V rámci plánovaného rozpočtu do roku 2018 počíta s miernym nárastom kapitálových výdavkov. Celkovo je programový rozpočet prebytkovo nastavený (viď. výsledky hospodárenia za roky 2014 a 2015) s možnosťou získania úverových prostriedkov pre investičné aktivity v mestskej časti, vzhľadom na priaznivé úverové podmienky na finančných trhoch (tabuľka 9).

Tabuľka 9: Rozpočet samosprávy pre roky 2017- 2019 v EUR

	2016	2017	2018	2019
bežné príjmy	18 340 874	20 053 374	20 215 417	20 148 667
bežné výdavky	18 340 874	20 053 374	20 215 417	20 148 667
bilancia bežného rozpočtu	0	0	0	0
kapitálové príjmy	481 405	267 200	10 000	10 000

kapitálové výdavky	1 934 405	2 044 700	2 550 000	300 000
bilancia kapitálového rozpočtu	-1 453 000	-1 777 500	-2 540 000	-290 000
bilancia rozpočtu	-1 453 000	-1 777 500	-2 540 000	-290 000
príjmové finančné operácie	1 482 000	1 806 500	2 569 000	300 000
výdavkové finančné operácie	0	0	0	0
bilancia finančných operácií	1 482 000	1 806 500	2 569 000	300 000
príjmy celkom (vrátane PFO)	20 304 279	22 127 074	22 794 417	20 458 667
výdavky celkom (vrátane VFO)	20 275 279	22 098 074	22 765 417	20 448 667
bilancia rozpočtu celkom (vrátane FO)	29 000	29 000	29 000	10 000

6.1.3.2 Finančné zdravie samosprávy a nehnuteľný majetok

Finančné zdravie samosprávy sa posudzuje najmä na základe dlhového zaťaženia, dlhovej služby a základnej bilancie rozpočtového hospodárenia. V nasledujúcej tabuľke 10 sú uvedené údaje zo záverečného účtu mestskej časti za roky 2015 a 2014. Dlhové zaťaženie predstavuje 0 %, čo možno označiť za mimoriadne priaznivé vzhľadom na to, že prípustná miera zaťaženia je 60%. Dlhová služba predstavuje rovnako hodnotu 0 %, pričom odporúčaná je hranica 25%.

V roku 2014 Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) označil finančné zdravie samosprávy za výborné s hodnotou 5,5 bodu z možných 6.

Tabuľka 10: Ukazovatele finančného zdravia samosprávy

Výsledok rozpočtového hospodárenia za rok 2015	183 708 €
Bežné príjmy v € za rok 2015	18 763 572 €
Bežné príjmy v € za rok 2014	18 443 508 €
Výška dlhu k 31.12.2015 (úvery)	0
Podiel dlhu na bežných príjmoch predchádzajúceho roka	0%
Podiel splátok úverov a úrokov na bežných príjmoch predch. roka	0%
Výsledok rozpočtového hospodárenia za rok 2014	618 407 €
Bežné príjmy v € za rok 2013	17 998 800 €
Bežné príjmy v € za rok 2014	18 443 508 €
Výška dlhu k 31.12.2014 (úvery)	0
Podiel dlhu na bežných príjmoch predchádzajúceho roka	0%
Podiel splátok úverov a úrokov na bežných príjmoch predch. roka	0%

Programový rozpočet mestskej časti vo výdavkovej časti definuje 10 kategórií výdavkov, ktoré sa na reálnom plnení rozpočtu resp. jeho výdavkovej časti podieľali v nasledujúcej štruktúre a podiele.

Tabuľka 11: Výdavkové kategórie programového rozpočtu za rok 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Kategória výdavku	% z úhrnu výdavkov
Všeobecné verejné služby	22,5
Obrana	0,4
Verejný poriadok a bezpečnosť	0,3
Ekonomická oblasť (cestné hospodárstvo)	6,0
Ochrana životného prostredia	5,9
Bývanie a občianska vybavenosť	5,8

Zdravotníctvo	1,5
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	5,4
Vzdelávanie	41,9
Sociálne zabezpečenie	10,3

Bilancia aktív mestskej časti je uvedená v tabuľke 12. V rámci dlhodobého hmotného majetku je evidovaný aj nehnuteľný majetok. Na nehnuteľnom majetku majú najvýznamnejší podiel budovy vo vlastníctve mestskej časti, cestné komunikácie a verejné priestory.

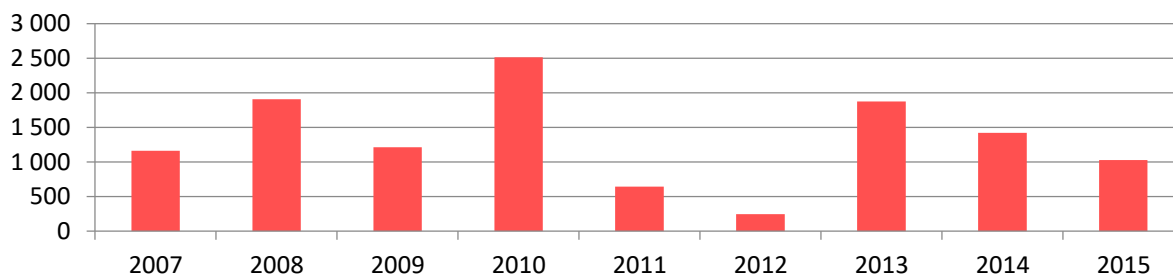
Tabuľka 12: Bilancia aktív podľa záverečného účtu mestskej časti za rok 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Zložka	Účtovná hodnota k 31.12.2015
Majetok spolu	40 907 672,90 €
Neobežný majetok spolu	31 828 760,65 €
v tom: dlhodobý hmotný majetok	30 814 074,67 €
Obežný majetok spolu	9 077 195,90 €
v tom: finančné účty	7 164 676,59 €

6.1.3.3 Najvýznamnejšie realizované investície

Kapitálové investície mestskej časti sa zameriavajú najmä na miestne cestné komunikácie, školské zariadenia a verejné priestory. Najvýznamnejšie investície sú uvedené v tabuľke 13. Objem kapitálových výdavkov za jednotlivé roky je uvedený v nasledujúcom grafe 17.

Graf 17: Kapitálové výdavky v tis. eur (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015)

Tabuľka 13: Najvýznamnejšie investície mestskej časti (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015)

Názov projektu	Cena s DPH
2013	
Zmena využitia priestorov MŠ	74 800,00 €
2014	
Výstavba nájomných bytov	135 382,93 €
Vybudovanie vzduchotechniky v budove MÚ	30 198,71 €
Oprava nebytových priestorov budovy MÚ	29 998,98 €
Vybudovanie bezbariérového vstupu do budovy MÚ	35 887,50 €
Rekonštrukcia komunikácie	49 983,67 €
Rekonštrukcia toaliet	34 853,27 €
Výstavba Rybárskej brány	29 994,00 €
Revitalizácia detského ihriska	35 884,80 €
Rozšírenie kapacity MŠ	87 988,05 €
Oprava strechy telocvične ZŠ	46 980,54 €
Výmena pôvodných okien za drevené eurookná ZŠ	34 000,00 €
Výmena historických okien ZŠ s MŠ Dr. Milana Hodžu, Škarniclova	104 350,00 €

2015	
Rekonštrukcia kotolne	66 271,78 €
Výmena plastových okien na MŠ	33 978,36 €
Rekonštrukcia kotolne na MŠ	34 126,32 €
Rekonštrukcia kotolne a kúrenia na MŠ	34 597,91 €
Rekonštrukcia ulice	99 948,43 €
Rekonštrukcia vozovky	50 156,40 €

6.1.4 Bytový fond

6.1.4.1 Bytový fond

Bytový fond

Historický vývoj bytového fondu od roku 1970 do roku 2001 je zobrazený v nasledujúcich tabuľkách 14,15 a 16 a z uvedených údajov je viditeľná regresia počtu bytov v mestskej časti, hoci sumárny počet bytov na úrovni mesta Bratislavy postupne narastá. V tomto období je tiež možné sledovať klesajúci počet obyvateľov mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, čo súvisí so znížením počtu bytových jednotiek, ale aj poklesom obložnosti bytov.

Tabuľka 14: Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov, trvale obývaných bytov, domov a obložnosti v r. 1970-2001 (Bratislavský samosprávny kraj, 2014)

sídelná štruktúra	ukazovateľ	r. 1970	r. 1980	r. 1991	r. 2001
Bratislava, hl.m. SR	počet obyvateľov	305 932	380 259	442 197	428 672
	počet trvale obývaných bytov	91 936	127 291	161 494	165 587
	počet trvale obývaných domov	23 649	24 235	22 622	23 558
	obložnosť (počet oby./byt)	3,33	2,99	2,74	2,59
Bratislava I	počet obyvateľov	79 316	59 547	49 018	44 798
	počet trvale obývaných bytov	24 905	21 614	20 012	19 074
	počet trvale obývaných domov	4 036	3 849	3 625	3 624
	obložnosť (počet oby./byt)	3,18	2,76	2,45	2,35

V tabuľkách 15 a 16 je uvedená štatistika výstavby nových bytov na úrovni Hlavného mesta Bratislavy, ako i mestskej časti Bratislava-Staré Mesto v období rokov 2001-2011, vrátane štruktúry novobudovaného bytového fondu.

Tabuľka 15: Nová bytová výstavba v r. 2002-2011 (Bratislavský samosprávny kraj, 2014)

sídelná štruktúra	rok	počet			
		rozostavané byty z predchádzajúceho obdobia k 1.1.	začaté byty	dokončené byty	rozostavané byty k 31.12.
Bratislava, hl.m. SR	2002	4 329	2 179	2 048	4 460
	2003	4 459	1 926	1 284	5 101
	2004	5 099	2 833	1 987	5 945
	2005	5 945	5 322	3211	8 056

	2006	7 797	4 756	2 521	10 032
	2007	10 139	2 661	3 992	8 808
	2008	8 926	5 066	3013	10 979
	2009	10 996	2011	3 741	9 266
	2010	9 266	2 629	3 242	8 653
	2011	9 293	713	1 768	8 238
Bratislava – Staré Mesto	2002	528	173	274	427
	2003	426	100	131	395
	2004	395	128	178	345
	2005	345	165	208	302
	2006	42	440	120	362
	2007	362	127	145	344
	2008	344	196	156	384
	2009	384	355	262	477
	2010	477	230	366	341
	2011	341	32	103	270

Tabuľka 16: Štruktúra dokončených bytov podľa okresov Bratislavského kraja v r. 2002-2011 (Bratislavský samosprávny kraj, 2014)

sídlná štruktúra	rok	počet nových bytov	v tom				
			jednoizbové a garsónky	dvojizbové	trojizbové	štvorizbové	päť a viacizbové
Bratislava, hl.m. SR	2002	2 048	406	487	515	416	224
	2003	1 284	255	325	358	195	151
	2004	1 987	249	469	562	415	292
	2005	3 211	493	902	965	537	314
	2006	2 521	425	721	685	363	327
	2007	3 992	731	1 268	998	645	350
	2008	3013	583	761	877	432	360
	2009	3 741	577	898	1 200	566	500
	2010	3 242	355	1 110	862	564	351
	2011	1 768	241	484	573	255	215

Bratislava – Staré Mesto	2002	274	39	67	74	55	39
	2003	131	11	27	41	25	27
	2004	178	13	38	59	43	25
	2005	208	18	26	90	43	31
	2006	120	6	29	37	25	23
	2007	145	15	36	56	25	13
	2008	156	11	33	55	33	24
	2009	262	19	41	75	62	65
	2010	366	4	80	105	103	74
	2011	103	25	20	22	18	18

Disponibilný bytový fond

V mestskej časti Bratislava - Staré Mesto bolo podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 (ďalej len SODB 2011) celkovo 22 725 bytových jednotiek, z ktorých obývaných bolo 22 287 (tabuľka 17).

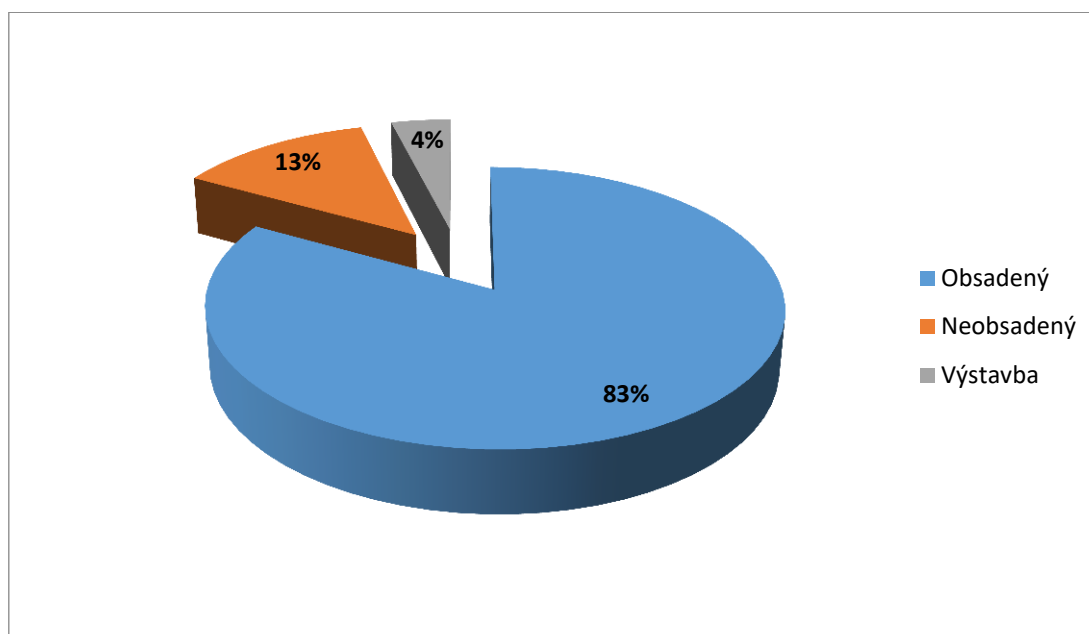
Tabuľka 17: Bytový fond v mestskej časti BA SM (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011)

Byty spolu	22 725
Obývané byty	22 287
Z toho obývané byty v RD	1 972
Z toho obývané byty v BD	15 284
Z toho obecné a družstevné byty	233
Iné	3 115
Neobývané byty	406
Nezistené	191

Počet obývaných bytov 22 725 spolu s počtom obyvateľov 38 065 (k 31.12.2011) hovorí o priemernej obložnosti bytov na úrovni 1,68 obyvateľov. Neobývané byty pri spomenutej obložnosti predstavujú rezervu pre 682 (406x1,68) obyvateľov.

Mestská časť v roku 2016 (máj) disponuje celkovým počtom 177 bytov vo vlastníctve mestskej časti, ich súčasná štruktúra v zmysle obsadenosti je v nasledujúcom grafe 18. Mestské byty predstavujú 0,78 %-ný podiel na celkovom počte bytov v mestskej časti. Takýto počet nájomných bytov neumožňuje mestskej časti realizovať aktívnu bytovú politiku.

Graf 18: Obsadenosť mestských bytov vo vlastníctve mestskej časti Bratislava – Staré Mesto roku 2016 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Na úrovni Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy je v súčasnosti riešený problém výstavby nájomných bytov pre obyvateľov z reštituovaných domov a bytov ako náhradného bývania. Celkový počet požadovaných náhradných bytov je 580. Mestská časť je uvedeným problémom dotknutá možnosťou výstavby časti týchto bytov na vlastnom území, avšak zatiaľ boli vytypované lokality výstavby v iných mestských častiach.

Rodinné domy

V mestskej časti Bratislava - Staré Mesto bolo podľa SODB 2011 celkovo 4 255 domov, z ktorých obývaných bolo 3 966 (tabuľka 18).

Tabuľka 18: Fond domov v mestskej časti BA SM (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011)

Domy spolu	4 255
Obývané domy	3 966
Z toho rodinné domy	2 187
Z toho bytové domy	1 396
Iné	221
Neobývané domy	267
Nezistené	22

Na území mestskej časti v roku 2016 (máj) je celkovo 14 podielových domov s podielom hlavného mesta, ktoré majú v sumare 137 bytových jednotiek (tabuľka 19).

Tabuľka 19: Štruktúra podielových domov s podielom hlavného mesta (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Nehnuteľnosť	Podiel	počet bytov
adresa	hlavného mesta	
Cintorínska 24	2/5	10
Dunajská 27	9/24	25
Grösslingová 57	4/7	5
Heydukova 19	2/6	16
Hviezd.nám. 11	86/120	10
Leškova 20	1/2	4
Kýčerského 9	1/6	1
Ostravská 9	1/3	3
Obchodná 29	5/6	6
Poštová 2	1/2	5
Rajská 10	1/2	6
Štefánikova 31	20/80	23
Šancová 2	30/48	23
Šancová 40	8/60	2

6.1.5 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

6.1.5.1 Vyššia občianska vybavenosť a inštitúcie centrálnej štátnej správy a štátnej správy na úrovni kraja

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto ako jadro hlavného mesta má svoje špecifiká v kontexte lokalizácie, historického dedičstva ako i zariadení vyššej občianskej vybavenosti poskytujúcich služby nielen pre obyvateľstvo mestskej časti a tiež inštitúcií centrálnej štátnej správy a štátnej správy na úrovni kraja. Poskytuje sídlo množstvu spoločensky, kultúrne, turisticky, politicky či obchodne dôležitých objektov.

Sú tu sústredené sídla:

- ústredných orgánov štátnej správy, napr. Národná rada Slovenskej republiky, Úrad vlády Slovenskej republiky, Kancelária prezidenta Slovenskej republiky,
- ministerstiev,
- zahraničných zastupiteľstiev a úradov,
- turisticky atraktívnych objektov (SND, Nové SND, galérie a pod.).

Na území mestskej časti pôsobia nasledujúce ministerstvá:

- Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky,
- Ministerstvo financií Slovenskej republiky,
- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky,
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky,
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky,
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
- Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky,

- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Ostatné inštitúcie:

- Generálna prokuratúra Slovenskej republiky,
- Ústav pamäti národa,
- Najvyšší súd SR,
- Krajský súd,
- Iné.

Úrady, ktoré sídlia a zároveň majú územnú pôsobnosť na úrovni mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, sú nasledovné:

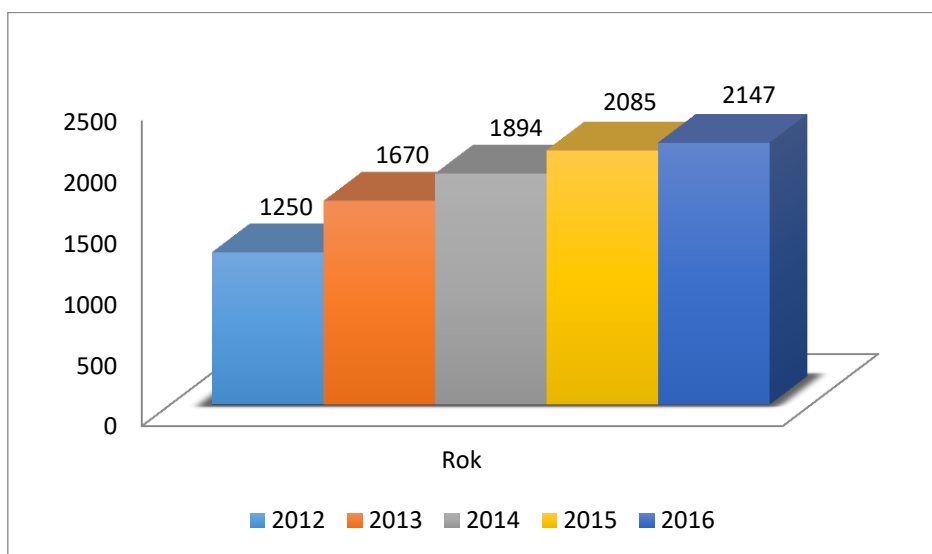
- Miestny úrad Bratislava - Staré Mesto,
- Obchodný register pri Okresnom súde Bratislava 1,
- Okresná prokuratúra Bratislava 1,
- Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava 1,
- Okresný úrad Bratislava I. plniaci tiež úlohu Okresného úradu v sídle kraja (s právomocami pôvodného krajského úradu),
- Okresný súd Bratislava 1.

6.1.5.2 Obchod a služby

Na území mesta Bratislava bola v roku 2015 hlavná ponuka obchodných priestorov a služieb koncentrovaná do 25 hlavných lokalít maloobchodného predaja a služieb, ktoré v sumáre predstavujú plochu presahujúcu 676 000m². V dotyku s mestskou časťou sú dve rozsiahlejšie lokality maloobchodného predaja a služieb, konkrétne Eurovea – s ponukou 55 000 m² obchodnej plochy a Centrál na Trnavskom mýte.

Mestská časť eviduje v roku 2016 na svojom území celkovo 2 147 prevádzok poskytujúcich obchodné a iné služby, ktoré eviduje v zmysle procesu povoľovania prevádzok a otváracích hodín. Na základe údajov z rozmedzí rokov 2012 – 2016 je možné sledovať postupný nárast celkového počtu prevádzok na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (graf 19).

Graf 19: Vývoj počtu prevádzok na území MČ BA SM v rokoch 2012 – 2016 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

6.1.5.3 Kancelárske priestory

Jedným z významných prvkov vplývajúcich na obchod a služby je okrem počtu návštevníkov (údaje v časti cestovný ruch) i lokalizácia administratívnych centier. V dotyku s mestskou časťou sa nachádzajú administratívne centrá Eurovea a Central, ktoré poskytujú 561 000 m² administratívnych plôch a v súčasnosti predstavujú najväčšie administratívne zóny na území mesta Bratislava.

Podľa informácií konzultantskej spoločnosti CBRE s.r.o. trh kancelárskych priestorov v Bratislave pozostáva z 1,54 milióna m² kancelárií triedy A a B (CBRE, 2015). Kancelárie triedy A sú lokalizované predovšetkým vo vnútornom centre mesta, čiže v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto a tvoria vyše 60% celkovej plochy kancelárskych priestorov. V druhom kvartáli roku 2015 približne 11,78% týchto priestorov bolo voľných, čo predstavuje mierny pokles oproti predchádzajúcemu štvrťroku. V druhom štvrťroku neboli dané do užívania nové kancelárske priestory, avšak viacero administratívnych budov je rozostavaných. Konkrétne v polovici roku 2015 bolo 174 400 m² kancelárskych priestorov rozostavaných a ich dokončenie sa očakáva v horizonte 3 rokov, teda do roku 2018, z toho zhruba 32% je už zazmluvnených na prenájom. Počiatočná výška prenájomov v druhom kvartáli roku 2015 bola 16 EUR za m² mesačne (CBRE, 2015).

6.1.5.4 Zdravotná starostlivosť

Zdravotnícke zariadenia

Zariadenia zdravotnej starostlivosti vo väzbe na vedu a výskum

Na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sa sústreďuje množstvo zdravotníckych zariadení, nemocníc, polikliník, hospicov a špecializovaných pracovísk, kde pôsobia špičkové pracoviská aj s výskumnou činnosťou, niektoré s celoslovenskou pôsobnosťou, ako sú napr.:

- Interná klinika LF UK a UNB,
- Neurologická klinika LF UK a UNB,
- Psychiatrická klinika LF UK a UNB,
- Chirurgická klinika LF UK a UNB,
- Dermatovenerologická klinika LF UK a UNB,
- Klinika telovýchovného lekárstva,
- Rádiologická klinika LFUK, SZU a UNB,
- Ústav lekárskej biológie, genetiky a klinickej genetiky LF UK a UNB,
- Ústav patologickej anatómie LF UK a UNB,
- Mikrobiologický ústav LF UK a UNB,
- Krvná banka,
- Oddelenie anestéziológie a intenzívnej medicíny,
- Oddelenie klinickej imunológie a alergiológie,
- Oddelenie liečebnej výživy a stravovania.

Nemocnice

Všeobecné nemocnice

- Univerzitná nemocnica Bratislava - pracovisko Nemocnica Staré Mesto,
- Univerzitná nemocnica s poliklinikou Milosrdní bratia.

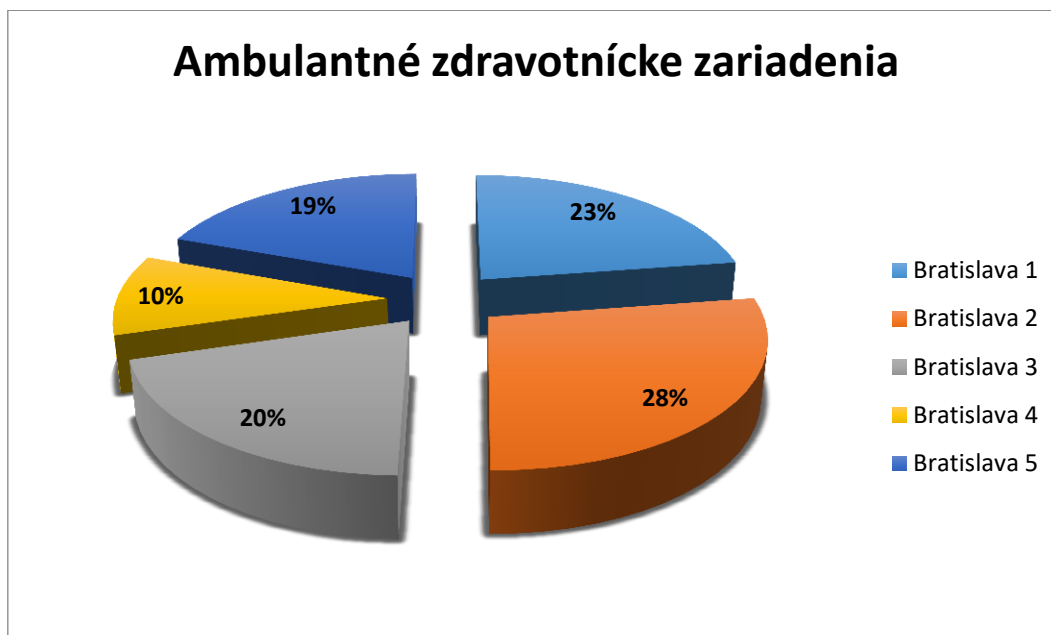
Špecializované nemocnice

- Gynekologicko pôrodná nemocnica Koch,
- Nemocnica svätého Michala, a. s.,
- Železničná nemocnica a poliklinika ,
- Onkologický ústav sv. Alžbety.

Polikliniky a ambulantné zdravotnícke zariadenia

Podľa údajov oddelenia zdravotníctva Bratislavského samosprávneho kraja je v Bratislavskom kraji evidovaných 3 589 ambulantných zdravotníckych zariadení, z toho 686 v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, čo je druhý najvyšší počet z ostatných mestských častí. Z toho je 59 ambulancií všeobecného lekárstva (pokles počtu ambulancií oproti roku 2011 je spôsobený ukončením lekárskej praxe z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku lekára a obvod je pridelený najbližšej ambulancii v území), 12 ambulancií všeobecnej starostlivosti o deti a dorast a 494 špecializovaných ambulancií.

Graf 20: Počet zdravotníckych ambulancií v rámci jednotlivých mestských častí (rok 2016) Zdroj: (Bratislavský samosprávny kraj, 2016)

Tabuľka 20: Počet ambulancií všeobecného lekárstva v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (NCZI, 2011)

územie	všeobecné lekárstvo			všeobecná starostlivosť o deti a dospelých		
	počet ambulancií	počet lekárskeho miest	na 10 000 obyvateľov (18- viacroční)	počet ambulancií	počet lekárskeho miest	na 10 000 obyvateľov (0- až 17- roční)
Bratislava Staré Mesto	77	45,28	12,78	10	8,00	14,13

V roku 2016 prevádzkujú 2 agentúry na území mestskej časti domácu starostlivosť poskytujú ambulanciu formu zdravotnej starostlivosti v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí.

Z organizácií lekárskej služby prvej pomoci pôsobiace v Bratislavskom kraji má sídlo i miesto pôsobenia priamo v území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto len LSPP stomatologická pre dospelých, LSPP stomatologická pre deti a dospelých.

V mestskej časti pôsobí 41 lekární a 9 výdajní zdravotníckych pomôcok, z čoho 1 lekárňu poskytuje lekárenskú pohotovosť. V porovnaní s ostatnými okresmi v kraji je to tretí najvyšší výskyt.

Stacionárne (špecializované pracovisko zdravotnej starostlivosti)

- SPIRARE spol. s r.o. (psychoterapia, psychiatria),
- Univerzitná nemocnica Bratislava (psychiatria),
- Univerzitná nemocnica Bratislava (detská psychiatria),
- Univerzitná nemocnica s poliklinikou Milosrdní bratia (gerontopsychiatria).

Iné zdravotnícke zariadenia

Okrem vyššie uvedeného ďalších 13 zariadení poskytuje jednodňovú zdravotnú starostlivosť s rôznym odborným zameraním ako napr. chirurgia, ortopédia, plastická chirurgia, gynekológia a pôrodníctvo, urológia, gastroenterológia.

V mestskej časti pôsobia aj ďalšie zdravotnícke zariadenia uvedené v tabuľke 21.

Tabuľka 21: Zoznam ďalších zdravotníckych zariadení podľa druhu zariadenia (Bratislavský samosprávny kraj, 2016)

Názov zariadenia	Druh zariadenia	Miesto prevádzkovania
Hospic, Námestie SNP, Bratislava - Staré Mesto, (Univerzitná nemocnica s poliklinikou Milosrdní bratia, spol. s.r.o.)	Hospic	Námestie SNP 10 81465 mestská časť Bratislava - Staré Mesto
Dom ošetrovateľskej starostlivosti, Námestie SNP, mestská časť Bratislava - Staré Mesto, (Univerzitná nemocnica s poliklinikou Milosrdní bratia, spol. s.r.o.)	dom ošetrovateľskej starostlivosti	Námestie SNP 10 81465 mestská časť Bratislava - Staré Mesto
Dom ošetrovateľskej starostlivosti, Partizánska, mestská časť Bratislava - Staré Mesto, (Esthetic, s.r.o.)	dom ošetrovateľskej starostlivosti	Partizánska 2 81103 mestská časť Bratislava - Staré Mesto
Liečebňa, Heydukova, mestská časť Bratislava - Staré Mesto (Onkologický ústav sv. Alžbety, s. r. o.)	Liečebňa	Heydukova 8 a 10 81250 mestská časť Bratislava - Staré Mesto

Hospitalizácie a zdravotnícky personál

Z významného výskytu zdravotníckych zariadení na území mestskej časti vyplýva i vysoký počet zdravotníckych pracovníkov, laborantov a pod., pracujúcich v tomto území. Druhý najvyšší počet zdravotníckych ambulancií v Bratislavskom kraji je práve v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, i keď je to mestská časť jedna s najnižším počtom obyvateľov spomedzi mestských častí na území Bratislavy.

Počet hospitalizácií na 1 000 obyvateľov je najvyšší (263) spomedzi všetkých okresov Bratislavského kraja, pričom priemer na Slovensku je 212,6 (tabuľka 22, 23 a 24). Zrejme to súvisí s najvyšším priemerným vekom obyvateľov mestskej časti spomedzi ostatných mestských častí Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.

Tabuľka 22: Počet hospitalizácií podľa územia trvalého bydliska pacienta (Národné centrum zdravotníckych informácií (ďalej len ako NCZI), 2011)

Územie	Počet hospitalizácií	Na 1 000 obyvateľov	Priemerný vek obyvateľov
Slovenská republika	1 154 755	212,6	38,7
Bratislava- Staré Mesto	10 728	263	44,1

Tabuľka 23: Počet zdravotníckych pracovníkov podľa lokality výkonu povolania (NCZI, 2011)

Územie	Zdravotnícki pracovníci	v tom				
		lekári	zubní lekári	farmaceuti	sestry	pôrodné asistentky
Bratislavský samosprávny kraj	16 472	4 006	504	910	6 535	266
Bratislava – Staré Mesto	1 818	458	137	139	589	24

Tabuľka 24: Počet pracovníkov podľa vybraných povolaní za rok 2010 (NCZI, 2011)

Územie	v tom					Spolu
	laboranti	asistenti	technici	iní zdravotnícki pracovníci	Ostatní pracovníci	
Bratislavský samosprávny kraj	1 323	2 254	292	382	7 447	23 919
Bratislava – Staré Mesto	153	212	45	61	728	2 546

6.1.5.5 Sociálna starostlivosť

Sociálna starostlivosť – seniori a postihnutí

Zariadenia sociálnych služieb

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto má v správe 9 zariadení sociálnych služieb pre seniorov a postihnutých, prostredníctvom ktorých poskytuje sociálne služby a ďalšie služby. V inštitucionálnej správe Seniorcentra Staré Mesto (ďalej len Seniorcentrum SM), sú centrá 1. až 6. Ďalšími zariadeniami v správe mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sú Denné centrá (položka 8. až 10.)

Tabuľka 25: Zoznam sociálnych zariadení (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

	Názov	Adresa	Druh zariadenia	Kapacita (osoby)
1.	Seniorcentrum SM	Podjavorinskej 6	Zariadenie pre seniorov	57
2.	ZOS Maróthyho	Maróthyho 4	Zariadenie opatrovateľskej služby	15
3.	ZOS Vajanského	Vajanského nábr. 17	Zariadenie opatrovateľskej služby	12
4.	ZOS Paulínyho	Paulínyho 6	Zariadenie opatrovateľskej služby	15
5.	DS	Záhrebská 9	Denný stacionár. Služba sa poskytuje od 7:00 do 17:00 hod.	15
6.	TOS	Záhrebská 9	Terénna opatrovateľská služba v byte občana. Služba sa poskytuje nepretržite.	
8.	DC	Kýčerského	Denné centrum	
9.	DC	Karadžicova	Denné centrum	
10.	DC	Gaštanová	Denné centrum	

V tabuľkách č. 26 a č. 27 sú prezentované údaje z jednotlivých zariadení v správe mestskej časti poskytujúce sociálne služby. V tabuľkách sú uvedené údaje o vekovej štruktúre klientov, stupni odkázanosti na službu a pod. za obdobie rokov 2016 a 2015.

Tabuľka 26: Údaje o zariadeniach sociálnych služieb za rok 2016 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Seniorcentrum Staré Mesto za obdobie 2016	Spolu	z toho					
		ZpS*	ZOS	ZOS	ZOS	DS	TO S
		Podjavorinskej 6	Paulínyho 6	Maróthyho 4	Vajanského nábr.17	Záhrebská 9	
Kapacita zariadení (lôžka)	114	57	15	15	12	15	
-% využitia obložnosti bez prihladenia k nemocn. ošetr.,dovol.		94,79	64,57	80,77	74,38	66,5	

Občania - klienti							
-stav k 01.01.2016	94	51	9	14	11	9	
-prijatí v r.2016	29	10	9	5	4	1	
-zomrelo	14	6	4	1	3	0	
-prepustení	13	0	4	5	4	0	
-stav klientov k 30.04.2016	96	55	10	13	8	10	
-celkový počet opatrovaných v priebehu roka	123	61	18	19	15	10	
-priemerný počet klientov za sledované obdobie	94,4	54,3	9,7	12,1	8,9	9,4	

*Údaje za ZpS (zariadenie pre seniorov) sú uvedené bez špecializovaného zariadenia, ktoré bolo k 1.2.2016 zrušené. Kapacita za špecializované zariadenie bola 8 klientov, k 1.1.2016 bol stav 5 klientov, zomrel 1, 4 boli presunutí na ZpS.

Tabuľka 27: Podrobné údaje Seniorcentra Staré Mesto za rok 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Seniorcentrum Staré Mesto za obdobie 2015	Spolu	z toho					
		ZpS+ŠpZ	ZOS	ZOS	ZOS	DS	TOS
		Podjavorínske j 6	Paulínyho 6	Maróthyho 4	Vajanského nábr.17	Záhrebská 9	
Kapacita zariadení (lôžka)	122	65	15	15	12	15	
-% využitia obložnosti bez prihladenia k nemocn.ošetr.,dovol. 2015		87,2	72,68	83,95	77,97	60,62	
Občania - klienti							
-stav k 01.01.2015	99	55	13	12	11	8	
-prijatí v r.2015	98	33	18	22	18	7	
-zomrelo	64	30	18	8	8	0	
-prepustení	34	2	4	12	10	6	
-stav klientov k 31.12.2015	99	56	9	14	11	9	
z toho :muži	23	13	4	3	0	3	
ženy	76	43	5	11	11	6	
-celkový počet opatrovaných v priebehu roka	197	88	31	34	29	15	189
-celkový počet klientov poberajúcich len obedy	89	5	0	0	0	0	84
Veková štruktúra k 31.12.2015							
40-62r.	2	0	0	1	1	0	

63-74r.	10	4	2	2	2	0	
75-79r.	9	3	2	2	1	1	
80-84r.	19	15	0	3	0	1	
85-89r.	38	21	2	4	5	6	
nad 90r.	21	13	3	2	2	1	
-osoby opatrované na lôžku k 31.12.2015	30	14	6	0	10		
-osoby pozbavené spôsobilosti na právne úkony	2	1	0	0	0	0	
-osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony	0	0	0	0	0	0	
Štruktúra podľa stupňa odkázanosti k 31.12.2015							
I. stupeň	0	0	0	0	0	0	
II. stupeň	1	0	0	0	0	1	
III. stupeň	5	0	2	0	0	3	
IV. stupeň	32	17	3	4	4	4	
V. stupeň	16	10	0	2	3	1	
VI. Stupeň	45	29	4	8	4	0	
-priemerný počet klientov za sledované obdobie	98,7	56,7	10,9	12,6	9,4	9,1	
Počet odobraných obedov v rozvoze							10
do domácnosti	10 812						812
Pracovníci							
priemerný ev.počet prepočítaný	130,5	38,5	9,4	9,1	7,8	3,9	61,8
priemerný ev.počet vo fyz.osobách	133,6	40	9,4	9,4	8,0	4,0	62,8
evid.počet vo fyzických osobách k 31.12.2014	134	41	9	9	9	4	62
Finančné údaje							
Priemerná mesačná úhrada za služby (účt.tr.6)		463	494	477	481	137	
Priemerná úhrada za služby/hod.							1,08
Priemerná úhrada za 1 obed v rozvoze (donáške)							3,75
Náklady na klienta a mesiac (účt.tr.5)		1 315	1 313	1 116	1 244	558	
Náklady na klienta a hod. (účt.tr.5)							4,96

Ekonomicky oprávnené náklady mesiac/hodina(TOS)		1 090	1 165	967	123	550	4,76
--	--	-------	-------	-----	-----	-----	------

V zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách bolo v roku 2015 na oddelenie sociálnych vecí mestskej časti Bratislava – Staré Mesto podaných 535 žiadostí na posúdenie pre poskytovanie sociálnej služby (tabuľka 28). Počet žiadostí po prvýkrát prekročil hranicu 500 žiadostí. I keď počet žiadostí za porovnávané roky (2011-2015) je najvyšší v roku 2015, pri porovnaní počtu žiadostí o jednotlivé druhy sociálnej služby v rokoch 2011 až 2015 je počet kolísavý, tzn. nemá jednoznačne stúpajúcu tendenciu.

Tabuľka 28: Počet žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu za obdobie 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Druh sociálnej služby	2011	2012	2013	2014	2015
Zariadenie pre seniorov	168	149	109	170	217
Zariadenie opatrovateľskej služby	141	126	108	121	156
Opatrovateľská služba	135	121	162	139	152
Denný stacionár	12	12	6	4	10
Spolu	456	408	385	434	535

Bez prijatia vhodných opatrení je predpoklad, že do roku 2025 poklesne počet obyvateľov mestskej časti prirodzenou úmrtnosťou o 16,5%, pričom by sa táto stala mestskou časťou a štatistickým okresom s najstarším obyvateľstvom na Slovensku. Z tohto dôvodu budú obyvateľmi mestskej časti vyhľadávané prioritne sociálne služby určené pre seniorov, podľa druhu sociálnej služby závisiacej od ich fyzickej a psychickej kondície. Ako vyplýva z údajov uvedených v grafe č.3, v kapitole 6.1.1.3 pri plánovaní kapacít sociálnej starostlivosti je potrebné počítať s nárastom počtu obyvateľov vo vekovej skupine poproduktívneho veku.

Sociálna starostlivosť – deti

Detské jasle

Tabuľka 29: Zoznam zariadení detských jasí v mestskej časti (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

	Názov	Adresa	Druh zariadenia	Kapacita (osoby)
1.	Jasle	Čajkovského 2	Detské jasle	45
2.	Jasle	Hollého 9	Detské jasle	25

Podľa údajov v tabuľkách č. 31 a č. 32 o obložnosti a obsadenosti miest detských jasí za roky 2015 a 2016 mestskej časti Bratislava – Staré Mesto sa kapacita, vzhľadom na počty detí v príslušných vekových kategóriách bývajúceho obyvateľstva, javí ako dostačujúca. O využívanie zariadení je však záujem nielen zo strany obyvateľov, ale aj nerezidentov zamestnaných v mestskej časti.

Tabuľka 30: Počet detí vo veku 0 až 3 roky za vybrané obdobie – stav k 31.12. (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

	2013	2014	2015
Nula rokov	414	418	425
1 rok	439	433	439
2 roky	471	448	439
3 roky	442	463	464

Tabuľka 31: Údaje o obložnosti a obsadenosti za rok 2015 – stav k 31.12. (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Jasle	Kapacita	Skutočnosť/obsadenosť	Voľné miesta	Obložnosť
Ul. Čajkovského	45	44	1	73%
Ul. Hollého	25	23	2	73%
Spolu	70	67	3	73%

Tabuľka 32: Údaje o obložnosti a obsadenosti za rok 2016 – stav k 30.4. (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Jasle	Kapacita	Skutočnosť/obsadenosť	Voľné miesta	Obložnosť
Ul. Čajkovského	45	46		
Ul. Hollého	25	24	1	
Spolu	70	70	0	

Sociálno-právna ochrana detí, sociálna kuratela a ostatné sociálne služby

Krízové strediská a detské domovy

Na území Bratislavy sa nachádzajú 3 resocializačné zariadenia s celkovým počtom 68 miest, 5 detských domovov, z toho 3 štátne a 2 neštátne zariadenia s celkovou kapacitou 237 detí.

Sociálno – právna ochrana detí a služby poskytnuté obyvateľom mestskej časti sociálnym oddelením za rok 2015

- **Sociálno- právna ochrana a sociálna kuratela**

V zmysle platnej legislatívy oblasti sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately mestská časť Bratislava - Staré Mesto poskytuje sociálne služby opatrovníka a poručníka.

Na zabezpečenie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately bol v roku 2015 poskytovaný príspevok na tvorbu úspor pre deti umiestnené v detskom domove v sume 99,50 Eur mesačne. Príspevok bol vyplácaný 12 mesiacov 3 deťom v sume 3 582 Eur, z dôvodu dovŕšenia plnoletosti a ukončenia ústavnej starostlivosti bol príspevok vyplácaný 1 dieťaťu 11 mesiacov v sume 1 094,50 Eur a 1 dieťaťu bol príspevok vyplácaný 9 mesiacov v sume 895,50 Eur. Za rok 2015 bol poskytnutý príspevok na tvorbu úspor pre deti umiestnené v detskom domove v úhrnnej sume 5 572 Eur.

Obyvateľom mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je poskytovaná pomoc, usudzujúc napr. podľa VZN č.5/2015 o poskytovaní peňažnej a vecnej pomoci obyvateľom mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v čase núdze a pri zabezpečovaní spoločného stravovania dôchodcov.

V roku 2015 bolo podaných 109 žiadostí, 105 žiadostí bolo vyplatených, 2 zamietnuté a 2 nevyplatené.

Sociálno – právna ochrana detí a služby poskytnuté obyvateľom mestskej časti sociálnym oddelením za rok 2014

- **Sociálno- právna ochrana a sociálna kuratela**

Za rok 2014 bol príspevok na tvorbu úspor pre deti umiestnené v detskom domove vyplácaný 12 mesiacov 6 deťom v úhrnnej sume 6 436,02 Eur.

- **Pochovanie zomrelých na trovy obce**

Mestská časť zabezpečila v roku 2014 pochovanie 11 zomrelých občanov na území mestskej časti – väčšinou osôb bez prístrešia a osamelých dôchodcov. Výdavky boli spolu 2,8 tis. Eur.

- **Dávky sociálnej pomoci a sociálne služby**

Poskytovanie peňažnej a vecnej pomoci obyvateľom mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v čase núdze a pri zabezpečovaní spoločného stravovania dôchodcov.

V roku 2014 bolo podaných 127 žiadostí o poskytnutie sociálnej pomoci, z toho boli 3 žiadosti zamietnuté a 3 žiadosti nevyplatené, 20 žiadostí - rodiny s deťmi, 21 seniori, 25 občanov so zdravotným postihnutím a 60 občanov, ktorí sú nezamestnaní (tabuľka 33). V každej kategórii sú aj občania bez prístrešia, resp. občania, ktorí majú trvalý pobyt v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto a žijú v podnájdoch, ubytovniach, útlkoch. V rámci stravovania dôchodcov boli poskytnuté príspevky na obedy 111 dôchodcom. Príspevok 1,50 Eur na osobu a obed poberalo 32 dôchodcov, príspevok 0,75 Eur na osobu a obed poberalo 53 dôchodcov a 26 dôchodcov poberalo príspevok na osobu a obed za 3 Eur. Bežné výdavky na dávky sociálnej pomoci a sociálnej služby boli v roku 2014 v celkovej výške 20,6 tis. Eur.

Tabuľka 33: Poskytnutie dávky sociálnej pomoci v roku 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Kategória	Počet žiadateľov	Počet žiadostí	Zamietnuté žiadosti	Vyplatená suma
Rodiny s deťmi	20	21	1	811,00 Eur
Seniori	21	21	1	845,24 Eur
Občania so zdravotným postihnutím	25	25	2	671,02 Eur
Nezamestnaní občania	60	60	0	1 674,00 Eur
Spolu	126	127	4	4 001,26 Eur

- **Dávky pre deti v hmotnej núdzi**

Na základe zákona č. 544/2010 o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky boli v roku 2014 poskytované Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny

prostredníctvom mestskej časti dotácie na podporu výchovy stravovacích návykov dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením od januára do júna 2014 21 deťom v hmotnej núdzi na stravu, do 19 ZŠ (základných škôl) a 2 MŠ (materských škôl) a pre 16 detí od septembra do decembra 2014 (ZŠ) vo výške 1 Eur pre dieťa na deň. Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením bola poskytovaná 20 deťom v období január až jún 2014 (19 ZŠ a 1 MŠ) a 13 deťom v období september až december 2014 (ZŠ), a to v sume 33,20 Eur pre jedno dieťa na celý rozpočtový rok. Celkové výdavky na dávky pre deti v hmotnej núdzi boli v roku 2014 vo výške 3,6 tis. Eur.

- **Posudková činnosť – sociálne služby**

V roku 2014 bolo v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách na oddelenie sociálnych vecí podaných 434 žiadostí na posúdenie pre poskytovanie sociálnej služby. V zmysle § 80 bolo vyhotovených 424 rozhodnutí o poskytovaní sociálnej služby a 424 sociálnych posudkov. Taktiež bolo občanom poskytované základné sociálne poradenstvo, týkajúce sa sociálnych služieb.

- **Sociálne zabezpečenie ostatné – prepravná služba**

Prepravná služba je určená pre seniora, ktorý dovŕšil potrebný vek na nárok na starobný dôchodok a poberateľa invalidného dôchodku. Žiadateľ o prepravnú službu musí mať trvalý pobyt v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Mestská časť Bratislava - Staré Mesto poskytuje seniorovi prepravu v rámci územia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, a to na lekárske vyšetrenie a najviac dvakrát mesačne na spoločenské podujatia organizované mestskou časťou. Výdavky spojené s prepravnou službou boli v roku 2014 vo výške 2,1 tis. Eur.

Sociálno – právna ochrana detí a služby poskytnuté obyvateľom mestskej časti sociálnym oddelením za rok 2013

- **Sociálno- právna ochrana a sociálna kuratela**

Za rok 2013 bol príspevok na tvorbu úspor pre deti umiestnené v detskom domove vyplácaný 12 mesiacov 7 deťom v úhrnnej sume 7 780,92 Eur.

- **Pochovanie zomrelých na trovy obce**

Mestská časť zabezpečila v roku 2013 pochovanie 19 zomrelých občanov na území mestskej časti – väčšinou osôb bez prístrešia a osamelých dôchodcov. Výdavky boli spolu 4 030,65 Eur.

- **Dávky sociálnej pomoci a sociálne služby**

V roku 2013 bolo podaných 140 žiadostí o poskytnutie sociálnej pomoci, z toho bolo 7 žiadostí zamietnutých. V rámci stravovania dôchodcov boli poskytnuté príspevky na obed 103 dôchodcom. Bežné výdavky na dávky sociálnej pomoci a sociálnej služby boli v roku 2013 v celkovej výške 24,5 tis. Eur.

- **Dávky pre deti v hmotnej núdzi**

Na základe zákona č. 544/2010 o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky boli v roku 2013 poskytované Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny prostredníctvom mestskej časti dotácie na podporu výchovy stravovacích návykov dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením od januára do júna 2013 16 deťom v hmotnej núdzi na stravu (3 ZŠ a 3 MŠ) a 23 deťom od septembra do decembra 2013 (4 ZŠ a 2 MŠ) vo výške 1 Eur pre dieťa na deň. Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením bola poskytovaná 23 deťom v období január až jún 2013 (3 ZŠ a 3 MŠ) a 23 deťom v období

september až december 2013 (4 ZŠ a 1 MŠ), a to v sume 33,20 Eur pre jedno dieťa na celý rozpočtový rok. Celkové výdavky na dávky pre deti v hmotnej núdzi boli v roku 2013 vo výške 3,5 tis. Eur.

- **Posudková činnosť – sociálne služby**

V roku 2013 bolo v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách na oddelenie sociálnych vecí podaných 385 žiadostí na posúdenie pre poskytovanie sociálnej služby. V zmysle § 80 bolo vyhotovených 378 rozhodnutí o poskytovaní sociálnej služby a 378 sociálnych posudkov. Taktiež bolo občanom poskytované základné sociálne poradenstvo, týkajúce sa sociálnych služieb.

- **Sociálne zabezpečenie ostatné – prepravná služba**

Výdavky spojené s prepravnou službou boli v roku 2013 vo výške 3,7 tisíc Eur.

Aktívni poskytovatelia sociálnych služieb na území mestskej časti

Okrem mestskej časti a ňou zriadených inštitúcií a zariadení, poskytujú sociálne služby na území mestskej časti viaceré organizácie. Ich presná štatistika nie je známa, avšak určitú skupinu aktívnych poskytovateľov je možné identifikovať prostredníctvom žiadostí o dotáciu od mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Ich zoznam je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 34: Aktívni poskytovatelia sociálnych služieb (aj neziskové organizácie) pôsobiace na území mestskej časti (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Názov	Sídlo organizácie
Katolícka jednota mesta Bratislavy pobočka Staré Mesto	Ferienčíkova 7, 811 06 Bratislava
Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska - Staré Mesto	Kyčerského 8, 811 07 Bratislava
Jednota dôchodcov Slovenska ZO č. 07	Gaštanova 19, 811 04 Bratislava1
Senior klub Kalvária	Na Kalvárii 10, 811 08 Bratislava 1
Klub dôchodcov „Pokoj a dobro“	Františkánska 2, 821 08 Bratislava 2
Združenie kresťanských Seniorov Slovenska	Bajkalská 25, 821 01 Bratislava 2
Charita Blumentál OZ	Vazovova 8, 811 07 Bratislava 1
Bratislavská arcidiecézna charita	Krasinského 6, 821 04 Bratislava 2
Diakonické združenie Betánia o.z.	Partizánska 6, 811 03 Bratislava
CZ ECAV Bratislava Evanjelická diakonia	Konventná 11, 811 03 Bratislava 1
SPOZA spoločnosť na pomoc osobám s autizmom	Nám. 1.mája 1, 811 06 Bratislava 1
Andreas, n.o. Autistické centrum	Galandova 7, 811 06 Bratislava 1
KRÍDLA – združenie príbuzných, priateľov a ľudí s psychickými poruchami	Mýtna 5, 811 07 Bratislava 1
Združenie zdravotne postihnutých občanov	ZO 1, Tehelná 26, 832 40 Bratislava

ECHO, združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím	Sklenárova 12, 821 09 Bratislava 1
Združenie zdravotne postihnutých občanov ZO 3	Jeséniova 51, 831 01 Bratislava
Slovenský zväz telesne postihnutých ZO 127, v Seniorklube	Záhrebská 9, Bratislava 1
Združenie sclerosis multiplex Nádej	Nad Lúčkami 51, 841 05 Bratislava
Združenie zdravotne postihnutých občanov v SR, ZO 2,	MKC Gaštanová 19, 811 04 Bratislava
Bratislavský spolok nepočujúcich 1930	Budatínska 59/a, 851 06 Bratislava 5
Únia nevidiacich a slabozrakých Sloven.,ZO-4 Staré Mesto	Zochova 16/8, 811 03 Bratislava 1
Asociácia diabetikov Slovenska	Vlčkova 26, 811 04 Bratislava
Združenie na pomoc diabetikom/ZPD/	Prešovská 39, 821 08 Bratislava 1
Liga proti rakovine-Klub Venuša	Brestova 6, 821 02 Bratislava
OZ Odysseus	Ukrajinská 10, 831 02 Bratislava 3
OZ Hrad Slavín-Klub Seniorov	Javorinska 11, 811 01 Bratislava
OZ Vagus	Čelakovského 2, 811 03 Bratislava
regióny. sk OZ,	Žilinská 5, 811 05 Bratislava 1
Depaul Slovensko n.o.	Kapitulská 18, 814 14 Bratislava 1
Rodinné centrum Prešporkovo	Zochova 16/11, 811 03 Bratislava 1
Agentúra opatrovateľskej služby Simeon	Konventná 1, 811 03 Bratislava 1
IPčko	Štúrova 3, 811 02 Bratislava
Domov pre každého oz.	Stará Vajnorská 92, 831 04 Bratislava
Ohel David špecializ. zar. pre seniorov	Svoradova 11, 811 03 Bratislava 1
OZ Stopa Slovensko	Hattalova 6, 831 03 Bratislava 3

6.1.5.6 Vzdelávacie inštitúcie

Predprimárne vzdelávanie

31.12.2015 bolo v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto celkovo 1800 detí vo veku medzi 3-6 rokmi . Vzhľadom na počet detí tohto veku žijúcich v mestskej časti (tabuľka 35) a na dochádzku z okolitých mestských častí Bratislavy a okolitých obcí možno konštatovať, že kapacity predškolských zariadení (tabuľka č.36) sú menšie ako je existujúci dopyt. Z dôvodu, že bol vyšší záujem u starších detí, nebolo možné vyhovieť všetkým žiadostiam na prijatie detí od 3 rokov (resp. mladším ako 3 roky). Celkový počet nevybavených žiadostí na umiestnenie dieťaťa do materských škôlok (ďalej len MŠ) v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti bolo 208, avšak žiadosti rodičov s trvalým pobytom v mestskej časti boli vybavené pozitívne.

Tabuľka 35: Počet detí vo veku 3 až 6 rokov s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto v rokoch 2013-2015 (Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Vek dieťaťa	2013	2014	2015
3 roky	442	463	464
4 roky	410	443	462
5 rokov	423	414	457
6 rokov	375	423	417

V zriaďovacej kompetencii mestskej časti Bratislava – Staré Mesto je 18 zariadení materských škôl, z toho 2 zariadenia sú súčasťou spoločnej inštitúcie so základnou školou (tabuľka 36).

Tabuľka 36: Prehľad materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti, počet detí a tried v nich (za školský rok 2015/2016) (Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Materské školy		
Sídlo	Počet detí	Počet tried
Beskydská 7	46	2
Búdková 21	53	3
Ferienčíkova 12	38	2
Gorazdova 6	59	3
Grösslingová 48 (spoločná so ZŠ)	89	4
Javorinská 9	80	4
Karadžičova 51	81	4
Kuzmányho 9	59	3
Malá 6	34	2
Heydukova 25	57	3

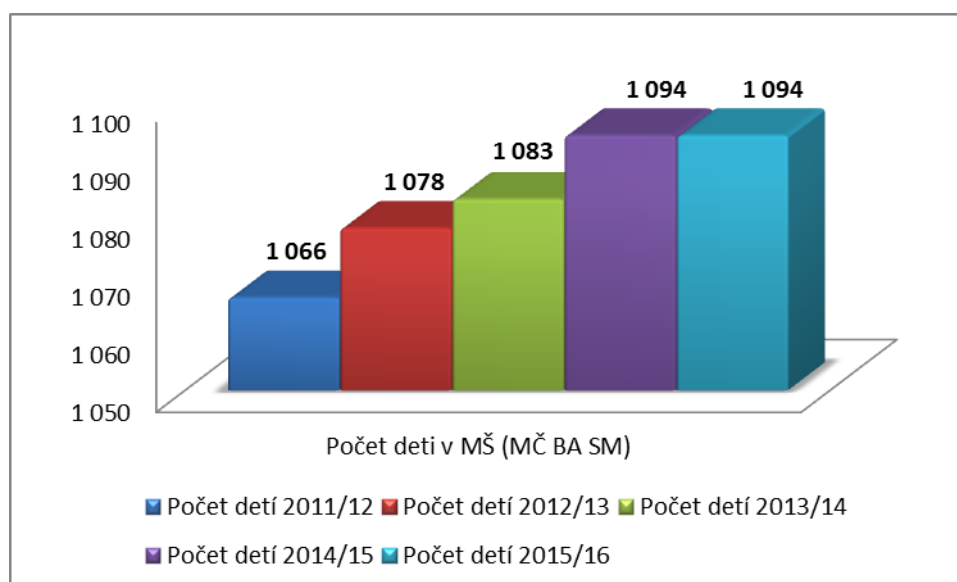
Myjavská 22	34	2
Špitálska 49	38	2
Šulekova 35	116	6
Tabaková 10	62	3
Timravina 8	80	4
MŠ-Óvoda Ul. 29 augusta 6	74	4
Vazovova 16	62	3
Škarniclova 1 (spoločná so ZŠ)	32	2
Spolu	1 094	56

Vývoj počtu tried v jednotlivých materských školách je za obdobie rokov 2009 – 2015 stabilizovaný, kde sa od roku 2012 ustálil ich počet na hodnote **56**. Materská škola – Óvoda, Ul. 29. Augusta 6, má 2 triedy s vyučovacím jazykom slovenským a 2 triedy s vyučovacím jazykom maďarským. Pre toto svoje špecifikum má materská škola celomestskú pôsobnosť (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015).

Z pohľadu technického vybavenia pre stravovanie, 15 MŠ v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti má vlastné stravovacie zariadenia a tieto pokrývajú i potrebu v ostatných 3 MŠ, a to konkrétne: pre MŠ, Ferienčíkova 12 a MŠ, Heydukova 25 varila ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Grösslingová 48 a pre MŠ, Myjavská 22 varila ZŠ, Mudroňova 83.

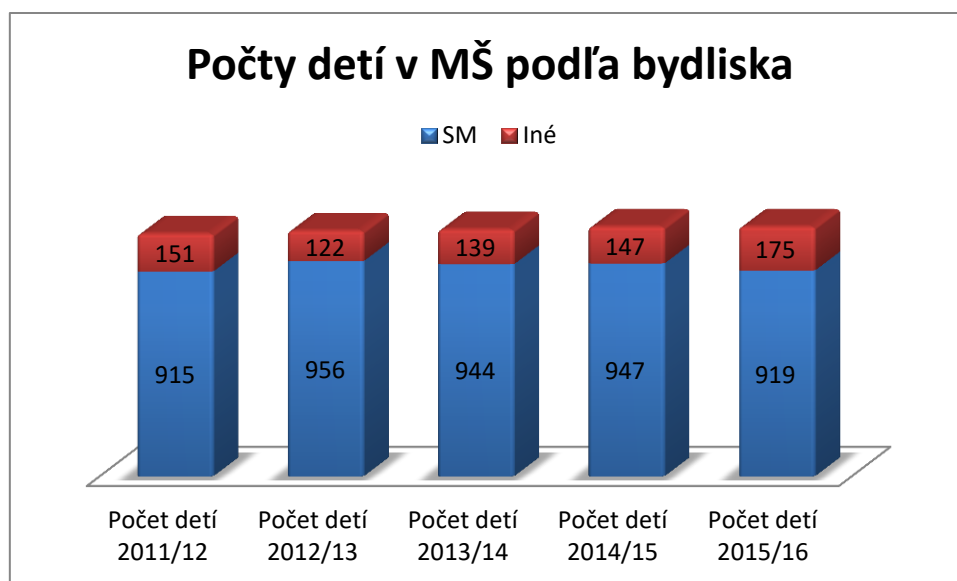
Počet detí v MŠ v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti Bratislava – Staré Mesto má za obdobie rokov 2011 – 2015 mierne stúpajúci trend, ako ukazuje i graf 21.

Graf 21: Vývoj počtu detí v MŠ za obdobie rokov 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Z celkového počtu umiestnených detí, za uvedené obdobie je v priemere 14% detí s trvalým pobytom v inej mestskej časti resp. v inej obci. Ich podiel je stabilizovaný a v čase sa výraznejšie nemení.

Graf 22: Vývoj počtu detí v MŠ za obdobie rokov 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

V školskom roku 2014/2015 nebolo začlenené (integrované) do výchovno vzdelávacieho procesu materskej školy žiadne dieťa so špecifickými požiadavkami na výchovu a vzdelávanie v zmysle platnej legislatívy.

Celkovo sa na chode MŠ podieľa 177 zamestnancov, z čoho počet 122 predstavuje pedagogických zamestnancov, z ktorých všetci spĺňajú kvalifikačné predpoklady pre vykonávanú činnosť.

Zo štatistík Centra vedecko-technických informácií (ďalej len CVTI) vyplýva, že na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto sa prevádzkuje 10 zariadení MŠ v inej zriaďovateľskej kompetencii ako mestskej časti, ktoré v roku 2015 navštevovalo 493 žiakov, z toho sú 3 špeciálne MŠ, ktoré zabezpečujú služby pre deti so špecifickými požiadavkami:

- MŠ internátna pri ZŠ, deti so sluchovým postihnutím, Drotárska cesta, Bratislava – 28 žiakov.
- Súkromná MŠ pri ZŠ, pre deti s autizmom, Jozefská 6, Bratislava – 22 žiakov.
- špeciálna MŠ, pre deti s narušenou komunikáciou (reč), pre deti s mentálnym postihnutím, Mišíkova, Bratislava – 49 žiakov (CVTI, 2016).

Primárne vzdelávanie

K 31.12.2015 bolo v mestskej časti celkovo 3442 detí vo veku medzi 6-15 rokom.

Do zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti patrí 7 základných škôl (ďalej len ZŠ), ktoré ku 15.09.2015 navštevovalo 2 613 žiakov (tabuľka 37). Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto pôsobí celkovo 13 ZŠ.

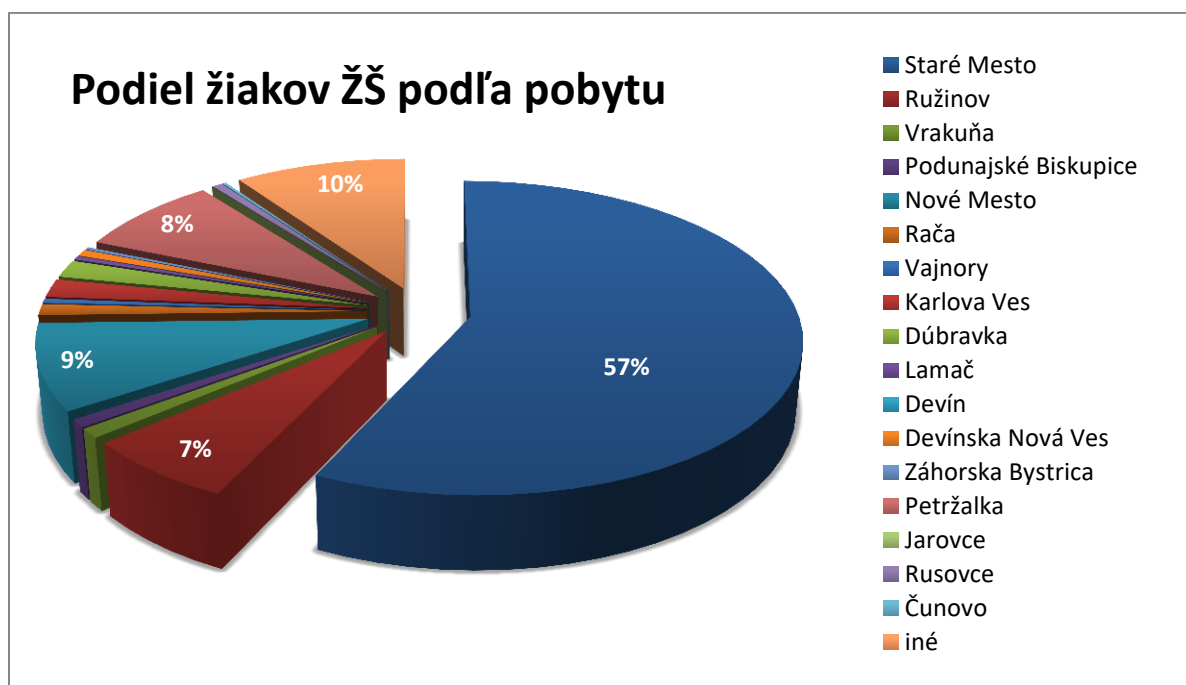
Tabuľka 37: Prehľad základných škôl v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (za školský rok 2015/2016) (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Základné školy	
Sídlo	Obsadenosť (ku 15.9.2015)
ZŠ, Dubová 1	258
ZŠ s MŠ, M.R.Štefánika, Grösslingová 48	381

ZŠ, Hlboká cesta 4	369
ZŠ, Jelenia 16	255
ZŠ, Mudroňova 83	453
ZŠ s MŠ M. Hodžu, Škarniclova 1	406
ZŠ, Vazovova 4	491
Spolu	2 613

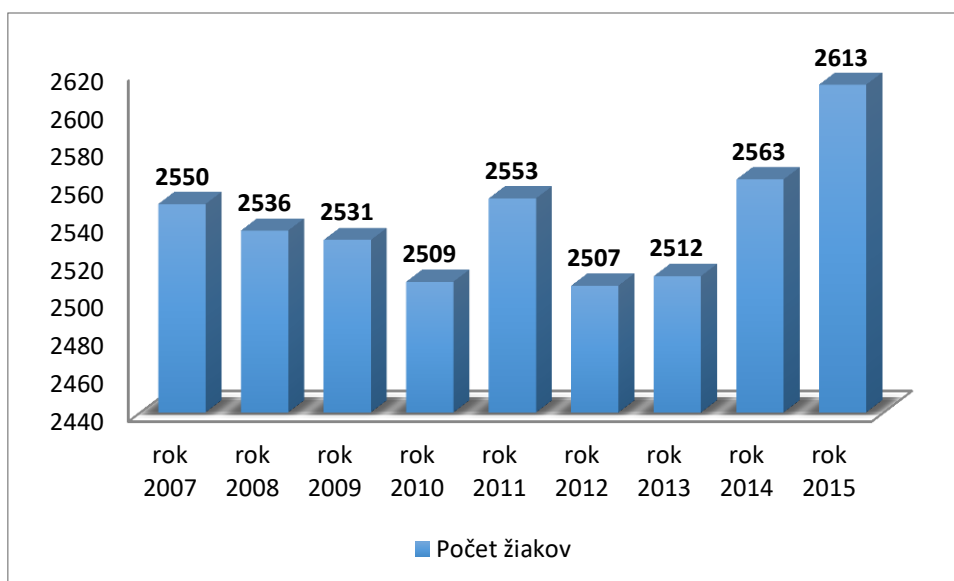
Z celkového počtu žiakov v školskom roku 2015 je 1 492 žiakov s pobytom na území mestskej časti a 1 121 žiakov má pobyt v inej mestskej časti, resp. v inej obci (graf 23).

Graf 23: Podiel žiakov ZŠ podľa pobytu (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Z pohľadu celkového počtu žiakov navštevujúcich ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti je možné sledovať trend nárastu počtu žiakov v období posledných troch rokov (graf 24).

Graf 24: Vývoj počtu žiakov na ZŠ v zriaďovateľskej kompetencii mestskej časti pre roky 2007 - 2015

Z pohľadu počtu tried je badateľný trend ich racionalizácie, i prostredníctvom vyradenia ZŠ na Jesenského 6 zo siete škôl v roku 2012 (tabuľka 38). Celkový počet tried sa však výraznejšie nemení.

Tabuľka 38: Vývoj počtu tried v ZŠ pre roky 2011 – 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

p.č.	Počty tried v ZŠ					
	Základná škola	Počet tried 2011/2012	Počet tried 2012/2013	Počet tried 2013/2014	Počet tried 2014/2015	Počet tried 2015/2016
1	Dubová 1	14	13	13	13	14
2	Grösslingová 48	13	14	14	16	17
3	Hlboká cesta 4	14	15	15	15	15
4	Jelenia 16	24	25	23	22	21
5	Jesenského 6	8	vyradená zo siete k 30.6.2012			
6	Mudroňova 83	21	21	21	21	21
7	Škarniclova 1	19	18	17	18	19
8	Vazovova 4	24	23	21	22	22
Spolu		137	129	124	127	129

Na území mestskej časti sa nachádzajú 3 špeciálne ZŠ, ktoré zabezpečujú služby pre deti so špecifickými požiadavkami:

- Internátne ZŠ a MŠ, deti so sluchovým postihnutím, Drotárska cesta, Bratislava – 81 žiakov.

- Súkromná ZŠ a MŠ, pre deti s autizmom, Jozefská 6, Bratislava – 6 žiakov.
- špeciálna ZŠ s MŠ, pre deti s narušenou komunikáciou (reč), pre deti s mentálnym postihnutím, Karpatská, Bratislava – 53 žiakov.
(CVTI, 2016)

Doplňkové vzdelávanie a voľnočasové aktivity

Ponuku doplnkového vzdelávania a možností voľno - časových aktivít dopĺňajú centrá voľného času, umelecké školy a jazykové školy, ktorých zoznam je v nasledujúcich tabuľkách 39, 40 a 41.

Tabuľka 39: Prehľad centier voľného času na území mestskej časti(za školský rok 2015/2016) (Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2016)

Centrum voľného času	
Centrum voľného času (ďalej len CVČ) - Bratislava, Štefánikova	Štefánikova 35
CVČ pri SŠ - Bratislava, Úprkova	Úprkova 3
Súkromná CVČ - Bratislava, Mudroňova	Mudroňova 83
CVČ - Bratislava, Štefánikova	Štefánikova 39
CVČ - Bratislava, Šulekova	Šuleková35
CVČ - Bratislava, Špitálska	Špitálska 49
CVČ - Bratislava, Búdková	Búdková 21
CVČ - Bratislava, Karadžičova	Karadžičova 51
CVČ - Bratislava, Vazovova	Vazovova 16
CVČ - Bratislava, Hrdličkova	Hrdličkova 17

Tabuľka 40: Prehľad jazykových škôl (za školský rok 2015/2016) (Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2016)

Jazykové školy	
Jazyková škola - Bratislava, Palisády	Palisády 38
Jazyková škola - Bratislava, Vazovova	Vazovova 6
Súkromná Volis Academy - Bratislava, Štefánikova	Štefánikova 19
Súkromná International House - Bratislava, Nám.SNP	Námestie SNP 14
Jazyková škola - Bratislava, Vazovova	Vazovova 14

Tabuľka 41: Prehľad základných umeleckých škôl (za školský rok 2015/2016) (Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky, 2016)

Základné umelecké školy	
Základná umelecká škola - Bratislava, Panenská	Panenská 11
Základná umelecká škola - Bratislava, Laurinská	Laurinská 20
Základná umelecká škola - Bratislava, Radlinského	Radlinského 53
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Vazovova	Vazovova 4
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Mudroňova	Mudroňova 83
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Mudroňova	Mudroňova 83
ZUŠ - Bratislava, Dubová	Dubová 1
ZUŠ - Bratislava, Mudroňova	Mudroňova 83
ZUŠ - Bratislava, Dunajská	Dunajská 13
Súkr. ZUŠ-BCHZ - Bratislava, Pribinova	Pribinova 17
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Nedbalova	Nedbalova 4
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Nedbalova	Nedbalova 6
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Palisády	Palisády 57
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Dubová	Dubová 1
Súkr. ZUŠ - Bratislava, Ferienčíkova	Ferienčíkova 12
ZUŠ - Bratislava, Župné nám.	Župné námestie 10

Odborné a všeobecné stredoškolské vzdelávanie

Stredoškolské vzdelávanie v mestskej časti poskytuje 14 stredných škôl (tabuľka 42).

Tabuľka 42: Stredné školy v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Centrum vedecko technických informácií Slovenskej republiky, 2016)

Zoznam a sídlo stredných škôl		
Názov	Druh	Počet žiakov
Gymnázium Matky Alexie - Bratislava, Jesenského 4/A	Jesenského 4/A	416
Gym. - Bratislava, Vazovova	Vazovova 6	528
Gym. s VJM - Bratislava, Dunajská	Dunajská 13	188
Gym. - Bratislava, Grösslingová	Grösslingová 18	581
Gym. Sv. Uršule - Bratislava, Nedbalova	Nedbalova 6	251

Súkromné Gym. Cambridge - Bratislava, Úprkova	Úprkova 3	40
Súkromné Gymn. nem-slov - Bratislava, Palisády	Palisády 51	98
Evanjelické lýceum - Bratislava, Palisády	Palisády 57	údaj nedostupný
Gym. nem-slov - Bratislava, Panenská	Panenská 28	údaj nedostupný
Konzervatórium - Bratislava, Tolstého	Tolstého 11	612
Stredná odborná škola elektr. Frassatiho - Bratislava, Vazovova	Vazovova 12	196
Stredná priemyselná škola elektrotechnická - Bratislava, Zochova	Zochova 9	383

Vysokoškolské vzdelávanie

Na území mesta Bratislavy pôsobí 13 vysokých škôl:

- Univerzita Komenského,
- Akadémia médií,
- Odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie,
- Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií,
- Paneurópska vysoká škola,
- Slovenská zdravotnícka univerzita,
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave,
- Ekonomická univerzita,
- Vysoká škola goethe uni (v akademickom roku 2015/2016 nie sú študujúci),
- Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy,
- Vysoká škola múzických umení,
- Vysoká škola výtvarných umení,
- Akadémia policajného zboru.

V mestskej časti Bratislava – Staré Mesto sídlia 2 univerzity a 4 vysoké školy, a to:

- Univerzita Komenského ,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave,
- Vysoká škola múzických umení v Bratislave (VŠMU),
- Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave (VŠVU),
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, n.o. (VŠZaSP),
- Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií.

Podľa údajov Centra vedeckých a technických informácií (CVTI) študovalo v školskom roku 2015/2016 na jednotlivých fakultách a pracoviskách vysokých škôl na území mestskej časti Bratislava - Staré mesto resp. v jej blízkosti celkovo 20 357 študentov na všetkých troch stupňoch, z toho 18 958 na 1. a 2. stupni štúdia a 1 399 v doktorandskom stupni štúdia (tabuľka 43).

Tabuľka 43: Počty študentov navštevujúcich vysoké školy na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto – stav k októbru 2015 (Centrum vedecko technických informácií, 2016)

Škola		Spolu študentov	Študujúci v dennej forme štúdia	Študujúci v externej forme štúdia
Štúdium I. a II. Stupňa (spolu)		18 699	17 964	735
UNIVERZITA KOMENSKÉHO	Rímskokat.bohosl.fak.UK	241	147	94
	Evanj. bohosl. fak. UK	107	91	16
	Lekárska fakulta UK	3 000	3 000	
	Právnická fakulta UK	2 192	1 607	585
	Filozofická fakulta UK	3 494	3 494	
	Fakulta TV a športu UK	983	943	40
		10 017	9 282	735
SLOV.TECHN. UNIVERZITA	Strojnícka fakulta STU	1 134	1 134	
	Stavebná fakulta STU	2 910	2 910	
	Fa chem.potrav.techn.STU	1 979	1 979	
	Fa architektúry STU	1 016	1 016	
	STU - rektorát	137	137	
		7 176	7 176	
VŠ MÚZICKÝCH UMENÍ	Film. a telev. fak.VŠMU	287	287	
	Divadelná fakulta VŠMU	261	261	
	Hud.a tanečná fak. VŠMU	399	399	
		947	947	
VŠ VÝTVARNÝCH UMENÍ	Fa výtvar. umení VŠVU	559	559	
		559	559	
Doktorandské štúdium (spolu)		1 658	994	664
UNIVERZITA KOMENSKÉHO	Rímskokat.bohosl.fak.UK	25	3	22
	Evanj. bohosl. fak. UK	10	8	2
	Lekárska fakulta UK	338	99	239
	Právnická fakulta UK	111	55	56
	Filozofická fakulta UK	347	232	115
	Fakulta TV a športu UK	40	25	15
		871	422	449
SLOV.TECHN. UNIVERZITA	Strojnícka fakulta STU	96	57	39
	Stavebná fakulta STU	225	187	38
	F chem.potrav.techn.STU	196	165	31
	Fa architektúry STU	91	63	28
	STU - rektorát	49	18	31
		657	490	167
	Film. a telev. fak.VŠMU	21	15	6
	Divadelná fakulta VŠMU	22	10	12

VŠ MÚZICKÝCH UMENÍ	Hud.a tanečná fak. VŠMU	26	13	13
		69	38	31
VŠ VÝTVARNÝCH UMENÍ	Fa výtvar. umení VŠVU	61	44	17
		61	44	17

Poradenská a preventívna činnosť

Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto je pre deti, rodičov a pedagógov zabezpečené bezplatné psychologické a špeciálno-pedagogické poradenstvo, diagnostika, terapia a prevencia prostredníctvom 5 inštitúcií (tabuľka 44).

Tabuľka 44: Centrá poradenstva a prevencie v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (Centrum vedecko technických informácií Slovenskej republiky, 2016)

Centrá poradenstva a prevencie		
Názov	Druh	Počet klientov
Centrum PPP a prevencie - Bratislava, Brnianska	Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie	údaj nedostupný
Súkr. centrum ŠPP - Bratislava, Gorkého	Centrum špeciálneho pedagogického poradenstva -	735
Súkr. CŠPP IDR - Bratislava, Štefánikova	Centrum špeciálneho pedagogického poradenstva -	826
Súkr. centrum ŠPP - Bratislava, Galandova	Centrum špeciálneho pedagogického poradenstva -	506
Centrum ŠPP špeciálna ZŠ - Bratislava, Karpatská	Centrum špeciálneho pedagogického poradenstva -	405

6.1.5.7 Veda a výskum

Z pohľadu koncentrácie aktivít a inštitúcií vykonávajúcich aktivity vedy a výskumu je mesto Bratislava hlavným centrom vedy a výskumu Slovenskej republiky, čo do koncentrácie inštitúcií, ako i aktivít vedy a výskumu.

Na základe údajov Informačného systému o vede a výskume sa na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nachádza 73 inštitúcií/subjektov s oprávnením vykonávať vedu a výskum. Z toho sú 2 univerzity a 4 vysoké školy:

- Univerzita Komenského,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave,
- Vysoká škola múzických umení v Bratislave (VŠMU),
- Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave (VŠVU),
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, n.o. (VŠZaSP),
- Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií
(Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, 2016).

Významnými pracoviskami pre realizáciu aktivít vedy a výskumu sú centrá excelencie. Na území mestskej časti boli identifikované centrá v rámci jednotlivých univerzít nasledovne:

- Slovenská technická univerzita v Bratislave:
  - Centrum excelentnosti SMART technológií, systémov a služieb,
  - Centrum excelentnosti sídelnej infraštruktúry znalostnej ekonomiky,
  - Centrum excelentnosti integrovanej protipovodňovej ochrany územia,
  - Národné centrum pre výskum a aplikácie obnoviteľných zdrojov energie
  - Centrum spolupráce pre transfer inovatívnych technológií z výskumu do praxe – CESPETIT,
  - Kompetenčné centrum inteligentných technológií pre elektronizáciu a informatizáciu systémov a služieb,
  - Centrum excelentnosti pre priemyselnú biotechnológiu,
  - SPECTRA Centrum excelencie – stredoeurópske výskumné a školiace centrum v oblasti priestorového plánovania.
- Univerzita Komenského:
  - Centrum excelentnosti pre perinatologický výskum,
  - Centrum excelentnosti pre náhle cievne mozgové príhody.

Rovnako na území mestskej časti pôsobia viaceré pracoviská Slovenskej akadémie vied (ďalej len SAV):

- Filozofický ústav SAV,
  - Ekonomický ústav SAV ,
  - Geografický ústav Slovenskej akadémie vied,
  - Historický ústav Slovenskej akadémie vied,
  - Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied,
  - Matematický ústav Slovenskej akadémie vied,
  - Centrum spoločenských a psychologických vied SAV,
  - Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied,
  - Ústav etnológie SAV,
  - Ústav krajinnej ekológie Slovenskej akadémie vied,
  - Ústav normálnej a patologickej fyziológie Slovenskej akadémie vied,
  - Ústav orientalistiky SAV,
  - Ústav slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied,
  - Ústav svetovej literatúry Slovenskej akadémie vied,
  - Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied,
  - Ústav výskumu sociálnej komunikácie Slovenskej akadémie vied,
  - Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied
- (Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, 2016).

6.1.5.8 Športové a voľnočasové aktivity

Vzhľadom na centrálnu polohu mestskej časti v meste Bratislava a prítomnosť historického centra konajú sa na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto viaceré významné športové a voľnočasové aktivity s celomestským, resp. regionálnym významom.

Medzi významné športové aktivity a voľnočasové aktivity patria:

- Národný beh Devín – Bratislava,

- Cyklotúra - Cesta priateľstva (cyklotúra cez 3 krajiny),
- Bratislavský polmaratón,
- Silvestrovský beh,
- Bratislavský maratón

a ďalšie.

Významnú úlohu v ponuke voľnočasových aktivít zohrávajú kultúrne zariadenia na ulici Gaštanovej 19 a na ulici Školskej 14, ktorých zriaďovateľom je mestská časť. Popri kultúrnych aktivitách ponúkajú tieto centrá aj športové aktivity. V tabuľke 45 sa nachádza prehľad športových aktivít realizovaných v priebehu rokov 2013 až 2015 v týchto kultúrnych zariadeniach. Za jednotlivé roky sú uvedené počty kurzov a účastníkov daného kurzu.

Tabuľka 45: Športové a voľnočasové aktivity v rokoch 2013 až 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Športové a voľnočasové aktivity	2013		2014		2015		Spolu Kurzy/účastníci
	Počet kurzov	Počet účastníkov	Počet kurzov	Počet účastníkov	Počet kurzov	Počet účastníkov	
Joga	8	211	8	193	8	198	24/602
Joga pre seniorov	4	119	4	112	4	109	12/340
Hathajoga	4	92	4	91	4	90	12/273
Powerjoga	2	46	2	46	2	49	6/141
Pilakalajoga	12	220	12	219	12	201	36/640
Čchi kung	4	68	4	61	4	61	12/190
Kondičné cvičenie	4	62	4	69	4	69	12/200
Body balance	0	0	2	25	4	33	6/58

Infraštruktúra pre voľnočasové aktivity

Na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sa nachádza viacero detských ihrísk pre voľnočasové chvíle detí, a to na miestach: Jakubovo námestie, Slubekova záhrada, Medická záhrada, Jedlíkova. Okrem týchto oficiálnych detských ihrísk sú tu ešte hracie prvky na miestach: Grassalkovichova záhrada, Šafárikovo námestie, Hviezdoslavovo nám., Nábr.arm.gen.L. Svobodu, Sokolská, Záhrebská, Blumentálska, Martinengova.

Majitelia psov majú na území k dispozícii viacero plôch určených pre ich voľný pohyb, a to na uliciach: Chorvátska, Medená, Námestie slobody, Poľná, Záhrebská. Ich ďalšia existencia je otázna z dôvodu plánovanej rekonštrukcie zelene Magistrátom Bratislava.

Pre komfort pohybu a pobytu domácich obyvateľov ako i turistov a ľudí prichádzajúcich denne za prácou, školou, štúdiom, kultúrou a pod. na územie, slúži ponuka dostupných a štandard dosahujúcich verejných WC. V mestskej časti sa verejné WC nachádzajú na ulici Palackého, Šafárikovo nám., Medická záhrada a Grassalkovichova záhrada. Žiadne z nich však nie je lokalizované v miestach koncentrácie turistov a na najvýznamnejších turistických trasách a trasách z dopravných uzlov do centra mesta, navigácia k nim a tým aj ich nájdenie je pre turistov nevyhovujúce.

6.1.5.9 Kultúra a kreatívny priemysel

6.1.5.9.1 Kultúra

Mestskú časť Bratislava - Staré Mesto charakterizuje nielen vysoká koncentrácia solitérov a súborov hmotného kultúrneho dedičstva, ale aj vysoká miera koncentrácie inštitúcií, zameraných na oblasť kultúrneho dedičstva. Na území mestskej časti sa nachádza celkovo 1068 objektov, ktoré sú chránené ako národná kultúrna pamiatka (ďalej len NKP). (Národný pamiatkový úrad, 2016)

Existujúce kultúrne inštitúcie nachádzajúce sa na území mestskej časti, resp. v jej dotyku je možné kategorizovať v zmysle ich zriaďovateľa nasledovne:

- národné kultúrne inštitúcie (spadajúce najmä pod Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky) – Slovenské národné múzeum, Slovenské národné divadlo, Slovenská národná galéria, Slovenský filmový ústav, Divadelný ústav, Národné osvetové centrum, Univerzitná knižnica Bratislava, Slovenská filharmónia, Bibiana, ULUV, Lúčnica a ďalšie,
- regionálne kultúrne inštitúcie (spadajúce pod vyšší územný celok) – Bratislavské bábkové divadlo, Divadlo Astorka Korzo `90, ale i Divadlo Aréna na hranici mestskej časti – Petržalskom nábřeží Dunaja,
- mestské kultúrne inštitúcie (spadajúce pod hlavné mesto) – Bratislavské kultúrne a informačné stredisko, Mestské divadlo P.O. Hviezdoslava, Mestský ústav ochrany pamiatok, Mestské múzeum, Galéria mesta Bratislava, Mestská knižnica a ďalšie,
- miestne kultúrne inštitúcie - Staromestské centrum kultúry a vzdelávania v pôsobnosti mestskej časti Bratislava - Staré Mesto – Školská 14, Františkánske námestie 7, Ventúrska 9 (Zichyho palác), Gaštanová 19, Štefánikova 25 (Pistoriho palác), Staromestská knižnica a jej 5 pobočiek,
- kultúrne centrá zastupiteľských úradov na Slovensku - České centrum, Poľské centrum, Francúzsky inštitút, British Council, Goethe inštitút a ďalšie,
- rôzne kultúrne centrá neziskových organizácií a súkromných spoločností - reálne je tu niekoľko stoviek iniciatív a subjektov (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016).

Kultúrne zariadenia v pôsobnosti mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Kultúrna činnosť mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je realizovaná a organizovaná miestnym úradom, oddelením kultúry a Staromestskými centrami kultúry a vzdelávania v pôsobnosti mestskej časti, ktoré sa zameriavajú na divadelné predstavenia, koncerty, výstavy, jazykové, pohybové kurzy, divadelné, spevácke a výtvarné kurzy (tabuľka 46).

Tabuľka 46: Štruktúra kultúrnych zariadení mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

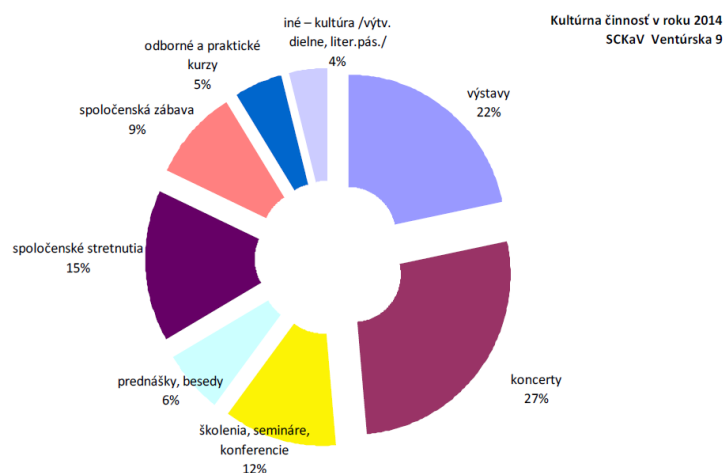
Kultúrne zariadenie	Sídlo	Partnerské organizácie (Zmluva o spolupráci, nájomná zmluva)
Staromestské centrum kultúry a vzdelávania	Ventúrska 9 (Zichyho palác)	Galéria Z Slovak Press photo
Staromestské centrum kultúry a vzdelávania	Školská 14	Ticho a spol. / 10x10 klub / Ívery

vzdelávania		
Staromestské centrum kultúry a vzdelávania	Gaštanová 19	
Staromestské centrum kultúry a vzdelávania	Františkánske nám. 7 (Galéria F7)	Divadlo GUnaGU
Staromestské kultúrne a komunitné centrum	Štefánikova 25 (Pistoriho palác)	Kino Film Europe Via Cutura Len Tak Tak Equiteatro Divadlo bez domova Stredoeurópska nadácia

Staromestské centrum kultúry a vzdelávania (ďalej len SCKaV) Ventúrska 9 (Zichyho palác)

Najznámejšie podujatia: Staromestský salón, Generačné koncerty, Stretnutia s jubilantmi, Kultúrne leto, Stretnutia s ľudovou hudbou, Víťanie detí do života, Prešporský Paganini, Šachové turnaje, Palácová herňa čítania, Gala mladých umelcov, Výchovné koncerty pre ZŠ, Kultúrne leto - divadelná a koncertná produkcia, Letná čítareň na nádvorí Zichyho paláca, besedy s umelcami, Literárne kluby, besedy, workshopy, diskusie, výtvarné kurzy, stretnutia staromestského speváckeho súboru Staromeštan, divadelný krúžok pre seniorov.

Graf 25: Údaje o počte realizovaných aktivít v rámci Vyhodnotenia činností SCKaV Ventúrska 8 za rok 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Galéria Cypriána Majerníka

V rokoch 2008 – 2014 prevádzkovala mestská časť Bratislava – Staré Mesto v priestoroch Zichyho paláca na Ventúrskej ulici 9 Galériu Cypriána Majerníka. V roku 2014 správu GCM prevzala nezisková organizácia Centrum vizuálneho umenia – CEVIUM, n.o. na základe súhlasu prevodu zriaďovateľskej funkcie z mestskej časti Bratislava – Staré Mesto na organizáciu CEVIUM, ktorý udelilo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky dňa 19.9.2013. V zmysle uznesenia miestneho zastupiteľstva z 19.04.2016 bude Galéria zrušená.

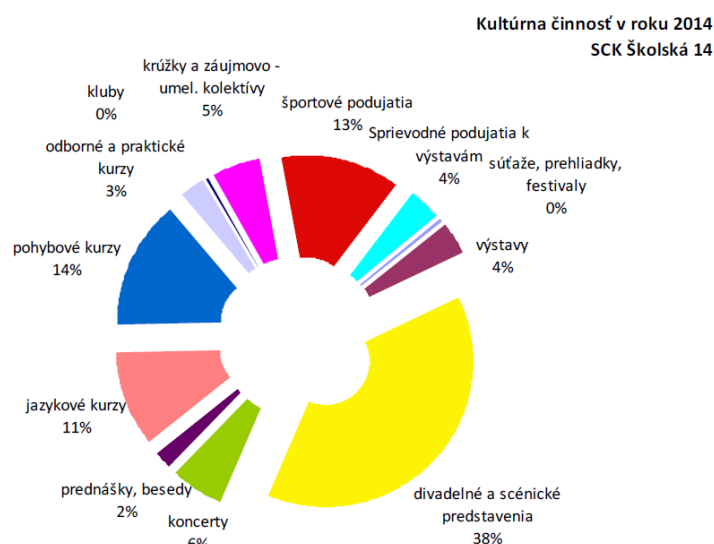
Galéria Z

Galéria je zameraná hlavne na prezentáciu súčasného výtvarného umenia, slovenských ako aj zahraničných autorov. Dlhodobo realizovaným podujatím je medzinárodné sympózium vo verejnom priestore aj interiéroch bratislavských múzeí a galérií „Socha a objekt“, ktoré prebieha v letných mesiacoch na viacerých miestach v meste Bratislava.

Staromestské centrum kultúry a vzdelávania Školská 14

Staromestské centrum kultúry a vzdelávania na Školskej ulici ponúka popri športových a kondičných aktivitách rad kultúrnych aktivít pre obyvateľov a návštevníkov mestskej časti. Z údajov vyplýva, že 38% všetkých aktivít centra na Školskej 14 tvoria divadelné a scénické predstavenia, 27 % spolu pohybové kurzy a športové podujatia (dramatické kurzy, Baletné štúdio, cvičenie jógy v centre a v Medickej záhrade) a 11% jazykové kurzy. Tie spolu pokrývajú 77% všetkých aktivít centra. Ostatné podujatia ako koncerty, výstavy a pod. sa vyskytujú skôr sporadicky (3-5 %) (graf 26).

Graf 26: Údaje o počte realizovaných aktivít v rámci Vyhodnotenia činností SCKaV Školská 14 za rok 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Divadelnú činnosť zabezpečuje občianske združenie Ticho a spol. a ostatné kolektívy združené v platforme 10x10. Jazykové a pohybové kurzy či športové podujatia zabezpečuje priamo mestská časť.

Divadlo Ívery

Divadlo ÍVERY je divadlo študentov aj absolventov bratislavských vysokých škôl, ekonómov, prírodovedcov, matematikov, fyzikov, strojárů, stavbárov, elektrotechnikov, manažerů, právnikov, psychológů, farmaceutů, etnológů, teda neprofesionálne študentské divadlo. V priestoroch na Školskej hráva svoje predstavenia každý štvrtok.

Staromestské centrum kultúry a vzdelávania, Františkánske nám. 7

Divadelný priestor s kapacitou 75 miest pre divákov v súčasnosti využíva občianske združenie Divadlo GUnaGU pod vedením jeho zakladateľa Viliama Klimáčka. Hlavným poslaním výstavnej siene Galéria F7 je poskytnúť priestor na realizáciu výstav i neprofesionálnym výtvarníkom v mesačných intervaloch.

Profilácia kultúrneho centra na Františkánskom námestí 7 je priestor pre divadlo a výstavnú činnosť. 91% podujatí v roku 2014 tvorili divadelné predstavenia realizované Divadelným združením GUnaGU a 9% výstavy.

Divadlo GUnaGU je profesionálny súbor, ktorý hrá výlučne vlastné, autorské hry v počte 11 až 15 predstavení mesačne (okrem divadelných prázdnin).

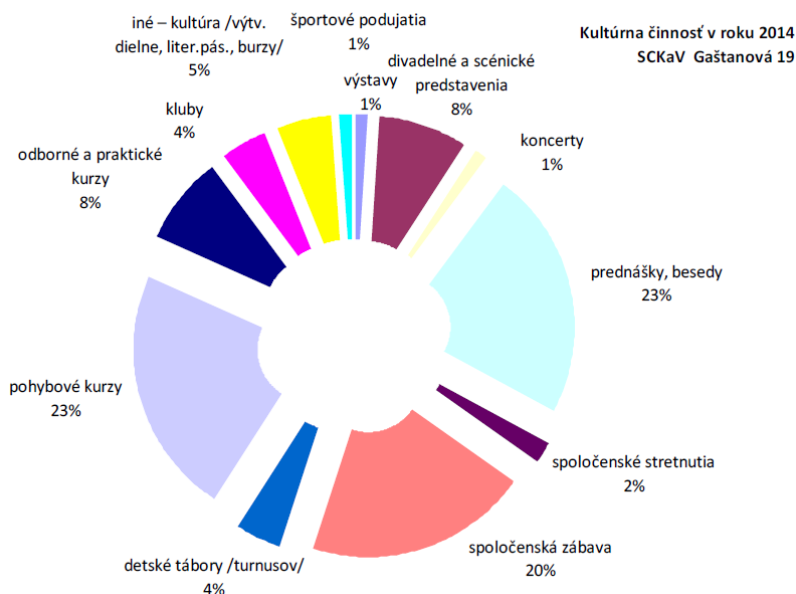
Galéria F7, s dramaturgickým konceptom „galérie pre všetkých“, mala v čase svojho vzniku (2002) ústretovým gestom vyrovnáť čiastočne pretlak najmä komerčných galérií, ponúknuť konečne dôstojný výstavný priestor a prebudiť v radoch neprofesionálnych výtvarníkov potrebu ďalšej tvorby. Výstavy sú pripravované a realizované Staromestským centrom kultúry a vzdelávania, Františkánske námestie 7 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2014).

Staromestské centrum kultúry a vzdelávania, Gaštanová 19

Kultúrne zariadenie na Gaštanovej 19 je najmenšie z kultúrnych centier mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Organizuje podujatia pre deti - súťažné podujatia a prehliadky, divadelné predstavenia, koncerty, prednášky, besedy, diskotéky, výtvarné dielne, športové podujatia, literárne podujatia, výstavy, ďalej pre dospelých - kurzy (joga, kondičné cvičenie, kalanetika, liečebný telocvik, pilates, astrológia ale aj divadelné predstavenia, koncerty, výstavy, školenia a semináre, besedy a prednášky pre seniorov - relaxačné cvičenia v dopoludňajších hodinách, prednášky, divadelné predstavenia, koncerty (graf 27). Medzi pravidelnú činnosť patria aj kluby a združenia - Klub dôchodcov, Klub astrológie, FOPA a Združenia zdravotne postihnutých občanov, tie sa pravidelne stretávajú pri rôznych podujatiach, ktoré organizujú sami, ale i pri podujatiach kultúrneho centra. Na záver roka sa už tradične pripravuje spoločenské stretnutie s občerstvením a tombolou pre seniorov mestskej časti Bratislava - Staré Mesto Vianoce pre osamelých. Súčasťou dlhoročných aktivít je aj ponuka jarných a letných denných táborov pre deti.

Graf 27: Údaje o počte realizovaných aktivít v rámci Vyhodnotenia činností SCKaV Gaštanová za rok 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Kultúrne centrum Pistori

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto má zverenú do správy národnú kultúrnu pamiatku – Pistoriho palác na Štefánikovej ulici 834/25 v Bratislave. Priestory Pistoriho paláca boli niekoľko rokov nevyužívané, v zlom technickom stave a postupne chátrali. Mestská časť Bratislava – Staré Mesto nemala finančné prostriedky na obnovu Pistoriho paláca, ani na jeho prevádzkovanie. Preto sa mestská časť Bratislava – Staré Mesto v spolupráci s občianskym združením VIA CULTURA Inštitút pre kultúrnu politiku, o.z. rozhodla zabezpečiť využitie priestorov Pistoriho paláca pre obyvateľov mestskej časti na kultúrne, spoločenské a umelecké aktivity. V spolupráci s občianskym združením VIA CULTURA Inštitút pre kultúrnu politiku, o.z. začala mestská časť Bratislava – Staré Mesto s obnovou priestorov Pistoriho paláca. Cieľom „Kultúrneho centra Pistori“ v Pistoriho paláci je rozvoj a podpora kultúrnych a komunitných aktivít občanov, kultúrno – umeleckých tradícií, usporadúvanie reprezentatívnych a iných spoločenských podujatí. Obyvatelia vyjadrili záujem o rozšírenie aktivít v tomto centre orientovaných na systematické aktivity oslovujúce seniorov. Od 15.januára 2017 bol Pistoriho palác zaradený do siete Staromestských kultúrnych centier.

Staromestská knižnica

Staromestská knižnica je verejnou mestskou knižnicou, rozpočtovou organizáciou mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Knižnica poskytuje svojim používateľom knižnično-informačné služby prostredníctvom svojich piatich pracovísk, v letných mesiacoch (jún –august) prevádzkuje od roku 2001 sezónne pracovisko – letnú čítareň (od roku 2006 v Medickej záhrade).

Knižnica dosahuje stabilné výkony v oblasti poskytovania služieb používateľom. V prepočte výkonov (výpožičky, obrat knižničného fondu, prírastok knižničného fondu) na jedného obyvateľa dosahuje dokonca najlepšie výkony v porovnaní s ostatnými verejnými knižnicami v hlavnom meste.

Tabuľka 47: Ukazovatele činnosti knižnice v roku 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015)

Prírastok knižničného fondu	5 196 knižných jednotiek, z toho zakúpených 4 084
Počet čitateľov	5 166
Percento čitateľov z počtu obyvateľov	13,2
Percento čitateľov z počtu školopovinných detí	37
Počet výpožičiek	346 954
Počet realizovaných kultúrno-vzdelávacích podujatí	260

Celkový počet čitateľov v Staromestskej knižnici je 5 166 (stav k 12.2.2015), z toho je 44,35% t.j. 2 291 obyvateľov mestskej časti Bratislava - Staré Mesto.

Kultúrne podujatia realizované mestskou časťou Bratislava – Staré Mesto prostredníctvom oddelenia kultúry

Najznámejšie podujatia:

- Staromestské kultúrne leto,
- Staromestské vianočné trhy,
- Festival Cestovanie časom,
- Staromestské fašiangy,
- Staromestské Martinské hody,
- Staromestský detský deň,
- Staromestský prvý máj,
- Staromestská fiesta,
- Festival vodníkov,
- Festival peknej jesene,
- Prešporský Paganini.

Ďalšie podujatia:

- šachové turnaje,
- Staromestský salón,
- diskusie v paláci,
- koncerty, divadlá na nádvorí,
- Gala mladých umelcov,
- koncerty pre seniorov,
- Staromestské tančiarne v Carltone,
- aktivity pre deti – tematické tvorivé dielne, Palácová herňa čítania, Rozprávkové Vianoce,
- podujatia v partnerstve s inými organizáciami
- divadelné predstavenia Divadla GUnaGU (*činnosť MVNO Divadelné združenie GUnaGU*),

- divadelné predstavenia OZ Ticho a spol. (*činnosť MVNO OZ Ticho a spol.*).

Kultúrne podujatia vo verejnom priestore realizované mestskou časťou Bratislava – Staré Mesto prostredníctvom oddelenia kultúry vo verejnom priestore:

Väčšie projekty s celomestským dosahom:

- Staromestské kultúrne leto,
- Vianočné koncerty na Hviezdoslavovom námestí – Staromestské vianočné trhy,
- festival Cestovanie časom,
- Staromestské fašiangy,
- Staromestské Martinské hody,
- Festival vodníkov,
- Staromestský detský deň,
- Staromestský prvý máj,
- Staromestská fiesta.

Projekty pre širšie okolie Bratislavy, resp. s medzinárodným dosahom, ktorých je mestská časť Bratislava - Staré Mesto spoluusporiadateľom, resp. sa realizujú na území mestskej časti:

- Korunovačné slávnosti (*činnosť MVNO OZ Korunovačné slávnosti*),
- Hradné slávnosti,
- Dni architektúry a dizajnu,
- Otváranie Bratislavských brán,
- Viva Musica,
- Noc literatúry Bratislava,
- Jarné a jesenné kapitúlske dvory,
- Letné shakespearovské slávnosti,
- Chrámové koncerty,
- Bratislavské hudobné slávnosti,
- Dobrý trh,
- Socha a objekt (*činnosť MVNO 4 ARTS*) a ďalšie.

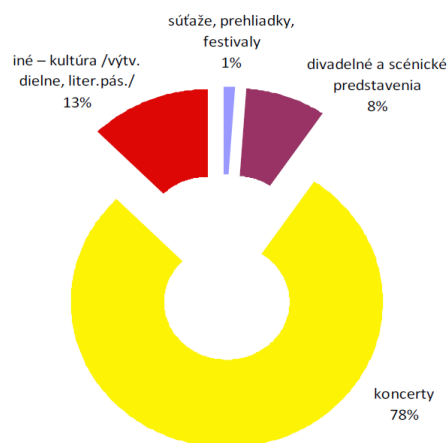
Kultúrne podujatia a projekty, ktoré majú dlhoročnú tradíciu:

- hudba na nádvorí,
- hudba na námestí,
- divadlo na nádvorí,
- chrámové koncerty,
- cvičenia v Medickej záhrade,
- jazykové kurzy,
- pohybové kurzy,
- detské baletné štúdio,
- detský dramatický krúžok,
- Fotoklub B&W,
- divadelné predstavenia pre deti na Gaštanovej a v Medickej záhrade,
- predstavenia Divadla Ívery (*činnosť MVNO Divadlo Ívery*),
- Kytíčka vďaky,
- výchovné koncerty pre žiakov ZŠ,
- Jazzová loď Petra Lipu,

- letné denné tábory pre deti a mládež,
- letná čítareň v Medickej záhrade,
- vzdelávacie prednášky pre seniorov na Gaštanove,j
- maxi šach na Hviezdoslavovom námestí.

Zo všetkých podujatí majú najvyššie zastúpenie (78%) koncerty - cykly generačných koncertov, husľové súťaže Prešporský Paganini, koncerty bratislavských ZUŠ a výchovné koncerty pre ZŠ, hudobné aktivity a koncerty počas Staromestského kultúrneho leta a Vianočných trhov (graf 28).

Graf 28: Kultúrna činnosť v roku 2014

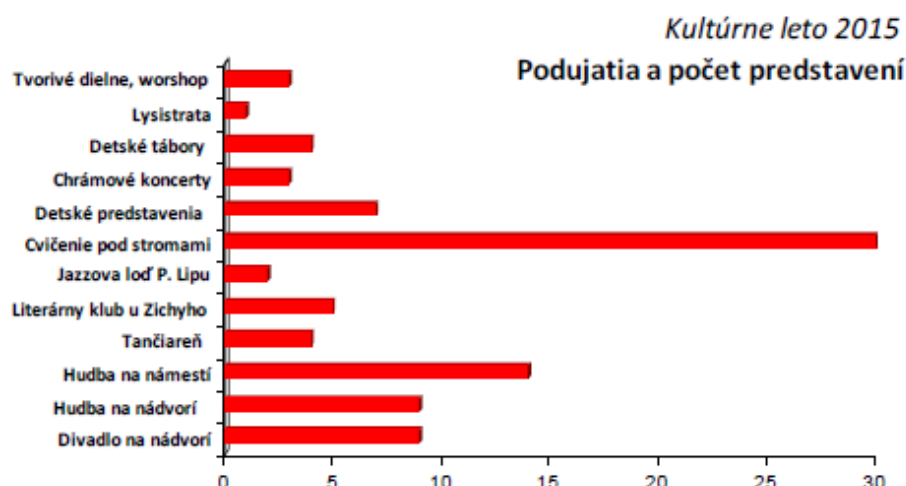

Kultúrne leto

Staromestské kultúrne leto je jedno z nosných podujatí mestskej časti Bratislava – Staré Mesto. K tradičným miestam, kde sa podujatie uskutočňuje, patrí Hviezdoslavovo námestie, Zichyho palác, Medická záhrada.

Ako vidieť v grafoch, štruktúra podujatí sa od roku 2009 zmenila minimálne. Už tradične sú do ponuky zahrnuté tvorivé dielne, hudba na Hviezdoslavovom námestí a nádvorí Zichyho paláca, Literárny klub, cvičenie v Medickej záhrade, divadlo na nádvorí Zichyho paláca, Jazzová loď Petra Lipu, chrámové koncerty, maxi šach, denné detské tábory či predstavenia pre deti.

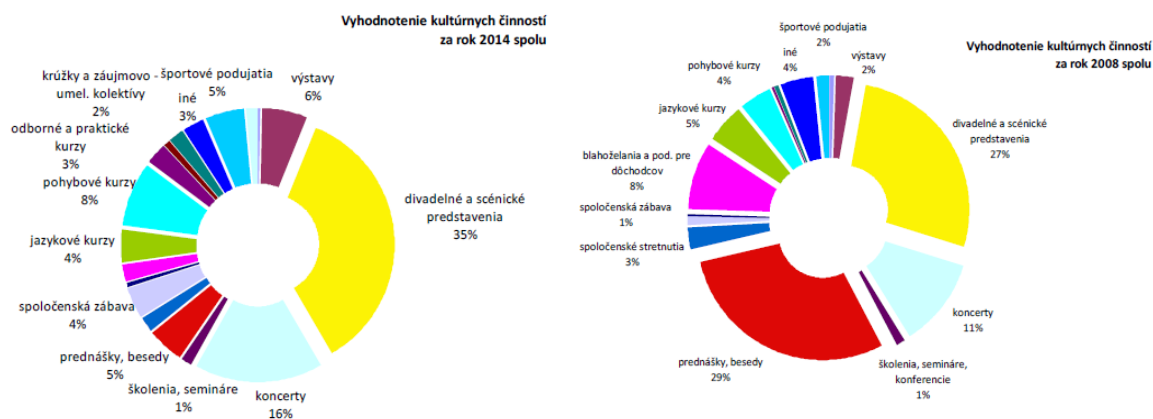
Graf 29: Podujatia Kultúrneho leta 2015 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Vyhodnotenie kultúrnych činností za roky 2008 a 2014 (porovnanie) realizovaných mestskou časťou

Nasledujúce grafy 30 ukazujú štruktúru kultúrnych činností za všetky kultúrne centrá spolu v rokoch 2014 a 2008 na porovnanie. Zo štatistík mestskej časti Bratislava - Staré Mesto vynechalo sobáš, víťanie detí do života, zasadnutia poslancov a prenájmy.

Graf 30: Porovnanie štruktúry kultúrnych podujatí v roku 2008 a 2014 (mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016)

Z grafov vidieť, že ako v roku 2008 (začiatok analyzovaného obdobia), tak aj v roku 2014 (koniec analyzovaného obdobia) mali najväčšie zastúpenie v kultúrnych aktivitách v celom období divadelné a scénické predstavenia (27%/35%). V roku 2008 sa realizovalo viac prednášok a besied (druhé v poradí po divadelných predstaveniach) ako v roku 2014 (283 prednášok a diskusií v roku 2008 verzus 32 prednášok a diskusií v roku 2014). Vysoko boli zastúpené v sledovanom období koncerty (11%/16%). Ostatné podujatia sú zastúpené vo výrazne nižších percentách (okolo 5%). Tretím najčastejšie ponúkaným podujatím v roku 2014 boli pohybové kurzy (14%).

6.1.5.9.2 Kreatívny priemysel

Bratislavský kraj sa považuje za kreatívne centrum Slovenska a disponuje rozvojovým potenciálom v každom z kreatívnych odvetví definovaných Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky. Keďže podrobný monitoring kreatívneho potenciálu je realizovaný len na úrovni jednotlivých krajov, uvádzame vybrané údaje za Bratislavský samosprávny kraj.

V podmienkach mesta Bratislavy a mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (ako i celého Bratislavského kraja) môžeme pod pojmom kreatívny priemysel zahrnúť ekonomickú produkciu vyplývajúcu predovšetkým z činností ako grafický dizajn, tvorba software-ov, antivírov a hier, audiovizuálnu komunikáciu, reklamu, architektúru, priemyselný dizajn, módu, televíziu, rozhlas alebo tiež filmovú, spisovateľskú a hudobnú produkciu. V hospodárskej štruktúre sa vyznačujú najmä výraznými sektorálnymi presahmi a tiež významným zastúpením malých podnikov, živnostníkov a samostatne zárobkovo činných osôb. Podiel na celkovej zamestnanosti v rokoch 2009 až 2011 v tomto sektore je 14,9% v rámci celého Bratislavského kraja.

V tabuľke 48 sa nachádzajú počty absolventov v súkromných a verejných vysokých školách, základných umeleckých školách, konzervatóriách a stredných umeleckých školách s kreatívnym odborom na úrovni Bratislavského kraja. Počet absolventov vysokých škôl s kreatívnym odborom (súkromných i štátnych) a konzervatórií (štátnych) je práve v Bratislavskom kraji najvyšší na Slovensku.

Tabuľka 48: Počty absolventov škôl kreatívnych odvetví v Bratislavskom kraji (Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020, 2014)

	Počet študentov súkromných VŠ s kreatívnym odborom	Počet študentov súkromných ZUŠ s kreatívnym odborom	Počet študentov súkromných konzervatórií	Počet študentov súkromných SUŠ
Bratislavský kraj	61	6 550	34	354
	Počet študentov verejných VŠ s kreatívnym odborom	Počet študentov štátnych ZUŠ s kreatívnym odborom	Počet študentov štátnych konzervatórií	Počet študentov štátnych SUŠ
Bratislavský kraj	4 864	14 745	935	573

V tabuľke 49 sú uvedené stredné a vysoké školy vyučujúce kreatívne odbory tak, ako sú evidované Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Je treba poznamenať, že nie je jasné, aký odborný základ má uvedené členenie.

Tabuľka 49: Zoznam škôl s kreatívnym odvetvím v Bratislavskom kraji (Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020, 2014)

Názov školy		Kreatívne odvetvie
Akadémia médií	Župné nám. 7, 811 03 Bratislava	Reklama a marketing
Ekonomická univerzita v Bratislave	Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava	Reklama a marketing
Paneurópska vysoká škola	Tematínska 10, 851 05 Bratislava	Reklama a marketing
Goethe Uni Bratislava	Radlinského 9, 813 45 Bratislava	Reklama a marketing
Slovenská technická univerzita v Bratislave	Vazovova 5, 812 43 Bratislava 1	Architektúra, Dizajn, Multimediálny priemysel
Vysoká škola múzických umení v Bratislave	Ventúrska 3, 813 01 Bratislava	Hudba a scénické umenie, Film, tv, video, rádio
Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave	Hviezdoslavovo námestie 175/18, 814 37 Bratislava - Staré Mesto	Reklama a marketing, Dizajn, Módny dizajn, Umelecké
Univerzita Komenského v Bratislave	Šafárikovo námestie 6, 814 99 Bratislava 1	Vydavateľstvo, literatúra a knižný trh
Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru	Dúbravska cesta 11, 845 32 Bratislava	Reklama a marketing , Dizajn, Módny dizajn, Umelecké
Stredná umelecká škola scénického výtvarníctva	Sklenárova 1354/7, 821 09 Bratislava	Umelecké vizuálne umenie, Hudba a scénické umenie
Súkromná stredná umelecká škola animovanej tvorby	Vlastenecké námestie 1, 851 01 Bratislava	Dizajn, Módny dizajn, Film, tv, video, rádio a fotografia
Súkromná stredná umelecká škola dizajnu	Ivanská cesta 21, Bratislava	Dizajn, Módny dizajn

Centrá kreatívneho priemyslu

V rámci kreatívneho priemyslu a rozvoja kreativity v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je kľúčové podporovať priestory na rozvoj kreatívnych jednotlivcov a firiem na území. Na prípade Bratislavskej Cvernovky možno vidieť, že títo jednotlivci sa vedú sami zorganizovať a využiť aj priestory bývalých tovární na usídlenie a rozvoj svojich zručností. V júni 2016 zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja odsúhlasilo prenájom priestorov bývalej Chemickej priemyselnej školy v Rači ako náhradu za Cvernovku redevelopovanú súkromným investorom.

Medzi iné kreatívne centrá v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto možno označiť napr. Impact Hub na Hviezdoslavovom námestí. V blízkosti mestskej časti v Novom meste v opustenej budove Mlyníc vzniká ďalší kreatívny hub alebo vedecký park UK Fablab v časti Bratislava IV, v areáli neďaleko Eurovey je aktívne centrum Design Factory. Podpora takýchto centier celosvetovo rastie a aj Bratislava postupne sa stáva centrom podobných aktivít, pričom najväčšia koncentrácia by mala byť práve v centre miest, kde sa nachádza množstvo priestorov využiteľných na tento účel. Na príklade

Cvernovky sa ukázalo, ako možno nevyužívaný objekt zrevitalizovať a ako sa takýto objekt vie sám dať do prevádzky.

Vzhľadom na koncentráciu inštitúcií zamestnávajúcich kreatívcov spolu s dominantnými vysokoškolskými ustanovizňami v mestskej časti je infraštruktúra pre kreatívny priemysel v nej absolútne poddimenzovaná a nevyužíva obrovský ekonomický a tvorivý potenciál tu akumulovaný.

6.1.5.10 Cestovný ruch

Pamiatková zóna Bratislava – centrálna mestská oblasť (ďalej len CMO)

Kľúčovou pre turistický ruch popri rade atraktivít rôzneho charakteru je Pamiatková zóna Bratislava. Hranice pamiatkovej zóny (ďalej PZ) Bratislava CMO boli vymedzené vyhláškou 1/92 zo dňa 18.8.1992, kde boli stanovené aj podmienky, ktoré boli východiskom a podkladom pre spracovanie zásad. Od 25.10.2005 Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky rozhodnutím č. MK 1154/05-110/28199 upravilo hranice PZ, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. 2S 11/06-92 boli hranice opätovne prinavrátené do pôvodnej rozlohy s platnosťou od 10.3.2008.

Pre celé územie platia špecifické pravidlá regulácie podľa dokumentu Zásady ochrany pamiatkového územia. Pamiatková zóna Bratislava – centrálna mestská oblasť, ktorý vypracoval Krajský pamiatkový úrad Bratislava.

Na základe definovania historického vzniku územia PZ je toto možné rozdeliť na nasledovné oblasti:

I. Vnútorne mesto – územie ohraničené ulicami Staromestskou, Kapucínskou, Župným námestím, Hurbanovým námestím, nám. SNP, Gorkého ulicou, Hviezdoslavovým a Rybným námestím.

II. Hradný areál s podhradím - územie, ktoré je vymedzené ulicami: Zámockou, Mudroňovou, Strmou a nábrežím L. Svobodu.

Obe tvoria rozsah historického jadra a sú vyhlásené za pamiatkové rezervácie.

III. Oblasť Vnútrohradného predmestia. Bola vymedzená opevnením Vnútrohradného mesta, palisádovým opevnením a severným ramenom Dunaja , vymedzujúcim ostrov Grössling (v oblasti dnešnej Grösslingovej a Medenej ulice). Na juhu to bolo územie obývaných ostrovov na brehu Dunaja (od dnešného Rybného po Štúrovo námestie). Najstaršia štruktúra v rámci PZ, vznikajúca už v stredoveku, rozvíjajúca sa formou predmestí do 2.pol.18.storočia pri hlavných komunikáciách až po palisádový systém. Územie je už v 18. storočí relatívne kompaktné zastavané mestskou a prímestskou zástavbou. Vysoká miera intenzifikácie zástavby bola v 19. a 20. storočí. Dodnes sa zachovali fragmenty jednotlivých typov štruktúr.

IV. Oblasť Vonkajšieho Predmestia a najstaršej vilovej zástavby (kompaktná zástavba a JV časť vilovej zástavby).Bola vymedzená palisádovým opevnením, šancami a na JZ hlavným tokom Dunaja. Patrili sem aj ostrov Grössling s príľahlým územím (dnešné územie na JV od línie Medenej a Grösslingovej ulice). Patrí sem aj časť oblasti tzv. Zeleného mesta, tvorená štvrťami Hausbergl, Slavín a Patrónka (Westend) , vytvárajúca územie na JV časti svahu od hrebeňa. Toto územie bolo pôvodne územím vinohradov a záhrad vo vnútri šancov. (Krajský pamiatkový úrad, 2015)

Významné pamiatkovo chránené objekty sú uvedené v kapitole Regulácia územia v tabuľke 85.

Inštitucionálne zabezpečenie cestovného ruchu

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto nemá vlastnú inštitúciu pre potreby manažmentu cestovného ruchu na svojom území, vzhľadom na skutočnosť, že táto kompetencia je vykonávaná Hlavným mestom Bratislavou prostredníctvom Bratislavskej organizácie cestovného ruchu – Bratislava Tourist Board.

Organizácia je právnickou osobou založenou podľa § 13 a zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov na podporu a vytváranie podmienok na rozvoj cestovného ruchu s cieľom vybudovať z Bratislavy významnú a medzinárodne renomovanú destináciu cestovného ruchu.

Na území pôsobí Turistické informačné centrum - Bratislavská organizácia cestovného ruchu, ktorá má otváraciu dobu od 09:00 do 19:00 v zimných mesiacoch do 18 hodiny sedem dní v týždni.

Bratislavská organizácia cestovného ruchu – Bratislava Tourist Board definuje hlavné princípy rozvoja cestovného ruchu v Bratislave nasledovne:

- **Korunovačné mesto**

Prebieha pozicionovanie mesta, ktoré sa často porovnávalo s najbližšími susednými hlavnými mestami ako Praha, Budapešť či Viedeň. Skutočné porovnávacie prostredie predstavujú ale mestá inej veľkosti a historického odkazu ako Ljubljana, Tallin, alebo geografickej polohy ako Brno, Graz, Krakow. Napriek tomu však geografická a historická blízkosť Viedne a Budapešti a "prihlásenie sa" k Dunaju poskytuje možnosť využívať synergiu silných značiek (brandov) s oveľa efektívnejším cost-benefit pomerom, vynaloženým na budovanie značky. Úlohou marketingu je ale jednoznačne sa od nich odlíšiť a ponúknuť inú pridanú hodnotu. Napríklad skutočnosťou, že ako jediné bolo aj korunovačným mestom.

- **Jedna destinácia – tri krajiny**

Priesečník Dunaja a Karpatského oblúka, dôležité miesto pre Keltov, Rimanov, staroslovienských a uhorských kráľov či rakúskych cisárov. Kedysi križovatka významných transeurópskych obchodných ciest a obranných línií - Istropolis, Poszony, Pressburg. Dnes Bratislava – hlavné mesto Slovenska. Malé Karpaty ju chránili pred nepriateľom a severnými vetrami, Dunaj ju spájal s okolitým svetom.

Výnimočná poloha Bratislavy na hranici troch krajín, akú nemá žiadne iné hlavné mesto na svete, je rovnako príležitosťou na marketingové spracovanie tejto jedinečnosti. Ponúka možnosť kontinuálne prezentovať multikulturalitu destinácie. (Kedysi bolo samotné mesto takýmto priesečníkom slovenskej, maďarskej a germánskej kultúry, čo už dnes neplatí.) Tento obraz je možné naďalej rozvíjať v rámci širšej destinácie, ktorej východiskovým bodom je Bratislava, ktorá sa javí mnohým návštevníkov ako "malá" destinácia, len kvôli ktorej by mali docestovať z väčšej diaľky. Namiesto one-night-stop niekde medzi Prahou, Viedňou a Budapešťou, je lepšie ponúknuť aj priľahlé destinácie za hranicami, ak ostane Bratislava východiskom na 2-3 noci, kým bude dostatočne rozvinutý produkt ako napr. cykloturistika, vínná turistika, ako aj téma Limes Romanus.

- **Vzrušujúce mesto na Dunaji**

Bratislavu spájal Dunaj s okolitým svetom, ale zároveň aj izoloval, keď bol súčasťou železnej opony. Tak ako Dunaj prúdili mestom i rôznorodé kultúrne prúdy a dávali mu špecifickú príchuť.

Ako pridaná hodnota sú vnímané možnosti obsiahnuť všetko dôležité (kultúrne, spoločenské, športovo-relaxačné a kulinárske zážitky) a pekné jednoducho, bez náhlenia sa a zbytočných presunov a zároveň v spoločnosti príjemných ľudí, ktorí Bratislavu obývajú. Všetko je blízko a na dosah.

Bratislava ako menšie veľké mesto môže na rozdiel od veľkomiest bez „naháňania“ ponúkať oddych, pohodu (chill out), príjemnú atmosféru, autentické prostredie, ale aj spojenie mesta a prírody.

- Meet here!

Bratislava je mestom, kde prevažná väčšina relevantných biznis subjektov ešte žiadne podujatie neuskutočnila. Aj preto je vhodnou destináciou pre cieľový segment európskych firiem. Jej najväčšou výhodou je kompaktnosť, krátke vzdialenosti, dobrá infraštruktúra pre menšie podujatia a pestrá ponuka incentivných programov a atraktivít. Ak by sa chcela Bratislava zamerať na tento sektor, potrebuje štandardné kongresové centrum s kapacitou 300 osôb, keďže s takouto účasťou väčšina takýchto podujatí prebieha.

Návštevnosť a ubytovacie kapacity

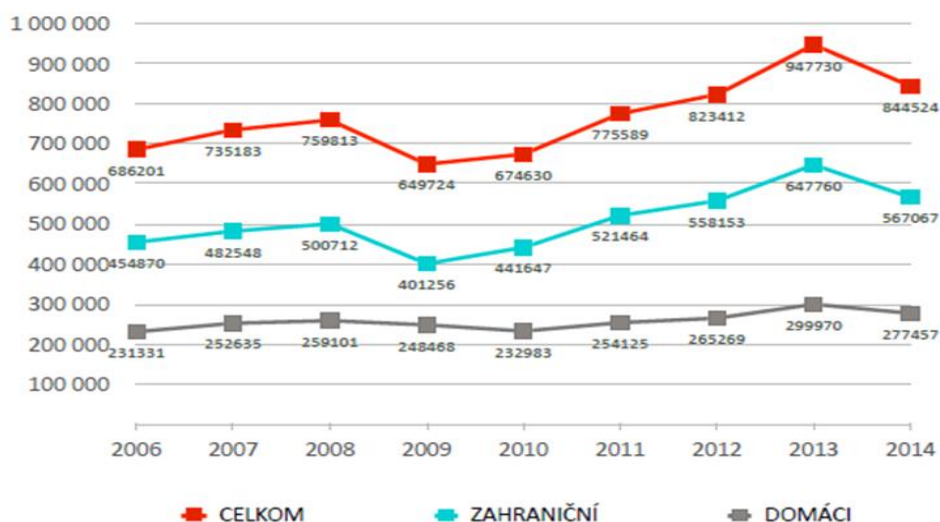
Mesto Bratislava

Štatistika návštevnosti je vedená na úrovni obce, preto uvádzame počty a údaje za celé mesto Bratislava. Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky v roku 2014 sa ubytovalo v ubytovacích zariadeniach v meste Bratislava celkovo 844 524 turistov, čo predstavuje oproti roku 2013 pokles o 10,89%. Spolu uskutočnili 1 793 155 prenocovaní, o 6% menej, ako v roku 2013. Napriek menšiemu počtu návštevníkov, ich priemerná dĺžka pobytu vykazuje stále rastúci trend, čo je dôležitý signál, že čoraz viac prestávajú vnímať Bratislavu ako jednoduchú destináciu. V roku 2014 bola priemerná dĺžka pobytu 2,2 dňa (+4,4%). Najpozitívnejším výsledkom roku 2014 je, že aj napriek poklesu návštevnosti bol výber dane za ubytovanie hlavným mestom vyšší o 4,3% oproti roku 2013. Bratislava sa podieľala na cestovnom ruchu celého Slovenska 22,7% na počte turistov a 16,5% na počte prenocovaní.

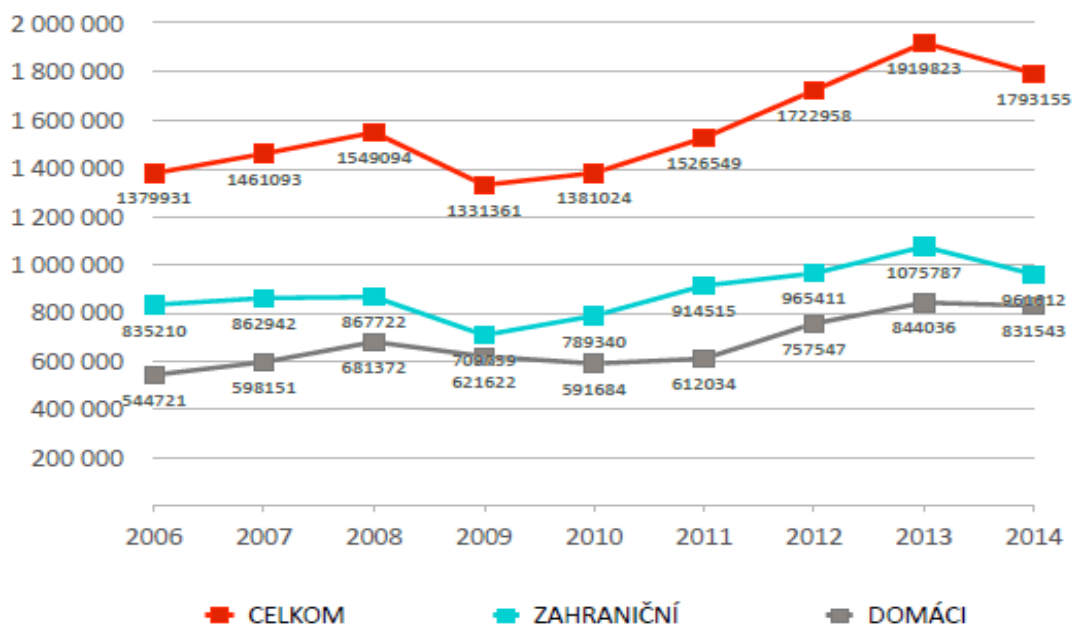
V grafoch 31 a 32 sú vybrané ukazovatele cestovného ruchu v Bratislave za roky 2013 a 2014. V roku 2014 sa znížil oproti roku 2013 počet ubytovacích zariadení v Bratislave zo 128 na 123, ktoré poskytovali spolu 16 586 lôžok. Priemerná cena za ubytovanie v Bratislave sa v roku 2014 znížila o 14%. Jej cena sa v priemere pohybovala na úrovni 31,79 € za noc. Tržby za ubytovanie v roku 2014 dosiahli celkovo v ubytovacích zariadeniach sumu 56 997 934 €, čo predstavuje medziročný pokles o 19,6% (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2015).

Ako vidieť z grafu 32, v roku 2014 predstavovali domáci návštevníci z celkového počtu návštevníkov 32,9% a z celkového počtu prenocovaní 46,4%. Podľa údajov bolo v Bratislave ubytovaných 277 457 slovenských turistov (-7,5%), ktorí uskutočnili 831 543 prenocovaní (-1,5%). Ich priemerná dĺžka pobytu v roku 2014 predstavovala 3,0 noci (+ 6,8%). V roku 2014 prišlo do Bratislavy 567 067 zahraničných návštevníkov, čo predstavuje pokles o 12,5%. Títo návštevníci uskutočnili v Bratislave 612 prenocovaní (-10,6%). Priemerná dĺžka pobytu zahraničných návštevníkov predstavuje 1,7 noci (+ 2,2%). Česká republika si už dlhodobo udržiava prvú pozíciu medzi zdrojovými trhmi. Z pohľadu počtu návštevníkov sa v Bratislave ubytovalo 81 307 Čechov, ktorí vykonali 131 080 prenocovaní. Po nich nasleduje Nemecko so 63 071 návštevníkmi a 105 217 prenocovaniami. Ďalej Rakúsko a Poľsko.

Graf 31: Počet návštevníkov Bratislavy domácich i zahraničných v rokoch 2006 až 2014 (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2015)

Graf 32: Počet prenocovaní v Bratislave domácich i zahraničných návštevníkov v rokoch 2006 až 2014 (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2015)

Hlavné mesto Bratislava predpísalo ubytovacím zariadeniam v roku 2014 daň za ubytovanie, vyjadrená je v osobonociach, vo výške 3 117 964,56 €, čo je o 15 % viac ako v r. 2013. Podľa údajov oddelenia miestnych daní a poplatkov sa v roku 2014 vybralo (ku dňu 4.3.2015) na dani za ubytovanie celkovo 2 795 985,31 €, čo v porovnaní s rokom 2013 predstavuje nárast o 4,3% (Hlavné mesto SR Bratislava, 2016). Treba poznamenať, že mestská časť žiadnym spôsobom priamo neprofítuje z prítomnosti návštevníkov a všetky nepriame príjmy s tým spojené (napr. prenájom verejných priestranstiev pre zariadenia stravovania a služieb) nepokrývajú ani zvýšené náklady spojené so zabezpečením čistoty v kontexte zvýšenej návštevnosti mestskej časti. Navyše dochádza ku konfliktu funkcií bývania a turizmu a tlaku na výstavbu ubytovacích zariadení, hoci obsadenosť existujúcich zariadení má rezervy viac ako 20%.

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto

Vývoj ukazovateľov v cestovnom ruchu v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto v rokoch 2013 až 2015 je zobrazený v tabuľke 50. V roku 2015 pribudlo na území 9 zariadení v porovnaní s rokom 2014. Počet prenocovaní výrazne stúpol a dĺžka pobytu v mestskej časti sa dostala na hodnotu 1,64.

Tabuľka 50: Vybrané ukazovatele cestovného ruchu v Bratislave – Staré Mesto v rokoch 2013 až 2015 (Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2016)

Bratislava Staré Mesto	Počet zariadení	Počet návštevníkov	Počet prenocovaní	Dĺžka pobytu
2015	56	580 734	950 861	1,64
2014	47	422 443	676 473	1,60
2013	49	499 973	798 649	1,60

Kongresový cestovný ruch

Počet účastníkov cestovného kongresového ruchu v Bratislavskom kraji je tak významný, že súčet účastníkov v ostatných krajoch Slovenska ho len mierne prevyšuje (tabuľka 51).

Tabuľka 51: Kongresový cestovný ruch v Slovenskej republike a BSK za rok 2015 (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2015)

Kraj	Počet účastníkov akcií kongresového cestovného ruchu	Počet akcií kongresového cestovného ruchu	v tom Počet akcií kongresového cestovného ruchu podľa veľkosti akcie (podľa počtu účastníkov)			v tom Počet akcií kongresového cestovného ruchu podľa dĺžky trvania akcie (v dňoch)			
			50-249	250-399	400-500	1 deň	2 dni	3 dni	4 a via c dní
Bratislavský kraj	234 047	2 081	1 942	96	43	1 460	420	119	82
Slovenská republika	499 647	4 855	4 501	266	88	2 941	1 274	460	180

V Bratislave však chýba štandardné kongresové centrum v kapacite približne 300 osôb, podľa odhadov je toto obvyklá kapacita pri podujatiach veľkých firiem a rôznych akciách. Pre podujatia sa využívajú objekty SND a Slovenskej filharmónie ako aj objekty vysokoškolských kampusov.

6.1.6 Komunitný život

Mobilné záhrady

Mobilné záhrady sú susedské záhrady na nevyužívaných pozemkoch. Namiesto chátrania vznikajú na zdevastovaných plochách zelené spoločné záhradky, vinice a vytvára sa tak priestor pre spoločné zmysluplné trávenie voľného času a tvorby väzby k mestu. Na území mestskej časti sa nachádzajú dve záhrady. Prvá mobilná záhrada, ktorá vznikla v Bratislave v roku 2013 bola na Sasinkovej 21. Po troch rokoch sa však musela mobilná záhrada Sasinkova presťahovať, pretože majiteľ odpredal pozemok, kde bola záhrada umiestnená. Nová lokalizácia záhrady je na nevyužívanom dvore Špeciálnej základnej školy s materskou školou Karpatská. Druhá vinica a záhrada sa nachádza na Pionierskej ulici a v roku 2016 začína druhú sezónu so 60 záhradnými boxmi.

Komunity a spolky

Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto realizuje svoju činnosť viacero spolkov a komunít. Ich aktivity sú tak lokálne, majúce lokálny dopad na územie mestskej časti, ale i s regionálnou, národnou i nadnárodnou pôsobnosťou. Presná pasportizácia aktívnych spolkov a komunít v mestskej časti nie je evidovaná, avšak mestská časť Bratislava – Staré Mesto poskytuje prostredníctvom grantového mechanizmu podporu miestnym spolkom a komunitám. Z týchto údajov je zrejmá široká škála oblastí aktivít spolkov a komunít, či už v oblasti kultúry a umeleckých, vedeckých aktivít. Aktivity integrujúce prvky kultúry a umenia, kedy ľudia s fyzickým, psychickým postihnutím sú sami umelcami, aktérmi. Ďalšími komunitnými aktérmi na území sú materské centrá, ktoré zameriavajú svoju činnosť na rodiny s deťmi, či už cez trávenie voľného času, vzdelávacie aktivity pre deti i rodičov, rôzne tvorivé dielne a zároveň vytvárajú priestor, kde sa spoznávajú ľudia z okolia ešte pred vstupom detí do predprimárneho vzdelávania.

- **Hudba, divadlo, literatúra**

Popri zariadeniach spravovaných mestskou časťou či inými verejnými inštitúciami významnú úlohu zohrávajú komunitné aktivity v oblasti dramatického, hudobného a literárneho umenia. Ich prehľad uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 52: Hudobné, divadelné a literárne spolky

Hudba, divadlo, literatúra			
Názov	Charakteristika	Adresa	Webová stránka
Asociácia Náročného Diváka	Podpora zachovania a rozvoja kultúrnych hodnôt, hudobnej kultúry na Slovensku a v zahraničí, podpora vzniku a šírenia nových hudobných diel a podpora zavádzania nových technológií v hudbe	Záhradnícka 15 , 811 07	www.and.pianist.sk
Nadácia Jána Cikkera	Podpora rozvoja hudobnej kultúry Slovenska prezentovaním hudobných diel Jána Cikkera	Fialkové údolie 2 , 811 01	www.jan-cikker.org
Divadlo Meteorit	Medzinárodné divadlo - divadelné predstavenia, história divadla	Čulenova 3 , 811 09	www.meteorit-theatre.com
Literárny klub v KC Dunaj	Občianske združenie - organizovanie literárnych súťaží a kultúrnych podujatí, literárny klub denníka Pravda. Predaj knižných titulov	Nedbalova 3 , 811 01	www.literarnypluk.sk

Občianske združenie Len Tak Tak - Divadlo	Integrované pohybové divadlo, v ktorom spoločne tancujú a tvoria ľudia s fyzickým postihnutím a bez fyzického postihnutia, integrovaná tanečná skupina	Štefánikova 25 , 811 05	www.lentaktak.sk
Občianske združenie Centrum starej hudby	Organizovanie medzinárodného festivalu Dni starej hudby, seminárov, tvorivých dielní a prednášok	Fándlyho 1 , 811 03	www.earlymusic.sk
Ženský komorný zbor Chorus Seraphicus	Občianske združenie - spevácky zbor. Renesančná chrámová polyfónia, skladby gotiky, klasicizmu, romantizmu a súčasnej tvorby	Františkánska 2 , 811 01	www.chorusseraphicus.sk
Gréckokatolícky chrámový zbor Chrysostomos	Občianske združenie - spevácky zbor, účasť na cirkevných a kultúrno-spoločenských podujatiach	29. augusta 7 , 811 08	www.chrysostomos.sk
Občianske združenie Debris Company	Divadelná spoločnosť zameraná hlavne na klasické témy	Dostojevského rad 11 , 811 09	www.debriscompany.sk
Občianske združenie - Dezorzovo lútkové divadlo	Občianske združenie s cieľom podporiť bábkové divadlo pre dospelých	Hlboká 5 , 811 06	www.dezolutky.com
Občianske združenie - Divadlo Fantázia	Divadelná skupina mladých ľudí vo veku 18 - 25 rokov. Príprava a realizácia divadelných predstavení.	Čerešňová 5 , 811 04	www.divadlofantazia.webnode.sk
Občianske združenie - Divadlo Kaplnka	Divadelná skupina študentov jednotlivých fakúlt a ročníkov VŠMU	Ventúrska 3 , 813 01	
Občianske združenie - Divadlo Malá scéna STU	Divadlo - príprava a realizácia divadelných predstavení	Dostojevského rad 7, 811 09	www.malascena.sk
Občianske združenie - Divadlo TANDEM	Ochotnícke divadlo - tvorba vlastných muzikálov a činohier	Námestie SNP 12 , 812 34	www.divadlotandem.sk
Divadlo v podnájme, oz.	Ochotnícky divadelný súbor - príprava a realizácia divadelných predstavení	Západný rad 26 , 811 04	www.divadloatrapa.sk
Pressburger Philharmoniker	Orchester skúsených hudobníkov a vybraných mladých inštrumentalistov, zväčša členov orchestra Solistes Européens Luxembourg	Holubyho 1/a, 811 03	hssr.sk/pressburger-philharmoniker

Ateliér Maroša Kramára	Podpora kultúrneho diania. Produkcia divadelnej hry Lordi. Prevádzkovanie bytového divadla Divadlo vo veži	Pri Habánskom mlyne 32, 811 04	www.exs.sk
Sinfonietta Bratislava	Komorné zoskupenie, ktorého členmi sú poprední mladí slovenskí koncertní umelci a absolventi umeleckých vysokých škôl	Západný rad 43, 811 04	www.sinfonietta.sk
Chorus Seraphicus	Ženský komorný zbor. Repertoár: renesančná chrámová polyfónia, ale aj skladby od obdobia gotiky až po súčasnú tvorbu	Františkánska 2, 811 01	www.chorusseraphicus.sk
Ticho a spol.	Komorné divadlo. Spolupráca divadelníkov s literátmi, bluesovými a folkovými hudobníkmi	Školská 14, 811 07	www.tichoaspol.sk
Metropolitný orchester Bratislava	Udržiavanie hudobných tradícií Bratislavy, súčasná interpretácia klasickej operety	Palisády 26, 811 06	www.mob.sk
Hudobná skupina Kozovanka	Hudobná skupina s repertoárom slovenských, českých a moravských ľudových piesní.	Šoltésovej 13, 811 08	www.kozovanka.sk
Béčkari o.z.	Mládežnícky spevácky zbor pri kostole Blumentál v Bratislave	Vazovova 8, 811 07	www.beckari.sk
Kvapôčky	Detský spevokol zboru Cirkvi bratskej z Bratislavy	Cukrová 4, 811 08	www.kvapocky.cbba.sk

- **Ostatné kultúrne aktivity a spolky**

Tabuľka 53: Kultúrne spolky

Kultúra			
Názov	Charakteristika	Adresa	Webová stránka
Devínska brána, občianske združenie	Občianska organizácia na oživovanie tradícií a propagáciu kultúrneho a historického odkazu minulosti, prezentácia Slovenska v zahraničí, organizovanie medzinárodných festivalov a súťaží	Špitálska 57 , 811 08	www.devinskabrana.szm.com
Galéria Artotéka	Cieľom je podpora a prezentácia slovenského výtvarného umenia na Slovensku i v zahraničí s dôrazom kladeným na grafiku a knižnú ilustráciu	Novosvetská 12 , 811 06	www.artoteka.sk
A4 - Asociácia združení pre súčasnú kultúru	Nultý priestor je multifunkčné nekomerčné centrum súčasnej kultúry v centre Bratislavy orientované na tvorbu, prezentáciu a vzdelávanie, činnosť občianskeho združenia	Karpatská 2, 811 05	www.a4.sk

Asociácia kultúrneho dedičstva	Občianske združenie - kultúrne dedičstvo, pozvánka, uvítanie, aktivity, zahraniční Slováci	Planét 3	www.kulturnededicstvo.sk
Občianske združenie SKULPTÚRA	Priblíženie tvorby národného umelca Jána Kulicha, správa a údržba diel, organizovanie výstav, depozitácia diel, propagácia tvorby	Mudroňova 60 , 811 03	www.jankulich.sk
Národné Kultúrne Centrum, Bratislava	Organizovanie Slovenských slávností s ukázkami ľudových remesiel a tradičnej kuchyne, folklórnymi a hudobnými vystúpeniami	Povraznícka 16, 811 05	www.slovenskeslavnosti.sk
Via Cultura; Inštitút pre kultúrnu politiku	Podpora kultúry. Organizovanie kultúrnych akcií a stretnutí. Vytváranie domácich a medzinárodných partnerstiev	Štefánikova 25, 811 05	www.viacultura.sk

- **Vzdelávanie a spolky**

Tabuľka 54: Vzdelávacie spolky

Vzdelávanie			
Názov	Charakteristika	Adresa	Webová stránka
Európska kultúrna spoločnosť	Združenie zamerané na budovanie znalostnej ekonomiky, podporu celoživotného a ďalšieho vzdelávania, aplikáciu informačno - komunikačných technológií a IT nástrojov do vzdelávacieho procesu	Cintorínska 3/A, 811 01	www.exs.sk
SAIA, n. o.	Občianska spoločnosť a internacionalizácia vzdelávania a vedy na Slovensku. Organizovanie štipendijných programov a programov na podporu vzdelávania	Sasinkova 10 , 812 20	www.saia.sk
Archimera	Podpora študentov architektúry a mladých architektov	Továrenská 14 , 811 09	www.archimera.sk
Detské múzeum SNP	Detské múzeum. Vzdelávaco-poznávacie aktivity pre rodiny, školy a škôlky. Výstavy, tvorivé dielne	Vajanského 2 , 813 31	www.detskemuzeum.sk
DesignDOT - škola interiérového dizajnu	Škola interiérového dizajnu - inovatívne a inšpiratívne kurzy	Gajova 4, 811 09	www.designdot.sk
Ars Nova	Združenie s cieľom organizovať kurzy s cieľom zdokonaľiť sa v interpretačnom umení a zvýšiť interpretačnú úroveň	Lovinského 18	www.masterclasses.sk
Supertrieda	Zvyšovanie kultúrnosti detí, učenie ich cítiť, myslieť, tvoriť, objaviť svoj talent, podpora a rozvíjanie osobnostného vývoja, skvalitňovanie vzťahov v detskom kolektíve	Heydukova 18 , 811 08	www.supertrieda.sk

Ruské centrum vedy a kultúry	Inštitúcia, ktorá sa venuje rozvoju ruskej kultúry a vedy v Bratislave	Fraňa Kráľa 2, 81105	www.rcvkba.sk
Zvuky cez ruky	Vzdelávanie prostredníctvom rôznych umeleckých aktivít. Organizovanie hudobno-rytmických projektov, workshopov, kurzov	Červeňova 34, 811 03	www.zvukycezruky.sk
Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu	Podpora medzinárodnej kultúrnej výmeny a vzdelávania	Šafárikovo námestie 2, 811 02	www.acec.sk
Hudobná akadémia	Výučba hry na akustickú a elektrickú gitaru, basgitaru, klavír, kláves, bicie a spev	Karpatská 2, 811 05	www.gitarista.sk
Gloria Dei	Spoločnosť pre kultúru vnútra a oživenie duchovných hodnôt v umení o.z., Bratislava. Združenie, ktoré sa snaží o oživenie hodnôt v oblasti hudobného vzdelávania	Smetanova 13, 811 03	www.gloriadei-oz.sk

- **Materské centrá**

Tabuľka 55: Materské centrá

Materské centrá			
Názov	Charakteristika	Adresa	Webová stránka
Únia materských centier	Všetko o živote mám, detí a rodín v materských centrách na Slovensku a vo svete	Čulenova 5, 811 09	www.materskecentra.sk
Rodinné centrum Prešporkovo	Materské centrum, detské vzdelávacie kurzy	Grösslingová 48, 811 03	www.presporkovo.sk
Montessori hranie	Materské centrum, programy pre deti s využitím pedagogických metód Montessori	Hummelova 12, 811 03	www.mudrehranie.sk
Rodinný klub Opice z našej ulice		Slávičie údolie, 811 04	
Deti nového Milénia		Jánošíková 8, 811 04	

- **Iné**

Tabuľka 56: Spolky iného zamerania

Iné			
Názov	Charakteristika	Adresa	Webová stránka
Centrum pre výskum etnicity a kultúry	Výskumná a analytická činnosť vo sfére kultúry a etnicity. Odborná činnosť a rozvíjanie odbornému dialógu v otázkach týkajúcich sa problematiky menšín, rasy a etnicity	Klariská 14 , 811 03	www.cvek.sk

LITA, autorská spoločnosť	Udeľovanie prívolení na použitie autorských diel, výber autorských odmien, vedenie dokumentácie o používaní autorských diel, rozúčtovanie odmien medzi nositeľov práv	Mozartova 9 , 81001	www.lita.sk
MPhilms	Filmová spoločnosť - produkcia dlhometrážnych a dokumentárnych filmov. Organizovanie kreatívnych workshopov a tréningov pre mladých ľudí	Nedbalova 3 , 811 01	www.mphilms.sk
Projekt Fórum		Staromestská 6/D , 811 00	www.salon.eu.sk
SCENE	Organizovanie a realizácia kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích a športových podujatí, zvýšenie participácie občanov na spoločenskom a kultúrnom živote	Kúpeľná 7 , 811 06	www.ozscene.sk
PHOTOPORT	Občianske združenie, mladí fotografi a ľudia pracujúci s médiom fotografie, vytváraním podmienok na tvorbu a jej prezentáciu	Grösslingová 21 , 811 09	www.photoport.sk
Stará tržnica	Mestské centrum - multifunkčný kultúrny priestor určený na organizovanie trhov, kultúrnych podujatí, koncertov, konferencií alebo divadelných predstavení	Námestie SNP 25 , 811 06	www.staratrznica.sk
Občianske združenie CompanyArt	Projekt na podporu umenia, vzdelávania, športu a rozvoja osobnosti. Minigaléria, vydavateľská činnosť, pomoc deťom a občanom v ťažkých životných situáciách	Palisády 33 , 811 06	www.companyart.eu
Albrecht forum	Občianske združenie - snaha o oživenie tradičného umeleckého a vzdelanostného centra Bratislavy, domu na Kapitulskej ulici 1 známeho ako dom Albrechtovcov	Na vršku 1 , 811 01	www.albrechtforum.eu
Asociácia slovenských filmových klubov	Aktuálne informácie zo života slovenských filmových klubov. Profil ASFK, zoznam klubov, recenzie filmov, podujatia	Brnianska 33, 811 09	www.asfk.sk
Európska kultúrna spoločnosť	Produkcia dokumentárnych filmov. Podpora umenia a nových médií, moderného vzdelávania a sociálnej inklúzie	Františkánske námestie 7, 811 01	www.eiria.eu
Vlna	Vydávanie časopisu zameraného na súčasné slovenské umenie	Vlčkova 18, 811 04	www.vlna.sk
Denamit	Združenie podporujúce tvorbu slovenských dizajnérov	Továrenská 14, 811 09	www.denamit.sk
Asociácia súčasného tanca	Mimovládna organizácia pôsobiaca v oblasti súčasného tanca, pohybového divadla a performing arts	Anenská ulica 1, 811 05	www.sucasnytanec.sk

ars_litera	Organizovanie literárnej súťaže Anasoft litera a literárneho festivalu	Mlynská dolina 41, 811 02	www.anasoftlitera.sk
Slovenská filmová a televízna akadémia	Združenie slovenskej audiovizuálnej kultúry. Podpora kultúrnych aktivít spojených s filmom	Grösslingová 63, 811 09	www.sfta.sk
Lisztova spoločnosť na Slovensku	Organizovanie seminárov, workshopov a konferencií tematicky spojených s Franzom Lisztom, vydávanie kníh	Obchodná 12, 811 06	www.litcentrum.sk/slovenske-vydavatelstva/lisztova-spolocnost-na-slovensku
Slovak Fashion Council	Podpora slovenských módných a textilných dizajnérov pri prenikaní na lokálny, ale najmä na zahraničný trh	Panská 17, 811 01	www.slovakfashioncouncil.wordpress.com
Komora reštaurátorov	Združovanie profesionálnych reštaurátorov pracujúcich v záujme ochrany národného kultúrneho dedičstva	Lermontovova 8, 811 05	www.restauro.sk
Oživenie Kapitulskej ulice n.o.	Aktivity smerujúce ku podpore genia loci Kapitulskej ulice – mestských hradieb a Židovskej ulice	Na vršku č. 4	www.ozivenie-kapitulskej.sk
Asil - Asociácia ilustrátorov	Združovanie ilustrátorov	Moskovská 12, 811 08	www.asil.sk

6.1.7 Spolupráca a partnerstvá

Partnerské mestské časti

Mestská časť podpísala 07.05.2016 Memorandum o Porozumení so štyrmi historickými mestskými časťami v nasledujúcich hlavných mestách:

- Viedeň (Rakúsko),
- Budapešť (Maďarsko),
- Praha (Česká republika)
- Varšava (Poľsko).

Spolupráca je nadviazaná aj s mestskou časťou Praha 1 – Staré Mesto, napríklad v úseku dopravy, parkovacej politiky či verejného poriadku.

6.1.8 Identita

Staré Mesto z pohľadu identity je špecifické prepojením jeho histórie s modernou dobou. Od čias panovníkov, ktorí ovplyvnili jeho pulz danej doby až po súčasníkov prezentujúcich jeho umenie, vedu a celospoločenskú dimenziu naprieč obdobiami. Z pohľadu Bratislavy na celomestskej úrovni sa SM môže identifikovať ako centrum historickej architektúry danej doby, ktorá je v hlavnom meste unikátna. Staromeštiania vďaka situovaniu Bratislavy v regióne Budapešť-Bratislava-Viedeň, životu v multilingválnom a spoločenskom prostredí sú unikátom stredoeurópskeho priestoru nielen v ich znalostiach jazykových (prešporáci), ale aj v spôsobe ich života v multikulturálnom prostredí na

lokálnej úrovni. Centrum Starého Mesta v kontexte jeho polohy, architektúry, kultúry a umenia atrahuje nielen obyvateľov Bratislavy, ale aj obyvateľov okolitých sídiel a turistov.

Dunaj a jeho nábrežie, ako súčasť a prirodzená hranica mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, je unikátnym modrým prvkom a impulzom spolupráce trojuholníka Budapešť-Bratislava-Viedeň. Rieka mestskú časť chránila a bolo možné sa doň dostať prostredníctvom štyroch brán, ktoré dodnes vdychujú obyvateľom a návštevníkom ducha času, pri prechode ich pozostatkami má človek pocit akoby čas zastal.

Bratislavské korzo ako fenomén tvorilo živý spoločenský organizmus, kde sa stretávali všetci, obyvatelia a návštevníci, mladí aj starší, korzovali sa z jedného konca na druhý a dodnes nesie odkaz nonšalancie a prešporáckosti.

Staré Mesto tvorí srdce Bratislavy, ktoré bije odpradávna už od čias Keltov až po dnešnú dobu. Bolo svedkom odohrania sa kľúčových udalostí európskych dejín, či už podpisu Bratislavského mieru či korunovácií uhorských kráľov a kráľovien.

Mesto však netvorí iba veselé udalosti, ale jeho dnešnú podobu a identitu tvorili aj neslávne udalosti. Z tých novodobých možno spomenúť stigmú v podobe zbúrania synagógy a iných objektov pri stavbe Nového mostu, kde v záujme pokroku vo svetle ideológie tieto neoceniteľne vzácne objekty museli ustúpiť.

Identitu však netvorí len jeho história, ale aj tradície, napr. v podobe bratislavských rožkov, ktoré boli v minulosti vyvážané za hranice mesta a dodnes tvoria neoddeliteľnú súčasť mesta a podporujú hrdosť rodákov mestskej časti na svoje rodisko.

V dnešnej podobe tradičná ľudová kultúra prispieva nielen ku kultivovanosti občanov, ale podieľa sa aj na ekonomickom rozvoji. Je oporou cestovného ruchu v podobe inšpirácie mnohých podnikateľských aktivít, a teda aj akýmsi stimulom kreatívnej sebarealizácie jednotlivcov, resp. kreatívneho priemyslu. V prípade organizovania podujatí kultúrneho, športového a etnického rozmeru má potenciál budovať identitu obyvateľov i návštevníkov mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Pohybové, hudobné a výtvarné aktivity pre mladých a deti prispievajú k rozvíjaniu talentu jednotlivcov či folklórnych súborov vo všetkých podobách umenia.

6.1.9 Základné údaje o území

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto leží na západnom Slovensku a je súčasťou Bratislavského samosprávneho kraja. Je jednou zo sedemnástich mestských častí hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (HM BA, 2016). S plochou iba 9,6 km² tvorí približne len 0,5% celkovej rozlohy Bratislavského samosprávneho kraja (GŠKS, 2007). Okrem toho je aj spoločenským, kultúrnym, politickým a turistickým centrom Slovenska. Na území mestskej časti sa nachádza nezanedbateľný počet bratislavských kultúrnych pamiatok, ako Bratislavský hrad, týčiaci sa nad Dunajom, ktorý je charakteristický nielen pre mestskú časť Bratislava – Staré Mesto, alebo Bratislavu, ale aj pre celé Slovensko. Okrem neho leží na jeho území aj gotický Dóm sv. Martina, Michalská veža, pod ktorou sa začína turistami i Bratislavčanmi vyhľadávané Korzo, až po pôvodné i nové Slovenské národné divadlo či Medickú záhradu. Na tomto území sídlia prakticky všetky štátne inštitúcie, parlament, prezident i úrad vlády.

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto je s rozlohou 9,6 km² treťou najmenšou, ale počtom 4 280 obyvateľov na 1 km² najhustejšie osídlenou bratislavskou mestskou časťou. Samotná mestská časť je rozdelená na časti Historické jadro, Dunajská, Obchodná, Žilinská, Slavín, Partizánska, Bôrik, Drotárska cesta, Patrónka. Hranice mestskej časti sú aj napriek jej pomerne komplikovanej štruktúre zo severnej, západnej a južnej strany ľahko identifikovateľné. Severnú hranicu tvorí železnica, západnú hranicu Most Lafranconi cez križovatku Patrónka po Lamačskú cestu až po Červený most. Južná hranica vedie od nového Starého mosta až po most Lafranconi stredom rieky Dunaj. Najkomplikovanejšou hranicou je východná hranica mestskej časti, ktorá sa tiahne od Starého mosta cez Pribinovu, s predĺžením na Košickú ulicu, Mlynské nivy, Karadžičovu, Legionársku, Račianske mýto a Smrečiansku ulicu k železnici. Z matematicko-geografického hľadiska môžeme mestskú časť georeferencovať na súradniciach 48°09' severnej šírky a 17°07' východnej dĺžky, čo predstavuje budovu Magistrátu na Primaciálnom námestí. Mestská časť sa nachádza na osi prvého stupňa, a to na považskej osi Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina a tiež záhorskej rozvojovej osi Bratislava – Malacky – Kúty smerom na Českú republiku.

V mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je evidovaná jedna aktívna svahová deformácia. Ideo svahovú deformáciu typu roztrhanie a rozvoľnenie masívu, registrovanú v blízkosti železničnej stanice, severovýchodne od Horského parku. Územie je nestabilné, s vysokým rizikom aktivizácie/vzniku svahových pohybov vplyvom prírodných podmienok a antropogénnymi zásahmi.

6.1.10 Doprava

6.1.10.1 Cestná infraštruktúra

Cestná sieť na území Bratislavy a v jej okolí je v súčasnej dobe charakterizovaná vysokým nárastom dopravného zaťaženia automobilovou dopravou, a to nielen mestskou, ale aj tranzitnou dopravou. Bratislava je silným zdrojom a cieľom pre automobilovú dopravu (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007, ZaD4, 2015). Vďaka polohe sa z mesta stal medzinárodný dopravný uzol, cez ktorý denne prechádzajú tisíce automobilov z okolitých krajín, no vďaka

medzinárodným prístavom, letisku alebo železničnému uzlu, sa stala centrom dopravy aj na vnútroštátnej úrovni. Tieto skutočnosti majú však okrem pozitívneho vplyvu na ekonomiku mesta aj veľmi negatívny vplyv na dopravnú situáciu a zaťaženosť komunikácií na území mesta.

Vysoké dopravné zaťaženie na vstupoch do mesta spôsobuje silná väzba obyvateľstva blízkyh obcí na hlavné mesto, v ktorom sa realizuje významná časť ich pracovných, vzdelávacích a ďalších aktivít. Toto zaťaženie na vstupoch sa prenáša i na vnútornú cestnú sieť mesta, ktorá rovnako trpí preťažením. Tento stav je ešte posilňovaný presídľovaním mestského obyvateľstva do vidieckych sídel za vyššou kvalitou bývania, predovšetkým na juhovýchode a východe Bratislavy. V dotknutom území mesta má toto preťaženie vývoja dopravy negatívny dopad na existujúcu cestnú sieť. Jej nedostatočnosť sa prejavuje už v súčasnosti kapacitnými problémami na cestách: I/63 vstupujúcej do Bratislavy od Šamorína, na ceste II/572 v smere od Mostu pri Bratislave, na ceste I/61 v smere od Senca a na ceste II/502 od Modry (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007, ZaD4, 2015) .

Problém preťaženia sa dotýka aj cestnej siete na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, ktorej štruktúra je však odrazom historického vývoja mesta. Jej špecifickosť vyplýva najmä z centrálnej polohy mestskej časti na území hlavného mesta, vďaka ktorej nadobúda veľmi osobitú úlohu na dopravnej sieti Slovenska. Jej fungovanie a vnútorné usporiadanie ovplyvňuje viacero významných geografických okolností, prírodných daností, ale aj funkčno-priestorový vývoj štruktúry mestskej časti. Základný komunikačný systém, ktorý je na území Bratislavy dlhodobo budovaný, je postavený na princípe rádiálno-okružného usporiadania jej základných prvkov. Tieto prvky tvoria dopravné radiály a okruhy. Skelet takejto siete vytvára 5 dopravných smerov koncentricky prechádzajúcich do zastavaných štruktúr mesta. Dopravné okruhy plnia funkciu zachytávania dopravných vzťahov radiálne smerujúcich do centrálnej mestskej oblasti. Základný komunikačný systém (ZÁKOS) rozlišuje 3 územno-funkčné úrovne dopravných okruhov (*vnútorný dopravný okruh VDO, stredný dopravný okruh SDO, vonkajší polokruh*).

Do územia mestskej časti Bratislava - Staré Mesto zasahuje diaľničná sieť len pozdĺž jeho západnej hranice, napriek tomu jeho priestorom prechádza niekoľko významných cestných komunikácií celomestského až nad mestského významu, ktoré sú doplnkovou sieťou diaľničného obchvatu Bratislavy. Ide o cestné komunikácie, ktoré sú súčasťou základnej komunikačnej siete mesta (tabuľka 57).

Tabuľka 57: Základná komunikačná sieť (ZÁKOS) (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava, 2007)

VDO	Staromestská, Štefánikova, Šancová, Legionárska, Karadžičova, Dostojevského rad, Vajanského a Rázusovo nábrežie
SDO	Einsteinova, Prístavný most, Bajkalská, Jarošová, Račianska, Šancová, Pražská, Brnenská, Mlynská dolina, most Lafranconi, diaľničné vetvy V1 a V2
Lamačská radiála	po komunikáciách Hodonínska, Lamačská cesta, Brnenská, Pražská, s ukončením na vnútornom dopravnom okruhu pri križovatke SAV
Račianska radiála	po komunikáciách Púchovská, Račianska ul. s ukončením na vnútornom dopravnom okruhu na Račianskom mýte
Senecká radiála	po komunikáciách Senecká cesta, Rožňavská, Trnavská, Krížna
Biskupická radiála	po komunikáciách ul. Svornosti, Gagarinova, Prievozská, Mlynské nivy po vnútorný dopravný okruh

Na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je podľa databázy Slovenskej správy ciest celková dĺžka ciest I. triedy 0,381 km a II. triedy 3,577 km (k 01.01.2016). Tieto komunikácie sú doplnené hustou sieťou miestnych komunikácií (Slovenská správa ciest, 2016).

Tabuľka 58: Prehľad údajov o sieti cestných komunikácií Slovenskej republiky - Územné členenie: Slovenská republika – Kraje 2015)

OKRES	DIALNICE	DIALNICNÉ PRIVÁDZACE	RÝCHLOSTNÉ CESTY	PRIVÁDZAC RÝCHLOSTNEJ CESTY	CESTY I. TRIEDY	CESTY II. TRIEDY	CESTY III. TRIEDY	SPOLU	CESTY, KTORÉ SÚ SÚČASTOU:			ROZLOHA	POČET OBYVATEĽOV	HUSTOTA CESTNEJ SIETE	
									"E" TAHOV	TRÁS "TEM"	MULTIMODÁL- NYCH A DOPLŇKOVÝCH KORIDOROV "TEN-T"				
	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	km²	počet	km/km²	km/1000 obyv.
Bratislava I					0,381	3,577		3,958				10	41 086	0,412	0,096
Bratislava II	10,016				18,139	8,461	3,342	39,958	16,285	10,016	10,016	93	113 764	0,432	0,351
Bratislava III	1,385					10,445	7,578	19,408	1,385	1,385	1,385	75	63 866	0,260	0,304
Bratislava IV	15,548				11,665	7,197	4,054	38,464	13,669	13,669	13,669	97	97 092	0,398	0,396
Bratislava V	26,475				21,753		5,340	53,568	23,281	23,238	22,990	94	116 993	0,569	0,458
Malacky	35,862				35,323	90,510	116,353	278,048	34,339	34,339	34,339	950	69 936	0,293	3,976
Pezinok						58,359	76,730	135,089				376	59 547	0,360	2,269
Senec	22,423				42,947	28,352	139,500	233,222	31,206	22,423	22,423	360	66 402	0,648	3,512
BRATISLAVSKÝ KRAJ SPOLU:	111,709				130,208	206,901	352,897	801,715	120,165	105,070	104,822	2 053	628 686	0,391	1,275

Z pohľadu zaťaženia cestnej siete z prieskumu dopravy, ktorý organizovala Slovenská správa ciest v roku 2010, vyplýva, že najviac zaťaženým úsekom na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto bol úsek č. 80122 (Brnenská ulica) s ročným priemerom dennej intenzity spolu 56 052 automobilov.

Individuálna automobilová doprava (IAD)

Z údajov Územného generelu vyplýva, že 51,3 % obyvateľov Bratislavy má kedykoľvek k dispozícii osobný automobil, 12,4 % iba príležitostne a 36,3 % udáva, že ho k dispozícii nemá. Vodičský preukaz vlastní 60,4 % obyvateľov Bratislavy.

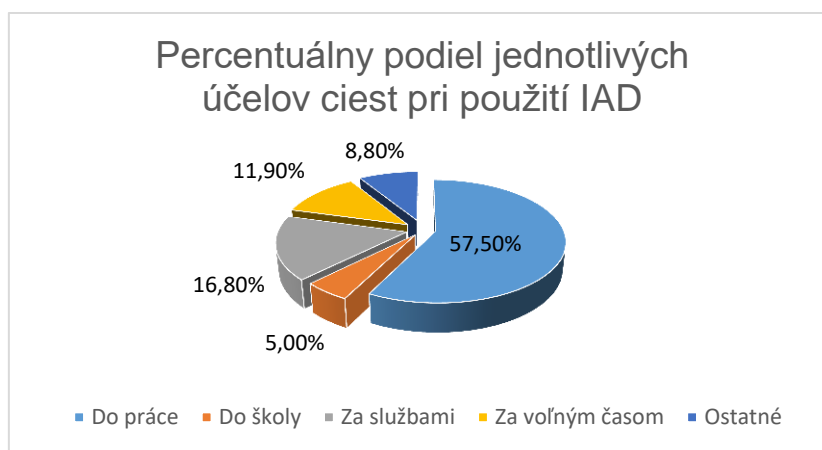
V deň prieskumu, ktorý bol vykonaný v rámci tvorby Územného generelu 2015, vykonal 35,1 % obyvateľov Bratislavy aspoň jednu cestu automobilom. Na každého počtom vykonaných ciest automobilom pripadlo celkom 2,3 ciest a cesty do zamestnania alebo za vzdelaním predstavovali v ich počte 0,9 cesty (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).

Tabuľka 59: Počet motorových vozidiel - stav k 31.12. (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)

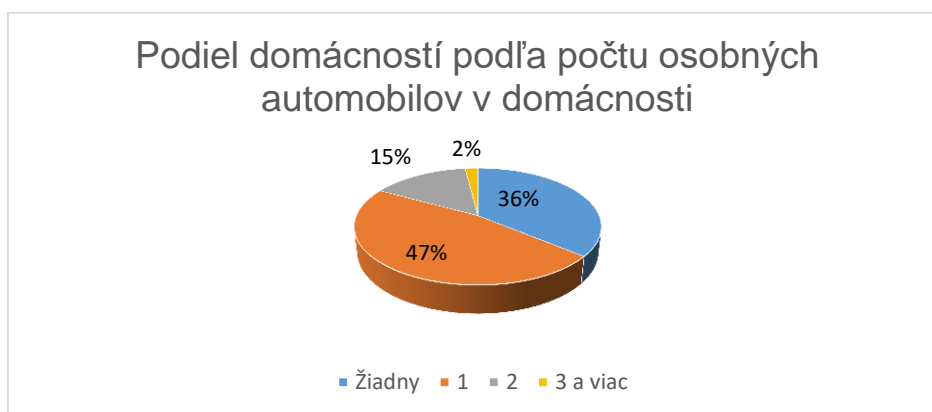
Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vozidlá spolu	277 502	286 415	297 877	308 319	318 278	324 178	335 134
z toho							
osobné vozidlá	201 883	204 518	214 716	225 765	236 622	243 715	254 340
nákladné vozidlá	47 482	51 252	50 601	48 090	45 529	42 844	41 457
špeciálne nákladné vozidlá	2 301	2 665	2 775	2 794	2 865	2 847	2 843
autobusy	1 334	1 295	1 333	1 216	1 230	1 202	1 248

motocykle	8 177	9 130	9 969	10 799	11 482	12 847	13 441
ťahače	2 972	3 512	4 000	4 666	5 093	5 210	5 414
traktory	629	667	678	679	712	737	773
prípojnÉ vozidlÁ	12 713	13 264	13 624	14 902	14 392	14 699	15 149
pracovné stroje samohybné	11	111	165	217	306	437	469

Graf 33: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití individuálnej automobilovej dopravy (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

Graf 34: Podiel domácností podľa počtu osobných automobilov v domácnosti (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

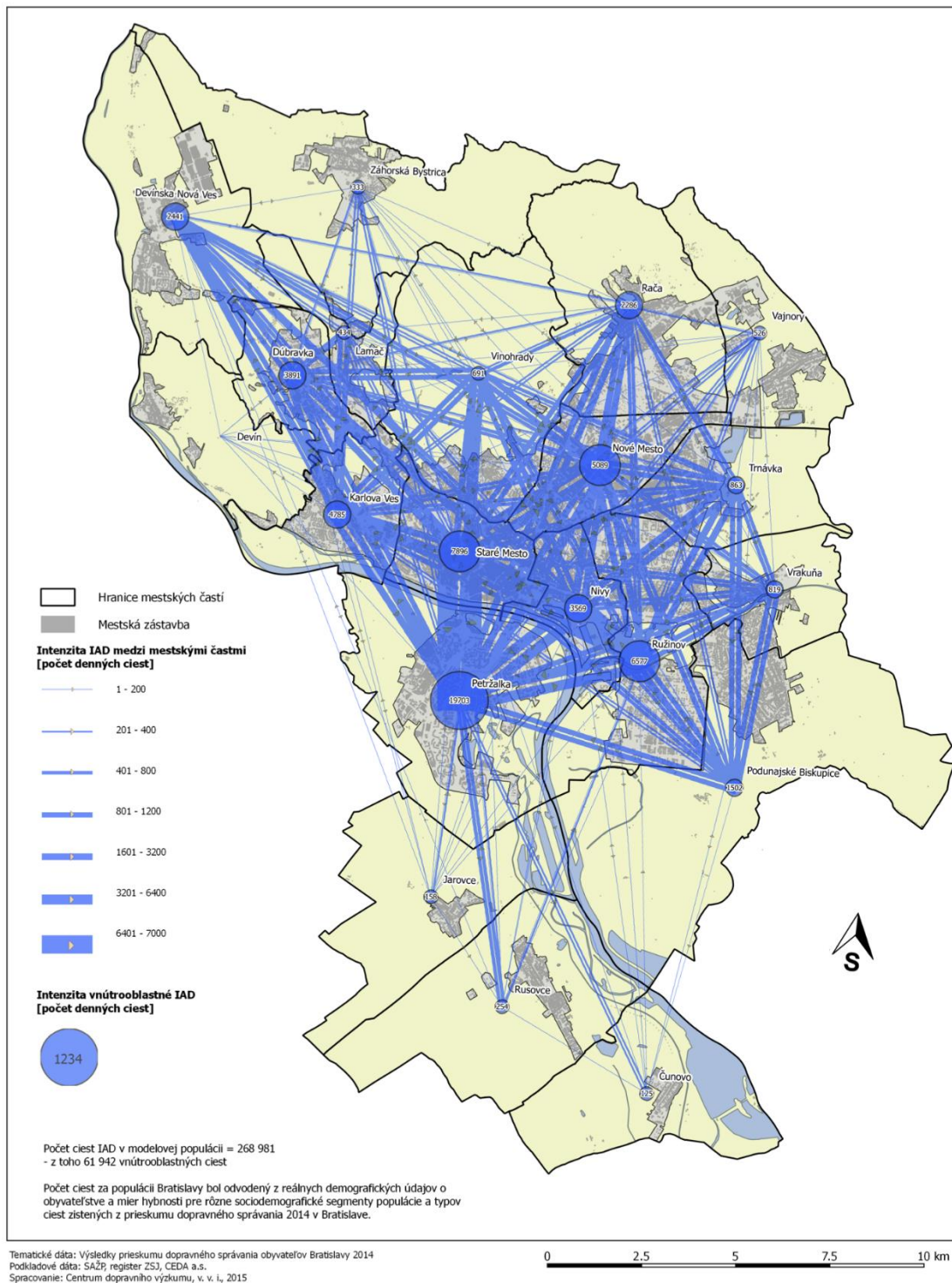
Tabuľka 60: Nehodovosť podľa okresov v roku 2014 v jednotlivých okresoch Bratislavy (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)

Ukazovateľ	v okrese Bratislava					
	Spolu	I	II	III	IV	V
Počet dopravných nehôd spolu	1 765	278	487	281	291	428
z toho zavinené vodičmi motorových vozidiel spolu	1 549	237	425	238	252	397
z toho pod vplyvom alkoholu	107	15	30	20	21	21
z toho s následkami na zdraví	391	46	118	75	73	79
Počet zranených alebo usmrtených osôb spolu	442	53	133	83	79	94
z toho pod vplyvom alkoholu						
usmrtené	10	-	3	1	3	3
zranené ťažko	80	12	35	13	12	8
zranené ľahko	352	41	95	69	64	83
Vecná škoda (mil. Eur)	5,0	0,7	1,4	0,7	0,9	1,3

Obrázok 3: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

SMER A INTENZITA CIEST – INDIVIDUÁLNA AUTOMOBILOVÁ DOPRAVA

PRIESKUM DOPRAVNÉHO SPRÁVANIA OBYVATEĽOV 2014

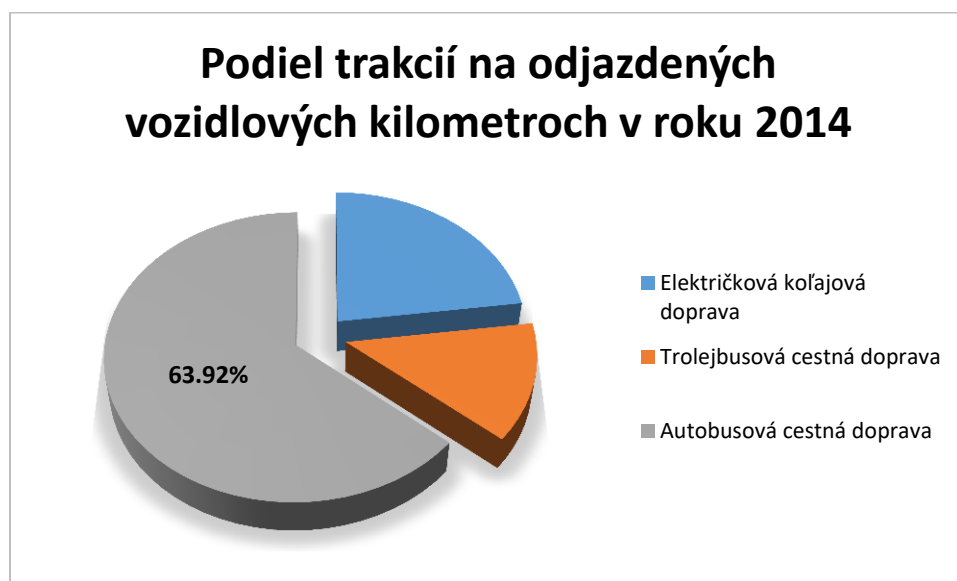

6.1.10.2 Mestská hromadná doprava

Začiatky mestskej hromadnej dopravy (MHD) na území Bratislavy siahajú do roku 1895, kedy bola zahájená prevádzka na prvej električkovej trati práve na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. V súčasnosti do územia mestskej časti zasahujú všetky tri zložky systému MHD Bratislavy: električková, trolejbusová a autobusová doprava.

Prevádzkovateľom MHD je Dopravný podnik mesta Bratislavy, a. s., (DPB) ktorého 100%-ným vlastníkom je mesto Bratislava. V roku 1999 bola na území mesta zavedená v skúšobnej prevádzke integrovaná doprava, na ktorú neskôr v roku 2001 nadviazala I. etapa Bratislavskej integrovanej dopravy (BID), v ktorej sa do systému zapojila okrem DPB a Železníc Slovenskej republiky aj Slovenská autobusová doprava. BID od 01.11.2015 spustil definitívne tretiu etapu Integrovaného dopravného systému Bratislavského kraja, súčasťou ktorého bolo aj zavedenie jednotného cestovného lístka platného nie len v MHD, ale aj v ostatných dopravných prostriedkoch na území Bratislavského samosprávneho kraja. Z pohľadu podielu prepravnej práce podľa platného územného plánu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, bol jej pomer v roku 1990 MHD : IAD na úrovni 75 : 25, v roku 2002 sa pomer zmenil na 59 : 41 (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Graf 35: Podiel trakcií na odjazdených vozidlových kilometroch v roku 2014 (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

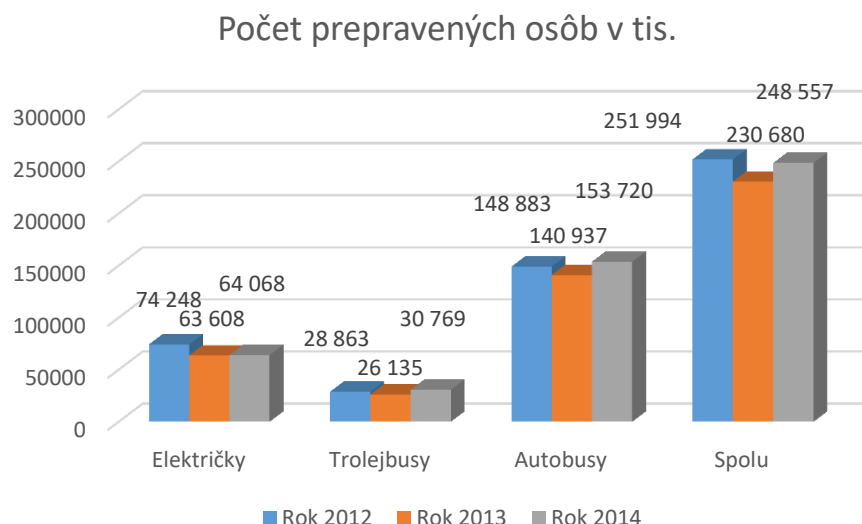

Tabuľka 61: Mestská hromadná doprava - stav k 31.12. (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dĺžka prepravnej siete spolu (km)	497,7	589,7	685,7	686,0	691,7	693,8	697,4
z toho							
električky	39,5	39,5	39,5	38,3	36,9	38,3	38,6
trolejbusy	41,5	41,5	41,5	45,7	45,7	48,1	48,6
autobusy	417,7	508,7	604,7	602	609,2	607,4	610,2

Dopravný podnik Bratislava k 31.12.2012 disponoval celkovým počtom 813 vozidiel, z toho - 228 vozidiel boli električky, 117 trolejbusy, 468 autobusy. Na území Bratislavy sa k 31.12.2006 nachádzalo spolu 1236 zastávok, z toho 152 električkových, 70 trolejbusových, 878 autobusových a 136 spoločných (IMHD, 2016). V roku 2015 pribudla na Radlinského ulici prvá zastávka spoločná pre autobusy a električky tzv. „viedenského typu“.

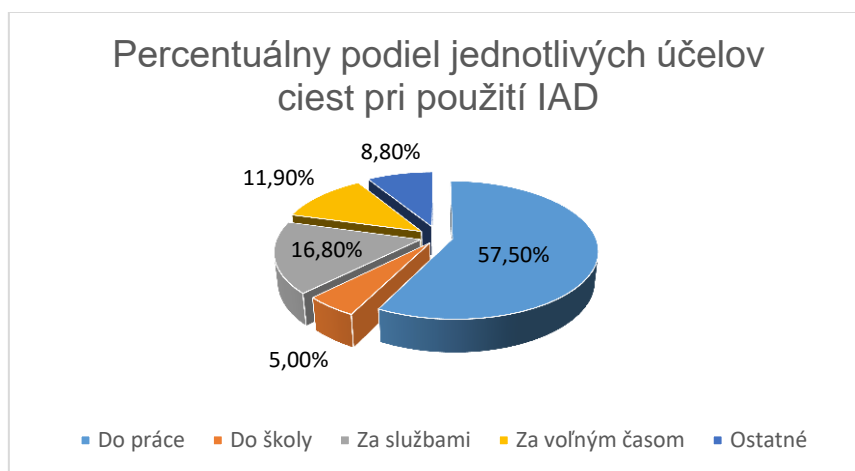
Graf 36: Počet prepravených osôb v tis.31.12. – stav k 31.12. (Výročná správa Dopravného podniku Bratislava, 2014)

Verejnú dopravu (autobus, trolejbus, električka, regionálny autobus, vlak) v roku 2014 podľa platného Územného generelu dopravy využíva 36,1 % obyvateľov Bratislavy, z nich 65,3 % ju využíva pravidelne. 27,1 % obyvateľov Bratislavy vlastní časový cestovný lístok na MHD (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).

Najväčší počet ciest verejnej hromadnej dopravy (VHD) mal začiatok a koniec na území Bratislavy (90,6 %). Regionálnu autobusovú dopravu využilo v rozhodujúci deň prieskumu 0,3 % obyvateľov Bratislavy. Účely ciest vykonané verejnou dopravou sú znázornené v grafe č. 37: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití VHD (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).

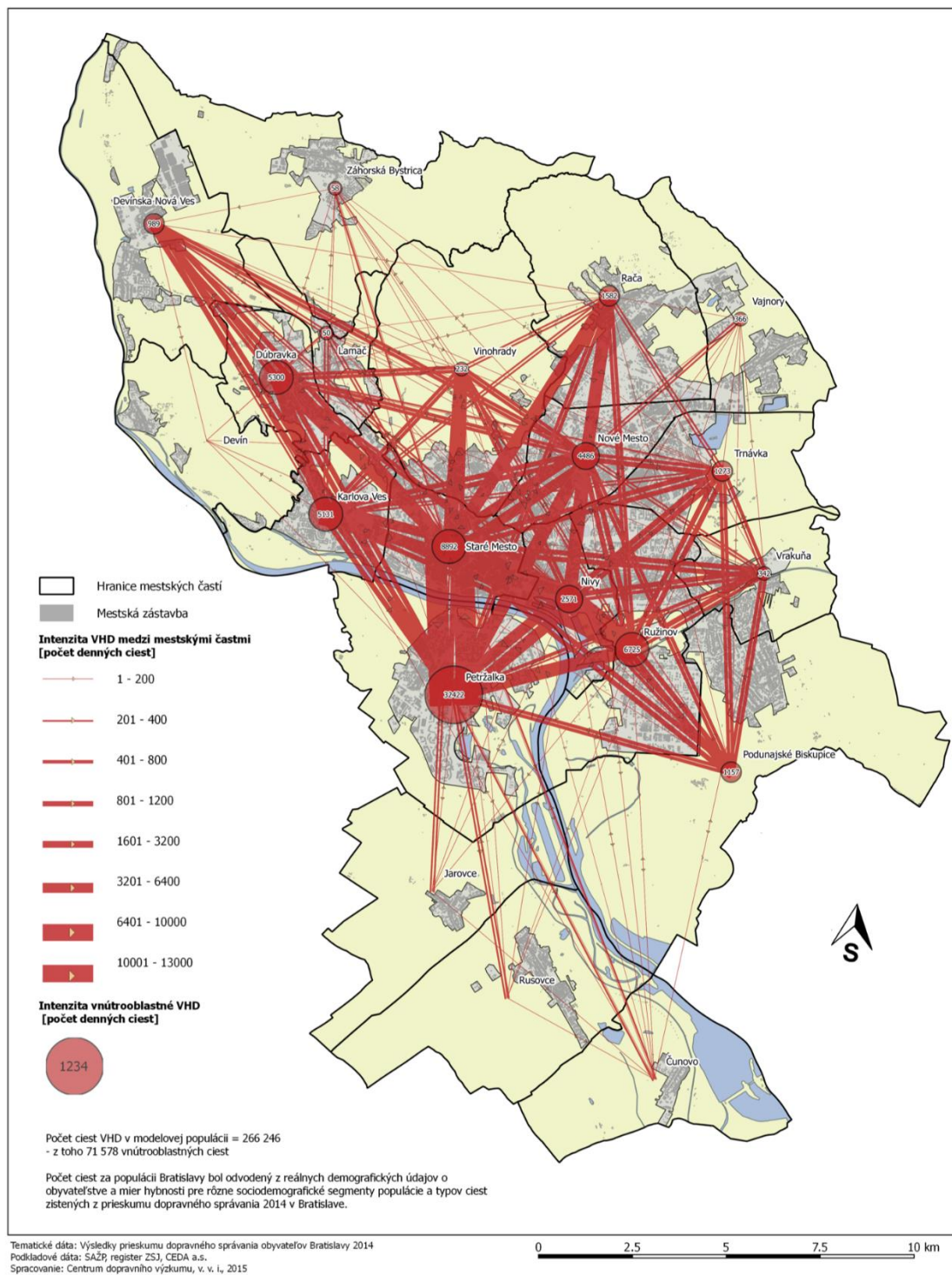
Graf 37: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití verejnej hromadnej dopravy (Územný generel dopravy hl. mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2014)

Obrázok 4: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

SMER A INTENZITA CIEST – VEREJNÁ HROMADNÁ DOPRAVA

PRIESKUM DOPRAVNÉHO SPRÁVANIA OBYVATEĽOV 2014

6.1.10.3 Cyklistická doprava

Na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto v poslednom období zreteľne cítiť dopyt po nemotorovej doprave, s čím súvisí aj postupné pribúdanie značených cyklotrás. V septembri 2014 mesto prijalo dokument „Rozvoj cyklistickej a pešej dopravy“ (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, 2014), ktorý slúži ako podklad pre spustenie procesu obstarávania územného generelu cyklistickej a pešej dopravy.

V mestskom zastupiteľstvom prijatom dokumente „Záverečná správa podpory nemotorovej dopravy v Bratislave“ sa uvádza, že v čase jej vypracovávania bolo k máju 2013 na území mesta takmer 98 km cyklistických chodníkov. Tieto cyklistické chodníky sú však okrem trás mestského komunikačného systému zaradené aj medzi Medzinárodné cykloturistické trasy, vid'. tabuľka 62: Medzinárodné cykloturistické trasy.

Tabuľka 62: Medzinárodné cykloturistické trasy

Dunajská cyklistická cesta EuroVelo 6 :	Hraničný prechod Petržalka/Berg – most SNP – Starý most – most Apollo – Prístavný most – hr.pr. Čunovo/Rajka
Dunajská cyklistická cesta EuroVelo6 :	Prístavný most – Zimný prístav – Hamuliakovo
Cesta Železnej opony EuroVelo 13 :	Devínske Jazero – Devínska Nová Ves – Devín – most Lafranconi – petržalské korzo – žst. Bratislava Petržalka – Kopčianska ulica hr. pr. Jarovce/Kittsee

Podľa prijatého dokumentu sú cyklistické komunikácie v hlavnom meste rozdelené na okruhy a radiály. Viacero z týchto komunikácií sa týka aj mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (tabuľka 63 a 64, obrázok 5).

Tabuľka 63: Okruhy cyklotrás (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, 2014)

	Okruh
0 2	Rybné nám. - Židovská - Staromestská - Štefánikova - Šancová - Legionárska - Karadžičova - Dostojevského rad - Šafárikovo nám. - Gondova - Pozn: úsek po Šancovej po realizácii Severnej tangenty Fajnorovo nábr. - Vajanského nábr. - Rybné nám.
0 3	Mudroňova - Stará vinárska - Pažického - Na Slavíne - Mišíkova - Boženy Němcovej - Hlboká cesta - Hlavná stanica - Dobšinského - Smrečianska - Račianske mýto - Račianska - Kominárska - Trnavské mýto - Trnavská cesta - Miletičova - Košická - Most Apollo - Einsteinova - Most SNP
0 4	Pionierska - Jarošova - Bajkalská - Prístavný most - Dolnozemska cesta - Gettingova - Poloreckého - Haanova - Nám. hraničiarov - Rusovská cesta
0 5	Kutlíkova - Pajštúnska - Bratská - Kopčany - Kapitulské pole - Most Lafranconi - Mlynská dolina - Brnianska - Opavská - Jaskový rad - Tupého - Sliacka - Račianska - Pluhová - Hattalova - Zátisie - Tomášikova - Kaštieľska - Parková - Domové role
0 6	severná časť: Harmincova - Valentína Matru - Rázsochy - Cesta na Klanec východná časť: Nobelova - Odborárska - Vajnorská - Magnetová - Chemická - Doležalova - Krasinského - Trnavská cesta - Vrakunská cesta - Astronomická - východná strana Pošne - Gagarinova (po revitalizácii areálu Istrochemu možnosť vedenia priamo cez areál v predĺžení

	Magnetovej od Vajnorskej k Račianskej).
	južná časť: Chorvátske rameno - Antolská - Lietavská - Zadné lúky - Kapitúlske pole
07	severná časť: Dúbravčická - Podháj - Cesta na Klanec
	východná časť: Pekná cesta - Bojnická - Galvaniho - Astronomická južná časť: hrádza - Petržalka Južné mesto - Janíkov dvor
08	severná časť: Most slobody - Istrijská - Eisnerova - predĺženie Eisnerovej k ceste I/2
	východná časť: Rača - Východné - Staviteľská - Zlaté piesky - Studená - Pestovateľská - Ivanská cesta - os územia Pharos - napojené na trasu R16
	južná časť: Podunajské Biskupice (R16 - Orenburská a Odeská - Vetvárska - Trojičná nám.) - Lieskovec - 6. most cez Dunaj (D4) - Jarovce - Kittsee
09	severná časť: Most slobody - Mlynská - Jána Jonáša - Bratislavská - Tatranská - Kollárova - Na Vlčokách - Pútnická - smer Marianka
	východná časť: Rača - Rybníčná - Vajnory
	južná časť: petržalská hrádza (EV6) - Irkutská - Vývojová - Cezpoľné oráčiny - Deutsch Jahrndorf
010	Sv. Jur. - Šúrsky kanál (JURAVA) - Ivanka (okolo letiska) - Most pri Bratislave - Dunajská Lužná - Kalinkovo - Hamuliakovo - kompa - Čunovo - trojmedzie

Tabuľka 64: Radiály cyklotrás (Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, 2014)

Číslo	Názov
R11	Dúbravská: Rybné nám. - Nábr. arm. gen. L. Svobodu - Botanická - Líščie údolie - M. Sch. Trnavského - Saratovská - Agátová - Bory - cesta II/505 - Volkswagen
R12	Lamačská: Hurbanovo nám. - Hodžovo nám. - Banskobystrická - Nám. slobody - Štefanovičova - Šancová - Hlboká cesta - Prokopa Veľkého - Brnianska - K Železnej studienke - Cesta na Červený most - Zidiny - Segnáre - Pod násypom - Hodonínska - cesta I/2 - Záhorská Bystrica - smer Stupava
R13	Račianska: Hurbanovo nám. - Obchodná - Radlinského - Račianske mýto - Račianska - Žitná - Čachtická - Kubačova - Rustaveliho - Pri Vinohradoch - JURAVA (smer Sv. Jur)
R14	Vajnorská: Hurbanovo nám. - Obchodná - Radlinského - Floriánske nám - Bluementálska - Krížna - Trnavské mýto - Vajnorská - Cesta na Senec - Pri starom letisku - Roľnícka - smer Čierna voda
R16	Ružinovská: Nám. SNP - Kamenné nám. - Špitálska - Záhradnícka - Ružinovská - Mlynské luhy - Na piesky - Brezová - Priehradná - Dvojkrížna
R17	Prievozska: Štúrova - Dunajská (alternatívne Kamenné nám. - Cintorínska) - Mlynské nivy - Hraničná - Stachovská
R18	Petržalská: Štúrova - Šafárikovo nám. - Starý most - Jantárová cesta (NIE popri Chorvátskom ramene!!!) - Ovocná (Jarovce) - Balkánska (Rusovce) - Petržalská (Čunovo)

R19	Kopčianska (Petržalské korzo): Rybné nám. - Most SNP - Einsteinova - Petržalské korzo - Kopčianska - smer Kittsee
R20	Priečna os: Hlavná stanica - Nám. Franza Liszta - Štefanovičova - Nám. slobody - Imricha Karvaša - Floriánske nám. - Májkova - Sasinkova - Poľná - Budovateľská - AS Mlynské nivy - Chalupkova
R21	Hradná: Zámocká - Škarniclova - Koreničova - Dankovského - Tvarožkova - Bartoňova - Fándlyho - Myjavská - Slávičie údolie - Svetlá - Tichá - Slávičie údolie - Staré grunty
R22	Kramárska: Židovská - Pilárikova - Zochova - Podjavorinskej - Kozia - Šulekova (v opačnom smere Šulekova - Palisády - Svoradova - Židovská) - Timravina - Mišíkova - Havlíčkova - Prokopa Veľkého - Lesná - Gorazdova - Ďurgalova - Jahodová - Jakubíkova - Magurská - Vlárská - Koliba - Kamzík
R26	Páričkova - Trenčianska: Karadžičova - Páričkova - Dulo vo nám. - Trenčianska
R27	Malodunajská: Šafárikovo nám. - Pribinova - Prístavná - hrádza - Malý Dunaj - Malodunajská - Podunajská - Leknová - hranica mesta
R28	Čunovská: Starý most (pravý breh) - pravobrežná hrádza Dunaja - Čunovo
R29	Wolfsthalská: Starý most (pravý breh) - Viedenská cesta - pravobrežná hrádza Dunaja - hraničný prechod Berg
R33	Podkarpatská: Podkolibská - Tupého - Sliachka - Muštová (v opačnom smere Lipovinová) - vinohrady - Horská - vinohrady - Vtáčikova - Alstrova - Pri Vinohradoch
R34	Novomestská: Trnavské mýto - Kukučínova - Janoškova
R35	Trnávka: Trnavské mýto - Trnavská cesta - Rožňavská - napojenie na R14 pri Zlatých pieskoch
R36	Biskupická: Dulo vo nám. - Spišská - Zvolenská - Miletičova - Prievozská - Gagarinova - Mlynské luhy - Prúdomá - Slnecnicová - Hrušovská - Čučoriedkova - Popradská - Geologická - Podunajská - Komárovská - Nákovná - Biskupská - Trojičné nám. - Padlých hrdinov - Vinohradnícka - smer Miloslavov
R47	Slovnaftská: Prístavný most - Slovnaftská - Kazanská
R48	Starohájska - Dolnozemska: Chorvátske rameno - Nám. hraničiarov - Starohájska - Dolnozemska - Slnecnice (Južné mesto) - napojenie na R28
R51	Devínska: Most Lafranconi - Karloveské rameno - Devínska cesta - Devín - Devínska Nová Ves - Devínske Jazero
R52	Patrónka - Dúbravka: Patrónka - Dúbravská cesta - Polianky - Húščavova - Beňovského - Alexyho - Dražická - Agátová - napojenie na R11 (okolo Technického skla po starej ceste do DNV)
R55	Letisková: Trnavská cesta - Ivanská cesta - Letisko
R57	Rovinská: Malý Dunaj (napojenie na R27) - komunikácia západne a južne od Slovnaftu - hrádza smerom na Rovinku
R59	Hraničná: Hraničný prechod Berg - os priestoru západne od diaľnice D2 - Bažantnica - Horný hon - Stredný hon - Dolný hon - Cezpoľné oráčiny - Trojmedzie
R62	Krčace - Lamač: Napojenie na trasu R11 - zimný štadión - ŽST Lamač - Lamačská - napojenie na trasu

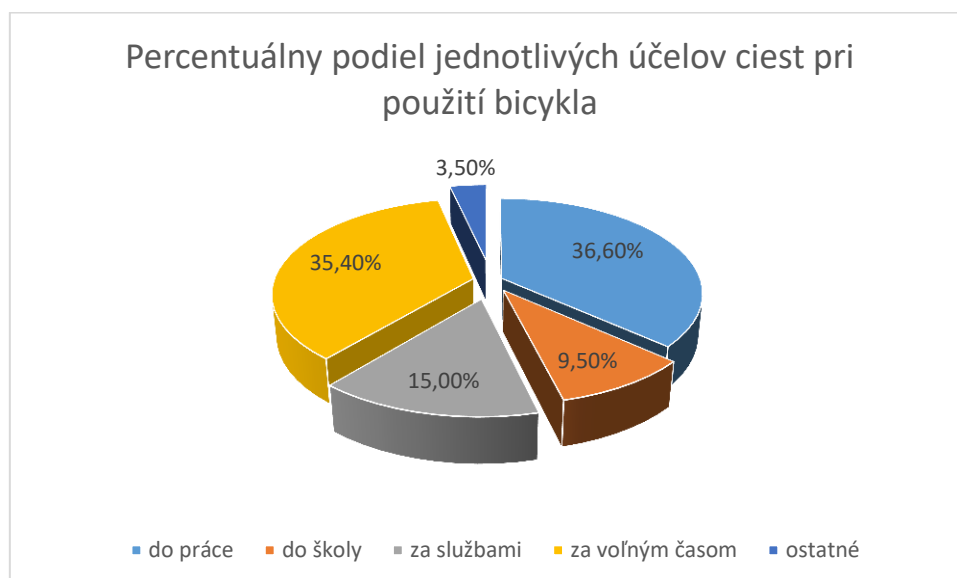

	R12
R74	Východná: Napojenie na trasu R13 - Východné - os územia medzi Račou a Vajnory - JuRaVa - Čierna Voda
R84	Východné - Vajnory (Rendezská): Východné - Príjazdna - Vajnory
R85	Ivanská: južná a východná strana Zlatých pieskov - Ivanka pri Dunaji
R98	Pravobrežná: Čunovo (hrádza) - Vojka

Cyklistická doprava podľa platného územného plánu hlavného mesta má v meste však len zanedbateľný význam v delbe prepravnej práce, avšak pripúšťa, že trend rastúceho záujmu o cyklistickú dopravu na území veľkých miest prichádza spravidla s budovaním a rozširovaním siete bezpečných mestských cyklistických chodníkov (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Z dát prieskumu (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy 2014) vyplýva, že 52,4 % obyvateľov Bratislavy má vo svojej domácnosti bicykel a 44,7 % obyvateľov Bratislavy uvádza, že bicykel osobne nevlastní, ale má ho k dispozícii na využívanie. Pre svoju prepravu po meste využíva bicykel však len 1,6 % obyvateľov Bratislavy.

Graf 38: Percentuálny podiel jednotlivých účelov ciest pri použití bicykla (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy 2014)

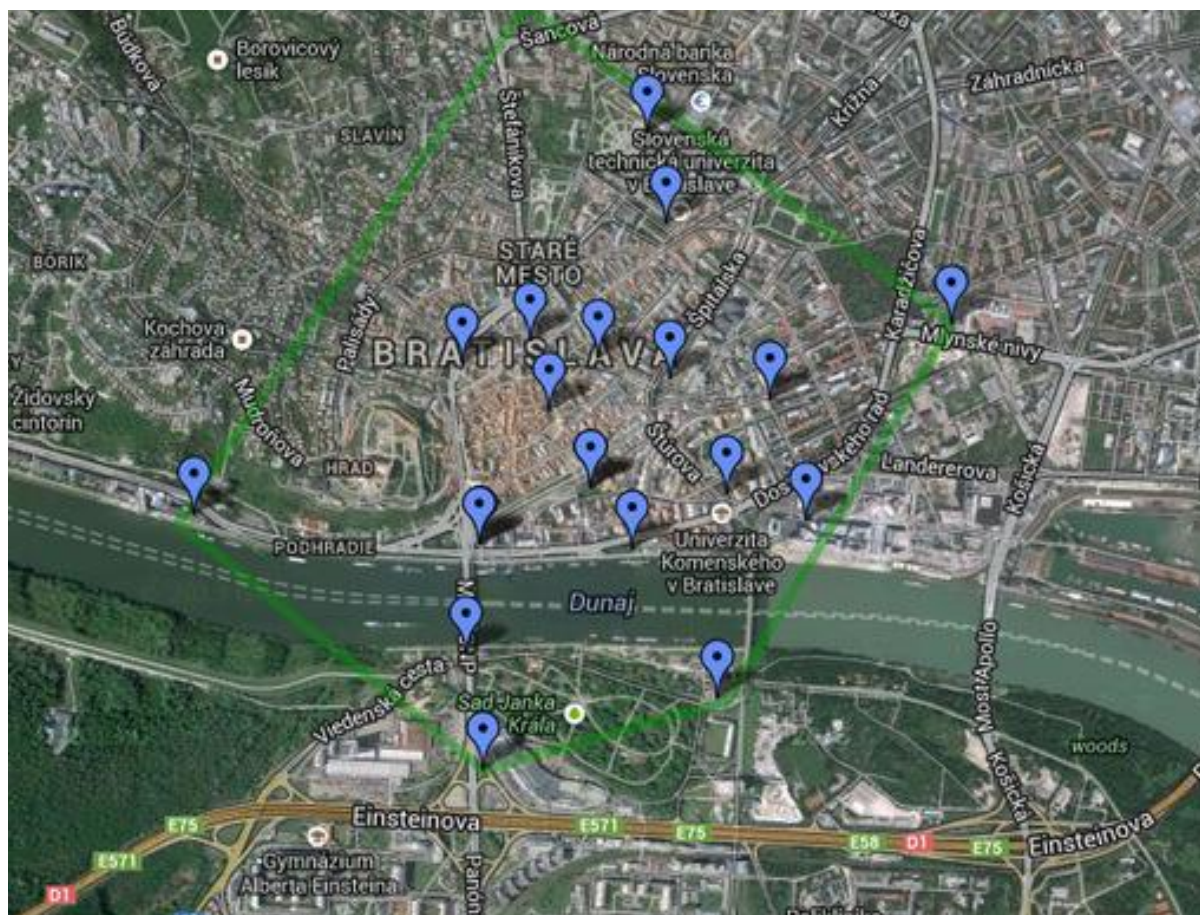
Podľa správy Podpora nemotorových spôsobov dopravy v Bratislave (PNSDvBA) v niektorých častiach Bratislavy existuje niekoľko dobrých cyklistických trás, absentuje však ich vzájomné prepojenie. Pri ďalšom rozvoji je dôležité sústrediť sa na vybudovanie koncepcnej siete cestnej infraštruktúry, ktorá umožní efektívny spôsob rozvoja cyklistickej infraštruktúry v Bratislave. Budovanie takejto koncepcnej siete by malo vychádzať podľa dokumentu z logického prepojenia rezidenčných oblastí s hlavnými destináciami v meste, ako napr. centrum mesta a obchodné centrá. Na obrázku č. 5 sú zobrazené hlavné cyklotrasy v Bratislave podľa (PNSDvBA). K zvýšeniu atraktivity cyklistickej prepravy na území mestskej časti by mal prispieť aj koncom roku 2015 dokončený úsek Štúrova a prepojenie Starého Mesta a Petržalky cez „Starý most“.

Obrázok 5: Cyklistické trasy na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

K zvýšeniu podielu deľby prepravnej práce mal už v roku 2014 v Bratislave prispieť aj takzvaný „bike sharing“, ktorý sa však zastavil na výbere prevádzkovateľa systému. Napriek tomu, že o celom systéme rozhodoval primárne Magistrát hlavného mesta, takmer kompletná infraštruktúra mala byť vybudovaná na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, s výnimkou troch staníc na petržalskom brehu Dunaja (Obrázok č. 6: Návrh rozmiestnenia staníc).

Obrázok 6: Návrh rozmiestnenia staníc

Zdroj: (BA, 2013)

O alternatívu mestského systému „bike sharingu“ sa v Bratislave postarali združenia Cyklokoalícia a Cyklokuchyňa vybudovaním komunitného systému „white bikes“.

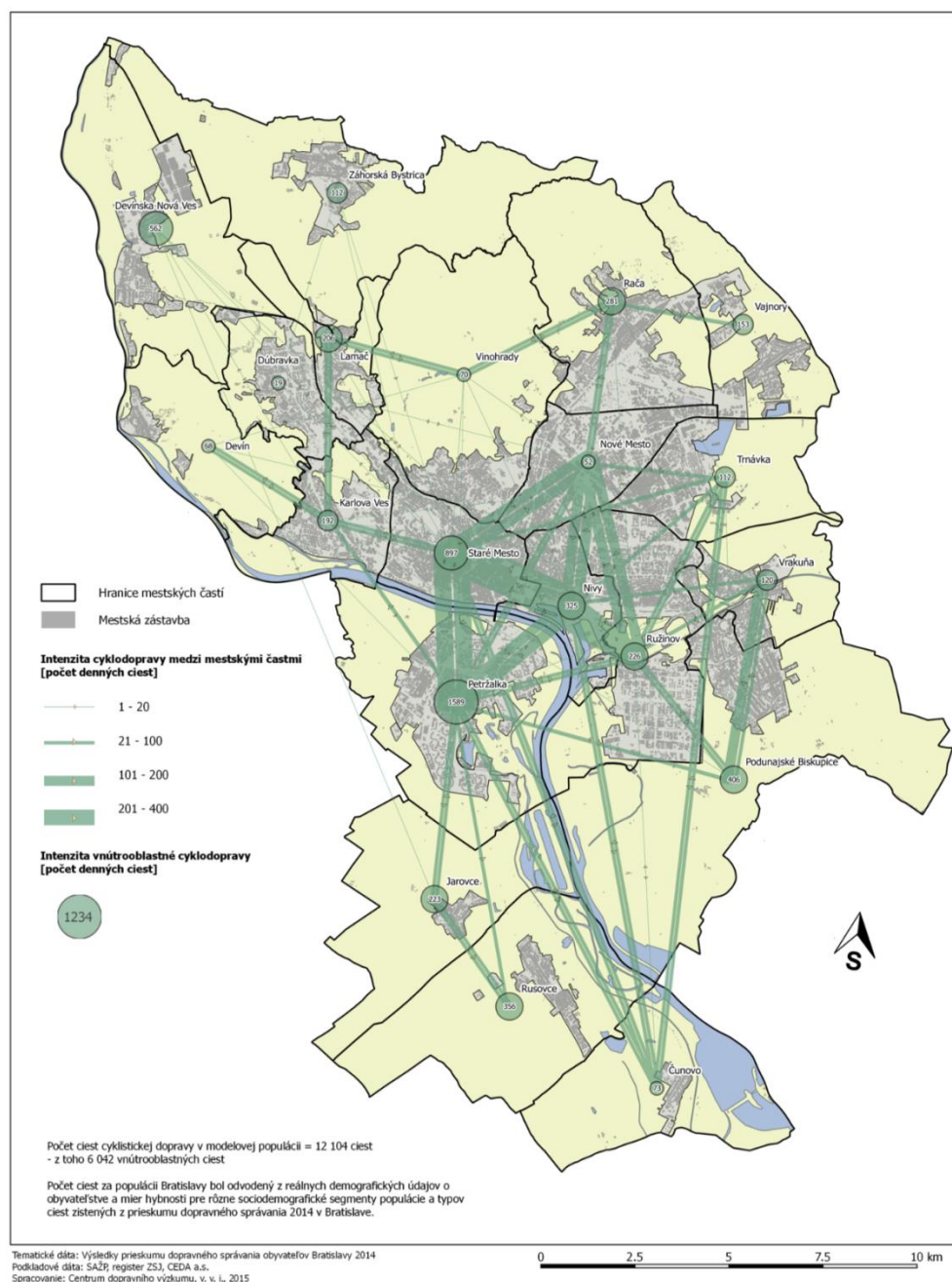
Parkoviská na bicykle

V Bratislave neexistujú pre bicykle žiadne veľké parkoviská. Namiesto toho sú v centre mesta vo viacerých lokalitách rozmiestnené stojany na bicykle. Počet stojanov je od miesta k miestu rozdielny, od 2 do 10 kusov, kde sa dá odstaviť 4 až 12 bicyklov. Tento počet stojanov môže podľa záverečnej správy podpory nemotorových spôsobov dopravy v Bratislave postačovať pre rok 2013, ale určite nebude dostatočný pre potreby vyššieho počtu cyklistov v najbližších rokoch. Podľa portálu OMA sa k 31.05.2016 na území mestskej časti nachádza 123 cyklostojanov.

Obrázok 7: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

SMER A INTENZITA CIEST – CYKLISTICKÁ DOPRAVA PRIESKUM DOPRAVNÉHO SPRÁVANIA OBYVATEĽOV 2014

6.1.10.4 Pešia doprava

Podľa platného územného plánu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy tvorí pešia doprava asi 30% z celkového denného počtu ciest na území mesta, čo predstavuje vyše 500 tisíc peších ciest za deň (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Pre pešiu dopravu je v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto rozvinutá sieť chodníkov, ktorá sa nachádza pozdĺž takmer celej siete na území mestskej časti. V Starom Meste má pešia doprava jedinečné postavenie, nakoľko v historickom jadre mesta takmer celú uličnú sieť vyplňa dnes už kompletná pešia zóna. V oblastiach vysokej koncentrácie dopravy podporuje sieť komunikácií pre peších aj sústava podchodov,

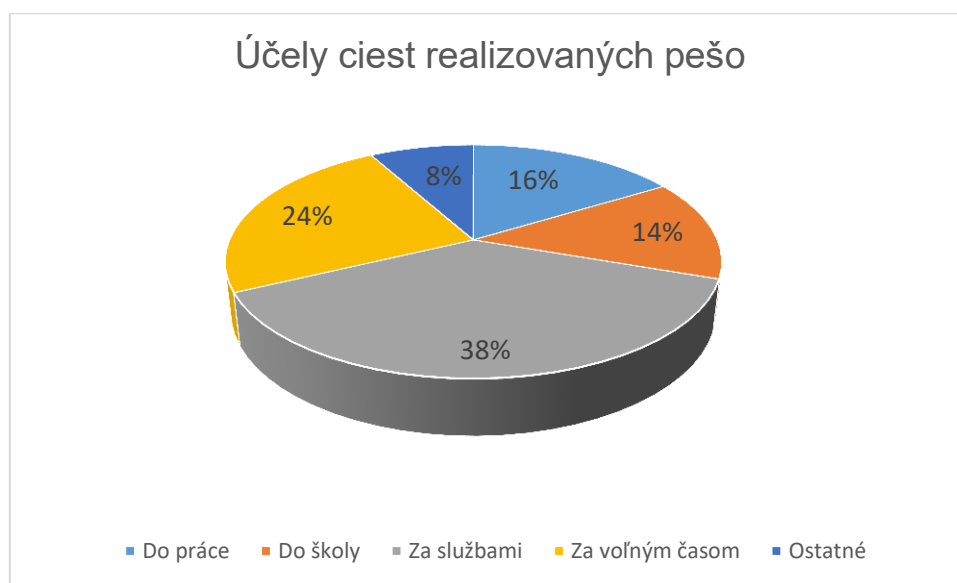
respektíve nadchodov. K sieti peších komunikácií na území mestskej časti značne prispel aj novovybudovaný Starý most, ktorý je súčasťou nosného koľajového systému MHD v Bratislave, určeného pre koľajovú, cyklistickú a pešiu dopravu.

Chodníky sú vybudované popri väčšine ciest v Bratislave. Možnosť áut parkovať na chodníkoch však predstavuje značné obmedzenie a zodpovedá za nízku mieru bezpečnosti chodcov. Okrem toho sú mnohé chodníky vybudované nad alebo pod úrovňou ciest, čo znižuje pohodlie pohybu chodcov. Podľa slovenskej legislatívy je parkovanie áut na chodníku legálne, pokiaľ parkujúce auto ponechá chodcom priestor široký 1,5 m (Územný generel dopravy hl. Mesta SR Bratislavy, 2014).

Napriek značnému množstvu komunikácií určených pre pešiu dopravu je v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto táto doprava často na okraji záujmu.

Na komunikáciách pre peších sa vyskytujú aj mnohé iné limity, problémovými sú najmä kvalita takejto komunikácie, osadenie alebo zastarané zábradlia, stĺpy, značenie prechodov pre chodcov, viditeľnosť a technická úprava vodorovného dopravného značenia nevyhovujúca podmienkam v čase, keď je vozovka mokrá a vytvára tak nebezpečenstvo nie len pre peších, ale aj pre ostatných účastníkov motorovej, ale aj nemotorovej dopravy. Značné bariéry na týchto komunikáciách vytvárajú aj reklamné zariadenia, všade prítomný vizuálny smog a kvalita verejných priestorov.

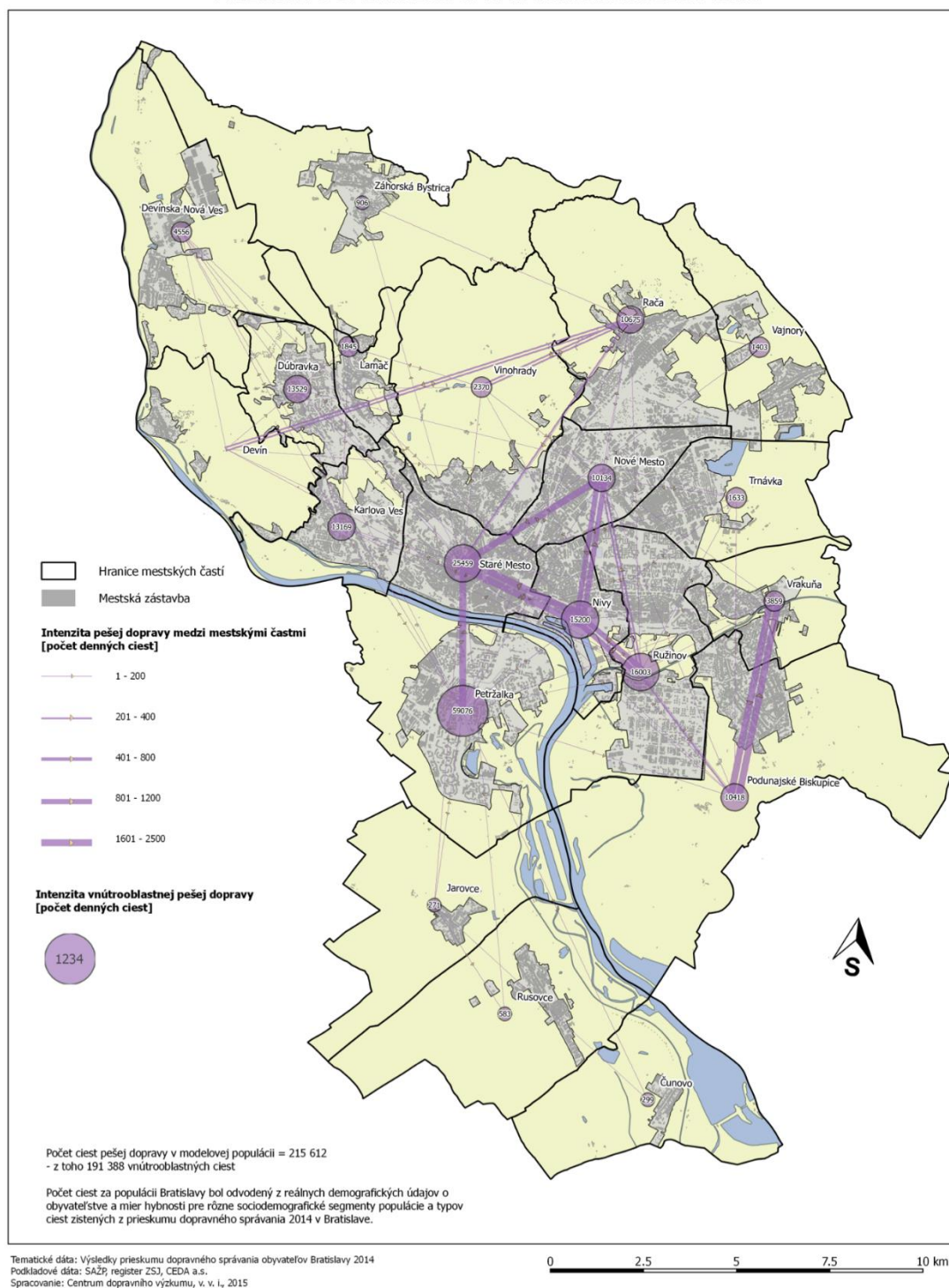
Graf 39: Účely ciest realizovaných pešo (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

Obrázok 8: Smer a intenzita ciest (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

SMER A INTENZITA CIEST – PEŠIA DOPRAVA

PRIESKUM DOPRAVNÉHO SPRÁVANIA OBYVATEĽOV 2014

Bezbariérovosť

Osobitnou skupinou ľudí, na ktorých je pri projektovaní alebo rekonštrukcii peších komunikácií nutné myslieť, sú občania so zdravotným postihnutím, seniori a matky s deťmi. Pre tieto skupiny sú značnou bariérou nefunkčné eskalátory v podchodoch, v zime neudržiavané lávky nadchodov, ale aj nástupné

obrúbničky v okolí prechodov pre chodcov. Problémom je tiež pôsobnosť vo veci spravovania poškodených obrúbnikov pozdĺž cestnej komunikácie, alebo aj stromoradia, ktoré vytvárajú ďalšiu bariéru pre peších a aj pre cyklistov.

6.1.10.5 Statická doprava

Statická doprava je popri dlhodobom náraste počtu motorových vozidiel a miere ich využívania všeobecným problémom vo všetkých častiach mesta (tabuľka 65). Ako uvádza územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (2007), na území celého mesta chýba cca 60 000 odstavných a parkovacích plôch. Hoci najhoršia situácia je v husto obývaných obytných častiach mesta (Petržalka, Dlhé Diely), mestská časť Bratislava - Staré Mesto má z hľadiska denného cyklu požiadaviek na statickú dopravu osobitné postavenie v rámci Bratislavy. Podľa platného územného plánu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy sa očakáva nárast počtu osobných automobilov z počtu 188 137 (2002) na 275 460 (2030). Z toho dôvodu bola už v roku 1992 na území Starého Mesta zavedená regulácia parkovania formou celoplošného systému plateného parkovania, čím sa znížilo nežiaduce dlhodobé státie v centre mesta a zefektívnilo sa využívanie parkovacích plôch v priebehu dňa. V čase uvedenia systému do prevádzky bolo takto vyčlenených 4400 parkovacích miest (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Pre účely efektívnejšieho prerozdelenia parkujúcich osobných automobilov s cieľom zjednodušiť vyhľadávanie voľných parkovacích miest bol po roku 2000 v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto zavedený elektronický informačný navigačný systém. V polovici roku 2006 bolo prijaté Všeobecne záväzné nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 2/2006 o dani za užívanie verejného priestranstva, ktorá rozširovala pôvodné regulované parkovanie. Naposledy bola parkovacia politika mestskej časti Bratislava - Staré Mesto revidovaná a schválená uznesením Miestneho zastupiteľstva mestskej časti Bratislava - Staré Mesto č. 67/2012 zo dňa 26. júna 2012. Očakáva sa, že na jeseň 2016 by mal Magistrát hlavného mesta predstaviť parkovaciu politiku spoločnú pre celé mesto.

Z údajov dopravného prieskumu realizovaného v rámci prípravy Územného generelu dopravy hlavného mesta Bratislava je súčasný stav v oblasti statickej dopravy nasledovný:

Tabuľka 65: Stav v oblasti statickej dopravy (Centrum dopravného výskumu, 2015)

okres	Celkový počet vozidiel	Počet z EČV s BA	Počet z EČV mimo BA	Nelegálne parkujúce vozidlá
BA I. a BA III.	23 813	18 578	5 235	2 450
BA II.	27 710	21 644	6 066	3 143
BA IV.	19 649	16 065	3 584	1 738
BA V.	28 633	24 298	4 335	2 357

Tabuľka 66: Počet motorových vozidiel - stav k 31.12. (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2015)

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vozidlá spolu	277 502	286 415	297 877	308 319	318 278	324 178	335 134
z toho							
Osobné vozidlá	201 883	204 518	214 716	225 765	236 622	243 715	254 340
Motocykle	8 177	9 130	9 969	10 799	11 482	12 847	13 441
Iné	67 442	72 767	73 192	71 755	70 174	67 616	67 353

Z hľadiska úhrady aktuálneho parkovacieho systému, mestská časť Bratislava - Staré Mesto ako prvá na Slovensku uviedla od 1. júla 2008 v spolupráci s mestom Viedeň do života službu Mobil Parking. Služba je poskytovaná na parkovacích miestach, ktoré na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto spravuje BPS Park, a. s. Bratislava.

6.1.10.6 Železničná doprava

Železničný uzol Bratislava tvorí dôležitý komplex zariadení v sieti slovenských železníc. V súčasnom stave je do uzla zahrnutých 7 traťových smerov - Kúty, Trnava, Galanta, Dunajská Streda, Rajka (Maďarsko), Marchegg (Rakúsko) a Kittsee - Parndorf (Rakúsko). Na území mesta je 13 železničných staníc, 2 odbočky a 2 zastávky. Stavebná dĺžka železničných tratí na území mesta predstavuje 89 450 km, z toho je 52 515 km dvojkoľajných. Z celkovej dĺžky tratí je 66 % elektrifikovaných (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Záujmové územie pretína štvorica liniek z Bratislavy a jedna doplnková spojka zo Zohora do Záhorskej Vsi. Na všetkých tratiach je prevádzkovaná ako osobná, tak i zrýchlená a rýchliková doprava. Vlakom sú obsluhované všetky významné mestské oblasti. Zvyčajná frekvencia spojenia je v špičke 60 minút, mimo špičky a cez víkend 120 minút. S ohľadom na blízkosť k Bratislave môže frekvencia spojenia rásť.

Z Bratislavy miera diaľkové vlaky typu EC do troch destinácií. Smerom na západ do Viedne smeruje najviac vlakov, frekvencia spojov tu dosahuje až 30 minút. Do Českej republiky, do Brna, Ostravy či Prahy, odchádzajú vlaky približne raz za hodinu. S dvojhodinovou frekvenciou odchádzajú vlaky smerom na Budapešť a prípadne ďalej na Balkánsky polostrov (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).

Tabuľka 67: Cieľová stanica slovenskej trate (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014)

Číslo trasy	Východiskový Smer	Cieľová stanica
110	Bratislava	Závod
113	Záhorská Ves	Zohor
120	Bratislava	Košice
130	Bratislava	Šurany

131	Bratislava	Komárno
-----	------------	---------

Poloha najvýznamnejšej a najfrekventovanejšej osobnej železničnej stanice Bratislava-Hlavná stanica na severnom okraji mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je problematická, z dôvodu dopravnej preťaženia komunikácií a križovatiek v tomto priestore. Počet cestujúcich využívajúcich železničnú dopravu na dennú dochádzku do Bratislavy podľa platného územného plánu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy neustále klesá, avšak bratislavská Hlavná stanica zaznamenáva zo všetkých staníc na území mesta najvyššie obraty cestujúcich – až 66% (v roku 1995), kým ďalšia v poradí – železničná stanica Bratislava-Nové Mesto len 15% všetkých cestujúcich železnicou (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Až 34% všetkých cestujúcich, ktorí do mesta dochádzajú železnicou, smeruje do priestoru mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Približne 4/5 cestujúcich, ktorí do Bratislavy docestujú po železnici, pre dosiahnutie cieľa na území mesta ďalej využívajú MHD (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Klesajúci trend využívania železničnej dopravy z posledných rokov sa v roku 2014 rozhodla vláda Slovenskej republiky riešiť takzvanými „vlakmi zadarmo“ pre značnú časť obyvateľstva.

Od roku 2015 mesto začalo pripravovať doplnenie sietí nástupíšť na území mesta (TIOP). Ide o miesta, z ktorých by cestujúci mali možnosť efektívnejšie prestúpiť na MHD v meste a podporiť tak aj systém IDB.

V súvislosti s uvažovaným prerozdelením úloh železničných staníc na území mesta by si mohla železničná stanica Bratislava-Hlavná stanica ponechať kľúčovú úlohu v medzinárodnej, diaľkovej a vnútroštátnej železničnej osobnej doprave, kým prímestská a regionálna osobná železničná doprava by bola presmerovaná do ostatných staníc na území mesta. Toto riešenie by mestskej časti prinieslo odľahčenie predstaničného priestoru v okolí Hlavnej stanice a umožnilo by tak efektívnejšie využitie liniek MHD, ktoré sú v súčasnosti vedené do priestoru Hlavnej stanice z dôvodu veľkého podielu denných cestujúcich v prímestskej železničnej doprave smerujúcich do tejto stanice. Nákladná stanica sa v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nenachádza.

Železničnú dopravu na vnútroštátnej úrovni zabezpečuje Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. a linku Bratislava - Dunajská Streda – Komárno, spoločnosť Regiojet, a. s. (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014).

Hlavná stanica je v súčasnosti v nevyhovujúcom stave, nespĺňa bezbariérovú ani reprezentatívnu funkciu.

6.1.10.7 Letecká doprava

Letecká doprava nemá bezprostredný priestorový vzťah s územím mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Najbližšie medzinárodné letisko M. R. Štefánika sa nachádza na severovýchodnom okraji mesta vo vzdialenosti približne 9 km od centra hlavného mesta, v katastrálnom území mestskej časti Bratislava - Ružinov. Priame spojenie centra mesta s letiskom zabezpečuje denná autobusová linka MHD.

Letisko M. R. Štefánika – Airport Bratislava, a. s. (BTS) je najväčším letiskom v Slovenskej republike. Ročne vybaví spolu na prílete a odlete približne 1,5 milióna cestujúcich, približne 21 000 ton leteckého nákladu a zaznamená približne 25 000 pohybov lietadiel (tabuľka 68).

História letiska siaha do rokov 1947-1948, kedy sa začalo s jeho výstavbou. Do pravidelnej prevádzky bolo spustené v roku 1951. Po roku 2000 príchodom nízkonákladových leteckých spoločností, získalo

letisko Bratislava dôležitý rozvojový impulz a stalo sa jedným z kľúčových základní nízkonákladových leteckých spoločností v strednej Európe. V sieti letísk strednej Európy získala Bratislava z hľadiska počtu cestujúcich 6. pozíciu (Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy, 2014). V roku 2016 medzi hlavných prepravcov na letisku patria spoločnosti Ryanair, WizzAir, Czech Airlines, Smartwings, Go2Sky, Travel Service, tiež aj FlyDubai alebo Pobeda.

Z hľadiska priestorovej konkurencie je hlavným konkurentom bratislavského letiska viedenské letisko vo Schwechate. Hoci kapacitne ani ponukou služieb Letisko M. R. Štefánika nemôže konkurovať viedenskému letisku. Viedenské letisko má totiž 3 terminály a v roku 2014 zaznamenalo 22 mil. cestujúcich. K 30.5.2016 na letisku premávalo pravidelne 105 prepravcov do viac ako 160 destinácií (Vienna Airport, 2014).

Tabuľka 68: Počet vybavených cestujúcich 2010 – 2015 (BTS, 2016)

Druh dopravy	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pravidelná doprava	1 233 300	1 122 907	971 009	919 730	875 322	1 074 700
Nepriavidelná doprava	428 988	457 735	442 184	450 531	477 582	484 871
Ostatná doprava	3 416	4 422	2 817	2 817	2 721	4 740
Spolu	1 665 704	1 585 064	1 416 010	1 373 078	1 355 625	1 564 311

V súčasnej dobe je letisko napojené na MHD iba autobusovými linkami, a to kapacitne v dostačujúcej miere. Dostupné informácie predpokladajú ročný výkon letiska okolo 1,5 milióna cestujúcich. Na železnici je letisko napojené vlečkou, ale predpokladá sa aj rekonštrukcia pre osobnú dopravu. Rovnako je možné napojenie na električkový a (alebo) trolejbusový systém. V návrhovej časti budú tieto možnosti posúdené.

Graf 40: Počet vybavených cestujúcich celkom 2006 – 2015 (BTS, 2016)

6.1.10.8 Vodná doprava

Južnú hranicu mestskej časti Bratislava - Staré Mesto tvorí najväčšia európska rieka Dunaj od riečného kilometra 1 850 po riečny kilometer 1 880. Šírka koryta tu dosahuje 350 až 400 m, šírka plavebnej dráhy s medzinárodným režimom plavby je od 100 do 180 m. Po otvorení kanála Rýn - Mohan - Dunaj sa Bratislava geograficky dostala do stredu transeurópskej vodnej magistrály medzi

Čiernym a Severným morom (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007) (tabuľka 69).

Medzi Mostom SNP a Starým mostom, len pár metrov od historického jadra sa nachádza osobný prístav. Dominantný podiel na území mesta má v osobnej doprave najmä rekreačná plavba. V súčasnosti sú na území mesta prevádzkované tri základné druhy plavieb podľa typu plavidiel.

V roku 2006 bola zavedená do prevádzky pravidelná linka Bratislava – Viedeň (Twin City Liner). Pod vlajkou spoločnosti Slovenská plavba a prístavy – lodná osobná doprava, a.s. na nej v súčasnosti premávajú 3 rýchlolode typu Meteor. Tento druh dopravy predstavuje zaujímavú alternatívu k železničnej a autobusovej doprave najmä vďaka atraktívnemu prostrediu, frekvencii, ktorou spoj premáva, ale aj rýchlosťou plavidla, ktorá dosahuje až 65 km/h.

Tabuľka 69: Destinácie osobnej lodnej prepravy

Odporúčané destinácie	Vzdialenosť /km/ z Bratislavy	Čas plavby /hod./ okruh
Melk	168	10,4
Durnstein	141	8,5
Krems	135	8,3
Viedeň	61	3,2
Bratislava	-	-
Gabčíkovo	48	3
(s preplavením plavebných komôr)		
Komárno	100	5
Ostrihom	150	6,5
Budapešť	221	9

Okrem rýchlolodí z osobného prístavu premávajú aj vyhladkové lode do destinácií Viedeň, Hainburg, Devín, Čunovo, Gabčíkovo, ktoré dosahujú rýchlosť do 20 km/h (tabuľka 70).

Tabuľka 70: Destinácie vyhladkových plavieb

Odporúčané destinácie	Vzdialenosť /km/ z Bratislavy	Čas plavby /hod./ okruh	
		Proti prúdu	Po prúde
Viedeň	61	7	3
Hainburg	16	2	0,75
Devín	12	1,5	0,5
Bratislava	-	-	-
Čunovo	16	1,5	0,5
Gabčíkovo (s preplavením plavebných komôr)	48	5	3

Vďaka vzrastajúcej atraktivite existujúcej linky do Viedne, ktorú podporuje aj stúpajúci záujem zahraničných turistov o jednodňový výlet v Bratislave pri plavbách riečnymi loďami po Dunaji, narástol v posledných rokoch význam Osobného prístavu Bratislava v správe Slovenskej plavby a prístavov, a. s. Bratislava.

V roku 2014 začal proces povoľovania prestavby budovy osobného prístavu, ktorá na rozdiel od všetkých potrebných povolení nezískala súhlas mestského zastupiteľstva. Aktuálne je rekonštrukcia budovy zastavená.

Na Dunaji kotví aj reštauračná loď MS Žilina a na petržalskej strane Dunaja od roku 2015 reštauračná loď Dunajský Pivovar.

6.1.11 Technická infraštruktúra

6.1.11.1 Zásobovanie vodou

Systém verejného vodovodu bol uvedený do prevádzky na území Bratislavy už v roku 1886. Pôvodný systém pozostával z vodného zdroja na ostrove Sihoť, čerpacej stanice Karlová Ves. Ostrov Sihoť bol do polovice 20. storočia jediným vodným zdrojom pre Bratislavu. Podľa platného územného plánu, vodovodný systém tvorí ucelená sústava vodárenských zariadení a siedmich vodných zdrojov. Pre potreby akumulácie vody pozostáva vodovodný systém z 30-tich zásobníkov, z ktorých 28 je podzemných a 2 vežové (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Kapacita vodných zdrojov nachádzajúcich sa na území mesta v súčasnosti dostatočne pokrýva požiadavky na dodávku pitnej vody. Súčasná kapacita vodných zdrojov predstavuje cca 3500 l/s. Pozitívny vplyv na kapacitu vodných zdrojov mala i výstavba vodného diela Gabčíkovo, čo podmienilo i zvýšenie a stabilizáciu výšky hladín podzemných vôd. Bratislava je zásobovaná pitnou vodou zo 6 vodných zdrojov na území mesta.

Hlavné vodné zdroje: Ostrov Sihoť, Pečniansky les, Rusovce - Ostrovné lúčky – Mokrad'.

Lokálne vodné zdroje: Sedláčkov ostrov, Rusovce, Čunovo.

Ostrov Sihoť je najstarším a najviac využívaným vodným zdrojom na území. V súčasnosti sa odber pohybuje od max. 1 200 l/s až po min. 270 l/s s priemerom 893 l/s. V dôsledku napustenia vodného diela Gabčíkovo je možné využívať tento vodný zdroj na maximum. Všetky vodné zdroje vyhovujú pre pitné účely podľa STN 75 7111 Pitná voda (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Priemerná denná spotreba vody v roku 2001 dosiahla hodnotu približne 1 700 l/s, takže aj pri rozvoji mesta poskytujú jestvujúce vodné zdroje dostatočnú rezervu. Kapacita úpravnej vody je na úrovni 1 880 l/s. Dĺžka siete verejných vodovodov na území mesta Bratislavy dosiahla v roku 2012 približne 1 150 km (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2013). Podiel domácností napojených na verejný vodovod v Bratislave dosahuje prakticky viac ako 99% (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Celomestský systém zásobovania pitnou vodou je podľa platného územného plánu stabilizovaný a svojou kapacitou spoľahlivo zabezpečuje dodávku pitnej vody na celom území mesta. Napriek trendu mierneho poklesu spotreby vody po roku 1990 (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007), je potrebná postupná rekonštrukcia technicky a kapacitne nevyhovujúcej vodovodnej siete. V súvislosti s rozvojovými aktivitami a perspektívnou novou výstavbou na území mestskej časti je potrebné riešiť rozvoj vodovodnej siete.

Tabuľka 71: Verejné vodovody (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2013)

ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012
Verejné vodovody spolu	1	1	1	1	1
Dĺžka vodovodnej siete (km)	1 123	1 129	1 131	1 141	1 150
Vodovodné prípojky (počet)	33 040	32 573	33 056	33 520	34 070
Dĺžka vodovodných prípojok (km)	231	228	231	235	238
Kapacita vodárenských zdrojov (l.s-1) 1)	3 495	3 495	3 495	3 495	3 495
Pitná voda vyrobená vo vlastných vodohospodárskych zariadeniach (tis. m3/rok) 1)	50 659	50 764	43 137	45 267	49 395
Voda určená na realizáciu (tis. m3/rok)	49 534	50 509	49 238	48 325	49 129
Spotreba pitnej vody (tis. m3) 2)	34 047	33 168	32 452	31 158	31 757
z toho domácnosť	19 898	18 773	17 759	16 905	17 153
Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	99,9	99,9	99,8	-	-

Bratislavská vodárenská spoločnosť (BVS) zásobuje pitnou vodou tri základné segmenty - domácnosti, iných prevádzkovateľov alebo vlastníkov verejného vodovodu a ostatných odberateľov. Iní prevádzkovatelia alebo vlastníci verejného vodovodu, sú subjekty, ktoré ďalej dodávajú odberateľom pitnú vodu verejným vodovodom, ktorý buď vlastní alebo prevádzkuje.

Tabuľka 72: Zásobovanie pitnou vodou BVS (Výročná správa Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, 2015)

Zásobovanie pitnou vodou BVS	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pitná voda	56 205	50 967	48 455	49 311	47 773	46 760	46 409	45 276	43 639	44 654	43 636	43 928
Domácnosti	36 139	33 212	31 485	32 076	29 295	28 592	28 180	26 565	24 994	25 437	26 078	25 667
Ostatní	20 066	17 755	16 905	17 049	18 270	17 905	17 708	18 170	18 004	18 531	16 884	17 762
Iní prevádzkovatelia alebo vlastníci verejného vodovodu	0	0	65	186	208	263	521	541	641	686	674	499

6.1.11.2 Zásobovanie plynom

Zásobovanie plynom je riešené na celomestskej úrovni, pričom pre zásobovanie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy sú dôležitými - medzištátny plynovod Bratstvo, podzemné zásobníky v Lábe, tranzitný plynovod Slovenskej republiky a domáce zdroje zemného plynu (na Záhorí).

V Starom Meste sa vysokotlakový plynovod nachádza iba na juhovýchode tejto mestskej časti, kde je z areálu Slovenského plynárenského priemyslu, a.s., ďalej len „SPP“ na Mlynských nivách vedený po Prístavnej ulici vysokotlakový plynovod DN 300, PN 2,5 MPa. V priestore križovatky Pribinova - Košická je na tento plynovod napojený i záložný plynovod budovaný pre účely mestskej časti Bratislava-Petržalka, ktorý v trase Košická, nábrežie, Starý most prepojí systém Petržalky so systémom ľavobřežným dimenziou DN 300.

Hlavnými zásobnými plynovodmi pre celú mestskú časť Bratislava - Staré Mesto sú stredotlakové plynovody s prevádzkovým tlakom 0,3 MPa. Zásobujú v prevažnej miere regulačné stanice plynu v správe SPP, ako i regulačné stanice cudzích odberateľov - veľkoodberateľov a jednotlivých maloodberateľov.

Oblasťná regulačná stanica, ďalej len „ORS“ lokalizovaná pri ZOO zásobuje stredotlakový plynovod DN 500, ktorý je prevádzkovaný tlakom 0,3 MPa. Tento plynovod a prípojky z neho sú budované na tlak 4,0 MPa až po Starý most. Prechádza Mlynskou dolinou, ďalej po celej dĺžke nábrežia Dunaja a je prepojený so stredotlakovým plynovodom DN 300, PN 0,3 MPa, ktorý od areálu SPP prechádza Prístavnou a Pribinovou ulicou.

Zároveň je z tohto plynovodu cez potrubia uložené v telesách Nového a Starého mosta zásobovaná aj mestská časť Petržalka.

Na severovýchode mestskej časti Bratislava - Staré Mesto od Blumentálskej ulice je vedený stredotlakový plynovod DN 300, PN 0,3 MPa, ktorý ďalej smeruje po Radlinského ulici do regulačnej stanice plynu na Kollárovom námestí a zabezpečuje i potrebu veľkoodberu. Je ním zásobovaná aj Národná banka Slovenska.

Stredotlakové prepojenie 0,3 MPa bolo vybudované i v Staromestskej ulici a profilom DN 200 prepája regulačné stanice Nový most s regulačnou stanicou Kapucínska. Pokračovanie tejto stredotlakovej vetvy je zrealizované po Zámočkej, Mudroňovej, Búdkovej a Lovinského ulici s napojením na plynovod od ORS ZOO. Plynovod v Zámočkej ulici je uložený v kolektore.

Celú časť historického jadra pokrýva stredotlaková uličná plynovodná sieť s prevádzkovým tlakom 0,1 MPa. V minulosti prevádzkovaný nízkotlakový systém je toho času vytesňovaný. Tento stredotlakový systém je zásobovaný z regulačnej stanice Nový most a regulačnej stanice Kapucínska s prepojením na regulačnú stanicu Martanovičova situovanej na Pribinovej ul. V časti Vajanského nábrežia je plynovod DN 200, PN 0,1 MPa uložený v kolektore.

Vo východnej časti územia sú stredotlakové plynovody s prevádzkovým tlakom 0,1 MPa vedené od regulačnej stanice Martanovičova na Pribinovej ulici smerom na Dostojevského rad a ďalej do Klemensovej a Lomonosovej ulice, s prepojením na jestvujúci stredotlakový plynovod DN 200 na Dunajskej ulici.

Zástavbu na západnej strane mestskej časti Bratislava - Staré Mesto zásobuje systém ORS pri ZOO i regulačná stanica Mlynská dolina na ulici Staré grunty, ktorá zásobuje stredotlakový plynovod DN 200, PN 0,1 MPa vedený Slávičím údolím, ktorý je v pokračovaní prepojený so systémom stredotlakových plynovodov po Mudroňovej ulici s prepojením na plynovod, vedúc od už uvedenej regulačnej stanice Kapucínska. Od Búdkovej ulice po Majakovského a Nekrasovovej ulici smeruje stredotlakový plynovod DN 200 na Hlbokú cestu, kde je z neho zásobovaná regulačná stanica Hlboká ako i regulačná stanica na ulici Prokopa Veľkého. Stredotlakový plynovod s prevádzkovým tlakom 0,1 MPa a DN 200 je vybudovaný aj na ulici F. Kráľa a smerom od Hlbokej cesty, cez Krížkovú, Leškovú je vedený DN 200 na Žabotovu ulicu (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.11.3 Zásobovanie elektrickou energiou

Systém zásobovania mestskej časti Bratislava - Staré Mesto elektrickou energiou má celomestský charakter, preto nie je možné hodnotiť zásobovanie pre mestskú časť samostatne. Pre potreby zásobovania mesta elektrickou energiou Bratislavy slúžia prevažne transformovne 400/110/22 kV v

Podunajských Biskupiciach, Stupave a transformovnevodného diela Gabčíkovo, ktoré je v prevádzke od roku 1994.

Nárast spotreby elektrickej energie možno očakávať rozvojom bytového fondu a služieb na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, resp. nárastom zaťaženia na bytovú jednotku (ÚPN hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových súčastí elektrizačnej sústavy na území mesta je riešená vo vzájomnej súčinnosti s jej prevádzkovateľmi, ktorými sú Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. Bratislava a Západoslovenská energetika, a. s. Bratislava.

6.1.11.4 Odpadové hospodárstvo

Pri riešení problematiky odpadového hospodárstva na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto je možné vychádzať z návrhu Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011 – 2015, z Programu odpadového hospodárstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na roky 2011 – 2015, z Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020 a z Programu odpadového hospodárstva Bratislavského kraja a okresov Senica a Skalica na roky 2011 – 2015.

Mesto Bratislava je odkanalizované sieťou verejných a neverejných kanalizácií, ako aj sieťou vodných tokov. Dĺžka siete verejnej kanalizácie dosiahla v roku 2012 približne 865 km (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2013). Hlavným prevádzkovateľom siete verejnej kanalizácie je Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.. Systém kanalizácie mesta je rozdelený na tri nezávislé subsystemy, pričom mestská časť Bratislava - Staré Mesto patrí pod tzv. ľavo brežný kanalizačný systém, napojený na Ústrednú čistiareň odpadových vôd (ÚČOV) v mestskej časti Vrakuňa, s odtokom do Malého Dunaja. Kapacita ÚČOV bola projektovaná na 315 000 obyvateľov, takže v súčasnom období je dostatočná. Hlavný odvodňovací prvok tohto subsystemu predstavuje kmeňová stoka A, na ktorú je napojené celé územie mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Podiel domácností napojených na systém verejnej kanalizácie dosahuje na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto úroveň 99%. V nadväznosti na rozvoj zástavby na území mestskej časti je potrebné rozvíjať systém verejnej kanalizácie.

Tabuľka 73: Verejná kanalizácia (Štatistická ročenka hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2013)

ukazovateľ	rok				
	2008	2009	2010	2011	2012
Dĺžka kanalizačnej siete (km)	821	837	843	857	865
Kanalizačné prípojky (počet)	20 967	21 539	22 208	23 145	23 760
Čistiarene odpadových vôd	3	3	3	3	3
Kapacita čistiární odpadových vôd (m ³ za deň)	414 979	414 979	414 979	414 979	414 979
Vody vypúšťané do vodných tokov celkom (tis. m ³)	50 060	57 908	61 607	52 095	47 981
Množstvo čistených odpadových	50 060	57 908	61 607	52 095	47 981

vôd (tis. m ³) a z toho:					
splaškových	19 848	17 567	17 741	16 759	16 805
priemyslených	19 904	12 776	13 043	13 408	13 526
Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu	421 884	423 942	426 911	428 046	410 410
Podiel obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu (%)	98,7	98,7	98,6	-	

Bratislavská vodárenská spoločnosť realizuje odkanalizovanie odpadových vôd v rámci svojej regulovanej činnosti v dvoch segmentoch – domácnosti a ostatní producenti odpadových vôd - v nasledovnom pomere:

Tabuľka 74: Kanalizácia v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (BVS výročná správa, 2015)

v tis. m ³	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Odkanalizovaná voda	48 492	48 120	46 758	46 644	46 530	47 722	46 704	46 610
Domácnosti	25 173	24 867	23 554	22 761	21 697	21 824	22 674	22 048
Ostatní	23 319	23 253	23 204	23 883	24 833	25 898	24 030	24 562

Mestá a obce mali od roku 2010 zaviesť povinný separovaný zber štyroch zložiek komunálneho odpadu, ktorými sú papier, plasty, sklo a kovy. Väčšina obcí už v súčasnosti separuje minimálne jednu komoditu, pravidlom sa však stáva separácia až troch tzv. „povinných zložiek“, ktorými sú papier, plasty a sklo. Je pozitívne, že vývoj separovaného zberu má stúpajúcu tendenciu, čo vyplýva z uvedenej tabuľky. Mestská časť Bratislava – Staré Mesto tieto služby zabezpečuje prostredníctvom spoločnosti OLO – Odvoz a likvidácia odpadu, a.s.

Podľa zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, spadá do pôsobnosti obcí kooperácia činností súvisiacich s komunálnym odpadom v obci. Obec zodpovedá za nakladanie s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi, ktoré vznikli na území obce. Komunálne odpady sú odpady z domácnosti vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpady podobných vlastností a zloženia, ktorých pôvodcom je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, okrem odpadov vznikajúcich pri bezprostrednom výkone činností tvoriacich predmet podnikania alebo činnosti právnickej osoby alebo fyzickej osoby – podnikateľa. Za odpady z domácnosti sa považujú aj odpady z nehnuteľností slúžiacich fyzickým osobám na ich individuálnu rekreáciu, napríklad zo záhrad, chát, chalúp, alebo na parkovanie alebo uskladnenie vozidla používaného pre potreby domácnosti, najmä z garáží, garážových stojísk a parkovacích stojísk. Komunálnymi odpadmi sú aj všetky odpady vznikajúce v obci pri čistení verejných komunikácií a priestranstiev, ktoré sú majetkom obce alebo v správe obce, a taktiež pri údržbe verejnej zelene vrátane parkov a cintorínov a ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, 2008).

Hlavné mesto pri výkone samosprávy zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi, tzn. zabezpečuje zber, prepravu a zhodnocovanie, prípadne zneškodňovanie zložiek komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu a organizuje triedenie odpadu z domácností. Podrobnosti nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi vrátane biologicky rozložiteľných kuchynských a reštauračných odpadov od prevádzkovateľa kuchyne, použitých batérií a akumulátorov, ktoré sú komunálnym odpadom a elektroodpadom z domácností, sú upravené všeobecne záväzným nariadením hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 4/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v znení neskorších predpisov (ďalej len „VZN č. 4/2016“). Citované VZN ustanovuje spôsob nakladania s jednotlivými zložkami triedeného zberu komunálneho odpadu, vrátane starostlivosti o miesto určené na ukladanie a zneškodňovanie komunálneho odpadu na území Bratislavy. Nariadenie upravuje práva a povinnosti pôvodcu komunálnych odpadov, povinnosti správcu nehnuteľnosti, povinnosti právnickej osoby a fyzickej osoby – podnikateľa a povinnosti oprávnenej osoby s cieľom chrániť životné prostredie, zdravie ľudí a dodržiavať čistotu na území hlavného mesta.

Štatistika komunálneho odpadu v Slovenskej republike sa vedie na úrovni samosprávnych krajov. V Bratislavskom samosprávnom kraji bolo v roku 2014 vyprodukovaných 277 328 ton komunálneho odpadu. Tabuľka 75 uvádza množstvo komunálnych a drobných stavebných odpadov na úrovni Bratislavského samosprávneho kraja.

Celkovo bolo k 31.12.2014 na území Bratislavy rozmiestnených 41 478 nádob na zmesový komunálny odpad a 15 004 nádob na separovaný zber. Zatiaľčo je zber zmesového komunálneho odpadu v ukazovateľoch počtu obslúh takmer stabilizovaný, počet obslúh separovaného zberu každoročne rastie. Tým sa mení aj celkový podiel separovaného zberu na celkovom počte obslúh, ktorý v roku 2014 dosiahol až 27,22% (Odvoz a likvidácia odpadu, 2016).

Tabuľka 75: Štruktúra komunálneho odpadu (Štatistický úrad Slovenskej republiky - Datacube, 2016)

Komunálny odpad spolu (ton)	Bratislavský kraj
zhodnocovaný materiálovo	268 588
zhodnocovaný energeticky	2 901
zhodnocovaný spätným získavaním org. látok	130 190
zhodnocovaný iným spôsobom	17 487
zneškodňovaný skládkovaním	24 553
zneškodňovaný iným spôsobom	654

Na území mesta Bratislavy sa nachádzajú 3 skládky odpadu, ktoré sú uvedené v tabuľke 76. Nachádza sa tu jedna spaľovňa komunálneho odpadu v mestskej časti Bratislava – Ružinov, ktorá je v správe Odvoz a likvidácia odpadu a.s. Bratislava.

Tabuľka 76: Sklárky odpadov na území mesta Bratislavy (Územný plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2013)

Názov sklárky	Obec	Prevádzkovateľ	Sídlo prevádzkovateľa	Trieda sklárky	Rok začatia
Bratislava II					
A-Z STAV, s.r.o.	Bratislava - Podunajské Biskupice	A-Z STAV, s.r.o.	Bratislava - Podunajské Biskupice	SKIO	2003
Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.	Bratislava - Vrakuňa	Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.	Bratislava - Ružinov	SKNNO	1990
Bratislava IV					
Slovenský odpadový priemysel	Bratislava - Devínska Nová Ves	Slovenský odpadový priemysel	Bratislava - Lamač	SKIO	1997 uzatvorená v roku 2015

6.1.11.5 Telekomunikácie

Obdobie 90. rokov 20. storočia znamenalo začiatok veľmi dynamického rozvoja telekomunikačnej infraštruktúry a s ňou spojených služieb na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Štruktúra telekomunikačných systémov dostupných na území Bratislavy je pomerne komplikovaná a zahŕňa verejné telekomunikačné systémy, neverejné telekomunikačné systémy a rádiokomunikačné systémy.

Z pohľadu telekomunikačnej infraštruktúry sa obdobie poslednej dekády nesie v znamení skvalitňovania existujúcich služieb a dopĺňaním nových. Výnimkou nie je ani situácia v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto.

Vzhľadom na rýchly vývoj v súčasnosti už z ulíc hlavného mesta kompletne ustúpili verejné telefónne budky.

Vzhľadom na aktuálne štandardy mobilných operátorov sa primárne na území sleduje najmä dostupnosť služieb. K 31.5.2016 pripojenie LTE deklarujú z veľkej časti územia mestskej časti Bratislava – Staré Mesto všetci aktívni mobilní operátori (Orange, O2, T-com, aj SWAN) a dostupnosť 3G je na území mestskej časti už takmer úplne zabezpečená (TECHBOX, 2015). Tabuľka 77 znázorňuje počet pripojení na internet v pevnej sieti.

Tabuľka 77: Telekomunikačná sieť (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2015)

Ukazovateľ	BA	TT	TN	NT	ZI	BB	PE	KE	SR spolu
Počet pripojení na internet v pevnej sieti	254 840	125 974	139 631	164 986	162 714	137 552	140 032	174 130	1 299 859
z toho počet bytových pripojení	206 609	103 520	116 357	139 260	133 443	115 027	115 578	152 962	1 082 756

Penetrácia internetových pripojení v pevnej sieti (%)	40,24	22,51	23,67	24,17	23,57	21,06	17,06	21,86	23,96
Počet pripojení na internet cez ISDN a analógový prístup dial-up	3 716	2 570	2 667	2 112	3 199	4 114	4 003	3 666	26 047
z toho bytový	2 112	2 063	2 042	1 491	2 065	3 056	3 101	2 706	18 636
prenajaté okruhy	233	19	14	26	25	26	13	15	371
z toho bytový	3	0	0	0	0	0	0	0	3
rozvody káblovej televízie	80 533	6 233	4 112	15 459	22 280	7 356	12 018	11 821	159 812
z toho bytový	73 292	5 762	3 908	14 660	21 258	6 723	11 085	10 770	147 458
xDSL	74 195	61 103	64 142	68 245	59 941	50 005	54 378	50 103	482 112
z toho bytový	50 906	47 872	50 383	51 779	44 509	36 956	40 643	37 168	360 216
pevný rádiový prístup (WiFi, WiMAX)	19 291	31 767	32 681	46 042	43 058	38 471	39 371	36 224	286 905
z toho bytový	12 964	25 709	27 674	40 713	35 193	33 479	33 117	32 934	241 783
FTTx	76 771	24 197	35 897	33 045	34 072	37 316	30 149	72 191	343 638
z toho bytový	67 290	22 075	32 290	30 592	30 340	34 639	27 581	69 343	314 150
družice	101	85	118	57	139	264	100	110	974
z toho bytový	42	39	60	25	78	174	51	41	510
Účastnícke prípojky									
Účastnícke prípojky vrátane VoIP	185 665	73 683	82 027	88 981	81 297	80 701	92 062	113 001	797 417
z toho bytové	134 574	55 814	63 527	67 366	60 137	60 694	71 006	87 394	600 512
Účastnícke prípojky BRA ISDN	6 315	2 558	2 803	2 916	3 136	2 694	2 500	2 791	25 713
Účastnícke prípojky PRA ISDN	1 043	57	42	75	92	65	41	85	1 500
Penetrácie účastníckych prípojok (%)	29,32	13,16	13,90	13,04	11,77	12,36	11,22	14,18	14,70

Optický internet je úzko špecifická kategória, ktorá si vyžaduje veľké priestorové nároky pre jej implementáciu. To je hlavný dôvod, prečo je jeho dostupnosť najmä v jadrovej časti mesta obtiažna. Pri nových projektoch je však optický internet od viacerých operátorov štandardom. Vzhľadom na zvyšujúce sa požiadavky na kvalitu a rýchlosť dodávaných služieb a rozširovanie komunikačnej káblovej siete (hlavne optická sieť), je mimoriadne dôležité zosúladiť postup prevádzkovateľov sietí s rekonštrukciou existujúcich miestnych komunikácií, respektíve sieťových rozvodov.

6.1.11.6 Tepelné hospodárstvo

Na území hlavného mesta existuje rôznorodá skladba zariadení tepelného hospodárstva. Najväčším dodávateľom tepla na území mesta je Bratislavská teplárenská, a.s., ktorá zásobuje teplom centralizovanú distribučnú sústavu. Popri centralizovanom systéme zásobovania teplom existuje viacero nezávislých zdrojov tepla, pričom ÚPN hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy (2007) uvádza postupný pokles odberov z centralizovaného systému. V prípade mestskej časti Bratislava - Staré Mesto udáva ÚPN hodnoty potreby tepla pre rok 2001 na úrovni 346 MW/h, pričom do roku

2030 je možné očakávať zvýšenie potreby tepla približne o 1/3. Na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sa nachádza areál Teplárne východ, kde je v prevádzke kogeneračná jednotka využívajúca zemný plyn pre kombinovanú výrobu tepla a elektrickej energie s tepelným výkonom 1,26 MW. (Výročná správa Bratislavská teplárenská, 2014).

Tabuľka 78: Rozvodné zariadenia v správe spoločnosti Bratislavská teplárenská, a.s., 2014

primárne rozvody (m)	106 183
sekundárne rozvody (m)	33 145
odovzdávacie stanice tepla (ks)	289
objektové odovzdávacie stanice tepla (ks)	54

Tabuľka 79: Parametre teplotných médií v sústavách centralizovaného zásobovania teplom

sústava CZT Bratislava - východ (horúca voda)		
Maximálny prevádzkový tlak	2.0 MPa abs.	
Teplotný spád vo vykurovacom období		at $t_{ez} = -11^{\circ}\text{C}$
Teplotný spád mimo vykurovacieho obdobia	75/50°C	
sústava CZT bratislava – východ (prehriata para zo zdroja)		
Tlak	1.3 MPa abs.	
Teplota	220 - 240°C	
Tlak	0.3 MPa abs.	
Teplota	160 - 190°C	

Produktovody

Na území Bratislavy sa v súčasnosti nachádza potrubie vetvy ropovodu Družba DN 500 mm, ktorým sa dopravuje ropa zo zdrojov na území Ruska do Slovnaftu na ďalšie spracovanie. Potrubie vstupuje na územie mesta južnou časťou katastrálneho územia Podunajské Biskupice v smere od prečerpávacej stanice Bučany pri Trnave. Na systém ropovodu Družba sa pri Šahách pripája ropovod Adria z Chorvátska. V opačnom smere zo Slovnaftu vychádzajú potrubia produktovodov 2 x DN 250 mm a DN 300 mm, ktorými sa dopravujú hotové produkty (benzíny) cez územie juhu Podunajských Biskupíc smerom na stredné Slovensko do zásobníkov hmotných rezerv (Hronské Kľačany). Ďalšími produktovodmi sa dopravujú hotové výrobky zo Slovnaftu na súčasné prekladisko minerálnych olejov (PMO) v Zimnom prístave. Produktovody vystupujú z areálu Slovnaftu v jeho severozápadnej časti. Križovanie s Malým Dunajom a vjazdom do prístavného bazéna Pálenisko je riešené po potrubnom moste. V tomto koridore produktovodov sú v súčasnosti umiestnené potrubia na dopravu benzínu DN 150 mm, nafty DN 150 mm, ťažkého vykurovacieho oleja DN 200 mm, ako aj všetky sprievodné potrubia (para, kondenzát, rekuperácia benzínových pár, dusík, požiarne pena, stlačený vzduch) a káble (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.12 Rozvojové plochy

6.1.12.1 Voľné plochy

Bývanie

Rozvoj bytovej zástavby je navrhovaný najmä dostavbou prieluk bytovými objektmi so zariadeniami občianskej vybavenosti v parteri objektov v lokalitách mestskej polyfunkcie, vo východných zónach mestskej časti, napr. v zónach Chalúpkova, Dunajská, Blumentálska, Radlinského, Karpatská a v južnej časti Podhradia – Zuckerman del, Vydrice.

Potenciál pre rozvoj málopodlažných foriem bývania je vytvorený v západnej časti mestskej časti v zónach: Machnáč, Bôrik, Slavín (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Potenciálne plochy bytovej zástavby sa okrem toho nachádzajú v areáloch bývalých brownfieldov pozdĺž východnej hranice mestskej časti Bratislava - Staré Mesto.

Občianska vybavenosť

Významnejšie disponibilné plochy pre saturovanie funkcií občianskej vybavenosti sa vytvárajú v prestavbových územiach zón: Pribinova, Chalupkova, Mýtna – I. Karvaša – Radlinského (prestavbové areály bývalej tabakovej a kefovej továrne), ako aj v zónach parku kultúry a oddychu (PKO) (kongresovo administratívne centrum s doplňujúcou funkciou bývania), Podhradie (kultúra, administratívna, obchodno-obslužné prevádzky s doplňujúcou funkciou bývania) a Karadžičova (administratíva, obchod, služby, prechodné ubytovanie a doplňujúce bývanie). V predstaničnom priestore sa uvažuje o lokalizovaní polyfunkčného obchodno-spoločenského a administratívneho centra vrátane zariadenia prechodného ubytovania - hotel.

Potenciál územia pre lokalizáciu rezidenčných funkcií domácej i zahraničnej reprezentácie je vytvorený v západnej časti územia, zóny: Machnáč, Bôrik, Slavín.

V zóne Patrónka sa navrhuje situovanie občianskej vybavenosti služieb, obchodu a prechodného ubytovania pre saturovanie potrieb návštevníkov lokality a ako vybavenosť hlavného vstupu do Bratislavského lesného parku (BLP) – časť Železná studnička.

Šport, voľný čas a rekreácia

Z dôvodu nedostatku voľných plôch sa navrhuje dotvorenie už jestvujúcich priestorov s tendenciou ich rozšírenia alebo prepojenia. Zároveň je potrebné športové a rekreačné zariadenia riešiť ako súčasť objektov občianskej vybavenosti s ťažiskom v zhodnotení lokality Kameňolom na Žižkovej ulici (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Prírodné zázemie

V severozápadnej časti centra, v nadväznosti na zeleň lesoparku sa navrhuje oživenie a kultivovanie sprievodnej zelene toku Vydrice. Pre zachovanie a zlepšenie mikroklimy vnútromestského prostredia sa požaduje v spodobňujúcich dokumentáciách na zonálnej úrovni rešpektovať jestvujúcu zeleň a uplatniť jej rozvoj návrhom alejí a stromoradií pozdĺž komunikácií. Zeleň je žiadúce prinavrátiť do

jestvujúcich vnútroblokov a uplatniť aj v návrhu novej zástavby s cieľom vytvoriť kľudové relaxačné priestory pre obyvateľov celomestského centra a jeho návštevníkov.

Doprava

S koncentráciou celomestských a nadmestských funkcií v Starom Meste vzniká tlak na vyriešenie pokrytia potrieb parkovania osobných automobilov (dlhodobé aj krátkodobé státie). Saturácia týchto potrieb sa rieši čiastočne pokrytím potrieb statickej dopravy jednotlivých rekonštruovaných objektov a novostavieb na vlastnom pozemku ako aj budovaním hromadných parkovacích garáží (ďalej HPG). Pri návrhoch HPG pod povrchom verejných priestranstiev a námestí je ich realizácia podmienená celkovým koncepcným doriešením prevádzkového napojenia na okolité územia. V podrobnejšom riešení sa požaduje zohľadniť historický vývoj predmetného priestoru, ekologické kvality, súčasné a budúce funkcie kontaktnej zástavby.

Technická infraštruktúra

V prestavbových lokalitách sa uvažuje o výstavbe novej štruktúry inžinierskych sietí, zodpovedajúcej novému usporiadaniu územia, o dotiahnutí potrebných kapacít, hlavne v zásobovaní energiami z nadradených trás a uzlov.

V zásobovaní plynom sa uvažuje o postupnom prechode tlakovej hladiny nábrežného plynovodu z VTL na STL v súvislosti so systémovými zmenami v nadradenej sústave, čím sa zmiernia obmedzenia pre rozvoj zástavby.

V systéme telekomunikácií sa uvažuje o dobudovaní hlavných optotrás a ich okruhov v centre.

V rozvojových lokalitách najvyššieho významu je navrhnuté združené ukladanie vedení technickej infraštruktúry do kolektorov (Nám. SNP, zóna Pribinova, Kollárovo nám. atď.) (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.12.2 Brownfieldy

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto 31.5.2016 nevedie žiadnu dostupnú databázu území, ktoré by sa dali charakterizovať ako brownfieldy. Na jej území sa však historicky nachádzalo viacero rozľahlých priemyselných areálov, ktoré v priebehu rokov stratili pôvodnú funkciu a roky pôsobili ako rana pre obyvateľov územia. Vplyvom ekonomického vývoja od roku 2014 však množstvo z takzvaných brownfieldov ožilo novými projektami. V poslednom období vplyvom priaznivého ekonomického vývoja začína výstavba najmä rezidenčných projektov na východnom okraji mestskej časti v zóne Pribinova, Chalupkova, administratívne projekty v zóne Mlynské nivy. Okrem toho v roku 2015 začala na ploche viac ako 16,5 tisíc m² výstavba dlho pripravovaného rezidenčného projektu na území historického areálu bývalého pivovaru Stein, súčasťou ktorého je aj zachovanie a rekonštrukcia historicky hodnotnej spilky s dominantnou medenou kupolovitou strechou. V jeho tesnej blízkosti v rovnakom čase odštartovala výstavba rezidenčného komplexu Blumentál, ktorý leží na území bývalej tabakovej továrne medzi ulicami Mýtna a Radlinského. V areáli už v roku 2012 bola kolaudovaná časť predchádzajúceho projektu Nová Mýtna. V roku 2016 sa začala aj dostavba známeho skeletu na Šancovej ulici známeho pod názvom Premier.

V roku 2016 v severozápadnej časti mestskej časti Bratislava – Staré Mesto v oblasti Dunajskej promenády na mieste roky chátrajúceho Parku kultúry a oddychu začala výstavba projektu River Park II.

6.1.13 Urbánna bezpečnosť a výskyt sociopatogénnych javov

Nasledujúca oblasť je spracovaná na základe informácií zo Správy o stave bezpečnosti a verejného poriadku v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto za rok 2015, spracovanou Okresným riaditeľstvom policajného zboru v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto.

V mestskej časti sa na zaistovaní verejného poriadku, boja s trestnou činnosťou a plnenia iných úloh Policajného zboru podieľajú tri obvodné oddelenia (základné útvary) PZ, a to:

1. Obvodné oddelenie PZ Bratislava Staré Mesto - východ na Sasinkovej 23,
2. Obvodné oddelenie PZ Bratislava Staré Mesto - stred na Štúrovej 15,
3. Obvodné oddelenie PZ Bratislava Staré Mesto - západ na Lermontovovej 1.

V organizačnej štruktúre Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave je okrem nich začlenená aj služba kriminálnej polície, pozostávajúca z úseku vyšetrovania a úseku operatívnej služby, ktoré sa tiež podieľajú na plnení úloh predovšetkým v oblasti odhaľovania, objasňovania a vyšetrovania trestných činov.

6.1.13.1 Trestná činnosť

V Mestskej časti bolo v roku 2015 spáchaných celkovo 1900 trestných činov, čo je o 144 menej ako v predchádzajúcom roku 2014.

V tabuľke 80 uvádzame vývoj nárastu trestných činov za roky 2010 až 2015 v najviac sledovaných druhoch kriminality:

Tabuľka 80: Nárast celkovej trestnej činnosti a niektorých jej druhov za roky 2010 až 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)

Druh kriminality	2010	2011	2012	2013	2014	2015
celkový nárast kriminality	3 540	2 686	2 479	2 323	2 044	1 900
násilná trestná činnosť	114	115	120	98	95	82
lúpeže	35	37	35	27	21	14
majetkové	2 393	1 613	1 393	1 082	1 010	901
krádeže vlámaním	261	210	181	110	122	153
krádeže vlámaním do bytu	50	34	55	31	17	25
krádeže mot. vozidiel	166	82	65	51	43	31
ekonomická trestná činnosť	625	554	617	671	529	537
drogová trestná činnosť	104	84	57	124	85	117

Ako vidieť v tabuľke, trend medziročného poklesu celkovej trestnej činnosti sa prejavuje kontinuálne od roku 2010 až po dnes. Z porovnávacej tabuľky vyplýva nielen medziročný, ale i dlhodobý pokles nárast trestných činov aj vo väčšine jej prezentovaných druhov.

Počas roka 2015 v mestskej časti OR PZ nezaznamenalo ani jednu vraždu, kým v predchádzajúcom roku 2014 boli zaznamenané 3 vraždy (ktoré však boli všetky objasnené).

V roku 2015 bolo na území spáchaných celkom 14 lúpežných prepadnutí, čo je nie len medziročný pokles o 7 skutkov, ale najmenší počet spomedzi porovnávaných rokov. Zo 14 lúpežných prepadnutí, zaznamenaných počas roka 2015, bolo 9 prípadov lúpeží na osobách a 5 prípadov boli predmetom záujmu objekty, ako sú napríklad pobočky bánk, herne či záložne.

Za pozornosť stojí medziročné zníženie počtu odcudzených motorových vozidiel, k odcudzeniu ktorých dochádza medziročne stále menej a menej. V porovnaní s rokom 2010 bolo v roku 2015 odcudzených 5-krát menej vozidiel.

OR PZ zaznamenalo nárast drogovej kriminality z počtu 101 skutkov v roku 2014 na počet 117 skutkov v roku 2015 (teda viac o 16 skutkov). Väčšiu časť skutkov drogovej trestnej činnosti odhalených v roku 2015 tvorilo prechovávanie drog jedincami pre vlastnú potrebu, a to v 85 prípadoch. V menšom zastúpení (32 prípadov) to boli iné formy drogovej kriminality, ako sú obchodovanie, výroba, atď.

K miernemu nárastu prišlo aj v oblasti ekonomickej trestnej činnosti, a to z počtu 529 skutkov, zaznamenaných v roku 2014 na počet 537 zaznamenaných v roku 2015. Najpočetnejšou skupinou v oblasti ekonomickej trestnej činnosti zostávajú už niekoľko rokov po sebe falšovanie meny (105 skutkov) a neoprávnené obstaranie platobnej karty (173 skutkov). Vyšší počet činov na úseku ochrany meny úzko súvisí s vysokým počtom bankových prevádzok na území, v ktorých výskyt falošných peňazí rôzneho druhu vychádza najavo, hoci k falšovaniu peňazí, alebo k ich uvedeniu do obehu mohlo dôjsť mimo územia mestskej časti. Obzvlášť to platí pre Národnú banku Slovenska, ktorej objekt tu tiež sídli. Práve v nej dochádza k odhaľovaniu aj tých najkvalitnejších falzifikátov. Ku skutkom neoprávneného obstarávania platobných kariet dochádza vo väčšine prípadov v rámci rôznorodých krádeží iných vecí, najmä z peňaženiek s dokladmi. Tento druh trestnej činnosti má dlhodobu vzrastajúcu tendenciu, čo sa prejavilo aj počas roka 2015, kedy bolo prípadov neoprávnených obstaraní platobných kariet s úmyslom použiť ich ako pravé zaznamenaných celkovo 173, čo je viac o 45 skutkov ako v predošlom roku 2014. Nárast kriminality súvisiacej s platobnými kartami je zrejme dôsledkom narastajúceho počtu platobných kariet v spoločnosti. V nemalej miere k efektívnemu zneužitiu platobných kariet prispieva nedostatočná ochrana prístupových hesiel zo strany držiteľov kariet, ale aj nechránený produkt bánk a to bezkontaktná platba kartou tzv. Paypass.

Nárast kriminality sme napokon zaznamenali na úseku krádeže vlámaním všeobecne ako aj krádeží vlámaním do bytov a domov. Počet krádeží vlámaním do bytov a domov v roku 2015 narástol medziročne o 8 prípadov, z počtu 17 v roku 2014 na počet 25 v roku 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015 s. 3).

Objasnenosť trestných činov

Bezpečnostnú situáciu ovplyvňuje aj podiel objasnených skutkov na celkovom výskyte trestných činov. Aj v roku 2015 zostáva zachovaný viacročný trend rastúceho percenta objasnenosti.

Vývoj percentuálnej objasnenosti kriminality je znázornený v tabuľke 81.

V roku 2015 bol na úseku objasnenosti kriminality zaznamenaný jej medziročný nárast o 1,05 % oproti roku 2014.

Tabuľka 81: Vývoj percentuálnej objasnenosti celkovej kriminality za roky 2010 až 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
objasnenosť celkovej kriminality v %	20,73	27,55	28,28	33,53	36,79	37,84

Priestupky

V nasledujúcej tabuľke 82 je zaznamenaný výskyt všetkých priestupkov v roku 2015 ako aj v roku 2014, a to podrobnejšie, teda podľa jednotlivých druhov priestupkov. § 50 - sú priestupky majetkové, § 47, 48 a 49 sú priestupky proti verejnému poriadku a proti občianskemu spolunažívaniu, § 22 ods. 1 sú priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a § 30 sú priestupky na úseku ochrany pred alkoholizmom a inými toxikomániami.

Tabuľka 82: Výskyt a objasnenosť priestupkov za roky 2014 a 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)

			§50	§49	§ 47-48	§30	§22/1	§22 ostatné	ostatné	SPOLU
1.	priestupky	2015	1 432	338	518	1	123	9 912	37	12 361
		2014	1 814	322	529	2	93	10 171	96	13 027
		rozdiel	-382	16	-11	-1	30	-259	-59	-666
2.	objasnené priestupky	2015	369	213	509	0	120	9 904	31	11 146
		2014	451	180	509	0	92	10 160	80	11 472
		rozdiel	-82	33	0	0	28	-256	-49	-326
3.	objasnenosť v %	2015	25.77%	63.02%	98.26%	0.00%	97.56%	99.92%	83.78%	90.17%
		2014	24.86%	55.90%	96.22%	0.00%	98.92%	99.89%	83.33%	88.06%
		rozdiel	0.91%	7.12%	2.04%	0.00%	-1.36%	0.03%	0.45%	2.11%

6.1.13.2 Problémové lokality v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Uvádzame najproblémovjšie lokality, prípadne aj ďalšie problémy s nimi spojené tak, ako ich uviedli riaditelia jednotlivých základných útvarov odboru poriadkovej polície OR PZ v mestskej časti.

00 PZ Bratislava Staré Mesto – východ

- Nám. Slobody a Kollárovo námestie pri zabezpečovaní verejného poriadku v letnom období počas piatkov a sobôt, vo večerných a nočných hodinách, stretávanie sa mladých ľudí na týchto verejne prístupných miestach, kde požívajú alkoholické nápoje. Dochádza k výtržnostiam a ublíženiam na zdraví, krádežiam a lúpežným prepapnutiam.
- Ulice Povraznícka - Belopotockého - Björnsonova - krádeže vlámaním do motorových vozidiel, nakoľko ulice nie sú nijako monitorované, sú úzke a tmavé, vhodné pre páchatel'a mať na skutok dostatok času v nočných hodinách na vykonanie skutku.
- Hodžovo námestie v súvislosti so zastávkami MHD hlavne v nočných hodinách, kde

často osoby pod vplyvom alkoholu zaspia a sú obeťou krádeží.

- Nám. Franza Liszta - nočné spoje v nočných hodinách zväžajú podnapité osoby z celej Bratislavy, dochádza ku krádežiam na osobách, príp. lúpežiam.
- Karpatská ul. klub RANDAL - koncerty rockových kapiel, výtržnosti, ublíženia na zdraví.

00 PZ Bratislava Staré Mesto -stred

- Historické centrum - vysoký počet návštevníkov t.j. turistov prioritne zahraničných, sú často predmetom záujmu páchatel'ov drobných krádeží, prepadnutí a ďalších skutkov, ktorí však v absolútnej väčšine nie sú obyvateľmi okresu Bratislava a s tým je súvisiaca vysoká anonymita páchatel'ov.
- Vysoký počet nočných zábavných podnikov spojených s organizovaním diskotiek - páchanie násilnej trestnej činnosti - lúpežných prepadnutí, ublíženia na zdraví, výtržníctva, nielen v samotných prevádzkových jednotkách, ale aj v ich okolí a v centre mesta, kam sa návštevníci zvykli presúvať v podnapitom stave. Výtržnosti páchané podnapitými návštevníkmi v centre mesta.
- Celé historické centrum - krádeže na osobách, v nočných hodinách počas víkendu - krádeže na osobách.

00 PZ Bratislava Staré Mesto-západ

- Drotárska ulica, Martinengova ulica, Ulica Pri Habánskom mlyne, Bartóková ulica, Tichá ulica, Svetlá ulica, Sklenárska ulica - krádeže motorových vozidiel, krádeže vlámaním do motorových vozidiel, krádeže vlámaním do garáží a pivníc.
- Palisády, Kozia, Podjavorinskej, Zochova ulica a iné - krádeže vlámaním do pivničných priestorov a priestorov firiem (častým predmetom záujmu sú bicykle).
- NAGL - stavenisko Zuckermandel - krádeže vlámaním do skladových priestorov v areáli a krádeže vlámaním do odstavených motorových vozidiel v okolí so zameraním najmä na pracovné náradie.
- Priestory pod mostom SNP, Pilárikova ulica - zastávky MHD - krádeže na osobách, v nočných hodinách počas víkendu-výtržnosti, krádeže na osobách.
- Brnianska ulica - parkovisko, príľahlé ulice pri Patrónskom pivovare, okolie škôl, materských škôl - Palisády - Kuzmányho, Mudroňova 83 - krádeže vecí nezisteným spôsobom (pravdepodobne rušičkou) z motorových vozidiel (predmetom záujmu páchatel'ov sú najmä notebooky, iná elektronika, ktorú si vodiči ponechávajú vo vozidle).

Spomenutým lokalitám bola venovaná zvýšená pozornosť v rámci plnenia úloh PZ. Takto orientovaný výkon služby mal vo svojom výsledku zlepšenie bezpečnostnej situácie.

6.1.13.3 Ochrana verejného poriadku a boj s uličnou kriminalitou

Charakter trestných činov spáchaných na ulici je v mestskej časti špecifický v tom, že páchatel', tak poškodení ako aj prípadní svedkovia sú vo väčšine prípadoch s trvalým bydliskom mimo mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. Nezriedka sú páchatelia trestnej činnosti, ale aj poškodení či svedkovia, cudzinci. Tieto skutočnosti veľmi sťažujú odhaľovanie a dokumentovanie spáchaných trestných činov a priestupkov. Tým je predurčené, že hlavným ťažiskom na boj s uličnou kriminalitou je prevencia formou hliadkovej činnosti policajtov poriadkovej polície.

V oblasti uličnej kriminality, tzn. trestné činy spáchané na ulici, bol v roku 2015 zaznamenaný oproti roku 2014 medziročný pokles o 85 trestných činov. Ich objasnenosť sa v percentuálnom vyjadrení znížila o nepatrných 0,68 %, na úroveň 42.17 %. Ako to vidieť v nasledujúcej tabuľke 83, aj uličná trestná činnosť súvisle medziročne klesá už počas niekoľko ročnej histórie a jej objasnenosť v priebehu dlhšieho časového úseku zase stúpa (hoci v roku 2015 oproti roku 2014 mierne klesla, v porovnaní s rokom 2010 stúpala viac než dvojnásobne).

Tabuľka 83: Vývoj výskytu uličnej kriminality za roky 2010 až 2015 (OR PZ Bratislava 1, 2015)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet skutkov uličnej trestnej činnosti	1 558	1 126	981	863	756	671
Objasnenosť v %	15,78	19,89	24,05	40,32	42,85	42,17

Územie je miestom, v ktorom sú viac než hoci kde inde zastúpené aj reštauračné a zábavné podniky. V neposlednom rade je charakteristické aj štruktúrou stáleho obyvateľstva s vysokým podielom lepšie finančne zabezpečených komunít či spoločensky, politicky, hospodársky a kultúrne významných osôb. Od toho všetkého sa odvíja aj štruktúra, povaha a rozsah páchanej uličnej a inej kriminality.

Verejné zhromaždenia

V období od 1.1.2015 do 31.12.2015 bolo na miestny úrad Bratislava - Staré Mesto oznámených 228 verejných zhromaždení rôzneho zamerania, z toho bolo zo strany zvolávateľa 28 verejných zhromaždení zrušených. K uvedeným zhromaždeniam bolo naplánovaných a vykonaných 47 bezpečnostných opatrení. Z toho väčšinu z nich (40) organizovalo Okresné riaditeľstvo PZ v Starom Meste a zvyšných 7 bolo prikázaných z úrovne KR PZ v Bratislava, s výraznou účasťou policajtov OR PZ v Starom Meste. Všetky ďalšie verejné zhromaždenia boli zabezpečené policajtmí základných útvarov PZ v Starom Meste v rámci bežného výkonu služby.

V prípadoch narušenia verejného poriadku počas uvedených verejných zhromaždení boli vždy vykonané opatrenia na jeho obnovenie. Okrem verejných zhromaždení občanov, športových a kultúrnych podujatí, ktoré ich zvolávatelia a organizátori riadne oznámili príslušným úradom, sa vyskytli aj také verejné udalosti, ktoré oznámené neboli, a ktorých konanie sme vopred predpokladali, či už vďaka operatívnej činnosti, napríklad monitorovaním sociálnych sietí na internete, alebo zo skúseností z minulosti. Boli to najmä rôzne spontánne zhromaždenia občanov, vyprovokované závažným, aktuálnym spoločenským alebo politickým dianím v krajine či vo svete, ktoré buď nikto neorganizuje alebo organizuje, avšak z nevedomosti alebo zámerne si nesplní povinnosť oznámiť konanie zhromaždenia príslušným orgánom.

Netreba zabúdať ani na rôzne anarchistické a asociálne sa správajúce skupiny, ktoré oznamovaciu povinnosť pri usporiadaní svojich verejných udalostí nerešpektujú zámerne. Sú to napríklad aktivisti sústredení v platforme „Občiansky odpor“, ktorí aj počas roka 2015 zorganizovali sériu protestov bez splnenia si oznamovacej povinnosti, ktoré napriek tomu museli byť a boli zo strany príslušníkov OR PZ v Starom Meste zabezpečované v rôznych formách služobnej činnosti.

Verejných športových a verejných kultúrnych podujatí sa na území uskutočnilo v roku 2015 pomerne veľa, vo vzťahu k porušovaniu verejného poriadku a páchaníu protiprávnej činnosti však neboli rizikové. Ako príklad treba uviesť rôzne koncerty, tanečné či divadelné vystúpenia, výstavy a iné, ktorých na Hviezdoslavovom námestí, Hlavnom námestí, v parkoch, ale aj na iných verejných miestach prebieha každý týždeň niekoľko. Zo športových podujatí treba spomenúť rôzne masové behy či cyklistické preteky, ktorých trasy buď len pretínali územie, alebo v ňom boli celé sústredené (napríklad ČSOB maratón, beh Devín Bratislava, študentský beh-15.11.2015 a pod.). Menšie kultúrne a športové podujatia, ktoré sa uskutočnili od začiatku roka na verejných priestranstvách, boli zo strany poriadkovej polície OR PZ v Starom Meste zabezpečované formou občasného monitoringu, alebo stálej prítomnosti policajtov vykonávajúcich bežný výkon služby. Tie masovejšie boli však vždy zabezpečované formou zvýšených výkonov služby či bezpečnostných opatrení, organizovaných z

úrovne OR PZ v Starom Meste alebo KR PZ v Bratislave, s dôrazom najmä na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky počas ich konania.

Graffiti

Ďalším fenoménom uličnej protiprávnej činnosti je tzv. sprejerstvo. S ohľadom na množiaci sa stav poškodenia budov a iných objektov grafitmi v uliciach mestskej časti, je potrebné k boju s touto protiprávnou činnosťou pristupovať obzvlášť pozorne.

Uplatňovaním niektorých opatrení v spôsobe výkonu služby poriadkovej polície na úseku ochrany verejného poriadku a boja s trestnou činnosťou v roku 2015 možno posúdiť stav na území ako stabilizovaný. Môžeme spomenúť napr.:

- Flexibilné sústreďovanie výkonu služby policajtov do lokalít a časov najväčšieho výskytu trestnej činnosti.
- Vykonávanie „zvýšených výkonov služby“, ktoré sú organizované formou príkazu riaditeľa OR PZ v Starom Meste, do časov a s konkrétnymi zameraniami výkonu služby. Do uvedených zvýšených výkonov sú velení policajti z celého OR PZ v Starom Meste, a tak je možno čo najefektívnejšie využiť dosť obmedzené sily a prostriedky na vykonanie konkrétnych opatrení, na ktoré samotné obvodné oddelenia nestačia. Zvýšené výkony služby sú vykonávané prevažne cez víkendy a v noci, prípadne počas dopredu nahlásených kultúrnych, spoločenských alebo iných verejných akcií. Ako veliteľia do uvedených zvýšených výkonov sú určovaní nadriadení základných útvarov.
- Komplex opatrení na eliminovanie požívania alkoholu mladistvými osobami, namierené nie len voči samotným mladistvým osobám, ale aj iným osobám, ktoré im alkohol umožňujú požívať alebo im ho predávajú či ponúkajú.
- Spolupráca s inými subjektmi, okrem iných aj s orgánmi samosprávy.

Úsek dopravy

Na úvod je potrebné uviesť, že Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave I nemá systemizované miesta policajtov, ktorí vykonávajú dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej dopravy a ani nevykonáva objasňovanie dopravných nehôd. Tieto činnosti zabezpečuje Krajský dopravný inšpektorát Krajského riaditeľstva PZ Bratislava.

Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave I má systemizovaný Okresný dopravný inšpektorát v Bratislave I, ktorého policajti vykonávajú prejednávanie priestupkov v správnom konaní ako prvostupňový orgán. V tabuľke 84 sú uvedené najvýznamnejšie údaje o nehodovosti na území.

Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave I nemá komplexné údaje o všetkých zistených priestupkoch na úseku dopravy, a to z dôvodu, že tento druh priestupkov je okrem útvarov OR PZ Bratislava I zisťovaný a prejednávaný aj inými zložkami (mestskou políciou, inými útvarmi PZ).

V nasledujúcej tabuľke sú základné údaje o dopravnej nehodovosti na území za rok 2015.

Tabuľka 84: Dopravná nehodovosť v roku 2015 v porovnaní s rokom 2014 (OR PZ Bratislava 1, 2015)

Dopravná nehoda - „DN“	
Počet DN celkom	253
+ /- oproti roku 2014	-28

Počet DN s následkom na živote alebo na zdraví	72
+ / - oproti roku 2014	5
Počet usmrtených	1
+ /- oproti roku 2014	1
Počet ťažko zranených	21
+ /- oproti roku 2014	1
Počet ľahko zranených	55
+ /- oproti roku 2014	3
Škoda v 10 €	60 464
+ /- oproti roku 2014	-13 227

Zdroj: (OR PZ Bratislava 1, 2015)

Jediným usmrteným účastníkom dopravnej nehody na území v roku 2015 bol chodec zrazený vozidlom počas prechádzania cez Staromestskú ulicu, na mieste kde je to zakázané (v úseku zastávok MHD).

Najrizikovejším cestným úsekom na území z hľadiska nehodovosti bola v roku 2015 Šancová ulica so 17 dopravnými nehodami. Najčastejšie dochádza k dopravným nehodám v čase od 12.00 do 20.00 hod. Najrizikovejšími dňami sú streda až piatok.

Mestská polícia

Okrsková stanica mestskej polície Staré Mesto je súčasťou Mestskej polície hlavného mesta SR Bratislavy a pôsobí ako poriadkový útvar pri zabezpečovaní a kontrole verejného poriadku, ako aj plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení, uznesení Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR, rozhodnutí primátora hlavného mesta.

Príslušníci v súčinnosti s OR PZ sa podieľali na zabezpečovaní protestných zhromaždení event. demonstrácií, 411 oznámení o ich organizovaní, a 513 kultúrnych a 122 športových podujatí na verejných priestranstvách mestskej časti Bratislava - Staré Mesto.

V priebehu roku 2015 príslušníci mestskej polície zaznamenali 28 163 udalostí a vyriešili celkovo 26 690 priestupkov, pričom 12 474 priestupkov bolo proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, čo sa týka najmä problematiky parkovania a statickej dopravy .

V súvislosti s porušovaním VZN bolo vyriešených celkovo 13 984 priestupkov. Z uvedeného počtu bolo za porušenie VZN 11/2009 MČ o pešej zóne riešených 897 priestupkov, za porušenie VZN č. 1/2011 MČ o dodržiavaní čistoty a poriadku riešených 891 priestupkov, za porušenie VZN č. 3/2013 MČ o pravidlách času predaja a rušení nočného klúdu bolo riešených 1 495 priestupkov, za porušenie VZN č. 2/1996 MČ o obťažovaní osôb bolo riešených 450 priestupkov, za porušenie VZN č. 5/2011 MČ o zákaze požívania alkoholických nápojov riešených 941 priestupkov, za porušenie VZN č. 5/2010 MČ o podmienkach držania psov riešených 87 priestupkov a za porušenie VZN č. 7/2007 MČ o voľných pouličných aktivitách riešených 277 priestupkov.

Okrsková stanica mestskej polície Staré Mesto má momentálne 4 okrskárov, ktorí v rámci svojho špecifického zamerania činnosti riešia hlavne problematiku danej lokality. Činnosť okrskára je zameraná hlavne na dobrú miestnu znalosť a schopnosť získania dôvery u obyvateľov, ktorých sa následne snaží zapojiť do riešenia problémov v blízkosti ich bydliska.

Priestupkovosť v obsadených okrskoch bola za minulý rok nasledovná:

- okrsok Pešia zóna - zistených a vyriešených bolo 6 027 priestupkov,
- okrsok Jakubovo nám. - zistených a vyriešených bolo 4 905 priestupkov,
- okrsok Avion - zistených a vyriešených bolo 3 216 priestupkov.

Okrskári sa podieľajú aj na preventívnej činnosti najmä pri zabezpečovaní priechodov pre chodcov pri ZŠ počas príchodu detí do školy. Taktiež sa príslušníci podieľajú na propagácii činnosti mestskej polície pre materské školy v pôsobnosti MČ.

V podmienkach Okrsková stanica mestskej polície Staré Mesto sa na obsluhovaní kamerového systému podieľajú aj dvaja pracovníci so zníženou pracovnou schopnosťou /ZTP/. Celkový počet priestupkov, zistených prostredníctvom kamerového systému bol v minulom roku 1 381. Momentálne je do systému napojených 21 funkčných kamier v nepretržitej prevádzke pripojených na záznamové zariadenie. V rámci uvedeného systému fungujú aj zariadenia regulovaného vstupu do pešej zóny a to na Strakovej a Františkánskej ul., ktoré sú ovládané z operačného strediska na Medenej ul.. V procese rozpracovania je inštalácia kamier na križovatke Zámocká - Palisády, na križovatke Palisády - Kozia, na nám. Slobody, na križovatke Radlinského - Americké nám. a na Odborárskom nám..

6.1.13.4 Zhrnutie urbánnej bezpečnosti

OR PZ Bratislava I. v porovnaní rokov 2010 až 2015 zaznamenalo pokles trestných činov a v najsledovanejších druhoch trestnej činnosti objasnenosť trestných činov. PZ má pri objasňovaní v mestskej časti špecifické, dovoľujeme si povedať, že značne sťažené podmienky, pretože väčšina obetí, páchateľov alebo svedkov trestnej činnosti sú obyvatelia s trvalým pobytom mimo daného územia, často dokonca obyvatelia iných štátov, kde sa pridružuje i ďalší problém s jazykovou bariérou.

Na území v roku 2015 stúpol výskyt drogovej trestnej činnosti. Môže to byť spôsobené i preferovaním tejto časti pre domácich i turistov ako „centrum zábavy“ hlavne v letných mesiacoch. Vysoký výskyt pubov, diskotiek, herní, ktorých návštevníci môžu byť sami užívateľmi návykových látok ako i ich zvýšený záujem o kúpu návykových látok, sústreďuje na tomto území i osoby, ktoré tieto látky prechovávajú s úmyslom predaja.

Výhrady OR PZ Bratislava I. sú smerom k sfunkčneniu bezpečnostného kamerového systému na kritických verejných priestranstvách v Starom Meste.

Kamerový systém sa síce postupne začal vylepšovať, no veľmi pomaly, a to bola zmena z analógového signálu na digitálny, no jeho kvalita a jeho pokrytie nezodpovedá súčasným trendom (veľmi malé množstvo kamier, a s tým spojené slabé pokrytie a funkčnosť, t.j. že sú otočné /t.j. iba monitorovanie na veľkú vzdialenosť/ a je veľmi malá pravdepodobnosť zachytenia protiprávneho skutku, uchovávanie záznamu a poruchovosť). Existujúci stav bezpečnostného kamerového systému lokality mestskej časti ako historického centra európskeho hlavného mesta Bratislavy je stále absolútne nedostatočný. Kamerové systémy majú nielen preventívnu funkciu, čo znamená, že umocňujú pocit

bezpečia na strane verejnosti a do istej miery odrádzajú samotných páchatel'ov od protiprávneho konania, od porušovania verejného poriadku. Okrem toho by mali pomáhať prioritne mestskej polícii, aby rýchlo a dôrazne mohla zakročiť voči narušiteľom protiprávneho konania a taktiež policajnému zboru a rovnako tak aj opäť mestskej polícii pri odhaľovaní protiprávnej činnosti, usvedčovaní jej páchatel'ov (príp. priestupcov), čo však v súčasnosti, vzhľadom na uvedené okolnosti, nie je možné. Bezpečnosť občanov a návštevníkov hlavného mesta by rozhodne mala byť prioritou, pričom uvedeným stavom je táto bezpečnosť na úseku ochrany života, zdravia a majetku ohrozovaná.

6.1.14 Regulácia využitia územia

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto má osobitné postavenie v rámci celkovej štruktúry mestského organizmu svojou centrálnou polohou. Jej územie bolo z hľadiska historického vývoja osídlenia zastavované s ohľadom na prírodné danosti, fortifikačný systém a dopravné väzby na krajinu a okolité sídla. Podľa platného Územného plánu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy je potrebné okrem limitov technickej infraštruktúry a regulácie pamiatkovej zóny a pamiatkovej rezervácie rešpektovať danosti vybraných zón mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nasledovne.

Rešpektovať v území celomestského centra na ľavom brehu Dunaja:

- ťažiskové priestory urbanistického usporiadania a kompozičného riešenia centrálnej mestskej časti,
- osobitné požiadavky, limity a obmedzenia hmotovo-priestorového dotvárania historického mesta – pamiatkovej rezervácie a pamiatkovej zóny CMC vrátane osobitných požiadaviek na dotváranie nadväzných území, rešpektovanie historicky sformovanej stavebnej čiary v priestore Dunajského nábrežia,
- na území kompaktného mesta charakteristickú uličnú sieť a blokovú zástavbu,
- harmonické spolupôsobenie individuálnej bytovej výstavby s prírodným prostredím na území „záhradného mesta“,
- chrániť historickú vedutu, tok Dunaja a zeleň prírodnej panorámy ako charakteristické prvky v obraze mesta (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Rešpektovať na území MČ Bratislava - Staré Mesto:

- historické a prírodné hodnoty Starého Mesta vytvárajúce charakteristický obraz a základ veduty Bratislavy,
- historické a kultúrno-spoločenské hodnoty sústredené na území mestskej časti:
  - v priestoroch pamiatkovej rezervácie a pamiatkovej zóny centra mesta,
  - v obnovení urbanistickej štruktúry územia južného podhradia – Vydrica, Zuckerman, [2]
- princípy dotvárania „záhradného mesta“ v západnej pahorkovitej časti mesta v zónach Bôrik, Machnáč, Mudroňova, Slavína (A4, A6), Patrónka -Westend:
  - plochami málopodlažnej bytovej zástavby prevažne charakteru rodinných domov so zachovaním prevahy zelene v zastavanosti pozemkov,
  - dobudovaním jestvujúcich areálov občianskej vybavenosti celomestského až nadmestského významu,

- kultivovaním jestvujúcich plôch charakteru parkov, sadovníckych a lesoparkových úprav,
- blokovú zástavbu, kompozíciu a objem zástavby pri dobudovaní založenej kompozičnej štruktúry mestskej časti v rovinnej východnej časti územia:
  - typickú funkčnú pestrosť územia mestskej časti tvoriacu ťažisko centrálnej mestskej časti so saturovaním funkcií polyfunkčného mestského prostredia charakteru občianskej vybavenosti a bývania (Zóny Dunajská, Obchodná, Karpatská),
  - význam medzinárodného vstupu do mesta v dotváraní Predstaničného priestoru,
  - postupnú transformáciu bývalých výrobných a technických zón vo východnej časti mesta na mestské polyfunkčné priestory (Zóny Pribinova, Chalupkova, Radlinského – Mýtna - I. Karvaša),
  - jestvujúce plochy charakteru parkov, sadovníckych a lesoparkových úprav s ich kultiváciou a návrhom nových „zelených“ plôch ako súčasti tzv. priečnej zelenej osi od Predstaničného priestoru cez Avion, Medickú záhradu až po nábrežnú promenádu Dunaja (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Územný plán mesta Bratislavy identifikuje okrem spomenutých zón aj nasledovné pamiatkové územia zapísané v ústrednom zozname pamiatkového fondu a evidované ochranné pásma kultúrnych pamiatok a pamiatkových území:

- Pamiatková rezervácia Bratislava (PR Bratislava),
- Pamiatková zóna Bratislava Centrálna mestská oblasť (PZ CMO),
- Ochranné pásmo Národnej kultúrnej pamiatky Umelecká beseda na Dostojevského rade,
- Ochranné pásmo pamätníka Slavín (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

V ústrednom zozname pamiatkového fondu je na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto evidovaných 641 národných kultúrnych pamiatok (NKP) zahŕňajúcich približne 899 objektov. Tento zoznam vedie a aktualizuje Pamiatkový úrad Slovenskej republiky.

V Starom Meste je najvyššia koncentrácia národných kultúrnych pamiatok, a to nielen v rámci Bratislavy, ale dá sa povedať, že celého Slovenska. Chránené objekty sú najviac koncentrované na území pamiatkovej rezervácie, avšak vytvárajú celistvé súbory aj na ostatnom území Starého Mesta, ktorého podstatnú časť prekrýva pamiatková zóna centrálnej mestskej oblasti. Štruktúra evidovaných nehnuteľných kultúrnych pamiatok je rôznorodá a zahrňuje takmer celú škálu pamiatkových hodnôt: od stredovekého jadra pamiatkovej rezervácie s barokovým obrazom ulíc pretkávaným neskoršími architektúrami, cez eklekticko-secesné súbory v dotyku s historickým jadrom z prevažne 19. storočia, cez reliktý pôvodne vidieckych predmestí s malomestským imidžom, až po romantické vily v štýloch a slohoch zo začiatku 20. storočia na svahoch nad historickým jadrom. Ďalej sa tu nachádzajú prvky drobnej architektúry – fontány, pamätníky, tiež prezentované i neprezentované archeologické nálezy a prvky pripomínajúce historické udalosti a osobnosti. Predovšetkým sú však hodnotami, pre Bratislavu charakteristickými a identifikačnými v rámci metropol Európy: historická panoráma Starého Mesta s hradným bralom, s hradom a jeho pandantom - Dómom sv. Martina, s vežami kostolov historického jadra a veduta s pozadím svahov výbežku Karpát, s Dunajským nábrežím v popredí (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Tabuľka 85 predstavuje výber najvýznamnejších národných kultúrnych pamiatok s územnou väzbou na kultúrno-historické hodnoty.

Tabuľka 85: Výber národných kultúrnych pamiatok na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto (PR – pamiatková rezervácia, PZ – pamiatková zóna) (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja 2010)

Umiestnenie	Popis	
Bratislava - Staré Mesto	meštianske, nájomné a bytové domy	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	polyfunkčné domy	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	paláce mestské a prepoštský	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	domy rodinné, vily a záhrady	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	domy pamätné	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	domy vinohradnícke a remeselnícke	PZ
Bratislava - Staré Mesto	hrad s areálom	PR
Bratislava - Staré Mesto	hotel Carlton, Krym, Dunaj	PR
Bratislava - Staré Mesto	internáty Lafranconi, Nešporov	PZ
Bratislava - Staré Mesto	Académia Istropolitana	PR
Bratislava - Staré Mesto	banky	PR
Bratislava - Staré Mesto	administratívne budovy	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	vodné kasárne - SNG	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Martina	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Alžbetínok	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Františkánov	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Kanonistiek	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Kapucínov	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Klarisiek	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Milosrdných bratov	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol a kláštor Uršulínok	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Trojice s areálom	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Jána z Máty s areálom Trinitári	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Ladislava s areálom	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Alžbety - modrý s areálom	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Salvátora - jezuitský s areálom	PR
Bratislava - Staré Mesto	kostol sv. Mikuláša	PR

Bratislava - Staré Mesto	kostol Nanebovzatia P.M. - Blumentál s areálom	PZ
Bratislava - Staré Mesto	ev. a. v. kostol - Veľký a Malý	PZ
Bratislava - Staré Mesto	ev a. v. kostol -Nový	PZ
Bratislava - Staré Mesto	ev. ref . Kostol - kalvínsky	PZ
Bratislava - Staré Mesto	kolégium a seminár	PR
Bratislava - Staré Mesto	SND a divadlo P.O. Hviezdoslava	PR
Bratislava - Staré Mesto	župný dom	PZ
Bratislava - Staré Mesto	Univerzitná knižnica	PR
Bratislava - Staré Mesto	reduta	PR
Bratislava - Staré Mesto	radnica	PR
Bratislava - Staré Mesto	hlavná pošta	PR
Bratislava - Staré Mesto	školy základné, stredné, UK a STU	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	fontány, stĺpy so sochami, pomníky, pamätníky	PR a PZ
Bratislava - Staré Mesto	tržnica	PR
Bratislava - Staré Mesto	mestské opevnenie	PR
Bratislava - Staré Mesto	obchodný dom Dunaj a Baťa	PR
Bratislava - Staré Mesto	kalvária s kostolom a ostatné kaplnky	PZ
Bratislava - Staré Mesto	internát Lafranconi a Nešporov	PZ
Bratislava - Staré Mesto	cintorín Ondrejský a na Kozej bráne	PZ
Bratislava - Staré Mesto	cintorín židovský ortodoxný a neologický	PZ
Bratislava - Staré Mesto	pamätník Slavín	PZ
Bratislava - Staré Mesto	železničná stanica a tunel	PZ
Bratislava - Staré Mesto	Umelecká beseda	PZ
Bratislava - Staré Mesto	synagóga	PZ
Bratislava - Staré Mesto	ruina strážnej veže na Podhradí	PR
Bratislava - Staré Mesto	vodáreň na Mudroňovej ulici	PZ
Bratislava - Staré Mesto	Sporiteľne a administratívne budovy na Nám. SNP	PZ
Bratislava - Staré Mesto	ruina kostola sv. Jakuba	PZ
Bratislava - Staré Mesto	Hostince v Horském parku	PZ
Bratislava - Staré Mesto	rozhlas	PZ

Územný plán mesta Bratislavy navrhuje osobitným postupom mesta, alebo mestských častí, zachovať nasledovné pamiatkové hodnoty a hodnoty dotvárajúce identický obraz osídlenia:

- cintorín sv. Mikuláša v Podhradí,
- teleso tunela pod Bratislavským hradom,
- kalváriu.

Z pamiatkového fondu v Zozname svetového kultúrneho dedičstva sa zatiaľ nenachádza žiadna nehnuteľná kultúrna pamiatka, ale vytipovaný na zápis do zoznamu je pamätník Chatama Sófera v Bratislave (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

Limity využívania územia z pohľadu technickej infraštruktúry

Ochranné pásmo dopravných systémov

Rešpektovať:

- cestné ochranné pásma,
- železničné ochranné pásma,
- ochranné pásma letiska, heliportov a leteckých pozemných zariadení, a to:
  - Letiska M. R. Štefánika, Bratislava,
  - heliportu pre leteckú záchrannú službu nemocnice s poliklinikou Kramáre, Bratislava,
  - heliportu pre leteckú záchrannú službu Dérovej nemocnice s poliklinikou, Bratislava,
  - heliportu pre leteckú záchrannú službu Nemocnice Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Bratislava,
  - leteckých pozemných zariadení letiska M. R. Štefánika, Bratislava (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007),
  - Heliport Národnej banky Slovenska - nemá určené ochranné pásma, pre zachovanie činnosti heliportu je nutné rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z predpisu L14 Letiská (II. zväzok – Heliporty). (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007, ZaD2),
  - prekážkové roviny Heliportu River Park časť E, blok 3 (hotel) v Bratislave (na streche Hotela Kempinski), Heliportu LZS NÚSCCH Bratislava Kramáre a Heliportu Rezidencia – Bárdošova.

Ochranné pásmo líniových stavieb a zariadení technickej infraštruktúry

Rešpektovať:

- ochranné pásma vodovodov ,
- ochranné pásma kanalizácie,
- ochranné pásma elektroenergetických zariadení,
- ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení,
- ochranné pásma tepelných zariadení,
- ochranné pásma ropovodov a produktovodov,
- ochranné pásma telekomunikačných zariadení, kruhové a smerové ochranné pásma rádiokomunikačných zariadení,
- ochranné pásma vodných tokov,
- ochranné pásma vodných stavieb (vodné diela, hrádze, objekty na tokoch)

- v rozsahoch, ktoré stanovuje príslušná legislatíva.

V zmysle pripomienok doručených Okresnému úradu Bratislava k Oznámeniu o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava - Staré Mesto pre obdobie rokov 2016-2023, s výhľadom do roku 2040“ vyplynuli konkrétne požiadavky, ktoré je potrebné rešpektovať pri implementácii stratégie a z nej vyplývajúcich opatrení a aktivít definovaných v tomto dokumente:

- z hľadiska ochrany vody je potrebné pri návrhu vybavenia územia technickou infraštruktúrou rešpektovať:
  - ochranné pásma jestvujúcich a novo navrhovaných sietí vodovodu a kanalizácie;
  - posúdiť kapacitu jestvujúcich sietí vodovodu a kanalizácie;
  - k bodom napojenia a trasovaniu vodných stavieb je potrebný súhlas správcu verejných sietí;
  - odvádzanie dažďových vôd z územia je možné riešiť vybudovaním novej dažďovej kanalizácie s odvádzaním dažďových vôd do vsaku, alebo do recipientu. Možnosti vsakovania nekontaminovaných dažďových vôd do podzemia je potrebné hydrogeologický posúdiť.
- z hľadiska problematiky vojenských objektov:
  - zachovať všetky vojenské objekty v riešenom území mesta a rešpektovať ich ochranné pásma. Nakoľko vojenské objekty budú aj naďalej dlhodobo využívané ozbrojenými silami, je nevyhnutné rešpektovať ich ochranné pásma.

PRÍLOHA 3: Prírodno-environmentálna analýza

6.1.15 Ekosystémové služby

Ekosystémové služby predstavujú prínosy a úžitky, ktoré poskytujú ekosystémy (živá príroda) ľuďom (MEA, 2005) a zohrávajú špeciálnu úlohu v otázke naplnenia Európskych strategických cieľov adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy s potrebou definovania konkrétnych opatrení na ich zmiernenie. Dôraz na definovanie adaptačných a mitigačných opatrení je potrebné klásť prioritne v sídlach urbánneho typu, ktorým je bezprostredne aj mestská časť Bratislava - Staré Mesto. Urbánne sídla sa odlišujú od okolitej otvorenej prírodnej krajiny vo viacerých charakteristikách. V sídlach urbánneho typu je vysoká koncentrácia nepriepustných povrchov, ktoré majú veľkú tepelnú akumulačnú kapacitu a silne sa prehrievajú, čím negatívne ovplyvňujú tepelnú situáciu v okolitom mestskom prostredí. Na mikroklimu v meste a kvalitu vzduchu má nepriaznivý vplyv nielen teplo, ale aj znečisťujúce látky uvoľňované z priemyselných procesov, spaľovacích motorov v doprave a vykurovania budov. Medzi ďalšie charakteristiky urbánneho prostredia vyskytujúce sa vo vzťahu k zmene klímy v mestách sú vlny extrémnych letných horúčav, pokles zrážok, dlhé obdobia sucha striedané prívalovými dažďami s možnosťou lokálnych povodní, víchrice a veterné smršte. Na zmiernenie týchto negatívnych dopadov zmeny klímy a zároveň aj zvýšenie kvality urbánneho prostredia a života obyvateľov je nevyhnutné osobitne klásť dôraz na zachovávanie, tvorbu a kvalitu prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v urbánnom prostredí. Kvalitná zelená a modrá infraštruktúra môže taktiež posilniť ekonomickú výkonnosť územia a podporiť jeho udržateľný rozvoj. V prílohe 1 je popísaný význam a ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry.

6.1.15.1 Zelená infraštruktúra mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Mestská časť Bratislava - Staré Mesto má typický urbánny ráz. Viac ako 56% (537,03 ha) tejto mestskej časti tvorí zastavaná plocha (KEP BSK, 2010), čím Staré Mesto len tesne spadá do kategórie ekologicky vyvážených urbánnych sídel, v ktorých je percento zelene 40 – 60%. Dokonca po pripočítaní ostatných plôch k zastavanej ploche, ktoré predstavujú 21%, mestská časť Bratislava - Staré Mesto nespadá do kategórie ekologicky vyvážených miest (MŽP SR, 2002, TČPA, 2008). Prvky zelenej infraštruktúry ako záhrady, trvalo trávnaté porasty, vinice, orná pôda a lesná pôda tvoria necelých 18% (171,42 ha). V mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sa taktiež nachádza 48,77 ha verejnej zelene a päť cintorínov o celkovej rozlohe 13,8 ha. Priaznivo k mikroklimu mestskej časti prispievajú chránené územia, ktoré sa v ňom nachádzajú, alebo čiastočne zasahujú do jeho územia (viď podkap. 1.3.11.2). Z inventarizácie drevín v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto vyplýva potreba úpravy a primeranej údržby verejnej zelene z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu drevín v intraviláne mestskej časti (zlomené vetvy, vyschnutie od vrcholca, či v korunke, mrazové trhliny, nezahojené rany po oreze napadnuté drevokazným hmyzom, či hnilobou, naklonenie drevín nad komunikácie, zabezpečenie podjazdnej a podchodovej výšky, pôvodné dreviny potláčané šírením invázných druhov).

6.1.15.2 Modrá infraštruktúra mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Úsek rieky Dunaj tvorí dominantný prvok modrej infraštruktúry mestskej časti Bratislava - Staré Mesto. V severozápadnej časti centra, v nadväznosti na zeleň lesoparku sa nachádza tok Vydrice s príslušnou sprievodnou zeleňou. V mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sa nachádzajú aj viaceré fontány na námestiach, ktoré pozitívne prispievajú k regulácii mikroklimy v intraviláne územia. Spolu vodné plochy v tejto mestskej časti zaberajú 5,11 % (49,07 ha) (Katastrálny úrad Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2009).

6.1.15.3 Existujúce problémy a potenciálne riziká dopadov klimatickej zmeny v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto

Jedným z najzávažnejších existujúcich problémov, ktorým čelí mestská časť Bratislava - Staré Mesto, je tvorba horúcich ostrovov (heat islands). Horúce ostrovy tvoriace sa v urbánnom prostredí sú typické výrazne vyššou teplotou v porovnaní s okolitou otvorenou krajinou. Tvorba horúcich ostrovov v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je spôsobená hlavne väčšou absorpciou, zadržiavaním a výrobou tepla z nepriepustných povrchov (budovy, chodníky, cesty, námestia), ktoré v tejto mestskej časti dominujú. K ich tvorbe taktiež prispieva ľudská činnosť (používanie motorových vozidiel, priemysel). Regionálne Environmentálne centrum (2007) zrealizovalo meranie teploty vzduchu v centre Bratislavy počas horúcich letných dní. Na obrázku 9 je možné pozorovať nižšiu teplotu nad riekou Dunaj, ako aj v Horskom parku, či na Námestí slobody. Naopak extrémne vysoké teploty (38°C a viac) boli namerané nad cestnou komunikáciou a taktiež v tých častiach mestskej časti Bratislava - Staré Mesto, kde prevažujú spevnené povrchy a naopak absentuje zeleň. Tieto termosenímky potvrdzujú dôležitosť zelenej a modrej infraštruktúry v urbánnom prostredí, akým je aj táto mestská časť, pretože výrazne prispieva k znižovaniu teploty vzduchu.

Obrázok 9: Výrez termovízneho snímkovania územia Bratislavy (REC Slovensko, Fotomap, s.r.o, 2007)

Výskyt horúcich ostrovov v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto spôsobuje viaceré problémy. Nepriaznivá mikroklima najmä v letných mesiacoch počas horúčav má negatívny vplyv nielen na

zdravotný stav existujúcich prvkov zelenej infraštruktúry na území mestskej časti, ale najmä aj na zdravie jeho obyvateľov. Zvýšené zdravotné riziko je najmä u obyvateľov žijúcich v husto zastavanej časti územia a u tých, ktorí bývajú v podkrovných bytoch, či v blízkosti dopravných uzlov. Zdravotné riziko obyvateľov má v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto stúpajúci trend, nakoľko by sa priemerný vek obyvateľstva mal zvýšiť - počet obyvateľov nad 65 rokov by sa mal zdvojnásobiť do roku 2025 a presiahnuť 100 tisíc obyvateľov (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2010).

Horúce dni v letnom období taktiež prinášajú výskyt krátkych intenzívnych búrok s následnými lokálnymi záplavami v centre mesta a odtokom dažďovej vody z územia, či naopak počas suchého obdobia bez zrážok zvýšenú prašnosť. Tieto negatívne dôsledky by opäť dokázali eliminovať prvky zelenej, ako aj modrej infraštruktúry.

Na základe vypracovanej stratégie adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (2014) existuje potenciálne riziko znásobovania sa jestvujúcich problémov a pribúdanie ďalších rizík znásobených negatívnymi dopadmi klimatickej zmeny. Rozdiely v teplote medzi mestom a okolitou nemestskou krajinou sa môžu v budúcnosti zväčšovať, a to najmä v letnom polroku. Zároveň zvýšenie počtu extrémne horúcich dní zo súčasných 6 až na možných 45 dní v roku 2100 by malo platiť pre celé južné Slovensko, Bratislavu nevynímajúc. Zvýšenie teploty bude mať za následok intenzívnejšiu búrkovú činnosť s extrémnym množstvom spadnutých zrážok za deň, a zároveň výrazné zníženie ročného úhrnu na konci tohto storočia, čo je podmienené výraznejším poklesom letného úhrnu zrážok. V súvislosti s tým treba zdôrazniť, že doterajší trend záberu nezastavenej plochy v Bratislave na zástavbu a spolu s ďalšími negatívnymi zmenami krajinnej štruktúry spôsobuje z mikroklimatického hľadiska znásobovanie negatívnych javov v teplotných a zrážkových charakteristikách. Aj z tohto dôvodu je nevyhnutné eliminovať tento negatívny vplyv náhradnými opatreniami na minimum (napr. zvýšením plôch s priesakovým povrchom, fasádami s popínavou zeleňou a strešnými záhradami a pod.).

6.1.15.4 Návrhové opatrenia a aktivity na zvýšenie adaptability mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

Na základe identifikovaných existujúcich problémov a potenciálnych rizík v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto navrhujeme opatrenia a aktivity na elimináciu negatívnych dopadov klimatickej zmeny a zvýšenie jej adaptability v tabuľke 86. Opatrenia sú zamerané na zvýšenie kvality poskytovaných ekosystémových služieb prvkami zelenej a modrej infraštruktúry s cieľom znížiť negatívne dopady klimatickej zmeny v urbánnom prostredí, zvýšiť kvalitu života miestneho obyvateľstva a taktiež prispieť k udržateľnému rozvoju tejto mestskej časti. Pre konkrétnejšie návrhy mitigačných opatrení konkrétnych častí mestskej časti Bratislava - Staré Mesto je potrebný ďalší výskum.

Tabuľka 86: Návrhové opatrenia a aktivity na zvýšenie adaptability mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Vybrané časti zo Stratégie adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2014, adaptované Brnkaľákovou)

Klimatická charakteristika	Opatrenie	Aktivity	podpora ES
teplota (zvýšenie priemernej teploty, zvýšenie počtu extrémnych horúcich dní)	Podpora výsadby vhodných druhov vysokej (stromovej) a nízkej (krovinnej) zelene s ohľadom na funkciu, ktorú majú plniť	<p>Výsadba zelene patriacej do krovinnej a stromovej etáže do uličných stromoradií, výsadba nových stromoradií, výsadba stromov na parkoviská, vegetačné stredové deliace pásy, vytváranie malých plôch zelene tzv. „pocket parkov“, pestovanie ovocných stromov a zeleniny vo verejnej zeleni, tvorba komunitných záhrad na nevyužívaných plochách, prinavrátenie zelene do jestvujúcich vnútroblokov, uplatniť návrhy implementácie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry do novej zástavby s cieľom vytvoriť kľudové relaxačné priestory pre obyvateľov celomestského centra a jeho návštevníkov.</p> <p>Odporúča sa: 1. nevysádzať druhy stromov, ktoré sú alergénmi 2. vyvarovať sa vysádzaniu niektorých invazívne sa chovajúcich drevín (<i>Ailanthus altissima</i> - pajaseň, <i>Negundo aceroides</i> - javorovec jaseňolistý), ktorých šírenie je podporené zvyšujúcou sa teplotou; 3. zabezpečiť čo najvhodnejšie stanoviskové podmienky pre alejové stromy, osobitne dostatočne veľký priestor na prekorenenie stromov; 4. vysádzať druhy stromov, ktoré sú odolné voči emisiám, majú mohutné koruny a tým výrazne regulujú mikroklimu v okolitom prostredí parku a vytvárajú ideálne podmienky pre jeho využitie obyvateľmi, napr. druhy ako <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Acer platanooides</i>, <i>Aesculus hippocastanum</i>, <i>Platanus occidentalis</i>)</p>	Podpora zásobovacích, regulačných, podporných, kultúrnych ES

	Aplikovať koncept „zelenej infraštruktúry“	Prepojenie (konektivita) jednotlivých plôch zelene navzájom do jedného systému, ako aj prepojenie mestskej zelene na prírodné zázemie mesta Bratislava.	
	V rámci sadovníckych projektov výsadiieb stromov na území mesta dbať na orientáciu výsadby k svetovým stranám a klimatické podmienky	Podpora tienenia budovy korunami stromov v lete, zabezpečenie tepelných ziskov zo slnka v zime, zmiernenie veternosti a pod. (energetická úspornosť – ekonomický aspekt).	Podpora regulačných ES
Klimatická charakteristika	Opatrenie	Aktivity	podpora ES
teplota (zvýšenie priemernej teploty, zvýšenie počtu extrémnych horúcich dní)	Opatrenia na zabraňovanie šírenia invázných druhov vyskytujúcich sa v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto	Odstránenie invázných druhov a prestarnutých stromov vo verejnej zeleni okolo komunikácií a v parkoch, výsadba vhodných druhov pôvodnej vegetácie v existujúcich stromoradiach a podpora výsadby nových stromoradií a vetrolamov.	Podpora regulačných a podporných ES
	Podpora vybudovania modrej infraštruktúry v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto	Využívanie vodných prvkov v zastavanom území mesta (pri obnove detských ihrísk a parkových plôch budú v projektoch zahrnuté vodné prvky), obnovenie pôvodných fontán. V nadväznosti na zeleň lesoparku navrhnuť oživenie a kultivovanie sprievodnej zelene toku Vydrice. Podpora integrovaného manažmentu rieky Dunaj.	Podpora regulačných ES (lepšia cirkulácia vzduchu)
zrážky (pokles, nerovnomernosť, prívalové zrážky)	Zavádzať postupy udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami, zamedziť vysušovanie mestskej krajiny a znížiť odtok zrážkových vôd do kanalizácie.	Zachytávanie, akumulácia dažďových vôd v mieste dopadu a následné odvedenie prebytočnej dažďovej vody. Zber dažďovej vody je možný formou zaústenia strešných a terasových zvodov do povrchového odtokového systému na zber dažďovej vody a odvádzanie zachytenej dažďovej vody do vsaku a zberných jazierok , zriaďovanie vegetačných striech, vhodnou	Podpora zásobovacích, regulačných podporných, kultúrnych ES

		modeláciou terénu, budovaním poldrov, dažďových záhrad, vodných nádrží a umelo vytvorenej mokrade a pod.	
		Budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály)	
Klimatická charakteristika	Opatrenie	Aktivity	podpora ES
poveternostné extrémny (veterné smršte, snehové kalamity, poľadovica)	Zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, obmedziť riziká vzniku škôd z titulu intenzívnych vetrov a veterných smrští	Výsadba živých plotov , výsadba vetrolamov.	Podpora regulačných podporných ES
		Zabezpečenie kvalitnej údržby a starostlivosti o stromy a udržiavanie dobrého stavu stromovej vegetácie, aj z dôvodu hroziacich veterných smrští.	

6.1.16 Geomorfologické členenie

V rámci mesta Bratislavy je možné rozlíšiť 3 oblasti - Pohorie Malé Karpaty (Devínske Karpaty a Pezinské Karpaty), Záhorskú nížinu, z ktorej na územie mesta zasahuje Borská nížina, patriaca do Viedenskej kotliny a Podunajskú nížinu, ktorá na územie mesta siaha časťou Podunajská rovina, ktorá patrí do Malej dunajskej kotliny (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Do územia mestskej časti Bratislava – Staré Mesto zasahujú 2 celky, a to:

- Podunajská rovina,
- Malé Karpaty, konkrétne podcelok Devínske Karpaty.

Podunajská rovina z geomorfologického hľadiska patrí do provincie Západopanónskej panvy, subprovincie Malá dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina (Mazúr a iní, 1986). Je tvorená holocénnymi nivnými a pleistocénnymi fluvialnými sedimentami (štrky, piesky, piesčité štrky, hlinité a piesčito - hlinité sedimenty), v podhorí Malých Karpát prevládajú neogénne štrky a piesky, pri hranici s Rakúskom a Maďarskom sa vyskytujú pleistocénne fluvialne štrkopieskové terasy, spraše a sprašové hliny. Veľkú časť mesta zaberajú antropogénne navážky, súvisiace najmä so stavebnou činnosťou.

Malé Karpaty patria do provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútné Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti. Do územia mestskej časti zasahuje podcelok Devínske Karpaty, časť Bratislavské predhorie. Malé Karpaty v centrálnej časti sú budované horninami paleozoika - biotické granity až granodiority tzv. bratislavského typu s lokálnym výskytom amfibolitov. V okrajových polohách je pestrá škála proterozoických a paleozoických hornín (fylity, zlepenice, brekcie, arkózy, pestré bridlice), mezozoických hornín (kremence, pestré bridlice), neogénnych hornín (štrky, piesky,

ily, sliene) a kvartérnych deluviálnych sedimentov (sutiny hlinito - kamenité a piesčito - kamenité) (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.16.1 Inžiniersko-geologické aspekty

Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie sa územie mestskej časti Bratislava – Staré Mesto člení na región jadrových pohorí (oblasť jadrových stredohorí) a región neogénnych tektonických vkleslín (oblasť vnútrokarpatských nížin). Región jadrových pohorí je budovaný najmä predštvrtohornými hlbinnými horninami (granity, granodiority, diority, amfibolity), v okrajových polohách bridlicami, vápencami, dolomitmi, slieňovcami. Región neogénnych tektonických vkleslín (Podunajská rovina) je budovaný štrkovitými zeminami (riečnymi štvrtohornými sedimentami) - najmä piesčitými štrkami zväčša s hlinitým pokryvom, na úpätí Malých Karpát štvrtohornými riečnymi a terasovými sedimentmi (hlinité piesky a štrky, hliny) (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.16.2 Geodynamické procesy

Z geodynamických procesov sa v území vyskytuje najmä seizmická činnosť, ale dokumentované sú aj svahové deformácie typu odvalov na bratislavskej hradnej skale. V priečných dolinách Malých Karpát je na hlinité deluviálne sedimenty viazaná intenzívna výmoľová erózia (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007). Mestská časť Bratislava – Staré Mesto patrí z hľadiska makroseizmickej intenzity do stupňa 7° - 7,5° Mercalli-Cancani-Siebergovej stupnice (MCS). Ide o vysoký stupeň seizmicity, a to najmä v blízkosti tektonických línií, čo treba zvážiť v územnom rozvoji a pri lokalizácii náročnejších stavieb (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.16.3 Územie nevhodné pre zástavbu

Územia nevhodné na zástavbu sú charakterizované nevhodnými mechanickými vlastnosťami substrátu v kombinácii s výškou hladiny podzemnej vody. Na území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sú to najmä bývalé riečne ramená, v súčasnosti vyplnené rôznym materiálom, a tiež plochy s hrubšími vrstvami antropogénnych navážok v zastavaných častiach mesta (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

6.1.17 Klimatické podmienky

Orograficky pomerne zložitý pomery územia celej Bratislavy sa prejavujú špecifickými vlastnosťami klímy mesta a jeho okolia. Najmä blízkosť Malých Karpát výrazne ovplyvňuje cirkulačné pomery v oboch znížených častiach územia Bratislavy a tým aj ostatné klimatické charakteristiky. Územie patrí do teplej až mierne teplej klimatickej oblasti s miernou a nevýraznou zimou a s teplým letom (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Bratislava sa rozprestiera na ploche 370 km² na obidvoch stranách Dunaja, na rozhraní Podunajskej roviny, Malých Karpát a Borskej nížiny v nadmorskej výške 126 až 514 m. Jej centrálnu časť tvorí mestská časť Bratislava – Staré Mesto. Na ventiláciu územia priaznivo pôsobia vysoké rýchlosti vetra, ktoré celkovo v Bratislave dosahujú v celoročnom priemere viac ako 5m.s⁻¹. Vzhľadom na prevládajúce severozápadné prúdenie je mesto výhodne situované k najväčším zdrojom znečistenia,

ktoré sú sústredené na relatívne malom území medzi južným a severovýchodným okrajom Bratislavy. Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia má chemický priemysel, energetika a automobilová doprava. Významným druhotným zdrojom znečistenia ovzdušia v meste je sekundárna prašnosť, ktorej úroveň závisí od meteorologických činiteľov, zemných a poľnohospodárskych prác a charakteru povrchu (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007).

Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ) monitoruje úroveň znečistenia ovzdušia od roku 1971, kedy boli uvedené do prevádzky prvé manuálne stanice v Bratislave a v Košiciach. Na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy sú v súčasnosti prevádzkované štyri automatické monitorovacie stanice, z toho jedna na Kamennom námestí sa nachádza na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto. Stanica je umiestnená v centre mesta pri obchodnom dome TESCO, v oblasti so strednou hustotou osobnej automobilovej dopravy. Poloha reprezentuje starú časť mesta, ktorá je už takmer v plnom rozsahu plynofikovaná. Pri juhovýchodnom prúdení vetra je lokalita znečisťovaná najväčšími zdrojmi emisií exhalátov najmä zo Slovnaftu, a.s. (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007).

6.1.17.1 Základné klimatické charakteristiky

Najzákladnejšia teplotná charakteristika - ročný priemer teploty vzduchu 10,33°C ukazuje, že oblasť patrí k najteplejším na Slovensku. Mesto samotné má ročný priemer nad 10°C. Priemerné premrzanie pôd býva do hĺbky 50 - 70 cm, v miernych zimách pôda nezamrzá vôbec. Základné meteorologické údaje pre územie sa nachádzajú v tabuľke 87.

Najčastejším smerom prúdenia vetra je severozápadný smer. Na záveternej strane Malých Karpát dochádza ku zvýšeniu ich rýchlosti a nárazovitosti. Bratislava je jedným z najveternejších miest na Slovensku.

V storočnom priemere najmenej zrážok spadlo v januári a februári, najbohatšie na zrážky sú mesiace máj až júl, na ktoré pripadá 31% zrážok z celoročného úhrnu. Ročný úhrn zrážok sa v období rokov 1990 - 1997 pohyboval medzi 533 a 783 mm. Na prevažnej časti zastavanej plochy mesta sa priemerný ročný úhrn zrážok pohybuje v medziach 500 - 650 mm, na svahoch Malých Karpát úhrny zrážok vzrastajú pomerne rýchlo a v polohách nad 400 m prekračujú hodnotu 800 mm.

Snehová prikrývka sa vyskytuje v priemere 37 dní v roku. Hodnoty relatívnej vlhkosti sa pohybujú v intervale 69 – 84 %, pričom dlhodobá priemerná vlhkosť vzduchu je 76 %. Ročný chod oblačnosti je charakterizovaný maximom v decembri a minimom v júli až novembri. Veľký počet dní s dostatočným až silným prúdením umožňuje rozptýlenie oblačnosti, ale neumožňuje častý vývoj inverzie teploty, ktorá podmieňuje vznik hmiel a oblačnosti z hmly. Priemerná oblačnosť dosahuje okolo 60%, jasných dní je v priemere 47 za rok a zamračených 120. Priemerný počet dní s hmlou je asi 35 v roku. Priebeh relatívnej vlhkosti je obrátený ako je chod teploty vzduchu. Nízka relatívna vlhkosť vzduchu je v apríli, zvyšuje sa v máji a v júni (Územný plán hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, 2007).

Tabuľka 87: Vybrané meteorologické údaje (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Teplota vzduchu (°C)						
priemerná	11,3	10	11,1	11,6	11,1	12,1

najvyššia	34,8	35	35,9	36,3	39,4	34,2
najnižšia	-17,1	-16,6	-16	-15	-14,1	-11,7
Zrážky (mm)						
Úhrn za rok	590,8	794,9	476,1	567,3	692,6	745,6
Max. úhrn za 24 hodín	35,8	44,2	29,8	66,2	76,7	58,2
Trvanie slnečného svitu za rok (h)	2 086	1 984	2 316	2 213	2 038	2 039
Relatívna vlhkosť vzduchu	71	73	70	67	70	74
Počet dní						
jasných	38	30	46	39	28	16
zamračených	128	131	101	104	134	129
tropických	19	19	18	45	28	16
letných	84	57	89	96	78	70
mrazových	67	96	93	74	72	38
ľadových	22	33	17	24	13	9
so silným mrazom	6	13	4	13	2	3
so súvislou snehovou prikrývkou	38	65	15	17	37	5
so silným vetrom	36	24	23	45	31	23
Početnosť prevládajúceho smeru vetra v %	20,1	19,3	24,7	29	26,3	21,7

6.1.18 Fauna a flóra

6.1.18.1 Fauna

Mestská časť Bratislava – Staré Mesto je husto osídlené územie v blízkosti rieky Dunaj. Na biotop vodného toku - rieky Dunaj je viazaný výskyt rôznych druhov vodných živočíchov, od jednoduchých bezstavovcov až po zástupcov tried ryby (Pisces) a vtáky (Aves). Ako migrujúce a dočasne sa vyskytujúce môžu byť prítomné v topoľových porastoch niektoré druhy drobných cicavcov, plazov a predovšetkým vtákov (Barančok a iní, 2005).

V urbanizovanom území prevládajú druhy s vyššou tendenciou k synantropii – jež západoeurópsky (*Erinaceus europaeus*), potkan obyčajný (*Rattus norvegicus*), tchor stepný (*Putorius eversmanii*), myš domová (*Mus musculus*). Na záhradnú a sídelnú zeleň sa v hodnotenom území viaže výskyt takýchto vtákov ako holub hrivnák (*Columba palumbus*), hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), sýkorka veľká (*Parus major*), straka obyčajná (*Pica pica*) a vrabec domový (*Passer domesticus*).

Sledované územie spadá do migračného koridoru vtákov a rýb s medzinárodným významom, ktorý predstavuje rieka Dunaj. Rieka Dunaj bola hlavne v minulosti významným migračným koridorom rýb. Dnes je situácia do značnej miery odlišná. A to hlavne vďaka výstavbe vodných diel, ako aj samotným znečistením rieky. Dominujú tu predovšetkým druhy rýb mrenového pásma, ale zastúpené sú aj druhy pleskáčového pásma. Z významnejších druhov sa tu môže vyskytovať divá forma kapra - sazan (*Cyprinus carpio*), hrebenačka (*Gymnocephalus baloni*) alebo šabľa krivočiara (*Pelecus cultratus*). Z

bežných druhov je to najmä jalec (*Leuciscus leuciscus*), jalec hlavatý (*Leuciscus cephalus*), podustva (*Chondrosoma nasus*), nosál (*Vimba vimba*), a iné. Z bezstavovcov sú pre tento úsek typické lastúrniky (*Bivalvia*), ako napr. škľabka veľká (*Anodonta cygnea*) a korýtko maliarske (*Unio pictorum*). Z ostatných skupín stavovcov tu okrem spomínaných druhov pribúdajú aj niektoré druhy typické pre okraje vodných tokov. Z plazov je to napr. užovka obojková (*Natrix natrix*). Na spevnených brehoch Dunaja sa pomerne hojne vyskytuje jašterica múrová (*Lacerta muralis*). Tento teplomilný druh sa sem s najväčšou pravdepodobnosťou rozšíril z oblasti Devínskej Kobyly. Ide o veľmi ohrozený druh a je zaradený do zoznamu chránených druhov živočíchov a druhov prioritného významu v európskom meradle (Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003). V tesnej blízkosti rieky Dunaj dominujú vodné druhy vtákov z radov zúbkozobcov (*Anseriformes*), bahniakov (*Charadriiformes*) a potápok (*Podicipediformes*), z ktorých mnohé druhy patria medzi ohrozené, ako napr. potápka červenokrká (*Podiceps grisegena*), kačica hvízdavá (*Anas penelope*), kačica ostrochvostá (*Anas acuta*), chochlačka bielooká (*Aythya nyroca*), hrdzavka potápavá (*Netta rufina*). Preto má táto plocha z hľadiska ochrany i veľký medzinárodný význam. Z ostatných druhov vtákov možno spomenúť veľmi početnú populáciu čajky smejivej (*Larus ridibundus*), ďalej labuť veľká (*Cygnus olor*) alebo i kormorán veľký (*Phalacrocorax carbo*), ktorý sa tu početnejšie vyskytuje hlavne v posledných rokoch a kačica divá (*Anas platyrhynchos*). Migrujúce druhy sa na Dunaji a jeho brehoch koncentrujú predovšetkým na jar a na jeseň počas migrujúcich ťahov. Takmer všetky patria medzi chránené živočíchy a sú zahrnuté aj v rôznych medzinárodných dohovoroch (Bernský, Washingtonský a Bonnský dohovor, Habitat Directives). Rieka Dunaj so svojimi brehmi predstavuje významný biokoridor ako pre vodné tak i pre suchozemné druhy živočíchov (Barančok a iní, 2005).

Zo zistených druhov živočíchov v sledovanom území sú niektoré chránené v zmysle Zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Z bezstavovcov sú to roháč lesný (*Lucanus cervus*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*) a cmeľ zemný (*Bombus terrestris*). Počet chránených druhov je však neúplný, nakoľko v území nebol vykonaný komplexný zoologický prieskum. Pokiaľ vynecháme významné druhy rýb žijúce v toku Dunaja, tak všetky druhy obojživelníkov, plazov a vtákov žijúcich v sledovanom území patria medzi chránené druhy. Z cicavcov medzi chránené patrí jež bledý (*Erinaceus concolor*) a veverica stromová (*Sciurus vulgaris*) (Barančok a iní, 2005).

6.1.18.2 Ochrana drevín

Za chránené stromy sa v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny môžu vyhlásiť kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií. Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnej pôde. Súhrn drevín je uvedený v tabuľke 88.

Tabuľka 88: Časť súhrnu drevín v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (mestská časť Bratislava-Staré Mesto, 2016; údaje k 5.5.2016)

Druh dreviny	Počet	Druh dreviny	Počet	Druh dreviny	Počet	Druh dreviny	Počet
Abies concolor	2	Crataegus monogyna Stricta	1	Lonicera pileata	18	Prunus laurocerasus	5
Acer campestre	2	Crataegus sp.	2	Lonicera sp.	1	Prunus padus	4

Acer campestre Elsrijk	3	Eleagnus angustifolia	7	Lonicera tatarica	10	Prunus serrulata Kanzan	2
Acer heldreichii	6	Euonymus allatus Compactus	6	Lonicera žltá	3	Prunus sp.	17
Acer negundo	11	Euonymus europaeus	1	Magnolia soulangeana	1	Pseudotsuga meziensii	1
Acer palmatum	1	Euonymus japonica Variegata	1	Magnolia sp.	6	Pterocarya fraxinifolia	1
Acer Platanoides	219	Euonymus japonicus	3	Mahonia aquifolium	5	Pyracantha coccinea	21
Acer Platanoides Globosum	5	Euonymus japonicus Aureus	1	Mahonia media	1	Pyrus sp	1
Acer Pseudoplatanus	78	Fagus sylvatica	1	Malus baccata	1	Quercus robur	3
Acer saccharinum	14	Forsythia suspensa	5	Malus sp.	1	Quercus robur Fastigiata	7
Acer sp.	5	Forsythia intermedia	29	Morus alba	2	Quercus rubra	7
Aesculus hippocastanum	29	Fraxinus excelsior	43	Parthenocissus tricuspidata	2	Rhus typhina	2
Ailanthus altissima	23	Fraxinus excelsior Globosum	8	Paulownia tomentosa	3	Ribes sanguinea	2
Berberis gagnepainii	2	Fraxinus ornus	1	Philadelphus coronarius	18	Robinia pseudoacacia	14
Berberis Juliana	26	Fraxinus ornus Meczek	4	Philadelphus sp.	1	Rosa canina	10
Berberis sp.	2	Ginkgo biloba	2	Photinia fraseri	1	Rosa rugosa	1
Berberis thunbergii	4	Gleditsia triacanthos	63	Picea abies	23	Rosa sp.	23
Berberis thunbergii Atropurpurea	9	Hedera helix	13	Picea glauca	2	Salix sepulcralis	3
Berberis thunbergii kultivar	1	Hibiscus syriacus	20	Picea glauca Conica	2	Sambucus	1

Betula pendula	3	Hydrangea arborescens	1	Picea pungens Glauca	16	Sambucus nigra	40
Betula verrucosa	44	Hypericum calycinum	1	Pinus mugo	8	Sedum Herbstfreude	1
Buxus sempervirens	5	Chaenomeles speciosa	2	Pinus nigra	44	Sophora japonica	110
Caragana arborescens	6	Ilex aquifolium	2	Pinus nigra Pendula	1	Sorbus aucuparia	1
Carpinus betulus	7	Juglans nigra	1	Pinus strobus	2	Spiraea sp.	1
Catalpa bignonioides	2	Juniperus communis	2	Pinus sylvestris	9	Spiraea Vanhouttei	29
Celtis occidentalis	273	Juniperus chinensis	10	Platanus hispanica	91	Syringa microphylla	1
Cornus alba	1	Juniperus sabina	3	Populus alba	2	Syringa vulgaris	39
Cornus mas	8	Juniperus sp.	5	Populus nigra	2	Taxus baccata	108
Coryllus avellana	6	Juniperus virginiana	2	Populus nigra Italica	2	Taxus intermedia	3
Cotoneaster dammeri	5	Koelreuteria paniculata	22	Populus sp.	66	Taxus media	2
Cotoneaster dielsianus	2	Ligustrum ovalifolium	60	Populus tremula	1	Thuja occidentalis	30
Cotoneaster multiflorus	1	Ligustrum vulgare	10	Prunus amygdalus	1	Thuja sp.	2
Cotoneaster salicifolius	1	Liliodendron tulipifera	2	Prunus avium	2	Tilia cordata	39
Cotoneaster sp.	2	Liquidambar styraciflua	1	Prunus cerasifera	1	Tilia platyphyllos	2
Crataegus laevigata	4	Lonicera axylosteum	1	Prunus cerasifera Nigra	1	Viburnum farreri	2
Crataegus monogyna	2	Lonicera morrowii	2	Prunus cerasus	11	Viburnum rhytidophyllum	14
Spolu	2062						

Na území Bratislavského kraja sa nachádza 29 chránených stromov, ktoré sú vedené v Katalógu chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010). Na území mestskej časti Bratislava –

Staré Mesto podľa údajov zo Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny k 14.10.2009 ide o nasledovné dreviny:

- S 217 Borovica na ulici B. Němcovej (borovica hladká *Pinus strobus*),
- S 489 Borovice čierne na ul. Francúzskych partizánov (borovica čierna *Pinus nigra*),
- S 223 Breza na Mišíkovej ulici (breza papierovitá *Betula papyrifera*),
- S 230 Brezy v Mlynskej doline (breza previsutá *Betula pendula*),
- S 234 Dub na Godrovej ulici (dub *Quercus L.*),
- S 221 Dub na Moyzesovej ulici (dub letný *Quercus robur*),
- S 229 Dub na Prvosienkovej ulici (dub žltkastý *Quercus dalechampii*),
- S 214 Dub na Šulekovej ulici (dub jadranský *Quercus virgiliana*),
- S 228 Gaštan na Karabinského ulici (gaštan jedlý *Castanea sativa*),
- S 215 Ginko na Godrovej ulici (ginko dvojlaločné *Ginkgo biloba*),
- S 227 Jaseň na Rudnayovom námestí (jaseň štíhly *Fraxinus excelsior*),
- S 225 Jedľa v Kráľovskom údolí (jedľa srienistá *Abies concolor*),
- S 232 Katalpa na Mickiewiczovej ulici (katalpa bignóniovitá *Catalpa bignonioides*),
- S 212 Lipa na Partizánskej ulici (lipa malolistá *Tilia cordata*),
- S 236 Magnólia na Palisádach (magnólia Soulangova *Magnolia x soulangiana*),
- S 222 Magnólia na Somolického ulici (magnólia Soulangova *Magnolia x soulangiana*),
- S 211 Paulovnia na Škarniclovej ulici (paulovnia plstnatá *Paulownia tomentosa*),
- S 231 Platan na Kysuckej ulici (platan západný *Platanus occidentalis*),
- S 235 Skupina stromov na Galandovej (dub letný, judášovec strukový, ľaliovník tulipánokvetý),
- S 224 Sofora na Vajanského nábreží (sofora japonská *Sophora japonica*),
- S 237 Tis v nemocničnej záhrade (tis obyčajný *Taxus baccata*).

Celkovo sa v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nachádza 48,77 ha verejnej zelene, z čoho je 18,40 ha parkovej zelene (tabuľka 89). Nachádza sa tu päť cintorínov o celkovej rozlohe 13,8 ha:

- Evanjelický cintorín „Kozia brána“ na Palisádach má rozlohu 2,2 ha, nepochováva sa na ňom,
- rímskokatolícky „Mikulášsky“ má rozlohu 0,5 ha, nepochováva sa na ňom,
- rímskokatolícky „Ondrejský“ na Karadžičovej ul. je najväčší, má rozlohu 6,3 ha, nepochováva sa na ňom,
- „Židovský neologický“ cintorín má rozlohu 0,5 ha, pochováva sa na ňom,
- „Židovský ortodoxný“ cintorín na Žižkovej ul. má rozlohu 4,3 ha, je rozlohou druhý najväčší, pochováva sa na ňom (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, 2008).

Tabuľka 89: : Verejná zeleň a cintoríny (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

	Verejná zeleň (ha)		Domy smútku	Cintoríny	
	spolu	z toho parková	počet	počet	rozloha
Bratislava	749,94	160,7	21	25	81,7

Staré Mesto	48,77	18,42	2	5	13,8
%	6,50%	11,46%	9,52%	20,00%	16,89%

6.1.19 Ovzdušie

K rozhodujúcim zdrojom znečisťovania životného prostredia v Bratislave patrí priemysel (najmä chemický), energetika a doprava. Bratislava sa v rámci Slovenskej republiky naďalej radí medzi najviac zaťažené oblasti, vyžadujúce si osobitnú ochranu (najmä ovzdušia). Mimobratislavské okresy kraja patria k menej zaťaženým územiám (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007). V tabuľkách 90 a 91 sa nachádzajú informácie o emisiách zo zdrojov znečisťovania a o spotrebe vybraných palív v zdrojoch znečisťovania ovzdušia za rok 2013. Počet prekročení limitných hodnôt koncentrácie pre pevné častice menšie ako 10µm (PM10) na základe meraní stanice na Kamennom námestí je uvedený v tabuľke 92.

Tabuľka 90: Emisie zo zdrojov znečisťovania ovzdušia za rok 2013 (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

Ukazovateľ		Bratislava	Staré Mesto	%
Tuhé znečisťujúce látky	Spolu	283,3	.	
	A	154,48	0,02	0,01%
	B	36,42	1,88	5,16%
	C	92,39	.	
Oxid siričitý (SO ₂)	Spolu	2 074,24	.	
	A	2 061,93	-	
	B	3,32	0,23	6,93%
	C	8,99	.	
Oxidy dusíka (NO _x)	Spolu	2 884,17	.	
	A	2 382,51	-	
	B	353,89	36,36	10,27%
	C	147,78	.	
Oxid uhoľnatý (CO)	Spolu	811,34	.	
	A	518,24	-	
	B	131,35	14,67	11,17%
	C	161,76	.	
Spolu	Spolu	6 053,06	.	
	A	5 117,16	0,02	0,0004%

B	524,98	53,14	10,12%
C	410,92	.	

- údaj sa nevyskytoval

. údaj nie je známy

A - emisie z veľkých stacionárnych zdrojov

B - emisie zo stredných stacionárnych zdrojov

C - emisie z malých stacionárnych zdrojov

Tabuľka 91: Spotreba vybraných palív v zdrojoch znečisťovania ovzdušia za rok 2013 (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

	Nafta		Zemný plyn (tis. M3)	
	Spolu	B	Spolu	B
Bratislava	65,8	65,1	514 074,1	179 084,1
Staré Mesto	27,7	27,7	.	21 069,6
%	42,09%	42,55%		11,77%

. Údaj nie je známy

A - emisie z veľkých stacionárnych zdrojov

B - emisie zo stredných stacionárnych zdrojov

C - emisie z malých stacionárnych zdrojov

Tabuľka 92: Počet prekročení limitnej hodnoty priemernej 24 hod. koncentrácie pre PM10 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007)

	Počet prekročení limitnej hodnoty			Počet prekročení limitnej hodnoty + medze tolerancie		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Limitná hodnota ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) (povolený počet prekročení)	50 (35)	50 (35)	50 (35)	70 (35)	65 (35)	60 (35)
Stanica Kamenné námestie	57	34	45	19	5	26

6.1.19.1 Hlavné zdroje znečistenia ovzdušia

Na znečistení ovzdušia v území sa podieľajú výraznou mierou činitele, ktoré sú situované priamo v jeho území, ale aj pôsobiace v okolí tohto územia, čo je prípadom pre mestskú časť. Hlavné zdroje znečistenia ovzdušia pochádzajú z bodových zdrojov priemyselných prevádzok (Slovnaft, Volkswagen, Holcim a iné), ktoré hoci sa nenachádzajú na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, ale majú dosah aj do jej územia. Znečistenie pochádza aj z mobilných zdrojov - automobilová doprava.

Z hľadiska zdrojov znečistenia sa podieľajú na znečistení ovzdušia najmä energetické zdroje priemyselných podnikov, centrálné tepelné zdroje, blokové kotolne, domáce kúreniská, automobilová doprava a prach z ulíc, nespevnených plôch a poľnohospodárskej pôdy. Znečistenie

ovzdušia zmierňujú veterné pomery ovplyvnené svahmi Malých Karpát. Ovzdušie je najviac zaťažované exhalátmi z chemického priemyslu, energetiky (teplárne, elektrárne) a dopravy. Významným druhotným zdrojom znečisťovania je sekundárna prašnosť, ktorej úroveň závisí od meteorologických činiteľov, zemných a poľnohospodárskych prác a charakteru povrchu.

Podľa zákona č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia, ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) (§ 19, ods. 2, písm. d) má prevádzkovateľ veľkého a stredného zdroja povinnosť oznamovať príslušnému obvodnému úradu životného prostredia vždy do 15. februára bežného roka úplné a pravdivé informácie o zdroji, emisiách a dodržiavaní emisných limitov a emisných kvót za uplynulý kalendárny rok. Obvodný úrad životného prostredia spracované údaje predkladá v elektronickej forme organizácii poverenej Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou je SHMÚ – správcovi centrálnej databázy Národného emisného inventarizačného systému (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

Z krajinnoekologického plánu Bratislavského samosprávneho kraja je možné konštatovať vo väčšine územia hlavného mesta pokles vyprodukovaných znečisťujúcich látok. Dôvodom je modernizácia starších priemyselných zariadení, zavádzanie nových, k životnému prostrediu šetrnejších výrobných technológií a prísnejšie predpisy v oblasti životného prostredia v rámci Európskej únie.

Na základe Programu zlepšenia kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy vypracovaného Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2007 bola za hlavného znečisťovateľa ovzdušia na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto označená Bratislavská teplárenská, a.s. tepláreň na Čulenovej 7, umiestnenej v južnej časti Bratislavy na ľavom brehu Dunaja. Kategória zdroja podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 706/2002 Z. z. je 1.1.1 – Palivovo-energetický priemysel - Technologické celky obsahujúce stacionárne zariadenia na spaľovanie palív, zdroje znečistenia TZL – tuhé znečisťujúce látky a oxid dusičitý (NO₂). Ostatné hlavné zdroje emisií zodpovedných za znečistenie ovzdušia v Bratislave sa nachádzajú v tabuľke 93. Hoci sa väčšina zdrojov nenachádza na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, ich vplyv sa dotýka ovzdušia mestskej časti.

Tabuľka 93: Zoznam hlavných zdrojov emisií zodpovedných za znečistenie (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007)

Názov prevádzkovateľa	Zdroj	Lokalizácia	Kategória zdroja podľa vyhlášky MŽP SR č. 706/2002 Z. z.	TZL	NO ₂
Bratislavská teplárenská, a.s. Čulenova 7, Bratislava	Tepláreň I	Bratislava I	1.1.1	X	X
	Tepláreň II	Bratislava III	1.1.1	X	X
	Tepláreň Západ	Bratislava IV	1.1.1	X	X
	Výhrevňa Juh	Bratislava II	1.1.1	X	X
Odvoz a likvidácia odpadu, a.s., Bazová 6, Bratislava	Spaľovňa komunálneho odpadu	Bratislava II	5.1.1	X	X

Paroplynový cyklus, a.s. Magnetová 12, Bratislava	Paroplynový cyklus	Bratislava III	1.5.1	X	X
Slovnaft,a.s., Vlčie hrdlo, Bratislava		Bratislava II		X	X

6.1.19.2 Informácie o znečistení z iných oblastí krajiny

Diaľkový prenos tuhých častíc PM₁₀ možno rámcovo rozdeliť do dvoch skupín, a to prenos z iných regiónov štátu a cezhraničný prenos. Slovensko je malá krajina v strede Európy. Jej územie je významne ovplyvňované cezhraničným prenosom znečisťujúcich látok. Stredná doba zotrvania častíc v ovzduší je nepriamo úmerná ich rozmerom. Klesá z hodnoty 1 – 3 dni pre hrubodisperznú frakciu PM₁₀, až na niekoľko týždňov v prípade veľmi malých častíc. Rozsah monitorovacích aktivít a absencia systematických fyzikálnych a chemických analýz PM₁₀ neumožňuje na Slovensku hodnotiť veľkosť prenosu medzi zónami, ani cezhraničný prenos.

Prenos tuhých častíc medzi regiónmi Slovenska v prvom priblížení možno pokladať za vzájomne vyrovnaný. V nedávnom období na Slovensku dramaticky poklesli primárne emisie z antropogénnych zdrojov (podľa národnej emisnej inventarizácie z hodnoty 290 kt v roku 1990 na 61 kt v roku 2005). Minerálny prach z južných poľnohospodárskych rovín je prenášaný do prevažne lesných oblastí stredného a severného Slovenska. Vplyv morských aerosólov na území Slovenska sa odhaduje v ročnom priemere asi na 2 µg.m⁻³. Významný podiel na minerálnej zložke PM₁₀ má pravdepodobne prenos z arídnych oblastí južnej a východnej Európy (pozorovali sa tiež epizódy saharských pieskov). Na severozápadnom Slovensku je pravdepodobne významný prenos častíc z blízkych priemyselných oblastí Českej republiky a Poľska. Odhad tohto vplyvu však doposiaľ nebol urobený. Vo vysokohorských polohách (stanica EMEP Chopok 2008 m n.m.) je požadovaná hodnota PM₁₀ v ročnom priemere okolo 10 µg.m⁻³. V rovinách Slovenska, aj za predpokladu nulových emisií PM₁₀ zo Slovenska, možno očakávať priemerné koncentrácie v rozmedzí 15 – 20 µg.m⁻³ (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2007).

6.1.20 Voda

6.1.20.1 Hydrogeologické pomery

Z hydrogeologického hľadiska patrí územie mestskej časti medzi najvýznamnejšie oblasti, a to ako z hľadiska množstva, tak i kvality podzemných vôd, hlavne územie nížinnej časti pozdĺž toku Dunaja. Hydrogeologické pomery sú viazané na geologickú a geomorfologickú stavbu územia. V rájone Malých Karpát sú zásoby bezvýznamné, len s malými prameňmi a kolísavou výdatnosťou. V Podunajskej nížine sa nachádza veľký zdroj podzemných vôd, ktorý je významnou zásobárňou mestskej časti Bratislava – Staré Mesto i mesta samotného. Informácie o hydrologických pomeroch v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto sú k dispozícii v tabuľkách 94, 95, 96 a 97 nižšie.

Tabuľka 94: Hydrologické údaje za rieku Dunaj (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

Ukazovateľ	Merané miesto / riečny km	Rok			
		2011	2012	2013	2014
Prietok (m ³ .s ⁻¹)	Bratislava Devín / 1879,80				
priemerný		1 700	2 121	2 417	1 788

	maximálny		7 214	5 404	10 640	5 931
	minimálny		806	1 101	1 081	943
Vodný stav (cm)		Bratislava Propeler / 1868,75				
	priemerný		322	357	386	338
	najvyšší		776	645	1 034	693
	najnižší		247	225	227	264
Šírka toku (m)			300	300	300	300

Tabuľka 95: Priemerné toky Dunaja (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

Ukazovateľ		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Priemerný prietok (m ³ .s-1) Bratislava Devín 1879,8 riečny km							
	rok	2 186	2 130	1 700	2 121	2 417	1 788
	január	1 055	1 384	2 747	2 606	2 713	1 243
	február	1 162	1 355	1 695	1 578	2 635	1 258
	marec	2 964	2 123	1 501	2 425	2 116	1 173
	apríl	3 365	1 802	1 483	2 163	2 535	1 379
	máj	2 785	2 481	1 430	2 375	2 826	2 591
	jún	3 370	4 023	1 851	3 162	5 406	1 782
	júl	3 362	2 384	2 071	2 251	2 208	1 916
	august	2 076	2 871	1 995	1 661	1 582	2 506
	september	1 657	2 318	1 473	1 984	2 115	2 530
	október	1 442	1 471	1 791	1 659	1 707	2 037
	november	1 435	1 417	987	1 565	1 896	1 668
	december	1 496	1 891	1 348	1 996	1 360	1 329

Tabuľka 96: Priemerné vodné stavy Dunaja (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

Ukazovateľ		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Priemerný stav (cm) Bratislava Propeler 1868,75 riečny km							
	rok	365	361	214	357	386	338

január	275	295	331	401	406	294
február	273	294	218	309	402	295
marec	433	351	190	384	355	285
apríl	466	325	189	359	392	304
máj	414	388	180	381	419	406
jún	460	529	239	452	641	337
júl	464	387	265	369	367	346
august	353	433	255	323	318	399
september	320	379	186	339	365	400
október	304	307	224	310	324	360
november	302	304	114	309	348	328
december	307	336	168	344	305	296

Tabuľka 97: Zloženie pitnej vody v mestskej časti (Štatistická ročenka Hlavného mesta Bratislavy, 2014)

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Obsah dusičnanov (hygienický limit 50 mg.l-1)	6,9	7,6	12,1	7,6	9,2	8,3
Oxidovateľnosť (hygienický limit 3,0 mg.l-1)	0,84	0,72	0,91	0,61	0,82	0,57
Obsah mangánu (hygienický limit 0,05 mg.l-1)	0,005	0,005	0,003	0,001	0,001	0,001

6.1.20.2 Kvalita povrchových vôd

Za obdobie rokov 2006 a 2007 bolo vyhodnotených na území Bratislavského kraja 13 miest odberov kvality povrchovej vody. V tomto prechodnom období bola kvalita vody vyhodnotená dvoma spôsobmi, a to podľa pôvodného hodnotenia a hodnoty boli porovnané s limitmi podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2005 Z.z. Každý ukazovateľ bol vyhodnotený, či spĺňa uvedený limit, alebo ho prekračuje.

V povodí Dunaja bola v roku 2007 sledovaná kvalita povrchovej vody v rámci riešeného územia v 6 miestach odberov vzoriek. Výsledné hodnoty, ktoré nespĺňajú limity, sú uvedené v tabuľke 98. Na znečistení toku Dunaja sa podieľajú priemyselné a komunálne odpadové vody z bodových zdrojov znečistenia, z plošných zdrojov najmä z poľnohospodárskej činnosti a lodnej dopravy. Dunaj je ovplyvňovaný aj znečistením, ktorým sú zaťažené jeho prítoky - v hornom úseku prítok Morava. V oblasti Bratislavy sú znečisťujúce predovšetkým komunálne odpadové vody z čistiarne odpadových vôd Petržalka v Bratislave, z priemyselných zdrojov odpadové vody zo Slovnaftu a Istrochemu. Kvalita vôd v Dunaji je dlhodobo vyrovnaná, resp. sa v niektorých ukazovateľoch mierne zlepšuje, hlavne s prípade organického znečistenia a nutrientov (Mrafková, n.d.; Ďuričková a iní, 2015).

Tabuľka 98: Zoznam vyhodnotených miest odberov kvality povrchových vôd nespĺňajúcich limity (Slovenský hydrometeorologický ústav, 2008)

Tok	Miesto odberu	Riečny km	Hodnotenie podľa nariadenia vlády SR 286/2005				podľa STN 75 7221	
			Nevyhovujú pre tieto ukazovatele				IV. trieda	V. trieda
			Základné fyzikálno-chemické	Biologické a mikrobiologické	Mikropolutanty	Organické polutanty		
Dunaj	Karlova Ves	1873	N-NO ₂	koli, fekoky, producenti	Hg	AOX	koli, fekoky	Hg
Dunaj	Bratislava (l.b.)	1869	N-NO ₂	fekoky		AOX	fekoky	
Dunaj	Bratislava (stred)	1869	Fe, N-NO ₂	fekoli	Al	AOX, chloroform	Fe, tekoli, Al	
Dunaj	Bratislava (p.b.)	1869	N-NO ₂	fekoky		AOX	fekoky	
Priesakový kanál	Čunovo	0		fekoky		AOX	fekoky	
Mošonského kanál	Štátna hranica	0	N-NO ₂	koli, fekoky, producenti		AOX, chloroform	koli, fekoli, fekoky	

6.1.20.3 Kvalita podzemných vôd

V roku 2006 sa kvalita podzemných vôd sledovala v 26 oblastiach Slovenska, z ktorých dve priamo zasahovali do riešeného územia. Okrem týchto oblastí sa sledovala kvalita podzemných vôd najvýznamnejšej vodohospodárskej oblasti Slovenska – Žitného ostrova.

V oblasti mestskej časti Bratislava – Staré Mesto a Malých Karpát vo všeobecnosti možno konštatovať antropogénne ovplyvnenie základného chemizmu pozorovaných podzemných vôd tejto oblasti (priemysel, vplyv osídlenia a iné). Medzi často prekračované ukazovatele pri porovnaní s medznými hodnotami Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z.z. patria Fe, Mn, Cl⁻, NO₃⁻ a SO₄²⁻. Tento stav súvisí s koncentráciou chemického a petrochemického priemyslu v tomto regióne a taktiež hustým osídlením a s tým spojenými aktivitami (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

6.1.20.4 Protipovodňová ochrana

V súčasnosti je vládou schválený Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí Slovenskej republiky. Zameriava sa na zadržanie dažďovej vody v krajine, ako aj na celkové oživenie a obnovu poškodenej krajiny a minimalizáciu rizika vzniku povodňových prívalových vln.

Podľa tohto programu protipovodňová prevencia spočíva v trojstupňovom prístupe s nasledovnou postupnosťou:

- v prvom rade zachytenie dažďovej vody v mieste/priestore, kde spadne,
- následne retencia/akumulácia dažďovej vody v krajine,
- až nakoniec odvedenie tej časti dažďovej vody, ktorú povodie/územie/krajina predtým neabsorbuje.

Jedným zo základných krokov účinnej prevencie proti povodňam je obnovenie ekosystémových funkcií povodia/územia/krajiny, ktoré svojimi prirodzenými vlastnosťami zadrží dažďovú vodu, umožní jej vsakovanie do podlažia, zvýši kvalitu pôdy a v rámci priestorovej optimalizácie funkcií, potrieb a využívania krajiny človekom zabezpečí aj jej ekologickú stabilitu.

Konkrétnym cieľom je vytvoriť a vybudovať v lesnej, v poľnohospodárskej a v urbánnej krajine na celom území Slovenskej republiky vodozádržné krajinné a terénne útvary a v intravilánoch obcí a miest vybudovať vodozádržné systémy, zariadenia a technické riešenia s celkovou cyklickou zádržnou kapacitou dažďovej vody v objeme 250 miliónov m³. Následne tieto vodozádržné systémy/zariadenia zodpovedne prevádzkovať, udržiavať ich funkčnosť, vykonávať ich údržbu a servis. Stanovená cyklická vodozádržná kapacita vyplýva z analýzy zrážkovo odtokových pomerov povodí územia Slovenskej republiky.

Dôležitým faktorom zvýšenia účinnosti programu, ako aj účinnosti ním vytvorených multiplikačných efektov, je maximálny čas realizácie programu potrebný na vybudovanie stanovenej cyklickej vodozádržnej kapacity, ktorú program predpokladá v strednodobom (2016) až dlhodobom (2020) časovom horizonte, v závislosti od disponibilných finančných zdrojov programu (Územný plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2013).

V auguste 2002 zasiahla mesto a mestskú časť jedna z najväčších povodní v histórii mesta, kedy vodný stav dosiahol 991 cm a prietok vody 10370 m³.s-1. Tieto povodne predstavovali vážne varovanie a hlavné mesto rozhodlo o prijatí koncepcie ochrany Bratislavy pred tisícročnou vodou. V júni 2006 začala príprava projektu a do užívania bol projekt uvedený v decembri 2010. Priebeh hladín bol stanovený na navrhovaný prietok 13500 m³.s-1. Celkové náklady dosiahli sumu vyše 31 miliónov eur (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2011). Projekt bol realizovaný v mestských častiach Staré Mesto, Ružinov, Petržalka, Karlova Ves, Devín a Devínska Nová Ves. Projekt bol spolufinancovaný 85% z Kohézneho fondu Európskej únie. V mestskej časti Bratislava – Staré Mesto je pozdĺž Dunaja na ľavej strane vybudovaný nový protipovodňový múr, ktorý je nadimenzovaný na vyššiu hladinu vody, než aká kedy bola zaznamenaná v minulosti.

6.1.21 Pôda

6.1.21.1 Pôdne pomery

Najviac zastavaným územím Bratislavského samosprávneho kraja je mestská časť Bratislava – Staré Mesto. Zastavaná plocha výrazne prevyšuje ostatné plochy (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010). Štruktúra pozemkov je znázornená v tabuľke 99.

Tabuľka 99: Štruktúra pozemkov mestskej časti Bratislava - Staré Mesto k 19.11.2009 (Katastrálny úrad Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2009)

	Orná pôda	Chmeľ nica	Vinica	Záhra da	Ovoc ný sad	Trvalý trávnatý porast	PP spolu	Lesná pôda	Vodná plocha	Zastava ná plocha	Ostatná plocha	Celková výmera (ha)
Bratislava - Staré Mesto	1	-	1	161	-	6	171	0,11	49	537	201	959
Bratislavský kraj	73 444	0,03	4 537	4 539	935	9 405	92 862	75 013	5 676	16 112	15 587	20 5252
%	0,01%		0,03%	3,57%		0,03%	0,18%	0,01%	0,86%	3,33%	1,29%	0,46%

Stupeň zornenia pôdy spolu s porovnaním percent zornenia pôd mestskej časti s Bratislavským krajom a Slovenskou republikou sú uvedené v tabuľke 100. Mestská časť Bratislava – Staré Mesto má najnižšie % zornenia pôd v rámci Bratislavského kraja necelé 1%. Druhý najnižší stupeň zornenia pôd má mestská časť Bratislava III a to 40% (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

Tabuľka 100: Stupeň zornenia poľnohospodárskej pôdy (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2008)

	Stupeň zornenia poľnohospodárskej pôdy (%)				
	2004	2005	2006	2007	2008
Slovenská republika	58,8	58,7	58,7	58,7	58,7
Bratislavský kraj	78,8	78,9	79	78,8	78,5
Bratislava I	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

Typologicko-produkčné zastúpenie kategórií pôd v Starom Meste je zobrazené v tabuľke 101. V mestskej časti prevažujú vysoko produkčné a veľmi produkčné orné pôdy. Striedavé polia a trvalé trávne porasty tvoria menej ako 1 percento pôd.

Tabuľka 101: Zastúpenie typologicko-produkčných kategórií pôd mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy Bratislava, 2007)

		Bratislava I
Potenciálne orné pôdy		
O1 - najproduktnejšie orné pôdy		9,63%
O2 - vysoko produkčné orné pôdy		54,03%
O3 - veľmi produkčné orné pôdy		25,58%
O4 - produkčné orné pôdy		8,75%
O5 - stredne produkčné orné pôdy		0,36%
O6 - menej produkčné orné pôdy		

O7 - málo produkčné orné pôdy	
Striedavé polia	
OT1 - stredne produkčné polia a produkčné trávne porasty	
OT2 - menej produkčné polia a produkčné trávne porasty	0,70%
OT3 - málo produkčné polia a produkčné trávne porasty	
Trvalé trávne porasty	
T1 - produkčné trvalé trávne porasty	0,95%
T2 - menej produkčné trvalé trávne porasty	
T3 - málo produkčné trvalé trávne porasty	
Nevhodné	
N - pre agrosystémy nevhodné územia	

6.1.21.2 Lesné hospodárstvo

Výmera lesných porastov v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto k 1.10.2009 je 0,11 hektára, čo činí približne 0,01% územia mestskej časti a najmenej v rámci Bratislavského kraja (Krajský lesný úrad v Bratislave, 2009). Na rozdiel od iných mestských častí sa v Starom Meste nenachádzajú takmer žiadne lesy. Tabuľka 102 znázorňuje vlastníctvo lesov v rámci územných celkov Bratislava I až V k 1.10.2009. Popri produkčnom využívaní lesov plnia lesy aj nekomerčné verejno-prospešné funkcie ako napr. Bratislavský lesopark (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

Tabuľka 102: Zastúpenie lesných pozemkov podľa druhu vlastníctva (Krajský lesný úrad v Bratislave, 2009)

	Neznáme	Štátne	Súkromné	Urbáre	Spoločnosti	Cirkevné	Družstevné	Mestské	Obecné
Bratislava I - V	37,15%	20,26%	1,44%	4,96%	2,79%	1,22%	0,12%	32,05%	0,01%

Na základe údajov Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy v Bratislave a Atlasu krajiny Slovenskej republiky sa na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto nenachádza žiadne alebo len nízke riziko vodnej alebo veternej erózie pôdy (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

6.1.22 Hluk

Významné miesto na poli stresových faktorov zhoršujúcich kvalitu životného prostredia, a tak nepriaznivo vplývajúci na flóru, faunu ako aj na zdravie človeka zastáva hluk.

Podľa krajinnoekologického plánu Bratislavského samosprávneho kraja najväčším zdrojom hluku na území mestskej časti je intenzívna doprava, a to ako cestná tak aj železničná. Hluk z automobilovej dopravy predstavuje environmentálnu záťaž postihujúcu takmer každé sídlo a krajinu pozdĺž ciest zaťažených intenzívnou dopravou. Je závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu a od charakteristík trasy cesty. Všeobecne možno konštatovať, že vysoká intenzita dopravy je typická predovšetkým pre cesty prvej triedy a diaľnicu.

Z krajinnoekologického hľadiska sú výraznými kolíziami dopravné ťahy prechádzajúce v bezprostrednej blízkosti obytných častí sídiel a chránených území.

Okrem hluku z dopravy je potrebné spomenúť aj stacionárne zdroje hluku, ktorými sú predovšetkým areály a prevádzky priemyselnej a poľnohospodárskej výroby.

Legislatívne je hluk v súčasnosti upravený vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

Zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/EC vyplýva pre štáty EÚ povinnosť vypracovávať strategické hlukové mapy a akčné plány pre väčšie aglomerácie, pozemné komunikácie, železničné dráhy a letiská. Úlohou strategických hlukových štúdií nie je nahradiť hlukové štúdie požadované pri stavebnom konaní. Mali by pomôcť pri strategických rozhodovaniach (odklon dopravy, organizácia dopravy, tvorba územných plánov, atď.) a prebudiť záujem verejnosti o riešenie vážnych problémov s hlukom.

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava v spolupráci s firmou EUROAKUSTIK, s.r.o. vypracovali v roku 2015 Návrh akčného plánu ochrany pred hlukom Bratislavskej aglomerácie pre stav v roku 2011.

Namerané hodnoty sú uvedené v tabuľke 103.

Tabuľka 103: Akčné hodnoty hlukových indikátorov vo vonkajšom prostredí (Návrh akčného plánu ochrany pred hlukom Bratislavskej aglomerácie, 2015)

Zdroje hluku	Akčné hodnoty hlukových indikátorov (dB)			
	Vonkajšie prostredie		Vnútročné prostredie	
	L _{dvn}	L _{noc}	L _{dvn}	L _{noc}
Priemysel	55	40	50	35
Letiská	65	55	55	40
Pozemné komunikácie	65	55	60	50
Železnice	60	50	55	45

Na základe údajov z Návrhu akčného plánu ochrany pred hlukom Bratislavskej aglomerácie pre stav v roku 2011, žije na území Bratislavskej aglomerácie:

- približne 78500 obyvateľov v území, kde je prekročená akčná hodnota hlukového indikátora L_{dvn}, pre hluk spôsobovaný cestnou dopravou po pozemných komunikáciách (všetky zohľadnené pozemné komunikácie),
- približne 37000 obyvateľov v území, kde je prekročená akčná hodnota hlukového indikátora L_{dvn}, pre hluk spôsobovaný cestnou dopravou po pozemných komunikáciách (zohľadnené PK s intenzitou vyššou ako 3 mil./rok),
- približne 56100 obyvateľov v území, kde je prekročená akčná hodnota hlukového indikátora L_{dvn}, pre hluk spôsobovaný železničnou dopravou po železničných a električkových dráhach,
- približne 1600 obyvateľov v území, kde je prekročená akčná hodnota hlukového indikátora L_{dvn}, pre hluk spôsobovaný priemyselnými zdrojmi hluku.

6.1.23 Žiarenie

Prírodné zdroje rádioaktivity sú súčasťou prírodného prostredia. Patrí k nim kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. Prirodzená rádioaktivita hornín je v podstate podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th. Tieto prvky emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarovanie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom radiácie v budovách. Z tohto hľadiska je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov veľmi významné a je potrebné ho sústavne sledovať.

Radón vzniká v prírodnom prostredí prirodzeným rádioaktívnym rozpadom uránu U238, ktorý je v stopových množstvách prítomný vo všetkých horninách. Radón nie je stabilný, ale ďalej sa rozpadá na tzv. dcérske produkty. Tie sa viažu na aerosolové a prachové časti v ovzduší, s ktorými vstupujú do živého organizmu ingesciou a inhaláciou. Výskyt zvýšeného radónového rizika podobne ako ďalších geofyzikálnych faktorov pôsobí ako limitujúci a obmedzujúci faktor rozvoja urbanizácie (Hrnčiarová a kol., 2006). V súčasnosti je známe, že ožiarovanie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách. Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb.

Vo sfére zabezpečovania kvality životného prostredia najmä funkčnej zložky bývania obyvateľstva ide o obmedzovanie vplyvu radónu v novovytváranom i v existujúcom obytnom prostredí. V novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu predovšetkým lokalizáciou stavieb, voľbou stavebných materiálov a spôsobom prevedenia stavieb. V rámci zámeru eliminovať expozíciu obyvateľstva radónovým rizikom na území Slovenska Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky realizovalo úlohu Hodnotenie radónového rizika z geologického podlažia miest s počtom obyvateľov nad 10 000 a okresných miest s vysokým a stredným rizikom. Cieľom tohto projektu bolo vytvoriť mapy radónového rizika jednotlivých miest, ktoré by slúžili ako podklad pre odbory životného prostredia krajských a okresných úradov, zdravotníckej ústavy a pod. a tým slúžili (pri ďalšej detailizácii výskumu) ako podklad pri plánovaní zástavby v aglomeráciách a pri realizácii programu sledovania radiačnej záťaže obyvateľstva z emisií radónu.

Vplyv prírodného žiarenia na obyvateľstvo sa posudzuje na základe merania a hodnotenia objemovej aktivity radónu (^{222}Rn) v pôdnom vzduchu a objemovej aktivity radónu v ovzduší stavieb. Radónové riziko vychádza z hodnôt objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti zemín a hornín pre plyny v území. V zmysle Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 528/2007 je smernou hodnotou na vykonanie opatrení proti prenikaniu radónu z podlažia stavby pri výstavbe stavieb s pobytovými priestormi objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu na úrovni základovej ryhy.

Prezentované výsledky radónového prieskumu podávajú len základné informácie o radónovej situácii a slúžia ako podklad pre usmernenie ďalších činností (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010).

Podľa údajov Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Odboru štátnej geologickej správy, územie mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

6.1.24 Ochrana životného prostredia

6.1.24.1 Územný systém ekologickej stability

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov zabezpečujúca rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Je definovaný ako vzájomne prepojený súbor prirodzených a pozmenených, avšak prírode blízkych ekosystémov, ktoré udržiavajú prírodnú rovnováhu. Vymedzenie ÚSES zabezpečuje zachovanie a reprodukciu prírodného bohatstva, priaznivé pôsobenie na okolité menej stabilné časti krajiny a vytvorenie základov pre mnohostranné využívanie krajiny (Územný plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2013).

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Tvorba projektov ÚSES sa v Slovenskej republike realizovala systémom „zhora nadol“, od Generelu nadregionálneho ÚSES-u (GNÚSES) cez regionálne až miestne ÚSES. Prvky nadregionálneho ÚSES boli charakterizované v Genereli nadregionálneho ÚSES Slovenskej republiky (GNÚSES), ktorý vláda schválila uznesením vlády Slovenskej republiky č. 319 zo dňa 27.4.1992. V nadväznosti na tento dokument boli vypracované v rokoch 1993-1995 podľa jednotnej metodiky Regionálne územné systémy ekologickej stability (RÚSES) pre všetky okresy Slovenska (38 okresov podľa bývalého územnosprávneho členenia) (Územný plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2013).

Chránený areál Horský park spolu s príľahlým Slavínom predstavuje dôležité izolované biocentrum regionálneho významu. Ďalšími dvomi takými izolovanými biocentrami regionálneho významu sú Machnáč a Hradný vrch. Biocentrom miestneho významu je Kalvária. Všetky uvedené biocentra sú prvkami ÚSES (územného systému ekologickej stability) a ďalšími dôležitými pozitívnymi krajinnоекologickými prvkami. Za pozitívne prvky možno považovať aj pestrú mozaiku záhrad a rodinných domov v oblasti Horského parku, Machnáča, Bôrika a Slavína, sídelnú vegetáciu a spomínané historické cintoríny. Medzi túto pozitívnu skupinu krajinnоекologických prvkov je možné zahrnúť Mestskú pamiatkovú rezerváciu Bratislava, Pamiatkovú zónu mestského typu Bratislava-centrálna mestská oblasť a nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto, 2008).

6.1.24.2 Chránené areály

Do územia mestskej časti Bratislava – Staré Mesto zasahujú 4 chránené územia, ktoré sú zobrazené spolu so základnou charakteristikou v tabuľke 104.

Tabuľka 104: Chránené areály v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto (Slovenská agentúra pre životné prostredie, 2007)

Poradové číslo	Názov	Evidenčné číslo	Výmera chráneného územia	Rok vyhlásenia	Spravujúca jednotka štátnej ochrany prírody SR	Predmet ochrany	Stupeň ochrany
1	Chránený areál Bôrik	904	14 284 m ²	1982	ŠOP - regionálna správa Bratislava	Ochrana porastu borovice čiernej (<i>Pinus nigra</i>) na Hrebendovej ulici. Porast má environmentálny význam ako prvok mestskej zelene.	4. stupeň
2	Chránený areál Borovicový lesík	903	8 012 m ²	1982	ŠOP - regionálna správa Bratislava	Chránený areál je vyhlásený z dôvodu zabezpečenia ochrany dubovo-hrabového lesa ako voľného pokračovania chráneného areálu Horský park a zvyšku rozsiahleho lesného porastu, v minulosti rozprestierajúceho sa cez Machnáč až po Mlynskú dolinu.	4. stupeň
3	Chránený areál Horský park	48	229 615 m ²	1986	ŠOP - regionálna správa Bratislava	Starší typ les. parku, ktorého základom je dubovo-hrab. porast. Z hist. hľadiska patrí medzi najhodnotnejšie úpravy Bratisl. okrášľovacieho spolku. Cenné sú zachovalé architekt. doplnky i kompozícia, kt. je živým dokladom park. tvorby u nás v minulosti.	4. stupeň
4	Chránený areál Zeleň pri Vodárni	994	2 348 m ²	1982	ŠOP - regionálna správa Bratislava	Ochrana porastu líp a borovic čiernych.	4. stupeň

Do územia čiastočne zasahuje chránené vtáčie územie (CHVÚ) Dunajské luhy, ktoré je súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000. Informácie o CHVÚ Dunajské luhy sú uvedené v tabuľke 105.

Tabuľka 105: Chránené vtácie územie Dunajské luhy (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, 2016)

Identifikačný kód	SKCHVU007
Výmera lokality	16 511,58 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, brehule hnedej, bučiarika močiarného, čajky čiernohlavej, haje tmavej, hlaholky severskej, hrdzavky potápavej, chochlačky sivej, chochlačky vrkočatej, kačice chrapľavej, kačice chriplavej, kalužiaka červenonohého, kane močiarnej, ľabtušky poľnej, orliaka morského, potápača bieleho, rybára riečného, rybárika riečného, volavky striebistej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Chránené vtácie územie sa vyhlasuje aj na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov a zabezpečenia podmienok prežitia a rozmnožovania sťahovavých vodných druhov vtákov vytvárajúcich zoskupenia počas migrácie alebo zimovania. V rámci aktualizácie vyhlášky sa prijali opatrenia proti znižovaniu druhov vtákov.
Správca územia	CHKO Dunajské luhy
Vyhláška	440/2008 Z. z.

6.1.24.3 Environmentálne záťaž

Za environmentálne záťaž na území mestskej časti Bratislava – Staré Mesto možno považovať (Krajinno-ekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja, 2010):

- Staré Mesto - Apollo - širší priestor bývalej rafinérie,
- Staré Mesto - Chalupkova-Bottova ul.- Chemika - areál závodu (výroba chemikálií).

Z údajov Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Odboru štátnej geologickej správy, vyplýva, že v katastrálnom území mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sú evidované tri odvezené skládky.

V území mestskej časti sú na základe výpisu z Informačného systému environmentálnych záťaží evidované nasledovné environmentálne záťaž:

1. Pravdepodobná environmentálna záťaž:

Názov EZ: B1 (001)/Bratislava - Staré Mesto - Americké nám. - ČS PHM

- Názov lokality: Americké nám. - ČS PHM
- Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
- Stupeň priority: EZ s nízkou prioritou (K < 35)

2. Potvrdené environmentálne záťaž a zároveň sanované/rekultivované lokality:

Názov EZ: B1 (002)/Bratislava - Staré Mesto - Apollo - širší priestor bývalej rafinérie

- Názov lokality: Apollo - širší priestor bývalej rafinérie
- Druh činnosti: spracovanie a skladovanie ropy a ropných látok
- Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)

3. Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Názov EZ: BI (1986)/Bratislava-Staré Mesto-Twin City-južná časť

- Názov lokality: Twin City - južná časť
- Druh činnosti: spracovanie a skladovanie ropy a ropných látok, výroba chemikálií
- Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou ($K > 65$)

4. Potvrdená environmentálna záťaž:

Názov EZ: BI (003)/Bratislava - Staré Mesto - Chalupkova-Bottova ul. Chemika - areál závodu

- Názov lokality: Chalupkova-Bottova ul. - Chemika - areál závodu
- Druh činnosti: výroba chemikálií
- Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou ($K > 65$)

6.1.24.4 Pásma hygienickej ochrany

V okolí technických prvkov, ktoré reprezentujú primárne stresové faktory, sa zvyčajne vymedzujú ochranné pásma (OP) za účelom ochrany okolitého prostredia pred ich nepriaznivými účinkami:

- Ochranné pásmo priemyselných areálov - napriek evidentnému negatívnemu vplyvu týchto objektov na okolie, presné vyčlenenie týchto zón je náročné, pretože väčšina priemyselných závodov a areálov nemá legislatívne stanovené ochranné pásmo. Na týchto plochách je najvhodnejšie lokalizovať skladovacie priestory, garáže, iné navzájom sa nevylučujúce priemyselné prevádzky a pod. alebo vysádzať ochrannú vegetáciu.
- Pásmo hygienickej ochrany poľnohospodárskych areálov – v šírke do 500 metrov za účelom ochrany prostredia pred nepriaznivými vplyvmi ako je hlučnosť, prašnosť, zápach a podobne.
- Pásmo hygienickej ochrany čistiarne odpadových vôd – 100 až 500 metrov za účelom ochrany prostredia pred pachom, hlukom a pod.
- Ochranné pásma skládok odpadu – 300 až 500 metrov ako ochrana okolia pred negatívnymi vplyvmi skladovania odpadov

Pre chránené areály, ktoré majú ochranné pásmo 4. stupňa, platí na území mestskej časti tretí stupeň ochrany, ktorý reguluje §14 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v aktuálnom znení.

PRÍLOHA 4: Ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry

Prvky urbánnej zelenej infraštruktúry ako uličné stromoradia, parky, lesoparky, cintoríny, záhradkárske oblasti, zeleň zástavby, chmeľnice, brehové porasty, nelesná drevinová vegetácia, neudržiavaná zeleň a iné zelené prvky regulujú mikroklimu v meste, zabezpečujú cirkuláciu vzduchu (miešaním teplého a studeného vzduchu), tlmia nárazový vietor, znižujú prašnosť a hlučnosť, filtrujú a zachytávajú vodu, znižujú riziko záplav pri príválových dažďoch, znižujú energetickú náročnosť (tienenie v lete, tepelná izolácia v zime), prispievajú taktiež k ukladaniu uhlíka vo vegetácii a pôde (uhlík je zložkou hlavného skleníkového plynu CO_2), chránia pôdu a zabraňujú jej erózii. K regulácii mikroklimy, odtoku vody z územia, či zvyšovaniu kvality ovzdušia prispievajú rovnako aj prvky modrej

infraštruktúry (rieky pretekajúce urbánnym prostredím, zberné jazierka, prirodzené a umelé vodné toky, kanály, fontány, mokrade, malé vodné plochy a iné). V mestskej časti Bratislava - Staré Mesto sú významnými prvkami modrej infraštruktúry najmä rieka Dunaj a Vydrica a fontány nachádzajúce sa prevažne na námestiach.

Okrem týchto tzv. regulačných ekosystémových služieb, poskytuje zelená a modrá infraštruktúra ekosystémové služby kultúrne ako napríklad rekreáciu, oddych, či priaznivý vplyv na zdravie a psychiku miestnych obyvateľov, podporné ako napríklad cyklus živín, či produkciu kyslíka (fotosyntéza), ale aj produkčné v prípade záhrad, kde sa pestuje zelenina a ovocie.

Spomínané ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry majú pozitívny vplyv aj na ekonomickú stránku mesta, či obyvateľov. Zabezpečujú nižšie energetické náklady na klimatizáciu v lete (tienením) a na vykurovanie v zime (tľmením rýchlosti mrazivých vetrov), zatriaktivňujú okolité územie a tým sa zvyšuje cena pozemkov a budov, a taktiež stabilizáciou územia pomáhajú predchádzať nákladom potrebným na odstraňovanie katastrof (lokálne povodne, polámané stromy pri veterných smrštiach, erózia pôdy) v mestách. V nasledujúcich tabuľkách je zobrazená intenzita poskytovania ekosystémovej služby daných prvkov zelenej a modrej infraštruktúry, ktoré sa vyskytujú aj na území mestskej časti.

Tabuľka 106: Ekosystémové služby poskytované existujúcimi prvkami zelenej infraštruktúry vyskytujúce sa v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

ZELENÉ PRVKY	lesy, leso- parks	uličné stromoradia	zeleň cintorínov	záhrady	brehové porasty
regulácia mikroklimy	X	X	x	x	X
znižovanie prašnosti	X	X	x	x	X
čistenie vzduchu	X	X	x	x	X
cirkulácia vetra	X	X	x	x	X
filtrácia vody	X	x	x	x	X
znižovanie rizika záplav pri prívalových dažďoch	X	x	x	x	X
znižovanie hlučnosti	X	X	x	x	x
ZELENÉ PRVKY	lesy	uličné stromoradia	zeleň cintorínov	záhrady	brehové porasty
ukladanie uhlíka	X	x	x	x	X
znižovanie energetickej náročnosti (počas letných horúčav) - tieňenie	X	X			x
oddych, rekreácia	X	x		x	x

priaznivý vplyv na zdravie obyvateľov	X	X		x	x
produkcia ovocia a zeleniny				X	
produkcia dreva	X				
fotosyntéza/produkcia kyslíka	X	X	x	x	x
cyklus živín	X	x	x	x	x

X – významný podiel zeleného prvku na poskytovaní príslušnej ekosystémovej služby

x – zelený prvok príslušnú ekosystémovú službu poskytuje, ale v menšej miere

Tabuľka 107: Ekosystémové služby poskytované existujúcimi prvkami modrej infraštruktúry vyskytujúce sa v mestskej časti Bratislava – Staré Mesto

MODRÉ PRVKY	Rieka Dunaj	Rieka Vydrica	Fontány
regulácia mikroklimy	X	X	x
znižovanie prašnosti	X	X	x
cirkulácia vzduchu	X	X	x
znižovanie rizika záplav pri prívalových dažďoch	X	X	x
priaznivý vplyv na zdravie obyvateľov	X	X	x
rekreácia	X	X	x

X – významný podiel zeleného prvku na poskytovaní príslušnej ekosystémovej služby

x – zelený prvok príslušnú ekosystémovú službu poskytuje, ale v menšej miere

Zdroje

- **Atlas Krajiny Slovenskej republiky.** 2001. [Online] 2001. [Dátum: 05. Jún 2016]
<http://geo.enviroportal.sk/atlassr/>
- **BALANCIA Consultants in Sustainable Mobility.** 2016. [Online]. [Dátum 24. júl 2016].
www.balancia.com
- **Barančok, P. a kol.** 2005. Bratislava – lokalita Zuckermandel. Prieskum flóry a fauny . Bratislava. Október 2005. [Online][Dátum 06. Jún 2016]
<https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/43855>
- **Bratislavská organizácia cestovného ruchu.** 2015. Správa o činnosti Bratislavskej organizácie cestovného ruchu - Bratislava Tourist. Bratislava : Bratislavská organizácia cestovného ruchu, 2015.

- **Bratislavská teplárenská.**2014.Výročná správa 2014.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <http://www.batas.sk/wp-content/uploads/2015/07/BAT-VS-2014-final.pdf>
- **Bratislavská vodárenská spoločnosť.**2014.Ročná správa 2016.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. http://www.bvsas.sk/files/rocna-sprava_web_final_.pdf
- **Bratislavský samosprávny kraj.** 2016. eVÚC. [Online] 2016. [Dátum: 25. Máj 2016.] https://www.e-vuc.sk/bsk/zdravotnictvo/ambulantne-zdravotnicke-zariadenia.html?page_id=60142.
- **Bratislavský samosprávny kraj.** 2014. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja. Bratislava : Aurex, 2014.
- **BTS Bratislava Airport.**2016.Airport Bratislava(BTS) – Official website.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <https://www.bts.aero/>
- **CBRE.**2015.Bratislava Office, Q2 2015 - Record amount of new office space under construction.[Online]http://www.cbre.sk/sk_en/research/recent_reports/recent_reports_content/recent_reports_left/Office%20SK%20MarketView%20Q2%202015.pdf
- **CVTI.** 2016. Mapa regionálneho školstva. Mapa regionálneho školstva. [Online] Centrum vedecko-technických informácií, 2016. [Dátum: 5. Máj 2016.] <http://mapaskol.iedu.sk/index.aspx>.
- **Ďuričková, A., Ženišová, Z., Fláková, R., Seman, M.**2015.Chemické zloženie a kvalita vôd v urbanizovanom území Bratislavy.[Online][Dátum 06.jún 2016] <http://www.vuvh.sk/Documents/odborne%20kurzy/seminarPOPV/prednasky2015/durickova.pdf>
- **Feik, M.**2014.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <http://www.cyklodoprava.cz/file/verejne-pujcovny-kol-prezentace-michal-feik/>
- **Hlavné mesto SR Bratislava.**2007.Mestské časti Bratislavy.[Online].[Dátum 24. júl 2016] <http://www.bratislava.sk/mestske-casti-bratislavy/d-75053>
- **Hrnčiarová, T., Izakovičová, Z., Pauditšová, E., Krnáčová, Z., Štafunková, D., Dobrovodská, M., Kalivodová, E., Moyzeová, M., Špulerová, J., Popovičová-Waters, J.**2006: Krajinnoeekologické podmienky rozvoja Bratislavy, Bratislava: VEDA vyd. SAV, 316 p.
- **IMHD.**2016.Preádzkové údaje MHD v Bratislava.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <https://imhd.sk/ba/doc/sk/10201/Prevadzko-udaje-MHD-v-Bratislave#mercedes>
- **Infostat.** [Online]
- **Infostat - Výskumné demografické centrum.** 2008. Demografická budúcnosť okresov Slovenska: Približovanie či divergencia. Bratislava : s.n., 2008. ISBN 978-80-89398-00-3/ EAN 9788089398003.
- **Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020.** 2014. Bratislavský samosprávny kraj. Bratislava : s.n., 2014. CCI 2014SK16RFOP002.
- **Katastrálny portál Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.**2009.[Online][Dátum 06. Jún 2016] <http://www.skgeodesy.sk/sk/>
- **Krajinnoeekologický plán Bratislavského samosprávneho kraja.**2010.[Online][Dátum 06. Jún 2016] <http://www.region-bsk.sk/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=10021983>
- **Krajský lesný úrad v Bratislave.**2009. .[Online][Dátum 06. Jún 2016] .[Online][Dátum 06. Jún 2016]
- **Krajský pamiatkový úrad.** 2015. Zásady ochrany pamiatkového územia. Pamiatková zóna Bratislava – centrálna mestská oblasť 2015. Bratislava : Krajský pamiatkový úrad, 2015.
- **Mazúr, E. a Lukniš, M.** 1986. Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Bratislava: Slovenská kartografia, 1986.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2014. Staromestské noviny . Január 2014.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2015. Konceptia rozvoja Staromestskej knižnice na roky 2015 – 2018. Bratislava : mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2015.

- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2016. Návrh koncepcie kultúrnej politiky mestskej časti Staré Mesto na roky 2016-2020. Bratislava : mestská časť Bratislava - Staré mesto - oddelenie kultúry, 2016.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2015. Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno – vzdelávacej činnosti MŠ . Bratislava : MČ BA SM, 2015.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2015. Stanovisko k rozpočtu. [Online] 2015. [Dátum: 20. 4 2016.] <http://www.staremesto.sk/data/MediaLibrary/28/28942/StnoviskoMKkrozpocet2016.pdf>.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2016. Štatistika - oddelenie kultúry. Bratislava : Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2016. Štatistika - oddelenie sociálne. Bratislava : Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2016. Štatistika - oddelenie sociálne. Bratislava : Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2016. Štatistika - oddelenie školstva. Bratislava : Mestská časť Bratislava - Staré Mesto, 2016.
- **Mestská časť Bratislava Staré Mesto.** 2016. Štatistika - Oddelenie dopravy, životného prostredia, verejného poriadku a správnych konaní. Bratislava : Mestská časť Bratislava Staré Mesto, 2016.
- **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto.** 2016. štatistika - oddelenie majetkové. Bratislava : Mestská časť Bratislava Staré Mesto, 2016.
- **Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.**2016.Elektronické údaje – Vybrané štatistické údaje.[Online].[Dátum 24. júl 2016].
- **Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR).**2007. Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky 2007.Banská Bystrica,2007.
- **Ministerstvo životného prostredia SR.**2011.Ukončenie projektu povodňovej ochrany Bratislavy [Online][Dátum 06. Jún 2016] <https://www.minzp.sk/tlacovy-servis/tlacove-spravy/tlacove-spravy-januar-2011/ukoncenie-projektu-protipovodnovej-ochrany-bratislavy.html>
- **Mrafková, L.n.d.**Kvalita vôd v čiastkovom povodí Dunaja. [Online] [D8tum 06. jún 2016] http://www.shmu.sk/File/ExtraFiles/ODBORNE_AKTUALITY/files/hydro/Kvalita_vod_v_ciestk_omom_povodi_Dunaja.pdf
- **Nariadenie vlády č. 269/2010 Z. z.,** ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd
- **Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti.** 2016. Informačné centrum o vede a výskume. Register organizácií . [Online] Centrum vedecko-technických informácií, 2016. [Dátum: 5. Máj 2016.] <https://www.skcris.sk/portal/register-organizations>.
- **Národný pamiatkový úrad.** 2016. Zoznam chránených pamiatok. Bratislava : národný pamiatkový úrad, 2016.
- **NCZI.** 2011. Zdravotnícka ročenka SR 2010. Bratislava : Národné centrum zdravotníckych informácií, 2011.
- **Odvoz a likvidácia odpadu.**2016. [Online][Dátum 06. Jún 2016] <https://www.olo.sk/>
- **Odvoz a likvidácia odpadu.**2016.Komunálny odpad dnes.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <https://www.olo.sk/komunalny-odpad/komunalny-odpad-dnes/>
- **OR PZ Bratislava 1.** 2015. Správa o stave bezpečnosti a verejného poriadku v mestskej časti Bratislava - Staré Mesto za rok 2015. Bratislava : OR PZ Bratislava 1, 2015.
- **Portál OMA.**2016.Staré Mesto Cyklotrasy.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <http://stare-mesto.oma.sk/cyklotrasa>
- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hlavného mesta SR Bratislavy.**2010.[Online][Dátum 06. Jún 2016]

http://www.bratislava.sk/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=700000&id_dokumenty=11025702

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Staré Mesto.** 2008. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] <http://www.staremesto.sk/data/MediaLibrary/0/826/PHSR.pdf>
- **Program odpadového hospodárstva Bratislavy.** 2011. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] http://www.bratislava.sk/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=700000&id_dokumenty=11045578
- **Rada pre poradenstvo v sociálnej práci.** 2007. Návrh koncepcie rozvoja sociálnych služieb a s nimi súvisiacich služieb pre seniorov pre mestskú časť Bratislava - Staré Mesto (s krátkodobou víziou do roku 2010 a s dlhodobou víziou do roku 2020). 2007.
- **REGOB.** 2016. Register obyvateľstva. s.l. : Matrika MÚ Bratislava - Staré Mesto, 2016.
- **Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP).** 2007. Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody Slovenskej republiky. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- **Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ).** 2008. Hydrologická ročenka – Povrchové vody 2007. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] <http://www.shmu.sk/File/kvantPV2007/HydrologickaRocenka2007.pdf>
- **Slovenská poľnohospodárska a potravinová komora, Regionálna komora Bratislava.** 2009. [Online] [Dátum 06. jún 2016] http://www.sppk.sk/aktualne_informacie
- **Smernica 2002/49/EC** Európskeho parlamentu a Rady, ktorá sa týka posudzovania a riadenia environmentálneho hluku
- **Štatistická ročenka hlavného mesta SR Bratislavy.** 2014. Štatistický úrad SR. Pracovisko v Bratislave. Bratislava.
- **Štatistická ročenka hlavného mesta SR Bratislavy.** 2015. Štatistický úrad SR. Pracovisko v Bratislave. Bratislava.
- **Štatistický úrad SR. Demografia a sociálne štatistiky.** [Online] <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>.
- **Štatistický úrad SR.** 2011. SODB 2011. Bratislava : Štatistický úrad SR, 2011.
- **Štatistický úrad SR.** 2015. Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu SR za rok 2015. [Online] 2015. ftp://193.87.31.84/0214759/Zakladne_ukazovatele_za_ubytovacie_zariadenia_cestovneho_ruchu_SR_za_rok_2015.pdf.
- **Štatistický úrad SR - SODB.** 2011. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. 2011.
- **Štatistický úrad SR.** 2015. Demografia a sociálne štatistiky. [Online] 2015. <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>.
- **Štatistický úrad SR.** 2014. Podniková štatistika. 2014.
- **Štatistický úrad SR.** 2011. Sčítanie 2011. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. s.l. : Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011.
- **Štatistický úrad Slovenskej republiky DATACUBE.** 2016. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>
- **Štatistický úrad Slovenskej republiky.** 2008. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] <http://www.statistics.sk/pls/elisw/MetaInfo.explorer?cmd=open&s=1006&sso=6>
- **Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky.** 2016. [Online] [Dátum 06. Jún 2016] <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20>
- **Techbox Denník N.** 2015. Koľko percent, miest a častí pokrývajú slovenskí operátori LTE signálom? [Online]. [Dátum 24. júl 2016]. <http://techbox.dennikn.sk/temy/kolko-percent-miest-a-casti-pokryvaju-slovenski-operatori-lte-signalom/>
- **ÚPSVaR.** 2015. Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR. Bratislava : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2015.

- **ÚPSVaR.** 2016. Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR. Bratislava : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2016.
- **Územný generel dopravy hl. mesta SR Bratislavy.**2015.[Online].[Dátum 24. júl 2016]
<http://www.bratislava.sk/uzemny-generel-dopravy/ds-11007012>
- **Územný plán hlavného mesta SR Bratislavy.** 2007. [Online] [Dátum 05. jún 2016]
<http://www.bratislava.sk/uzemny-plan-hlavneho-mesta-slovenskej-republiky-bratislavy/d-80478>
- **Územný plán regiónu Bratislavský samosprávny kraj.**2013. [Online][Dátum 06. Jún 2016]
<http://www.region-bsk.sk/uzemny-plan-regionu-bsk.aspx>
- **Vienna Airport.**2014.[Online].[Dátum 24. júl 2016]. <http://www.viennaairport.com/>
- **Všeobecne záväzné nariadenie hlavného mesta SR Bratislavy č. 12/2001** o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
- **Vyhláška č. 528/2007 Z. z. Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky,** ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia
- **Vyhláška č. 24/2003 Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky,** ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- **Vyhláška č. 706/2002 Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky** o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok
- **Výskumný ústav pôdozneaectva a ochrany pôdy.**2007.[Online][Dátum 06. jún 2016]
<http://www.vupop.sk/>
- **Zákon č. 223/2001 Z. z.** o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Zákon č. 401/1998 Z. z.** o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia
- **Zákon č. 478/2002 Z. z.** o ochrane ovzdušia a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší)
- **Zákon č. 543/2002 Z. z.** o ochrane prírody a krajiny